AXIS LIBRI

REVISTĂ CULTURALĂ

trimestrială
editată de Biblioteca Judeţeană „V.A. Urechia“ Galaţi
Anul X, Nr. 36, septembrie 2017

ROMÂNIA
CONSILIUL JUDEŢEAN GALAŢI

2017 – *Anul omagial al sfintelor icoane, al iconarilor şi al pictorilor bisericeşti şi Anul comemorativ Justinian Patriarhul şi al apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului în Patriarhia Română*

Creştinismul sprijină astăzi o lume care este dornică de pace, de libertate, dreptate şi de progres pentru toate popoarele. Pentru a veni în sprijinul acestor legitime năzuinţe ale omenirii zilelor noastre, creştinismul, cu sublima lui învăţătură religioasă şi morală, nu mai poate rămâne dezbinat.

De aceea, Biserica Ortodoxă Română susţine crearea unui ecumenism creştin integral – care să aibă menirea să adune şi să determine pe toţi creştinii ca, peste deosebirile dogmatice confesionale, să colaboreze la rezolvarea problemelor majore care astăzi preocupă toate popoarele de la un capăt la altul al lumii.

Unitatea în diversitate oferă nenumărate posibilităţi pentru conlucrarea Bisericilor. În: **Apostolat social: În duhul înfrăţirii şi al dragostei: Pilde şi îndemnuri pentru cler**. Bucureşti: Editura Institutului Biblic şi de Misiune ortodoxă, 1973, p. 101

2017 - Calistrat Hogaş

100 de ani de la moarte

În anul 1847 vedea lumina zilei Calistrat Dimitriu, fiul protoiereului Gheorghe şi al preotesei Mărioara din oraşul Tecuci. În anul 1855, părintele protopop l-a rânduit pe Calistrat la cea mai bună şcoală din oraş. Astfel, viitorul scriitor devine elevul şcolii publice din Tecuci, unde învăţătorul, având mai mulţi învăţăcei cu acelaşi nume de familie, probabil ca să-i poată distinge, a schimbat numele feciorului de preot în Hogaş, o poreclă de-a bunicului său. După terminarea ciclului primar, a ajuns bursier la Academia Mihăileană din Iaşi, alături de colegi cu nume sonore: A.D. Xenopol, Vasile Conta, Alexandru Lambrior. La absolvirea renumitei instituţii de învăţământ, spre surprinderea şi mâhnirea tatălui, doritor să-l vadă preot, s-a înscris la Facultatea de Filozofie şi Litere din cadrul recent înfiinţatei Universităţi ieşene. Împlinindu-şi studiile universitare, tânărul Hogaş şi-a început activitatea didactică la Piatra Neamţ. Aici se căsătoreşte cu Elena Gheorghiu, fiica preotului Costache Gheorghiu din Piatra Neamţ, aducând pe lume opt copii. După câteva peripluri prin ţară, ajunge profesor la Seminarul Teologic din Roman. Marele Mitropolit Visarion Puiu, pe atunci elev seminarist, îi face un portret memorabil în cartea autobiografică *Însemnări din viaţa mea*. De la Roman s-a mutat la Iaşi, unde a fost numit director şi profesor la Liceul internat. Recunoscându-i lucrarea extraordinară pe tărâmul educaţiei, în anul 1891, regele Carol I i-a conferit profesorului Hogaş Medalia Răsplata muncii pentru învăţământ, clasa I.

Debutul literar al lui Calistrat Hogaş a avut loc în anul 1874, cu poezia *Legenda lăcrămioarei*, în ziarul local *Corespondenţia provincială*. La 3 iulie 1882, cunoscutul condeier nemţean a debutat şi ca prozator în revista locală Asachi, cu fragmente din volumul ciclul *Amintiri dintr-o călătorie*. Activitatea cărturărească a continuat, aşa încât în 1907, cunoscându-l pe Garabet Ibrăileanu, Hogaş s-a lăsat înduplecat, debutând la revista Viaţa Românească, unde continuă să-şi publice însemnările. În 1912 i-a apărut cea mai cunoscută creaţie, *Pe drumuri de munte*, republicată în 1921, de astă dată în două volume, ultimul prefaţat de Mihail Sadoveanu.

Colegiul editorial:
Acad. prof. dr. Dinu C. Giurescu
Acad. prof. dr. Gheorghe Buzatu
Acad. prof. univ. dr. Constantin Gh. Marinescu
Prof. univ. dr. Adrian Dinu Rachieru
Prof. univ. dr. Elena Tîrziman
Dr. Doru Bădără
Conf. univ. dr. Cătălin Negoiţă

Tristețea unei cărți uitate-n raft

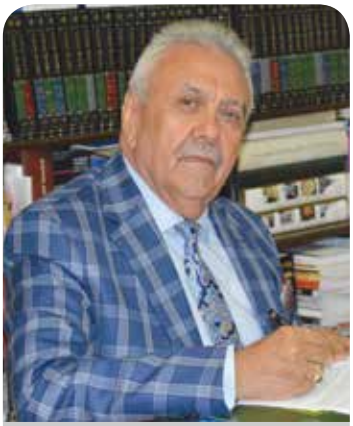

Prof. dr. ***Zanfir Ilie***
manager,
Biblioteca Județeană
„V.A. Urechia" Galați

Nimic nu poate fi mai trist decât imaginea unei cărți uitate undeva într-un colț de raft și nedeschisă de nimeni niciodată. Un univers întreg rămâne, în cazul acesta, nedescoperit, iar copertele devin triste și de netrecut granițele spre emoție estetică, informație, spirit și, în cele din urmă, libertate... A lăsa o carte necitită e ca și cum ai acoperi cu ceva o floare, obturându-i, față de orice privire, frumusețea neasemuită...

Tudor Arghezi ne-a lăsat celebrul vers „Carte frumoasă, cinste cui te-a scris", elogiu inegalabil adus operei-bijuterie pe care-o meșterește cu atâta trădanie și pasiune scriitorul, dar care, astăzi, poate foarte bine să fie reformulat la adresa celui care se încumetă s-o deschidă: „Carte frumoasă, cinste cui te-a citit". Căci, iată, am ajuns în paradoxala situație de a se scrie mai mult decât se citește. În condițiile în care avem tot mai multe cărți tipărite și, se pare, tot mai puțini cititori pentru ele, este clar că trăim într-o profundă criză a lecturii, ale cărei cauze și mai ales ale cărei efecte sunt cu mult mai profunde decât ne-am putea închipui. Există tot felul de statistici despre poziționarea țărilor europene într-un clasament al numărului de cititori și, din păcate, în mai toate, România nu ocupă deloc un loc de frunte. Aceste statistici ni se par însă irelevante, dat fiind faptul că în fiecare țară în parte există condiții proprii, strict particulare, de situare a cărții și a lecturii în mijlocul interesului general. Cert este, însă că, la noi, circuitul cărții în rândurile categoriilor largi de cititori suferă sincope care trebuie să ne îngrijoreze și să ne facă să ne gândim la strategii și soluții de viitor.

Este foarte adevărat că România trăiește încă, la aproape 30 de ani de la revoluție, timpul reașezării sistemului de valori, în care, printre altele, cartea, ca obiect de strictă necesitate nu și-a regăsit adevăratul rost, în sensul că nu se situează printre prioritățile cetățeanului de rând, confruntat în primul rând cu achiziționarea produselor inerente vieții: locuință, îmbrăcăminte, hrană, educație pentru copii, călătorii, utilități sociale etc. În aceste condiții, un occidental cu un nivel mediu de trai, al cărui venit, în euro, este semnificativ mai mare, își poate permite oricând să cumpere o carte sau alta, fie de specialitate, fie de beletristică, în timp ce la noi a cumpăra o carte a devenit o necesitate marginală și de cele mai multe ori neglijată, ocolită sau pur și simplu totalmente ignorată în raport cu alte priorități.

În aceste condiții, nu e de mirare că se înregistrează fenomene anormale și în aparență greu de explicat. De pildă, în principalele librării din București a crescut, în ultima vreme, numărul furturilor de cărți, ceea ce poate vorbi de la sine fie despre lipsa mijloacelor financiare, în cazul în care „hoțul" fură pentru a citi, fie, în esență, de același lucru, în cazul în care sustragerea din raft servește la procurarea de bani prin vânzarea la anticariate... Iată de ce, încă o dată, nu ne par deloc relevante statisticile despre lectură la români, mai ales că, se știe, aceștia și-au dovedit de-a lungul epocii moderne adevărata pasiune pentru lectură și pentru literatură, în primul rând. Să ne amintim de cozile în librării și de „vânzarea" pe sub mână a unor titluri foarte căutate în perioada de dinainte de 1989! Și să ne mai reamintim și zicerea lui Vasile Alecsandri, „Românul s-a născut poet", care, ca și în cazul aceleia a lui Arghezi, poate fi translată cu ușurință și în alta, complementară, „Românul s-a născut cititor", aceasta și pentru că o anumită logică cere ca un poem bun să nască de îndată interes, măcar din partea amatorilor de creație lirică.

Adevărata explicație însă a scăderii interesului pentru lectură trebuie căutată în evoluția recentă a

mijloacelor de comunicare în masă şi a mai noilor „Social Media", care, în ansamblu, îl răpesc tot mai frecvent pe cititorul de rând din faţa cărţii deschise pentru a-l afunda în labirintul continuu al presei video sau, şi mai evident, al internetului. Aici, însă, trebuie făcută, de la început, o separaţie tranşantă, aceea între suportul electronic de lectură, care nu face decât să schimbe volumul tipărit cu cel digitizat, şi suportul pentru comunicare şi divertisment lansat de sistemele (reţelele) de socializare tot mai răspândite. Aceasta chiar dacă, paradoxal, în ambele cazuri se citeşte. Numai că în primul caz cineva citeşte pe monitor sau pe ebook un roman de Cărtărescu, de pildă, iar în al doilea caz, altcineva (care, în fond, poate fi chiar şi aceeaşi persoană) citeşte un mesaj, o postare sau un comentariu al unuia dintre prietenii virtuali, pe facebook sau pe alte reţele de intercomunicare virtuală.

Este clar că digitizarea lecturii este în plină desfăşurare şi că ea câştigă tot mai mult teren în raport cu varianta sa clasică, iar cel mai edificator exemplu ar putea fi chiar strategia pe care a adoptat-o, alături de alte unităţi similare din ţară, Biblioteca Judeţeană „V.A. Urechia" Galaţi, pentru transferul informaţiei din format print în cel în format electronic, proces care, la noi, înregistrează ritmuri tot mai alerte. În aceste condiţii, nu se mai poate vorbi despre dispariţia lecturii ca fenomen de tendinţă, ci despre transferul ei în virtual, adevărata cauză şi explicaţie în acelaşi timp a stării de fapt cu care ne confruntăm.

Va trebui să învăţăm să-l citim pe Eminescu pe ebook, iar, dacă pentru generaţiile mai vechi, crescute în zodia cărţii, a abecedarului şi a scrisului de mână acest transfer de suport pare, cu excepţiile de rigoare, greu de acceptat, pentru cei mai mici, care încep şcoala cu abordarea directă a noului mod de a învăţa în care virtualul tinde să devină dacă nu exclusiv, cel puţin dominant, devine aproape inabordabilă cartea pe suport de hârtie, mai ales când ei au la dispoziţie oricând o tabletă sau un alt sistem modern de comunicare digitală. Situaţia este vizibil marcată şi de statisticile bibliotecii noastre, din care reiese clar că e greu să găseşti printre persoanele în vârstă adepţi ai variantelor digitale, pe când, invers, e greu de descoperit printre cei mai tineri un refuz categoric al acestui sistem electronic care tinde să se instaleze. O profesoară universitară de la „Dunărea de Jos" afirma recent că cei mai tineri studenţi, chiar la filologie, nici nu mai acceptă scrisul de mână ca mod de comunicare şi nici măcar nu mai iau în considerare anunţurile uzuale expuse pe afişierele de pe holuri sau de la decanate. Singurul lor mod de informare şi de transmitere a informaţiei este cel virtual.

Să ne amintim însă că întotdeauna în istorie noul a luptat cu rutina şi tradiţia şi că cel mai edificator exemplu ar fi că nici maşinăria lui Gutenberg, tiparul cu litere mobile, care a consfinţit, de fapt, lunga epocă a cărţii de masă tipărite, n-a fost prea bine primită la început, mai ales de către copiştii bisericii, acei meticuloşi caligrafi care trudeau toată viaţa la meşterirea unor volume de o rară frumuseţe şi importanţă, dar insuficiente, tocmai prin unicitatea şi specificitatea lor, pentru a se răspândi în rândurile unor categorii largi de cititori. Aşa se explică şi existenţa incunabulelor, a acelor cărţi tipărite în „leagănul" tiparului, mai precis în toată a doua parte a secolului al XV-lea, atunci când cartea nu se tipărea integral în tipografie, litera de început de rând (letrina) fiind anume neimprimată, pentru a lăsa loc vechilor caligrafi să-şi pună în aplicaţie arta lor manuală mirifică, dar şi muribundă. Abia după 1500, cartea s-a tipărit integral în tipografia cu litere mobile, doar copertele mai rămânând pentru o perioadă apanajul atelierelor speciale. Cititorul modern de carte tipărită a fost creat tocmai de tiparul lui Gutenberg, după cum iată, acum, prin magia digitizării, se naşte un alt tip de cititor, acela care-şi scoate biblioteca masivă şi imobilă din habitat pentru a o înlocui cu un mic arsenal mobil de dispozitive electronice de ultimă oră.

Să ne reamintim imaginea sfârşitului de an şcolar de acum patru sau cinci decenii, în care apărea ca figură centrală elevul premiat, cu obrajii îmbujoraţi de emoţie şi purtând cu mare grijă sub braţ teancul de cărţi înmânate de diriginte drept recompensă pentru performanţele lui şcolare. El abia aştepta să ajungă acasă pentru a le răsfoi şi pentru a le citi una după alta, seara, după terminarea lecţiilor, în zilele de sărbătoare sau în vacanţe. Tot în acea perioadă, nu exista un cadou mai frumos şi mai bine primit de ziua de naştere a cuiva decât o carte primită de la un prieten, cu dedicaţia lui şi nelipsita urare uzuală pusă în locul în care astăzi îşi semnează autograful scriitorul. Mai am încă în bibliotecă cărţi din acea perioadă primite în dar de la colegii de la Liceul „Vasile Alecsandri", de la prieteni, de

la vecini... Copilul de azi, de aceeaşi vârstă, nu se mai poate despărţi de tableta sau de telefonul mobil care-i pot deschide oricând, în orice clipă şi în orice loc, multiple portaluri spre infinita lume a internetului. De aceea, pentru el, de ziua lui sau în orice altă ocazie nu există dar mai bine primit şi mai frumos decât un nou instrument de navigare în virtual. Alte timpuri, alte ritualuri...

Din acest punct de vedere, se poate spune cu certitudine că un alt tip uman urcă pe scenă, iar acesta se pare că nu mai are nevoie de cartea clasică, la care ar putea recurge numai în condiţii de excepţie. Cu toate acestea, lucrurile nu stau chiar aşa. Interesul pe care l-a stârnit Festivalul Internaţional al Cărţii „Axis Libri", organizat la Galaţi de Biblioteca Judeţeană „V.A. Urechia", ajuns, în 2017, la a IX-a ediţie, stă mărturie pentru existenţa unui interes destul de relevant pentru lectura clasică pe suport de hârtie, pentru toate categoriile de cititori, aceasta în condiţiile în care, pe lângă miile de volume aduse de cele mai importante edituri din toate zonele ţării, se expun tot mai evident, de la un an la altul, şi cărţi electronice. Cititorii sunt interesaţi în egală măsură de ambele variante, preferinţele fiind determinate de o serie întreagă de factori de ordine socială, culturală, spirituală etc., dar, cel puţin în acele cinci-şase zile de festival, cartea este regina, ea domină, iar imaginile copiilor însoţiţi de părinţi sau bunici zăbovind în faţa standurilor şi cumpărând cărţi de tot felul: de colorat, poveşti, poezie, povestiri, lecturi din programa şcolară, de iniţiere în diferite ştiinţe sau arte se constituie într-o încununare a speranţei că nicicând ediţiile print (ca să folosim un termen care ţine de tehnica digitală) nu vor dispărea.

În „tabăra" cealaltă, la nivel mondial s-au făcut paşi mai îndrăzneţi chiar decât ar permite realitatea, în sensul că, de pildă, în SUA, mai ales pe lângă unele universităţi, s-au înfiinţat biblioteci exclusiv electronice, unităţi de lectură bazate numai pe suport digital. Biblioteci fără nicio carte! Ideea a încântat, desigur, mai ales în rândurile tinerilor studenţi, dar, după mai multe luni de funcţionare, aceste bastioane ale noii ere a lecturii s-au confruntat cu unele situaţii imprevizibile. Una dintre acestea a fost înregistrarea, din partea unor cititori, a unui anumit număr de cereri de carte pe suport de hârtie. Pentru a nu pierde această categorie de cititori, conducerile bibliotecilor virtuale au recurs la un mic compromis, în sensul că au semnat contracte de colaborare cu biblioteci clasice, în ideea de a comanda şi a primi rapid din partea acestora, cu titlu de împrumut, acele cărţi-cărţi solicitate de tinerii învăţăcei.

Această situaţie şi altele aruncă o lumină optimistă asupra viitorului cărţii. Opiniile sunt însă împărţite, extremele fiind, ca întotdeauna, limitele unui adevăr pe care numai viitorul îl va putea afla. Adepţii entuziaşti ai postmodernismului şi ai globalizării prevăd o victorie copleşitoare a digitalizării şi dispariţia din istorie a cărţii tipărite pe suport de hârtie. Ar fi o victorie pentru păduri, dar o mare înfrângere pentru oameni... Cei care îşi extrag mentalităţile şi aspiraţiile din esenţa clasicismului văd un viitor sigur al cărţii, în care nu exclud şi (co)existenţa sistemului digitalizat. Şi noi credem că bibliotecile mixte, în care cititorul să aibă acces la ambele suporturi ale lecturii, vor marca viitorul omenirii. Mai e însă mult nisip de căzut în partea de jos a clepsidrei până când lucrurile acestea se vor întâmpla. Până atunci sunt de salutat toate eforturile pentru ca tristeţea unei cărţi uitate-n raft să fie disipată, păstrându-ne cu sfinţenie bucuria de a comunica cu semenii prin intermediul filelor tipărite. Căci, dincolo de funcţiile multiple şi cunoscute ale cărţii strânse între două coperte, mai e de adus aminte o tainică putere a ei: aceea de a crea punţi trainice de legătură dintre oameni, oriunde şi oricine ar fi ei. Îmi amintesc cu plăcere că, acum câţiva ani, într-o lungă călătorie cu avionul spre îndepărtata Asie, spre Wuhan–China[1], am deschis un roman de Dostoievski şi am început să citesc. La un moment dat o frumoasă şi elegantă stewardesă s-a apropiat de mine, după ce văzuse în trecere coperta întâi şi m-a întrebat, în engleză: „Crimă şi pedeapsă"? Discuţia s-a înfiripat şi în franceză, şi în rusă, am aflat că era rusoaică, citise multă literatură, ştia câte ceva despre România. Rememorez adesea acea întâmplare, după cum sunt convins că şi rusoaica o face. Un scriitor şi opera lui înalţă şi stabileşte punţi trainice între iubitorii de lectură. Aceasta este, în fond, magica putere a cărţii...

Notă:

1. Ilie, Zanfir. *Wuhan - viteza clipei. Bucureşti:* Ideea Europeană, 2014, 96 p.

Din Colecțiile Bibliotecii

Letopisețile Țării Moldovii ediția Kogălniceanu

Camelia Bejenaru
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Împlinirea, la 6 septembrie anul acesta, a două sute de ani de la nașterea lui Mihail Kogălniceanu, ne oferă prilejul, prin aceste rânduri, de a-i aduce un modest omagiu. Istoric, scriitor, publicist, diplomat și om politic, jurnalist de excepție, reformator politic și social, mare orator, precursor al istoriografiei românești, Mihail Kogălniceanu a jucat un rol decisiv în momentele cruciale ale istoriei românilor: la 1848 a formulat cel mai consistent și echilibrat program revoluționar, a fost unul dintre artizanii Unirii Principatelor, în timpul lui Cuza a realizat primele reforme profunde ale societății care vor constitui fundamentul României moderne, iar sub Carol, contribuția sa la independență a fost esențială. „Sunt bărbați, afirma în 1886, devotatul său discipol, Vasile Alexandrescu Urechia, despre care condeiul cel mai ager nu poate grăi, pe care cu măsura cuvântului nu-l poate indica generațiilor viitoare, faptele lor sunt evident prea mari ca să poată încăpea în cadrul strâns al unui raport. Unul din acești bărbați este M. Kogălniceanu”[1].

Preocupat de istoria și cultura națională, Kogălniceanu s-a îndreptat, încă din tinerețe, spre studiul sistematic al documentelor, cronicilor românești sau străine, primite din țară, sau aflate în bibliotecile străine, referitoare la Moldova și Țara Românească. În scrierile sale istorice subliniază ideea continuității și unității politice a românilor, argumentează necesitatea dezrobirii țiganilor și înfăptuirea reformelor sociale. Dintre operele sale amintim: *Esquisse sur l'histoire, les moeurs et la langue des Cigains connus en France sous le nom Bohémiens* (Berlin, 1837), *Historire de la Valachie, de la Moldavie et des Valaques transdanubiens* (Berlin, 1837), *Fragments tirés des Chroniques moldaves et valaques pour servir à l'histoire de Pierre le Grand, Charles XII, Stanislas Leszczynsky, Démètre Cantemie et Constantin Brancovan* (Iași, 1845)[2].

Mihail Kogălniceanu a avut și o bogată activitate editorială care a influențat puternic viața literară în Principatele Române, cărțile date la lumină în tipografia și editura sa proprie (Cantora Daciei literrare sau Cantora Foaiei sătești) contribuind decisiv la dezvoltarea gustului pentru literatură, pentru creația originală și pentru istorie. De sub teascurile tipografiei sale au ieșit scrieri literare sau istorice semnate de autori din ambele Principate (Grigore Alexandrescu, Vasile Alecsandri, C. Negruzzi, N. Bălcescu, Gh. Sion, D. Ralet, C. Caragiali ș.a). Pentru editarea documentelor istorice a tipărit „Arhiva românească” (1840-1845), cea mai veche publicație periodică istorică românească. În același scop, va aduna, începând din 1845, cronicile moldovenești sub titlul *Letopisețele Țării Moldovii* (Vol. 2-1845, Vol. 3-1846 și Vol. 1-1852), însoțite de prefață (la vol. 1), studii și însemnări despre manuscrisele valorificate completate în cea de-a doua ediție și cu cele muntenești [Cronicele României sau Letopisețele Moldovei și Valahiei, în 3 volume (1872-1874)]. În paralel, editează și o antologie de documente și cronici traduse în franceză, urmărind prin acest demers să atragă atenția savanților străini pentru istoria românilor.

Biblioteca Județeană „V.A. Urechia”, păstrătoare a unui inestimabil tezaur cultural, informațional,

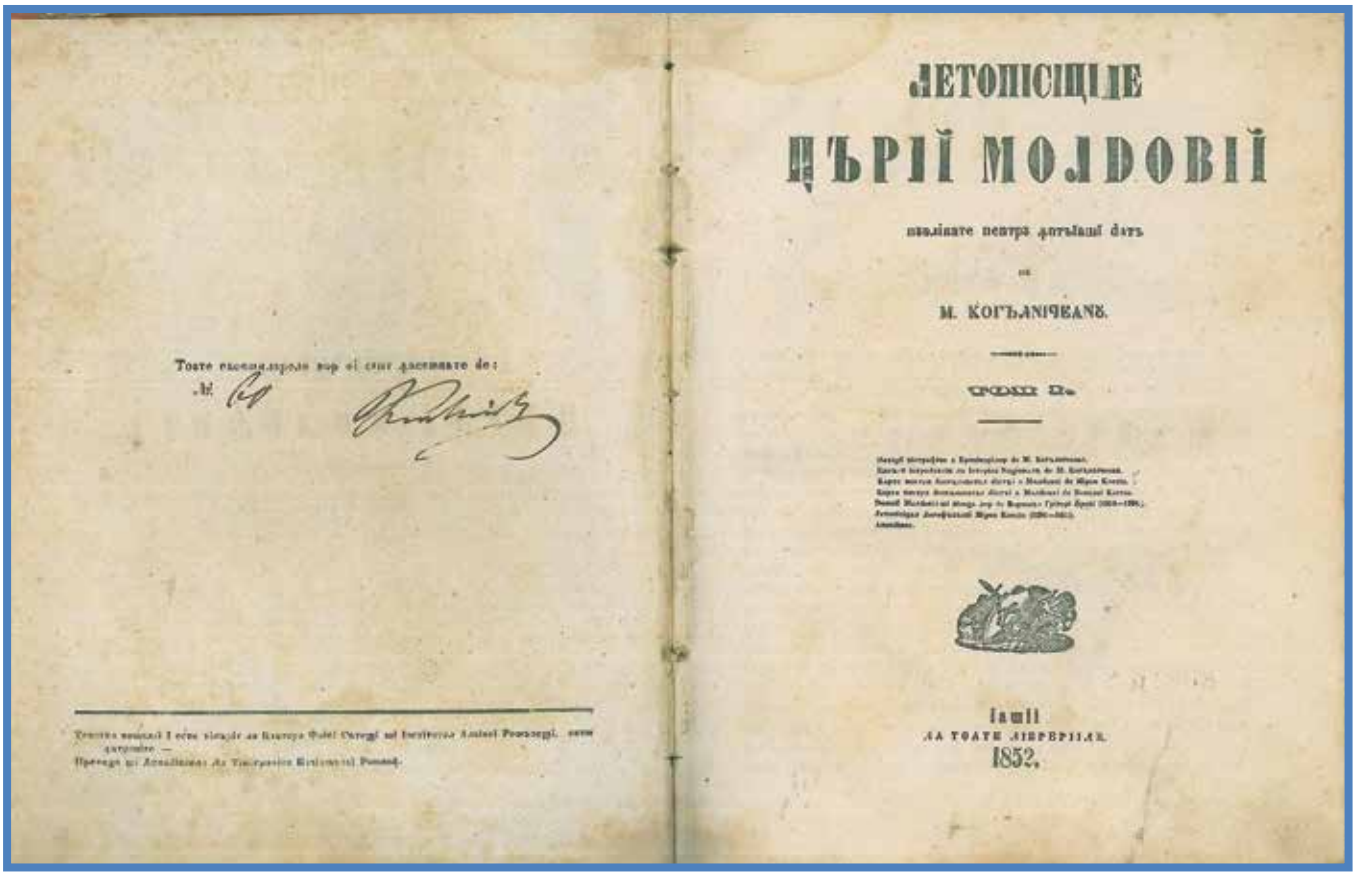

păstrează în fondul de carte românească tipărită după 1830 al Colecțiilor speciale prima ediție a *Letopiseților Tării Moldovii*, în trei tomuri, un unicat de cronici și letopisețe transpuse într-un stil deosebit, în limbajul specific epocii. Biblioteca deține 2 exemplare la tomul 1, 2 exemplare la tomul 3 și 7 exemplare la tomul 3. Pe verso paginii de gardă a exemplarelor numerotate: tomul 1, nr. 61 și tomul 3, nr. 151 se găsește semnătura autografă a lui M. Kogălniceanu. Patru dintre aceste volume sunt înregistrate în Catalogul Urechia la numerele 3488-3490[3], cu mențiunea „Donația V.A. Urechia", iar un exemplar poartă, pe pagina de titlu, ștampila „Școlii Commerciale Ioanu I". 3 exemplare (t. 1-3) au fost donate la 30 iunie 2011 de academicianul Dinu C. Giurescu, fiecare exemplar având pe verso paginii de gardă semnătura cu dedicație a ilustrului donator.

Încă din anul 1840, Kogălniceanu anunța că intenționa să publice o colecție de cronici sub titlul - *Scriptores rerum rumanicarum sive valachicarum* în care ar fi intrat: pentru Moldova, scrierile lui Ureche, Miron Costin, Neculai Costin, Dimitrie Cantemir, Ioan Neculce, Gheorghi Carp, A. Beldiman; pentru Valahia, Radu Greceanu, Radu Popescu și o călugăriță anonimă; pentru Ardeal, Gheorghe Șincai. Dificultățile întâmpinate în realizarea acestui proiect, manuscrise risipite, greu de procurat, greutățile materiale, expatrierea istoricului și evenimentele care au urmat, volumul mare de muncă pentru studierea, colaționarea, corectarea și selectarea documentelor, au făcut ca din acest vast corpus narativ să vadă lumina tiparului doar *Letopisețile Țării Moldovii (1845, 1846, 1852)*, cărora le va adăuga în ediția următoare și o parte din istoriografia munteană[4].

Primele două tomuri tipărite (t. 2, 1845 și t. 3, 1846) la Iași, în Tipografia Foaiei Sătești, transcriu istoriografia păstrată de la Neculai Costin, compilația Axinte Uricariul, O samă de cuvinte și Letopisețul lui Ion Neculce, letopisețul lui Neculai Muste, cronica anonimă a lui Alexandru Amiras, pseudoletopisețele lui Ioniță Cânta și Enachi Kogălniceanu, Condica de ceremoniale a lui Gheorgachi al doilea logofăt, manuscrisul poemului Eteriei de Alecu Beldiman. Tomul 1 a apărut în 1852, la Iași, cu textul imprimat de Kogălniceanu în Tipografia Foaiei Sătești și Institutul Albinei românești, iar prefața și apendicele editate la Tipografia Buciumului român. Volumul conține în primele pagini prefața, celebra lecție de istorie națională rostită de Kogălniceanu

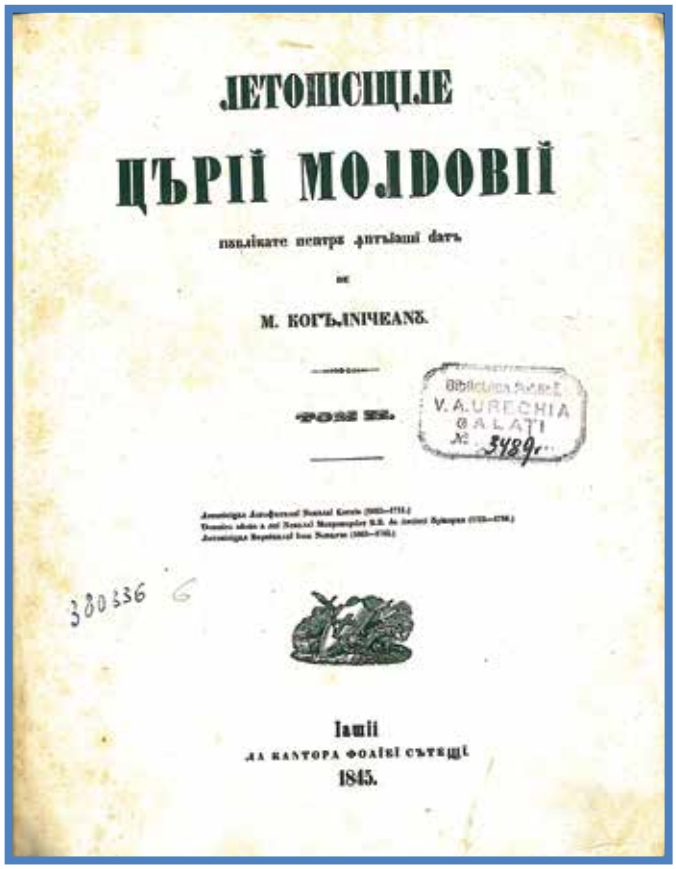
ЛЕТОПИСЩИЛЕ
ЦЪРІЇ МОЛДОВІЇ
М. КОГЪЛНИЧЕАНЪ.
Iашii
1845.

în 1843 la Academia Mihăileană și o *Notiță biografică a cronicarilor Moldaviei*[5], urmate de lucrarea lui Miron Costin *De neamul moldovenilor, Cartea pentru descălecatul dentâiu* de N. Costin, letopisețele lui Grigore Ureche (cu interpolările lui Eustatie Logofătul, Simion Dascălul, Misail Călugărul) și Miron Costin, cu adnotatorii Neculai Costin, Tudosie Dubău și Vasile Dămian[6].

Publicarea acestor valoroase documente a fost „un eveniment capital în dezvoltarea intelectuală a poporului român”[7], Kogălniceanu fiind „primul care s-a interesat de cronicari, primul care i-a făcut cunoscuți, dând istoricilor material pentru deslușirea trecutului, iar scriitorilor izvoare nesecate de inspirație”[8].

Bibliografie

Catalogul general al cărților, manuscriselor și hărților aflate la 1890, octombre 1 în această bibliotecă, urmat de inventarul general al mobilierului și dotațiunei bibliotecei. Vol. 1. Bucuresci: *Tipografia Curții Regale F. Göbl Fii, [189-?].*

Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900: București Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1979.

Letopisețile Țării Moldovii publicate pentru întâiașii dată de M. Kogălnicenu. Tom. 1-3. Iași: Tipografia Foaiei Sătești – Tipografia Albinei, 1845-1852.

Pop, Augustin Z.N. *Pe urmele lui Mihail Kogălniceanu*. București: Editura Sport-Turism, 1979.

Tomescu, Mircea. *Mihail Kogălniceanu ca editor*. București : „Bucovina” I. E. Toronțiu, 1941.

Urechia, Vasile Alexandrescu. *Raportul D-lui senator Urechia asupra proiectului pentru acordarea unei recompense naționale D-lui M. Cogălniceanu*. În: Vocea Covurluiului, an 14, nr. 3220, 9 dec. 1886, p. 3, col. 2.

Xenopol, A.D. *Michail Kogălniceanu: Discurs de recepțiune rostit în ședința solemnă sub președenția M.S. Regelui la 17 martie 1895*. Bucuresci: Lito-Tipografia Carol Gőbl, 1895.

Zub. Al. *Mihail Kogălniceanu istoric*. Iași: Editura Junimea, 1974.

Note:

1. Urechia, Vasile Alexandrescu. *Raportul D-lui senator Urechia asupra proiectului pentru acordarea unei recompense naționale D-lui M. Cogălniceanu*. În: Vocea Covurluiului, an 14, nr. 3220, 9 dec. 1886, p. 3.
2. *Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900*. București: Editura Academiei R.S. R., 1979, p. 482.
3. Catalogul general al cărților, manuscriselor și hărților aflate la 1890... Vol. 1. Bucuresci: Tipografia Curții Regale F. Göbl Fii, [189-?], p. 218.
4. Al. Zub. *Mihail Kogălniceanu istoric*. Iași: Editura Junimea, 1974, p. 454.
5. *Letopisețile Țării Moldovii publicate pentru întâiașii dată de M. Kogălnicenu. Tom. 1. Iași: Tipografia Foaiei Sătești – Tipografia Albinei,1845*
6. Augustin Z.N. Pop. *Pe urmele lui Mihail Kogălniceanu*. București: Editura Sport-Turism, 1979, p. 103.
7. Xenopol, A.D. *Michail Kogălniceanu…* Bucuresci: Lito-Tipografia Carol Gobl, 1895, p. 30.
8. Tomescu, Mircea. *Mihail Kogălniceanu ca editor*. București: „Bucovina” I. E. Toronțiu, 1941, p. 13.

Experienţa ERASMUS
The 2nd Erasmus Staff Week For Librarians

Anca Laura Grigorov
bibliotecar, Centrul de Documentare Europeană, Universitatea „Dunărea de Jos" Galaţi

Tema: *Impactul Bibliotecilor în prezervarea şi cercetarea patrimoniului cultural*

Perioada de desfăşurare a fost: *26-30.06.2017*.

Locul de desfăşurare: *Limassol, Cipru*

Conform programului, prima zi a debutat cu Deschiderea oficială a Săptămânii ERASMUS, cu prelegerea de bun venit a directorului Bibliotecii Universităţii din Cipru, domnul Marios Zervas.

A urmat o scurtă vizită în Biblioteca CUT (Vassilis Michailides) cu indicaţiile doamnei bibliotecar – Chrysanthi Stavrou, bibliotecar în sectorul de relaţii cu publicul. Aceasta a specificat proveniența numelui bibliotecii, după poetul naţional al Ciprului, a oferit detalii referitoare la colecţiile bibliotecii şi ceea ce am găsit foarte interesant a fost faptul că, biblioteca a dezvoltat o aplicaţie pentru android (tabletă), accesibilă din interiorul bibliotecii pentru localizarea publicaţiilor la raft după tipul colecţiei.

În aceeaşi zi a urmat un tur al oraşului: Limassol, oraş care emană prin toţi porii istoria, atenţia şi iubirea localnicilor faţă de trecutul lor, tur oferit de Universitatea Tehnologică în colaborare cu un ghid al *Centrului de Informare turistică* (pentru că în centrul oraşului există un astfel de punct de informare).

Începând cu ora 13:00, vizita s-a terminat şi am revenit într-o altă clădire a Bibliotecii: *Tassos Papadopolus Building* unde a început prezentarea tuturor participanţilor.

S-au remarcat participanţi din următoarele ţări: Polonia – 7 reprezentanţi, Latvia – 1 reprezentant, Franţa – 1 reprezentant, Danemarca – 1 reprezentant, Lituania – 1 reprezentant, Scoţia – 1 reprezentant, Republica Cehă – 1 reprezentant, Germania – 1 reprezentant, România – 1 reprezentant.

Prezentările au fost făcute de-a lungul primelor 2 zile, întrucât numărul invitaţilor a fost unul destul de mare şi timpul a fost destul de scurt.

Cea de-a doua zi a continuat în prima parte a zilei, după cum am menţionat.

Începând cu ora 11:00, a avut loc un „curs" de limba greacă susţinut de către dr. Costas Stylianou, reprezentantul Centrului de Lingvistică.

„Cursul" a durat o oră, a fost interactiv desfăşurându-se sub forma unui concurs cu acces la o platformă online - folosită de studenţii străini prin intermediul telefoanelor mobile pentru dinamizare, pentru o mai bună percepţie a limbii pe care aceştia o studiază.

Ziua a continuat cu o prezentare a Bibliotecii CUT susţinută de Maria Haraki, bibliotecar – şeful oficiului de relaţii cu publicul, după care domnul Petros Artemi a susţinut o prelegere referitoare la Depozitul Instituţional şi la publicarea lucrărilor de specialitate în KTISIS.

KTISIS

Depozit digital instituţional care, colectează şi diseminează activitatea de cercetare din

Universitatea Tehnilogică din Cipru. Începând cu anul 2015, CUT devine membră ORCID, ceea ce înseamnă că fiecare utilizator care dorește să-și depună lucrarea sau lucrările în KTISIS are un profil ORCID pentru evitarea confuziilor, dar și pentru că implică un cost mai mic față de apariția editorială într-o revistă tipărită.

Comunitățile Depozitului Digital:

Articole din Reviste, Cărți, Capitole din cărți, Conferințe, Rapoarte, Brevete, Abstract, Teze de doctorat, Disertații, Lucrări de licență, Proiecte de cercetare

DSPACE-CRIS

CUT și-a updatat softul Dspace – CRIS pentru a-l transforma într-un Sistem Informațional Nou de Cercetare. Cea mai importantă schimbare în Ktisis este asigurarea unui Profil de Cercetător, unde aceștia au acces la un set de funcționalități.

Ex:

Își creează propriul profil de cercetător; Își editează informațiile personale stabilind vizibilitatea; Își manageriază lista de interes a profilului, ca publicații, proiecte, premii; Își conectează profilul ORCHID și sincronizează lucrările.

Mecanismul de lucru

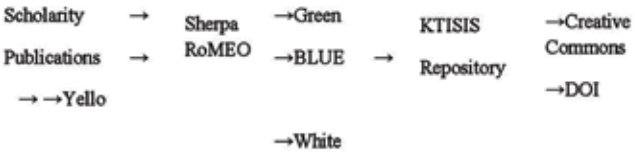

Interoperabilitate la nivel internațional

KTISIS este parte integrată a sistemului global open access, diseminează cercetarea în Universitate și este recomandat ca model de comunicare științifică.

KTISIS contribuie cu metadate la următorii agregatori: OAIster, DART-Europe, Openarchives.gr.

Dreptul de proprietate intelectuală

Una dintre sarcinile bibliotecii este aceea de a verifica drepturile de autor pentru fiecare publicație.

Ca și punct de reper au site-ul Sherpa-Romeo al Universității Nottingham cu politicile fiecărui periodic.

Există și situația când, autorii nu au dreptul de a-și face lucrările publice (cazul jurnalelor peer-reviewed), situație în care biblioteca oferă posibilitatea la un acces restrictiv prin intermediul indicelui DOI - Digital Object Identifier, unde înregistrarea este creată cu metadatele specifice publicării. Accesul la full text fiind posibil doar prin accesarea revistei electronice care deține articolul respectiv. Asumându-și o astfel de responsabilitate, biblioteca are acces la publicații prin abonament.

Toate publicațiile incluse în KTISIS sunt cu acces deschis sub termenii Depozitului de Licență și sub Licența CREATIVE COMMONS.

ORCID

Biblioteca CUT a lucrat la implementarea profilului ORCID pentru cercetători prin crearea unei aplicații web unde aceștia își pot crea un cont ORCID sau se pot loga la unul deja existent. Sistemul include autentificarea, citirea, up-datarea și sincronizarea lucrărilor între înregistrările ORCID și Depozitul instituțional KTISIS.

Koha

Este folosit de către Consorțiul CALC pentru biblioteci școlare și municipale Cyprus Academic Library Consortium.

Această colaborare stabilește politici comune și reduce costurile pentru apariția în baze de date și jurnale. Un aspect foarte important de subliniat este acela că, utilizatorii își pot dezvolta propriile colecții cu costuri minime.

Softuri open source:

- OMEKA http://omeka.org - soft free care utilizează metadate Dublin-Core;
- ATOM - https://github.com/atom/atom - editor free soft open source.

Cele două softuri amintite sunt utilizate de către CUT pentru definirea celor două depozite: Apsida https://apsida.cut.ac.cy/ și Hellates http://helates.cut.ac.cy/, demonstrîndu-se o dată în plus dorința de promovare și grija față de principiile, valorile și tradițiile moștenite.

În data de 28.06.2017, cea de-a treia zi, s-a efectuat o vizită sub îndrumarea unui ghid în afara orașului la siturile arheologice (Paphos), site-uri conservate în vederea promovării turistice și istorice a zonei.

Următoarea zi a continuat cu o serie de lucrări referitoare la prezervarea arhivelor digitale și digitizarea patrimoniului cultural al Ciprului. Pentru susținerea ideii de necesitate a conservării

patrimoniului în vederea cunoașterii trecutului și stabilirii vechimii acestuia a pledat directorul Muzeului de Arheologie din Limassol, domnul dr. Mimis Sophocleous.

Un aspect foarte important și interesant în aceeași măsură îl constituie desfășurarea unor programe de educație istorică pentru copii, programe promovate prin mass-media, considerând că un muzeu arheologic este de fapt „o creatură plină de viață".

Ultima zi, 30.06.2017, a fost o zi dedicată politicilor de Open Access.

S-a declarat ca fiind o problemă prioritară politica Open Access pentru anul 2018, acest an fiind declarat de către Comisia Europeană – Anul Patrimoniului Cultural – Prezervării și Conservării acestuia.

Lectorii au prezentat dorința de implementare a unui proiect http://www.vi-mm.eu/ sub axa Programului Horizont 2020 – **CULT - COOP-8-2016** - a unui proiect de dezvoltare a unui Muzeu Virtual.

Acronim: ViMM

Sursa: http://www.vi-mm.eu/vimm-ppt-presentation/

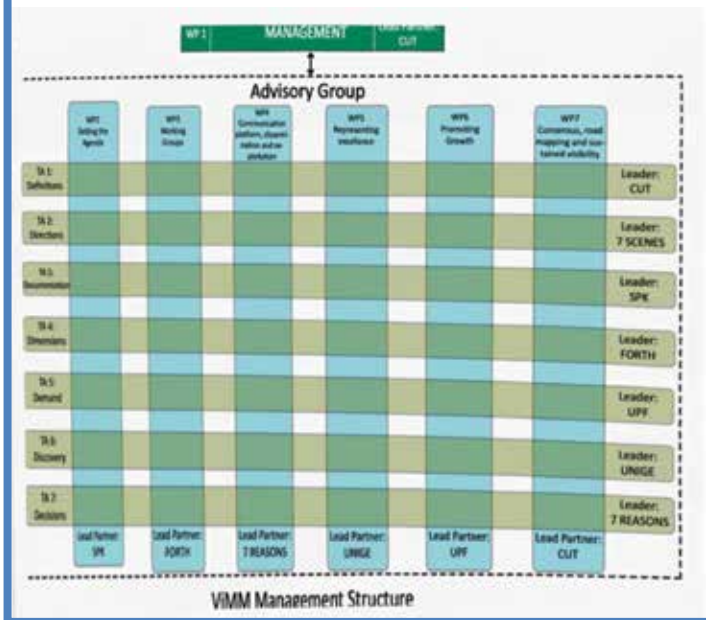

Pornind de la conceptul de MUZEU care se dorește a fi o instituție non-profit în serviciul societății și a dezvoltării, permanent deschisă către public, care conservă, cercetează, comunică și expune patrimoniul tangibil și intangibil al umanității cu scopul de a educa, studia și promova valorile europene. Au fost stabilite următoarele obiective:

1. Analizează și promovează rolul V.M. ca resursă strategică pentru valorile europene, sociale, economice și de mediu, valori europene;
2. Extinde discuțiile tuturor dezvoltatorilor (actorilor) de-a lungul sectorului public și privat, construiește politici în domeniul juridic și tehnic cu ajutorul experților;
3. Constituie o platformă prin intermediul dezvoltatorilor cu impact pentru întreaga comunitate;
4. Își extinde vizibilitatea în mass-media, TV, publicații periodice, asociații, conferințe, pe plan național și internațional;
5. Stabilirea principalilor factori economici adăugând valorile societății și impactul economic, potențial pentru investiții (studii regionale de caz);
6. Sprijină includerea DCH/VM în integrarea politicilor referitoare la Patrimoniul Cultural European, anul 2018 fiind stabilit de către Comisia Europeană ca Anul European al Patrimoniului Cultural;
7. Oferă suport organizațiilor internaționale/europene gen: UNESCO, ICOM, ICOMOS, CIPA, Europa Nostra, EUROPEANA.

Sursa: http://www.vi-mm.eu/vimm-ppt-presentation/

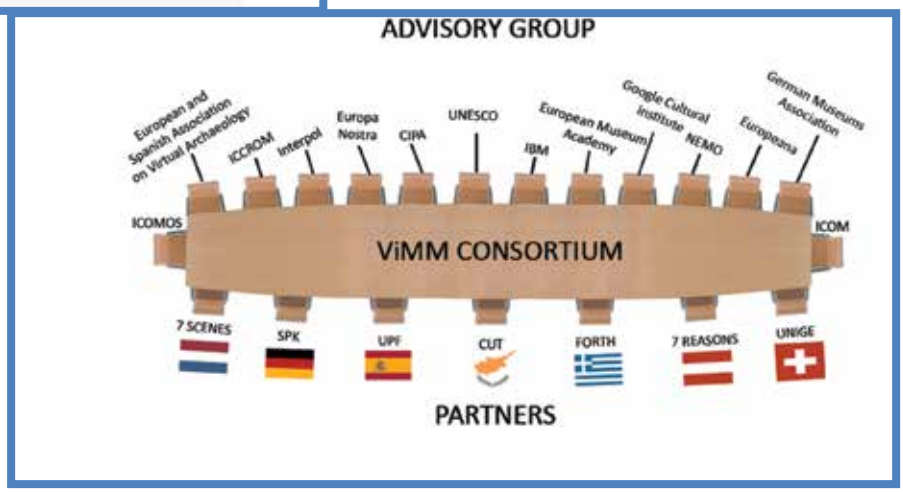

Proiectul cultural „Pe aripi de poveste”
Atelier de reprezentație culturală

Ana-Maria Sinescu
actriță

PROIECT CO-FINANȚAT DE:
Administrația Fondului Cultural Național

Am fi oare capabili să supraviețuim doar pe baza mecanismelor psiho-fizice? Răspunsul probabil este afirmativ, dar următoarea întrebare care se impune ar fi „În ce condiții?” Omul ar rămâne la stadiul de ființă primară, fără capacitatea de a accesa alte sfere, atât ale microcosmosului, cât și ale macrocosmosului. Omul are capacitatea de A CREA, capacitate care prin șlefuire poate atinge sublimul, Cum ajungem să creăm? Prin joc. Cine provoacă jocul? Copilul din noi. În momentul în care anihilăm conștient sau nu, voit sau nu, intenția copilului din noi de a se juca putem spune că nu mai suntem întregi. Ce înseamnă de fapt jocul? Explorare, bucurie, manifestarea sinelui.

Acesta a fost principalul obiectiv al atelierelor de reprezentație și animație culturală, din cadrul proiectului „Pe aripi de poveste” implementat de Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” - manifestarea eului prin joc și întipărirea asupra celorlalți a unor tipare de gândire în cadrul jocului.

Povestea „Hansel și Gretel” din cadrul Atelierului de reprezentație și animație culturală desfășurat în cadrul proiectului „Pe aripi de poveste” a fost construită prin mijloace neconvenționale, cu decor minim pentru că intenția a fost să lăsăm copiii-spectatori să își imagineze, să accepte convenții impuse de lipsa unui decor cu toate elementele. Astfel, nu li s-a oferit totul tocmai pentru a-și pune la contribuție și ei imaginația și creativitatea.

O altă tehnică neconvențională a fost prezența povestitorului printre personajele actante, insuflându-se astfel ideea că aceste personaje erau undeva „înghețate” în timp, iar povestitorul le readuce la viață.

Al doilea moment al atelierului presupune introducerea unor copii voluntari într-o poveste improvizată. Copiii erau costumați după care, împreună cu spectatorii se alegea un titlu, un protagonist și un scop al personajului. Protagonistul parcurgea un traseu transformator în care întâlnea diverse alte personaje care îl modificau. Acest moment cred că a fost cel mai îndrăgit de către copii pentru că, pe lângă entuziasmul costumării se ivea bucuria creației, a jocului.

Ultimul moment se concentra iarăși pe improvizație - actorii interpretau diverse personaje create pe loc, în cadrul jocurilor „Freeze”, „Povestea în patru” și „Mâinile”.

Consider că prin atelierele de reprezentație și animație culturală, din cadrul proiectului „Pe aripi de poveste” implementat de Biblioteca Județeană „V.A. Urechia”, copiii au intrat în contact cu jocul actoricesc, și-au însușit modalități de construire a poveștilor și au văzut că lumea teatrului e mult mai accesibilă decât pare prin faptul că atelierele nu s-au desfășurat pe o scenă înaltă față de care de obicei există o delimitare precisă, ci dimpotrivă, actorii s-au desfășurat foarte aproape de ei, chiar printre ei.

Vera Crăciun
poetă

„Copiii devin artişti nu întrucât se joacă, ci întrucât sunt determinaţi de predispoziţia artistică. Ei se exercită artistic pentru aceleaşi motive care agită şi sufletele artiştilor adulţi. Arta infantilă nu este deci un joc, ci expresia unui destin interior de neînlăturat. Ea constituie felul în care se realizează o anumită structură sufletească", scrie Tudor Vianu.

Cu acest proiect, am trăit clipe graţioase şi sublime, prin cunoaştere şi creaţie, în acelaşi timp.

A fost emoţia pusă în lumină de ochii copiilor care aşteptau ceva... acel ceva magic, care vine din fermecătoarele poveşti, începute de scriitori şi continuate de ei. Această asociere a trezit spiritul creativ al fiecărui participant, astfel că, la finalul prezentării, micuţii aflaţi în sală să se considere pe deplin mulţumiţi.

S-a încercat, şi am convingerea că s-a reuşit, ca scopul final al acestui proiect să fie atins - poveştile să prindă contur prin glasul şi libera creaţie a celor mici. Aceste poveşti, care poartă o nuanţă de imaginaţie diferită, de la o temă la alta, spectaculoasă de la un grup la altul, plină de voioşie de la un segment de vârstă la altul, sunt spontane, unice şi de o aleasă creativitate. Utilizarea onomatopeelor, a metaforelor, a epitetelor, puterea de observaţie asupra naturii, necesitatea toleranţei (atât în viaţă oamenilor, cât şi în cea a micilor protagonişti din poveştile construite) au constituit instrumente speciale de captare a atenţiei micilor creatori, ei manifestând un interes amplificat în a creiona forma dorită.

Numeroase au fost cazurile în care exprimarea clară, personală, luminată de inocenţa copilăriei, au uimit asistenţa.

Plutind „Pe aripi de poveste", am trăit un vis şi am primit, de fiecare dată, „botezul copilăriei".

Olimpia Sava
poetă

Proiectul *Pe aripi de poveste* mi se pare foarte inspirat şi binevenit, iar pentru mine este o mare bucurie şansa de a participa la un asemenea proiect. Fiind autor de cărţi pentru copii, am avut foarte multe întâlniri cu elevi, prilejuite de activităţi organizate împreună cu doamne cadre didactice, în general învăţătoare şi educatoare. Le-am vorbit elevilor despre cărţile mele, despre cum se editează o carte, am organizat tot felul de concursuri, dar toate acestea se adresau în primul rând elevului, cu o intenţie clară din start, aceea de a-l face pe acesta să dobândească tot felul de cunoştinţe, menite să contribuie la întemeierea unei culturi generale cât mai solide, din care să poată folosi atunci când va fi nevoie.

Proiectul *Pe aripi de poveste* lasă pe locul doi elevul, cu toate cunoştinţele lui generale, care pot fi mai bogate sau mai sărace, şi se adresează copilului, stimulându-i creativitatea, imaginaţia. Întâlnirile pe care le-am avut cu cei mici au demonstrat că, indiferent de cunoştinţele generale dobândite la şcoală, copiii ne pot surprinde prin sensibilitate, inspiraţie, creativitate, de ce nu? prin posibilitatea de a aplica lucruri aflate din cărţi, în practică, lăsându-se purtaţi în lumea ireală a poveştilor. Copiii participanţi la proiect au demonstrat că la vârsta copilăriei poţi călători foarte uşor în lumea poveştilor şi că în această lume totul este posibil.

Am convingerea că şi cadrele didactice însoţitoare ale elevilor au avut surprize văzând de ce sunt în stare copiii lăsaţi să creeze liberi şi consider că se poate continua proiectul şi în anii următori, cu alţi copii, dar şi că la orele de curs, mai ales cele de limba română, se poate lăsa mai liberă imaginaţia copilului, astfel ca aceasta să prindă... aripi de poveste.

Felicitări şi mulţumiri organizatorilor şi tuturor persoanelor implicate în acest proiect!

Notă:

1. „Proiectul nu reprezintă în mod necesar poziţia Administraţiei Fondului Cultural Naţional. AFCN nu este responsabilă de conţinutul proiectului sau de modul în care rezultatele proiectului pot fi folosite. Acestea sunt în întregime responsabilitatea beneficiarului finanţării."

Voluntariatul în bibliotecă între necesitate și loisir

Letiția Buruiană
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Înființat în 2015, Clubul de voluntariat VIRAL (acronim de la Voluntarii Inspirați Reușesc cu Ajutorul Lecturii) și-a continuat activitatea și în anii ce-au urmat, fiind o structură informală în cadrul Bibliotecii Județene „V.A. Urechia”, alcătuită din elevi de la liceele gălățene.

Scopul înființării acestui club a fost promovarea bibliotecii și atragerea la lectură a unor categorii speciale de utilizatori, care din diferite cauze accesează serviciile de bibliotecă mai rar sau deloc; Totodată, alcătuirea unei echipe, cu un program propriu și cu reguli de conduită a facilitat obiectivul educațional al programului de voluntariat, acela de a asigura dobândirea de către voluntarii implicați a unor competențe specifice profesiei de bibliotecar sau deprinderea la nivel avansat.

Deși voluntarii – membri fondatori au plecat, alții le-au luat locul și povestea a mers mai departe. O poveste despre cum să trezești în ceilalți gustul cititului, despre cum să cultivi un mod de a fi în care biblioteca să reprezinte un loc de referință și nu în ultimul rând, o poveste despre împărtășirea bucuriilor cu ceilalți.

Micile proiecte realizate în cadrul clubului în anii 2016-2017 au urmărit creșterea vizibilității prin promovarea lecturii atât în interiorul instituției, cât și la sediile partenerilor pentru copii asistați social prin ONG-uri, copii cu autism, bătrâni cu Alzheimer, bătrâni de la căminul de stat, copii și adulți din case de tip familial. Tipurile de activități au fost următoarele: 1. ateliere de lectură, primire și ghidare în bibliotecă (ex. Primii pași prin bibliotecă - „vânătoare de comori” organizată de voluntari: primirea și ghidarea noilor utilizatori înscriși la bibliotecă și vizionare film la Secția Multimedia); 2. atragere de donații carte (18 aprilie - 6 mai, Donate a book challenge/Donează o carte pentru cei ce n-au parte - colectă de carte în școli și licee); 3. dialoguri intergeneraționale (ex. Două generații – aceeași pasiune: Lectura – dezbatere în cadrul Zilelor Bibliotecii Județene „V.A. Urechia”. Colaboratori: Fundația de Sprijin a Vârstnicilor „Sf. Spiridon”, Fundația „Împreună” și Centrul de zi – Agenția Alternativa – 8 noiembrie 2016).

În cadrul Festivalului Internațional al Cărții „Axis Libri”, atât în 2016, cât și în 2017, voluntarii au fost prezenți la campaniile stradale de promovare a lecturii, împărțind fluturași și cărți trecătorilor.

O atenție deosebită a fost acordată formării, motivării și stimulării voluntarilor pentru interacționarea cu utilizatorii și lucrul în echipă. Activități realizate: workshopuri de comunicare și orientare în carieră; lecții de biblioteconomie; însușirea unor noțiuni elementare de lucru pe bază de proiect; participarea la gale de voluntariat; activități informale pentru întărirea coeziunii de grup (de ex. aniversări ale membrilor, baluri și jocuri de socializare).

Astfel, la nivel de grup, printre cele mai reușite experiențe formative se pot menționa:

Voluntar debutant – sesiune de instruire cu noii voluntari: prezentarea programului de voluntariat al bibliotecii și instructaj în domeniul sănătății și securității muncii, precum și al prevenirii situațiilor de urgență, realizat de Cecilia Nistorencu;

Turul bibliotecii – program de vizite cu noii voluntari în birourile și secțiile instituției;

Comunicarea interpersonală; Consiliere și orientare în carieră – workshopuri susținute de Radu Chitic, sociolog și formator. Activitatea s-a desfășurat la Filiala nr. 3 „Tehnologia Informației” (martie – mai 2016);

Circuitul documentelor în bibliotecă – vizită ghidată în compartimentele de prelucrare a documentelor și informației, condusă de prof. Letiția Buruiană;

Voluntar în biblioteca ta (I, II) – introducere în biblioteconomie în lecții succinte, ex.: Evaluarea sumară a unei cărți, bibliotecar - formator Catrina Căluian; Aranjarea cărților la raft, bibliotecar - formator Violeta Moraru; ATLET Performant, bibliotecar - formator Dorina Bălan.

O reușită la nivel individual a înregistrat-o Diana Petrașc (coordonator grup) care a fost propusă la competiția „Portret de voluntar" (la Gala Națională a Voluntarilor organizată de Federația VOLUM, 14 dec. 2016, s-a clasat printre cei 4 finaliști la categoria „Voluntarul anului în domeniul artă și cultură").

Un al doilea centru de interes pentru activitățile clubului a vizat incluziunea socială prin asocierea participanților și partenerilor din mediul educației formale (școli, licee) cu cei din domeniul asistenței sociale (instituții de stat și ONG-uri). Spre exemplu, proiectul „Primii pași în Universul cărților", aprilie - iunie 2017, a reunit în cadrul atelierelor de lectură participanți preșcolari și școlari însoțiți de cadre didactice, părinți, alături de copii din case de tip familial, însoțiți de asistenți sociali de la Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Galați. Acesta este un proiect socio-cultural- artistic, inițiat împreună cu voluntara Laura Vădeanu, profesor în învățământul primar, Școala nr. 5, și cu dna Didina Borteș, DGASPC Galați, ce s-a adresat elevilor din clasele pregătitoare și clasa I, cu vârste cuprinse între 6 și 7 ani, oferindu-le posibilitatea de a călători în lumea minunată a cărților, a poveștilor și a biografiei scriitorilor. Totodată, li s-a dat șansa copiilor de a se familiariza cu condițiile de acces și cu serviciile din Biblioteca „V.A. Urechia", de a petrece timpul liber împreună, dezvoltând spiritul de prietenie, disciplină și colaborare prin realizarea unor activități recreative; de a-și dezvolta creativitatea, limbajul, de a descoperi lucruri noi, inedite. Proiectul a urmărit, în primul rând, stimularea interesului copiilor pentru lectură, pentru literatura universală și cea română, pentru lărgirea ariei de interes către artă, către sfera valorilor culturale gălățene și de stabilire a intereselor și preferințelor personale descoperindu-se pe sine; creșterea coeziunii echipei de voluntari și consolidarea relațiilor de prietenie între beneficiari. A oferit, de asemenea, elevilor șansa de a se recrea într-un mediu diferit decât cel școlar sau familial, cu un scop educativ, dar plăcut și interactiv.

La fiecare întrunire din cele 6, a participat un număr de 25-30 de copii; elevi de la clasele pregătitoare – I, Școala Gimnazială Nr. 5, Grădinița „Cristal", Școala nr. 16, precum și elevi din Casele de Tip Familial, elevii fiind beneficiarii direcți. Personalul implicat, părinții elevilor și voluntarii din cadrul proiectului au fost beneficiarii indirecți.

Una dintre cele mai reușite activități a fost lectura dramatizată pe roluri realizată de voluntarii Bibliotecii după cartea „Copacul cel darnic". Povestea, scrisă de Shel Silverstein, are rolul de a-i face pe copii să conștientizeze importanța dăruirii și a ajutorului reciproc; ideea de muncă voluntară. Este important ca de la o vârstă fragedă, copilul să înțeleagă că este bine să acordăm o mână de ajutor, fără a primi ceva în schimb. Întrucât povestea s-a bucurat de succes, ea fost reluată într-o nouă distribuție pe o scenă adevărată, în cadrul Festivalului Internațional al Cărții „Axis Libri", ediția a IX-a, 14 iunie 2017.

Atuul voluntariatului la acest club este, desigur, îmbinarea între interesul voluntarilor și cel al instituției gazdă. Tinerii sunt interesați atât să ajute, dar și să experimenteze calitatea de angajat al unei instituții de elită în cultura gălățeană. A fost receptat benefic faptul că grupul are un lider, ales de voluntari, un set de reguli proprii, însemne proprii (denumire, logo – creat de voluntari, ecusoane etc.), că desfășoară atât activități de bibliotecă, cât și activități de tip team building în aer liber (vizite la instituțiile de cultură ale orașului, informare și participare la sesiuni de informare privind tehnicile de Qigong pentru optimizare personală). Toate acestea conferă sentimentul unei identități de grup, precum și familiaritatea unui loc bine definit în cadrul organizației gazdă.

Activitățile la clubul VIRAL oferă voluntarilor și beneficiarilor posibilitatea de a descoperi mai bine lectura și biblioteca publică, de a călători în lumea poveștilor, a cărților; de a petrece timpul liber împreună și de a învăța lucruri noi, dezvoltând totodată spiritul de disciplină, prietenie, colaborare prin realizarea unor activități ce combină lectura cu jocul și recreerea.

Clubul BiblioVACANȚA, ediția a IV-a, 2017 la Filiala nr. 1 „Costache Negri” Biblioteca Municipală pentru Copii

Lucica Veliche
responsabil, Biblioteca Municipală pentru Copii

BiblioVACANȚA este un proiect destinat preșcolarilor și școlarilor, utilizatori ai bibliotecii cu vârsta cuprinsă între 4 și 12 ani, scopul proiectului fiind de a dezvolta abilitățile comunicaționale ale copiilor, de a promova interesul pentru carte și cultivarea gustului pentru lectură, stimularea inițiativei personale indiferent de categoria socială din care provin. Proiectul a vizat activități educative, de animație, socializare, jocuri și concursuri interactive, grupate în ateliere de lucru. Activitățile s-au desfășurat la sediul Bibliotecii Municipale pentru Copii - Filiala nr. 1 „Costache Negri” din incinta Clubului Sidex (Arcelor Mittal) din Cartier Țiglina I, în apropiere de Orășelul Copiilor.

Proiectul a venit în întâmpinarea nevoii părinților de a crea condiții favorabile de dezvoltare a copiilor în perioada vacanței de vară, oferind un cadru creativ și antrenant pentru copii, o alternativă de a petrece timpul liber în altă manieră decât cea în fața calculatorului, a tabletei sau a televizorului, familiarizarea copiilor cu Biblioteca Municipală pentru Copii, cu serviciile și colecțiile acesteia.

Obiectivele proiectului au urmărit:

- dezvoltarea comportamentală, socială, stimularea imaginației, dorinței de cunoaștere, colaborare, schimb de idei;
- formarea capacității de exprimare și educarea auzului pentru perceperea vorbirii curente prin cursurile de inițiere în limba franceză, spaniolă și italiană;
- dezvoltarea creativității în confecționarea manuală a obiectelor;
- dezvoltarea vocabularului copiilor, a interesului pentru lectură prin intermediul poveștilor și trecerea de la limbajul oral la cel scris;
- socializare prin joc și joacă în aer liber.

Prin activitățile Clubului de Vacanță am dorit să implicăm și copiii cu posibilități reduse atât financiare, cât și educaționale, afective și emoționale în activități extrașcolare. Dezvoltarea vocabularului copiilor, a interesului pentru lectură l-am realizat prin intermediul poveștilor, a cursurilor de inițiere în limba franceză, italiană și spaniolă, ateliere creative. Această experiență ne-am dorit să fie un mediator între carte și copil, determinându-l pe acesta să o iubească, realizând și trecerea de la limbajul oral la cel scris, asigurarea condițiilor optime pentru desfășurarea de activități cultural-educative și recreative, *gratuite*, în cadrul filialei.

De asemenea, părinții și-au exprimat dorința de a-și înscrie copiii la aceste activități ale Clubului de Vacanță, apreciind obiectivele acestui proiect din anii precedenți.

Proiectul s-a desfășurat zilnic (de luni până joi) pe o perioadă de 9 săptămâni (3 iulie – 1 septembrie 2017).

Clubul „BiblioVACANȚA” a cuprins următoarele activități:

1. Săptămâna: 3 iulie – 7 iulie

1. Atelier de pictură. Prof. Sorina și Adrian Vădeanu

2. Prietenul meu Calculatorul. Prof. Lenuța Pană

3. Trăistuța cu sănătate. Asistent med. Mihaela Mirică

2. Săptămâna: 10 iulie – 13 iulie

1. Bunele maniere – Cartea mea de vizită. Prof. psiholog Silvia Banea

2. O secundă pentru viața ta: circulăm corect?!

3. Săptămâna: 17 iulie – 20 iulie

Atelier de limbi străine – limba spaniolă.

4. Săptămâna: 24 iulie – 27 iulie

Atelier de creație DecoArt.

5. Săptămâna: 31 iulie – 3 august

1. Atelier de poezie. Prof. Liliana Ciupitu

2. Jocurile copilăriei

6. Săptămâna: 7 august – 10 august

1. **Atelier de lectură: meșterim cărți și povești.** Prof. Mihaela Boșneagă

2**. Atelier de limbi străine – limba franceză**

7. Săptămâna: 14 august – 17 august

1. Atelier de limbi străine – limba italiană

2. Atelier de astronomie. Elev: Alexandru Manolescu

8. Săptămâna: 21 august – 24 august

Atelier de creație DecoArt

9. Săptămâna: 28 august – 31 august

1. OPA! – Învățăm să dansăm pe ritmuri grecești. Instr. Cristina Spiridon.

2. Joc și joacă în aer liber. Voluntarii bibliotecii

Vineri, 1 septembrie 2017, ora 11.00 - **Închiderea Clubului BiblioVACANȚA. Premierea participanților.**

După cele 9 săptămâni de activități, rezultatele au fost pe măsura așteptărilor și anume:

- dezvoltarea aptitudinii de socializare a copiilor cu alte persoane decât cele ale mediului din care provin;
- dobândirea și dezvoltarea simțului artistic și a spiritului de echipă;
- dezvoltarea imaginației, creativității și descoperirea aptitudinilor copiilor care pot fi exploatate și dezvoltate în anumite situații;
- dobândirea abilităților de comunicare și socializare prin relaționarea cu ceilalți participanți, de regulă copii;
- dobândirea abilităților practice prin însușirea cursurilor din cadrul Clubului;
- dobândirea de noi cunoștințe practice, valorificând talentele copiilor;
- conștientizarea faptului că pot învăța și finaliza o acțiune începută;
- conștientizarea faptului că biblioteca este o alternativă educativă de petrecere a timpului liber prin activitățile desfășurate pentru formarea și educarea copiilor.

În ultima întâlnire din cadrul clubului, copiii ne-au împărtășit din trăirile lor din această perioadă a vacanței. Am aflat astfel, că le-au plăcut în general toate activitățile, dar mai ales faptul că „au învățat lucruri noi într-un mod amuzant”, că au aflat mai multe lucruri despre cărți și rolul lor și că și-au făcut noi prieteni. Ne-au dat și sugestii pentru activități viitoare.

Ateliere recreative și educative estivale la Filiala nr. 2 „Paul Păltănea”

Cătălina Șoltuz
responsabil, Filiala nr. 2 „Paul Păltănea”

Bibliotecile publice, într-o continuă transformare, vin în sprijinul utilizatorilor cu servicii diversificate și moderne, ce corespund nevoilor de informare ale acestora, ținând pasul cu evoluțiile socio-culturale și cu tendințele de modernizare ale tehnologiilor.

Filiala nr. 2 „Paul Păltănea” sprijină procesul de însușire a deprinderilor de lectură, loisir și de promovare a cărților și a altor documente, servicii, activități și programe pentru toate categoriile de vârstă, și în special pentru copii și adolescenți, care trebuie încurajați să utilizeze biblioteca de la o vârstă cât mai fragedă, crescând astfel posibilitatea ca ei să rămână utilizatori și pe viitor.

În această lume complexă și dinamică a adulților, copiii au nevoie de capacitate de integrare și adaptare, dar și de spirit de autonomie și independență, de efervescență creatoare.

În acest sens, în perioada 03 iulie - 01 septembrie 2017, Filiala nr. 2 „Paul Păltănea” - Bibliotecă Municipală va desfășura un interesant program gratuit de vacanță, intitulat **„Vacanța *ALTFEL* la bibliotecă!”**, în cadrul căruia se vor organiza o serie de ateliere recreative și educative menite să încurajeze copiii să fie activi.

În al cincilea an de activitate al filialei, implicit a cincea ediție a clubului de vacanță, dorim ca activitățile reunite în variate ateliere estivale să fie unice, reunind veselia, prietenia și generozitatea, precum și redescoperirea fascinantei lumi a cărților, sub sloganul/deviza clubului: *Descoperă, creează, joacă-te, socializează la bibliotecă!*

Chiar dacă de la an la an, participarea copiilor este numeroasă, reușim, grupându-i pe categorii de vârstă, să desfășurăm activitățile așa cum ne propunem, captându-le atenția de fiecare dată.

Cultivarea gustului pentru lectură prin intermediul unor activități atractive, menite să stimuleze creativitatea și comunicarea, este una dintre preocupările esențiale ale activității filialei. În cadrul clubului de vacanță urmărim ca toate activitățile să conțină noutăți pentru participanți atât prin materiale, cât și prin tehnicile de lucru folosite.

Atelierele vor avea ca „vedete” hârtia colorată, cartonul, sclipiciul, pământul, florile, grădinăritul, bunele maniere, sănătatea, „pălmuțele jucăușe”, însoțite de veselie și distracție.

Pe parcursul acestui program, se vor viziona filme și desene animate, copiii făcând cunoștință cu un univers fascinant în care se vor întrepătrunde visul, magia și suspansul, iar atelierul de joacă în aer liber va stimula capacitățile creative, intelectuale și afective ale copiilor pentru a demonstra că educația se poate face și prin joacă la bibliotecă.

Programul recreativ estival desfășurat în cadrul Filialei nr. 2 „Paul Păltănea” se dorește a fi de la o ediție la alta original, plin de noutate și utilitate pentru copii.

Implementarea, desfășurarea și dezvoltarea activităților indoor și outdoor în fiecare vară de către Filiala nr. 2 „Paul Păltănea” - Bibliotecă Municipală, cu sprijinul directorului bibliotecii județene, a sponsorilor generoși și a voluntarilor, are ca unic scop oferirea unui mediu educațional favorabil în bibliotecă, care să dezvolte potențialul creativ al tinerei generații, pentru a-l transforma în timp în creativitate.

Spațiul modern al filialei, activitățile inedite desfășurate într-un cadru optim care asigură recreere și socializare, precum și o gamă variată de documente sunt doar câteva motive pentru care copiii aleg să-și petreacă vacanța la Filiala nr. 2 „Paul Păltănea”.

Vă așteptăm cu drag la bibliotecă să descoperiți ateliere recreative și educative estivale de neuitat!

Vacanţa la bibliotecă
Şah, lectură şi internet!
ediția a VI-a, 2017

Celozena Volovăț
responsabil, Filiala nr. 4 „Grigore Vieru”

La Filiala nr. 4 „Grigore Vieru”, s-a derulat, în perioada 22 iunie – 31 august 2017, proiectul ludico-educativ ***Vacanţa la bibliotecă – Şah, lectură şi internet!*** ediția a VI-a. La deschiderea proiectului au participat colaboratori și parteneri de la Fundația Cuvântul Întrupat, Centrul Comunitar de Zi „La Vale”, voluntarii bibliotecii, copii din Cartierul Valea Orașului Galați.

Scopul proiectului a fost dezvoltarea serviciilor ludico-educative pentru copiii și adolescenții din comunitatea Cartierului Valea Orașului Galați.

Prin obiectivele proiectului ne-am propus:

- atragerea copiilor și adolescenților pe perioada vacanței de vară la activități ludico-educative organizate de bibliotecă;
- realizarea unei activități săptămânale de educație nonformală în programul de vară al bibliotecii;
- dezvoltare personală și a gândirii creative prin joc, vizionare de filme cu caracter educativ și implicarea copiilor în discuții asupra celor vizionate, modalități de protecție a datelor și vieții personale pe internet, dezvoltarea de abilități practice și lecturare a resurselor documentare tematice oferite de bibliotecă.

Activităţile s-au desfăşurat săptămânal, joia, unde au participat 20 de copii care frecventează Centrul de zi „La Vale”. Proiectul a cuprins activități noi care au suscitat interesul copiilor de a participa în programul propus de bibliotecă. Prin cunoștințele și abilitățile dobândite vor contribui la civilizarea și culturalizarea comunității din care provin.

Dintre activitățile derulate în proiect se pot enumera:

- Inițiere în șah și lecturi de vacanță;
- Realizarea unei expoziții în cadrul Filialei cu monografii tematice din colecțiile bibliotecii – 40 documente de bibliotecă.

Activitatea nr. 1

Deschiderea proiectului

22 iunie 2017, ora 14.00

La deschidere, participanţilor le-a fost prezentat programul şi calendarul activităţilor, s-au consultat monografiile ilustrate tematic şi paginile web unde se poate juca şah-online de la iniţiere la faza de avansat, site-urile: youtube, social-media, jocuri educative.

Activitatea nr. 2

29 iunie 2017

Iniţierea şi recapitularea jocului de şah (reguli, scop, mutarea pieselor, prezentarea ceasurilor de control, notarea partidelor); lectură activă.

Activitatea nr. 3

06 iulie 2017

Recapitularea jocului de șah

Vizionarea filmului *16 dorințe* pe Youtube urmată de o dezbatere moderată de bibliotecara Nicoleta Mazilu

Activitățile nr. 4, 5, 6, 7 și 8

10 iulie – 27 august 2017

- Exersarea jocului de șah (recapitulare plus aprofundare, fazele partidei, tactica, strategie, planuri de joc);

- Dezvoltarea abilităților de a participa la un concurs de șah practic, cu ceas de control și notarea partidei;
- Vizionarea de filme educative pe youtube și dezbateri;
- Lectură;
- Dezvoltarea de abilităţi practice în orientarea cu busola.

Activitatea nr. 9

Pe 31 august 2017 a avut loc încheierea proiectului – premierea și evaluarea finală, feedbackul echipei de proiect. Am organizat un miniconcurs de șah, câștigătorul a primit un joc de șah și cartea *Șahul pe înțelesul tuturor*, autor Sabrina Chevanness. Toți copiii implicați în proiect au primit diplome și cărți donate de conducerea Bibliotecii.

Concluzii:

- Copiii au călătorit, s-au jucat, și-au făcut prieteni în lumea virtuală a internetului, s-au transpus în rolul personajului ales din filmele vizionate pe site-ul youtube, dezbătând acțiunile vizavi de celelalte personaje și de scenariu, realizând propriul scenariu, au lecturat din cărțile nou intrate în colecțiile Bibliotecii și au învăţat să se orienteze cu ajutorul busolei.
- Activitatea de lectură a avut ca suport cărți din colecțiile filialei, precum:

Miss Peregrine, vol. 1-3, autor Ransom Riggs; Cine a fost Cristofor Columb? Autor Bonnie Bader; Cartea care te face să iubești cărțile, chiar dacă nu-ți place să citești! Autor Françoise Boucher; Șahul pe înțelesul copiilor, autor Sabrina Chevannes

Arta supraviețuirii, autor Constantin Tătaru.

- Jocul de șah l-au descoperit alături de bibliotecari, educatori, voluntari și site-urile dedicate sportului minții.
- Cunoașterea elementelor busolei și folosirea busolei pentru luarea direcției pe hartă, exemplificare cu o busolă germană și hărți din colecțiile bibliotecii.

Prin proiectul realizat în vacanța de vară, Filiala nr. 4 „Grigore Vieru” a atras copii din comunitatea *Valea orașului* la bibliotecă, implicându-i în activități ludico-educative, utilizând resurse documentare și umane proprii, precum și voluntarii bibliotecii.

Pentru copii au fost oportune călătoriile pe internet, în lumea virtuală s-au jucat, au învățat lucruri noi și au socializat cu alți copii de vârsta lor, dar au semnalat când persoane necunoscute au încercat să le contacteze pe site-urile de jocuri și socializare; au vizionat filme educative și au dezbătut pe marginea rolurilor personajelor principale, au citit despre eroii preferați, au fost inițiați în jocul de șah și regăsirea informațiilor în bibliotecă. Astfel, vor dezvolta abilități socioculturale, contribuind la dezvoltarea comunității în care trăiesc și învață.

Grădina cu cărţi

Lectură și socializare pentru copii de toate vârstele

Violeta Opaiț
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Grădina cu cărţi este deja la a III-a ediţie. Datorită feedbackului pozitiv primit în anii 2015 și 2016 (vezi https://www.facebook.com/gradinacucarti/?fref=ts), Biblioteca Judeţeană „V.A. Urechia” a venit și în această vară să ofere vizitatorilor Grădinii Publice, precum și întregii comunităţi gălăţene, posibilitatea de petrecere a timpului liber citind și socializând. Activităţile cultural-recreative se vor desfășura în spațiul special amenajat, la foișor. Vor putea fi împrumutate acasă pentru o săptămână cărţile din donaţii; fiecare doritor lăsând o carte în schimbul celei alese. Copiii mici vor putea colora pe cărţile de colorat sau pe foi, vor desena, picta, vor cânta, vor învăţa alfabetul și să socializeze prin intermediul jocurilor și mini -spectacolelor pe care le vom organiza. Vom fi aici pentru dumneavoastră, dragi gălăţeni, de luni până vineri, între orele 10:00-14:00, până pe 1 septembrie. Obiectivele noastre sunt: însușirea deprinderii de a citi și conștientizarea importanţei lecturii și învăţării continue, dezvoltarea aptitudinilor de relaţionare și comunicare principială între copiii de aceeași vârstă sau de vârstă și nivel educaţional diferit, dezvoltarea aptitudinilor de relaţionare și comunicare alături de copiii cu dizabilităţi, dezvoltarea încrederii în propriile capacităţi și a stimei de sine, dezvoltarea creativităţii, dezvoltarea spiritului de echipă și toleranţei, stimularea implicării voluntare în activităţi recreativ-instructive și filantropice, conștientizarea importanţei dragostei pentru om și natură, promovarea Bibliotecii „V.A. Urechia” ca centru de educaţie și loisir. Suntem convinși că acest proiect este de bun augur în viaţa copiilor și tinerilor, lectura devenindu-le un bun obicei necesar pentru a-și îndeplini toate visele, cărţile fiind cei mai buni profesori și prieteni.

Biblioteca Estivală

Andreea Iorga
șef compartiment, Împrumut la domiciliu pentru adulți, Biblioteca „V.A. Urechia”

Biblioteca Estivală, aflată la a cincea ediție, și-a deschis porțile către cetățenii orașului Galaţi cu lansarea unor programe educativ-recreative, funcţionând până în data de 15 septembrie, în fiecare zi a săptămânii, mai puțin sâmbăta, în intervalul orar 10.00 – 18.00, iar duminica între orele 9 -14.

La Biblioteca Estivală, pe lângă împrumutul de cărţi (aproximativ 2000 de u.b.) și periodice (10 titluri), au fost scoase la vânzare aproximativ 500 de cărţi de către librăriile din oraș la preț de stand, oferind cititorilor oportunitatea de a achiziționa o carte la un preţ mai bun decât în librării. Tot la Biblioteca Estivală pe lângă carte, care reprezintă esența unei biblioteci, au fost asigurate și facilităţi pentru jocuri de șah, rummy, scrabble, go și domino, dar și participarea la diferitele programe organizate de Biblioteca „V.A. Urechia”: Clubul Curioșilor în fiecare zi de miercuri la orele 10.30, Cafeneaua Culturală în fiecare zi de joi între orele 10.30 - 12.00, Clubul de scrabble Axis Libri care s-a desfășurat lunea între orele 10:30-12:30, dar și Tabăra de creaţie Axis Libri, eveniment central al Bibliotecii Estivale care s-a desfășurat marţea între orele 10.30 - 12.00 pentru categoria mică de vârstă (7-10 ani) și vinerea pentru copii cu vârsta cuprinsă între 11-16 ani, în același interval orar.

Tabăra de creaţie Axis Libri este un program educativ-recreativ care a început pe data de 4 iulie și s-a desfășurat pe toată perioada vacanţei de vară, cu câte două întâlniri pe săptămână, fiind structurată pe trei secţiuni: artă plastică, artă fotografică și creaţie literară, pe câte două categorii de vârstă – 7-10 ani și 11-16 ani.

Atelierele de pictură s-au desfășurat în perioada 4 iulie-28 iulie, cele de fotografie între 1 și 25 august, iar cele de creaţie literară în luna septembrie. Lucrările copiilor au intrat automat într-o competiţie, pe cele trei secţiuni, menţionate mai sus și pe cele două categorii de vârstă. „Metropolitan Life”, „Generali România” și „Librăria Donaris” au oferit un premiu la fiecare dintre aceste șase competiții, fiind și sponsorii direcţi pentru anumite materiale necesare desfășurării activității în cadrul Taberei de creaţie Axis Libri. Biblioteca „V.A. Urechia” a oferit cărţi și diplome de participare celor mai creativi, dar și mai originali dintre copii la primele două secţiuni, urmând a fi premiaţi și cei mai talentaţi copii în domeniul literar. Copiii și tinerii participanţi la această activitate, care s-a desfășurat pe o perioadă de aproape trei luni, au avut posibilitatea să vadă implicarea bibliotecarilor și a însuși directorului Bibliotecii Județene „V.A. Urechia”, prof. dr. Ilie Zanfir, la fiecare întâlnire din cadrul taberei, dar și a invitaţilor de seamă printre care amintim: Maestrul Nicolae Sburlan, Radu Oprea, Vera Crăciun, ing. Adrian Smărăndoiu, Andrei Alexandrov, Gheorghe Miron care au îndrumat copiii în arta picturii, a fotografiei, a creaţiei literare și a șahului.

Biblioteca Estivală va rămâne deschisă publicului gălăţean până pe 15 septembrie, oferind acces la servicii de lectură, informare și recreere pentru cei care și-au dorit să își petreacă vacanța și timpul liber într-un cadru recreativ, distractiv, educativ, o adevărată oază de liniște și relaxare.

Clubul de vacanță. Clubul curioșilor

Program educațional de vacanță pentru copiii cu vârsta 7–14 ani

Maricica Târâlă-Sava
șef compartiment, Împrumut la domiciliu pentru copii, Biblioteca „V.A. Urechia”

Secția Împrumut la domiciliu pentru copii din cadrul Bibliotecii Județene „V.A. Urechia”, Galați derulează în fiecare an proiecte, programe de vacanță, în care sunt incluse activități educative și de loisir pentru copii. Scopul lor este acela de a atrage la lectură utilizatori de la cea mai fragedă vârstă. În acest sens, în vara anului 2017 programul educațional de vacanță pentru copii ***Clubul Curioșilor*** s-a desfășurat în perioada 05 iulie-6 septembrie. Ca în fiecare an, activitățile au avut loc la „Biblioteca Estivală” din Parcul „Mihai Eminescu”, în fiecare zi de miercuri, între orele 10,30-12,30. Încă de la prima întâlnire, 5 iulie, ne-au asaltat un număr foarte mare de copii dornici să afle cât mai multe informații despre istoricul și colecțiile de carte ale Bibliotecii Județene „V.A. Urechia”. Prezenți la întâlnire au fost prichindeii de la Grădinița cu P.P. nr. 7, actorii de la Școala de Film și Televiziune, copiii de la Centrul de zi „Sf. Spiridon”, membrii clubului, voluntarii și cadrele didactice voluntare ale Bibliotecii. Pentru anul acesta am gândit o nouă abordare a programului de vacanță, în sensul că la fiecare întâlnire le-am propus curioșilor câte o temă și i-am provocat să participe activ la următoarea întâlnire. În același timp le-am pregătit câte o expoziție de carte din colecțiile Secției împrumut la domiciliu pentru copii. Una dintre expoziții am intitulat-o „Să citim cărțile copilăriei părinților”. Am rugat copiii să meargă acasă și să-și întrebe părinții care au fost cărțile citite de ei în copilărie, iar până la următoarea întâlnire, le-am propus să caute cartea și să vină să citească din ea. Am reușit să le stârnim interesul atât celor mici, dar și părinților cărora le-a făcut plăcere să-și reamintească de cărțile de mult uitate. Au urmat alte întâlniri, care mai de care mai interesante. Din programul verii amintim: „Liber la educație non-formală”, invitați: dir. prof. dr. Elena Botezatu-Iancu, Școala Gimnazială „Cuvioasa Parascheva”, Smârdan; prof. înv. primar Clementina Balmuș și prof. înv. primar Epure Cristina, Școala Gimnazială nr. 43; „Engleza distractivă: 100% jocuri”, invitați: prof. Alina Genete și bibliotecar Lica Gherghe, Liceul Teoretic „Dunărea”; Candid After School, prof. Andreea-Elena Simiz; „Ocolul Pământului în 80 de minuni”, invitați: prof. înv. primar Anica Berdilă, prof. înv. primar Liliana Olariu și bibliotecar Victorița Tănase, Școala Gimnazială nr. 28; „Copiii au talent!”, invitați: Marieta Țelinoiu, Mihaela Radu și Rodica Tirim, cadre didactice la Școala Gimnazială „Mihail Sadoveanu”; Gabriela Dică, director prof. Liceul Tehnologic „Paul Bujor”, Berești; „Deschideți mintea la o partidă de șah!” invitat: Adrian Smărăndoiu, președintele Clubului Sportiv „Șah Club”, Galați; „Din istoria neamului românesc!” - vizită de informare la Muzeul de Istorie „Paul Păltănea”, Galați; „Universul plantelor!”- vizită de informare la Complexul Muzeal de Științele Naturii „Răsvan Angheluță”; „Să descoperim matematica distractivă”, invitați: prof. Cristina Robu, Liceul Teoretic „Dunărea” și prof. Cristina Dediu, Școala Gimnazială „Grigorie Teologul”; „Experimente științifice”, expoziție de carte din colecțiile Secției pentru Copii; „Și ei au fost copii!” - întâlnire cu scriitorii de carte pentru copii, invitați: Olimpia Sava, Cezarina Adamescu și Vera Crăciun; „Atelier de creativitate: origami. quilling și confecționarea brățărilor”, invitați: Clubul InterAct Galați și dir. prof. Mariana Mogoș, prof. Anca Patriche, Școala Gimnazială nr. 16.

La ultima întâlnire, 6 septembrie 2017, cei mai fideli membri ai clubului au fost răsplătiți cu diplome, cărți și dulciuri.

A fost o vară fierbinte, dar plăcută, numărul total a celor înscriși a ajuns anul acesta la 150, iar la fiecare întâlnire au fost în medie 60 de copii. Prin activitățile realizate am promovat lectura, cartea, biblioteca și serviciile acesteia.

Craiu, Violeta. *Agonia fericirii*
București: eLiteratura, 2016

Silvia Matei
șef serviciu, Săli de lectură, Biblioteca „V.A. Urechia”

În căutările pe care le-am făcut pentru a descoperi date biobibliografice despre autoarea Violeta Craiu, cea mai sugestivă și completă descriere, am considerat a fi cea publicată de Boris Crăciun și Daniela Crăciun-Costin în dicționarul bibliografic esențial, *„1500 scriitori români clasici și contemporani”*: *„Presa brăileană o numește economistă cu suflet de prozatoare, subliniind că prozele ei sunt decupate din realitate”*. Criticul Vasile Spiridon ne spune, într-o recenzie, că ea *„surprinde, prin bucățile culegerii sale, câteva crâmpeie din vâltoarea unei lumi pestrițe și aflate în schimbare, care trăiește cu intensitate sporită momentele crizei de creștere a societății românești postdecembriste”*.

În contextul acestei descrieri se poate spune că scriitoarea cu puternice referințe în spațiul literar brăilean, creează o beletristică subtilă, tipic feminină prin reverberarea motivelor centrale propuse publicului în romanul de debut *„Anemona”*, publicat în 2001 sau volumele de povestiri *„Două povești-copile drag îmi ești”* și *„Povești adevărate”* publicate în 2002. Romanul prezentat astăzi, ***Agonia fericirii,*** este o reeditare revizuită și adăugită a ediției din 2003, publicată anul trecut în cadrul Proiectului eLiteratura atât în format electronic, cât și tipărit.

Romanul psihologic, de dragoste este conceput pe două secțiuni esențiale în prezentarea poveștilor realiste de viață: prima parte, „Destăinuirile tinerei Ginet”, este structurată sub forma unui jurnal, iar a doua parte „Agonia fericirii” impune și titlul volumului sub forma unei concluzii finale existențiale de viață.

Romanul vieții lui Ginet se petrece la persoana întâi, sub mișcarea unor adânci convulsii ale ființării personale. Moartea fulgerătoare a soțului mult iubit, o face pe Ginet, femeia netrecută încă de 30 de ani să-și aline suferința și singurătatea în băutură și mai apoi în combinația nefastă a medicamentelor cu alcool. Alinări superficiale sunt urmate de beție și despărțiri inevitabile de prieteni, familie, colegii de serviciu, încheiate cu perioade lungi de spitalizare și recuperare. Povestea luptei disperate de recuperare din aburii alcoolului a Ginetei se împletește cu povestea de iubire a lui Emi, bărbatul de care se va îndrăgosti, dar care este măcinat la rândul lui de o tumultuoasă poveste de iubire. Sfârșitul tragic al iubitei drogate, răpusă nemilos de o supradoză, îl determină pe Emi să-și îndrepte atenția spre recuperarea proaspetei prietene. Din păcate, destinul îi poartă pe cei doi protagoniști, Ginet și Emi, pe cărări diferite și peste ani, când se întâlnesc întâmplător în avion, bărbatul trage o concluzie dureros de adevărată: *„Nu prețuim nimic în viață, Ginet. Ne desfătăm cu de toate, ne bucurăm pentru nimicuri, facem greșeli de neiertat, ne bântuie bolile și invidia, răutatea își face loc în suflet și plecăm dincolo, supărați pe lume. De ce nu putem să învățăm să prețuim în primul rând darul divin, viața? De ce o sfidăm?”*

Iată că această întrebare, venită din simplitatea oamenilor - personaje create de autoarea Violeta Craiu, ne invită la meditație și subliniază condiția umanității, scoțând în evidență fenomenele îngrijorătoare specifice realității epocii contemporane.

În consecință, romanul psihologic mai are multe valențe spre desfășurare în literatura română și nu numai, și, cu siguranță, autoarea Violeta Craiu se află printre cei ce își aduc din plin contribuția la aceasta.

Și, cu siguranță, fraza de sfârșit a romanului *Agonia fericirii*, pe care, de altfel, vi-l recomand cu căldură să-l citiți, este cea mai bună concluzie de tras în această scurtă prezentare:

„Fiecare dintre noi avem câte o povară pe care o ducem în spate; este povestea vieții. Câți au norocul pe care l-am avut eu? Nu numai cu iubirea și înțelegerea aproapelui se poate trece peste un asemenea prag, trebuie să ai forța necesară să renaști...”

Crângan, Costel. *Emigranții*
Galați: Axis Libri, 2017

Andrei Parapiru
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Integrat în direcția realismului modern, romanul **Emigranții** al lui Costel Crângan surprinde traseele istorice ale României postrevoluționare, reprezentative pentru o vastă majoritate a națiunii noastre, la nivelul mentalității ei de referință. Într-o asemenea încadrare, bineînțeles, nu intră doar emigranții propriu-ziși, ci și toată românimea conectată, în acești parametrii, la starea lor de spirit. Prin extensie, deci, avem de-a face cu o radiografie a stării națiunii în raport cu valorile vitale, referitoare la ființarea însăși, în condițiile confruntării cu acuta problemă a supraviețuirii într-o lume coruptă.

Personajul principal al cărții este Cezar, un român provenit din satul înrădăcinării sale din trecut. Un trecut precar, însă, deoarece vechile temelii ale stabilității tradiționale sunt destrămate de puhoiul confuz-dirijat al erei postcomuniste. Vechiul copac-simbol al satului și-al ancestralității sale, un salcâm desfăcut din coronament asupra pământului, ajunge tăiat mai întâi de prejudecățile larg-răspândite, apoi de fatalitea unei sinucideri, ca la urmă să fie suficientă toată vina cumulată de eroul central. De-acum nu mai apare, insinuat măcar, nici-un Cezar Chioru, ca tot neamul său, ci doar Cezar și-atât, un descurcăreț de elită pe o lume oricum străină de-a binelea. Ajuns la Madrid, în Spania exilului său autoimpus, românul nostru experimentează toate vicisitudinile unui mediu național strict diferit, începând cu Plaza Mayor, locul de preluare a forței ieftine de muncă.

Incidentul cu poliția spaniolă pusă pe arestat este repede trecut cu vederea, mai puțin amintirea câinilor gata să-l sfâșie la orice ordin de-al lor. Deja memoria copilăriei îi face galerie de tablouri, dar lucrurile se domolesc, deoarece începe să țină legătura prin telefon cu soția lui, Magda, care-i aduce alt alean în inimă. Se întâlnește cu oameni cât se poate de pitorești și leagă repede relații. Dar dintre toți se distinge, ca prieten la cataramă, Jorge, un argentinian cu care se înfrățește la felurite farse pentru a-și trece mai ușor vremea. Totuși moartea grecului Haralambos chiar când cei doi îi aranjează o festă, îi face să vadă mai bine culorile condiției umane pe care și-o asumaseră.

Când dorul de țară îl răzbește, Cezar se dorește înapoi în România, însă țara îi era deja luată printr-o mentalitate de jaf mai prejos decât improvizația lăsată în urmă, în Spania. Așa încât, în replica sa de la urmă, Cezar se dezice de o asemenea masă morbidă a corupției prin cuvinte reprezentative pentru el și-ai săi: *Nu vă mai aparțin strâmbilor! Nu mă mai revendicați! Ați otrăvit pământul și mi-ați ucis rădăcinile. Sunt un ciuline de pârloagă rostogolit către Vest […] Sunt doar un emigrant oarecare dintr-o masă gigantică de emigranți fără cale de întoarcere...* Romanul lui Costel Crângan devine astfel separarea de sine față de plaga întunecată ce încearcă virulent să subjuge la infinit tot ce mișcă din speranța românească.

Toderiță, Ioan. *Careul de ași ai însingurării*
Buzău: Editgraph, 2016

Dorina Bălan
șef birou, Catalogarea colecțiilor. Control de autoritate, Biblioteca „V.A. Urechia”

Lansarea lucrării domnului Ioan Toderiță, *Careul de ași ai însingurării*, apărută la Editura Editgraph din Buzău în anul 2016, are loc la puțin timp după ce domnia sa a împlinit o vârstă onorabilă, prilej de a-i dori un călduros la mulți ani în deplină sănătate și muză inspirată pentru un condei strălucit!

Titlul cărții deconspiră, pe de o parte, arhitectura acesteia, care este structurată în patru capitole, probabil egale din punct de vedere al atașării autorului față de acestea, pe de altă parte, folosind un limbaj specific jocului de cărți, poate fi un joc al vieții în doi în care autorul deține careul de ași, dar pierde, deoarece kickerul este însingurarea.

Dezvoltarea expresiei artistice la Ioan Toderiță nu este una întotdeauna unitară.

Uneori creația literară este nereflexivă, găsindu-și ilustrarea în folclor: „Las urgia să îmi prade, două, trei icoane./ Cu descântec pun pe fugă, două, trei frisoane./ Nunțile din cer, tornadă, două trei țimbale.../ Năvălesc într-o ogradă douăștrei pocale.”

Alteori, acestui tip de scriere i se opune creația literară critică, ce beneficiază de cercetări aride de tip morfologic, ceea ce demonstrează o evoluție a expresiei literare: „Pun simbol iconostas, rătăcirilor în somn.../ Înspre fiecare aleargă fluierul iconic.../ Cum să legi O de M? Când pe poliță, destoinic,/ Risipește cartea vieții, omu-n OM?” sau: „Cioplesc evenimente circumstanțiale: de loc/ de răstimp, cauzale, pentru o temă ad-hoc.”

Caracteristica fundamentală a liricii toderițiene este că el nu mai participă ca persoană particulară la obiectul imaginației, ci ca operator poematic al limbajului de tip special, limbaj care-l individualizează. Astfel, pe lângă limbajul matematic, la domnia sa găsim o triplare a personalității ca o suprapunere a existentului: „Triunghi existențial, tangent unui cerc înmugurit./ Încap în bucătărie cu stomahul pe sughiț./ La masă, cu dinții din petece de uniformă/ În dormitor, cu anatomia mea renascentistă... / În bibliotecă, cu manualele închise pe o axiomă.”

Poetul, prozatorul și criticul Ioan Toderiță tratează sub o altă perspectivă motivele și mijloacele de expresie ale poeziei sale pentru că el creează convenții strict matematice, devenind interesant prin dificultatea separării între creația propriu-zis lirică și manifestarea în vers a conștiinței sale artistice.

Ideile și concepții creațiilor sale sunt într-o perpetuă formulare, ceea ce demonstrează arta de a emite judecăți și idealuri într-o dinamică unică pentru că cele două se dezvoltă simultan și se incită reciproc: „Etica, deci o geometrie descriptivă,/ Ameliora impertinența fictivă./ … / În cer, cară pietre de moară Sisif./ Să le investească într-un text apocrif. / Și din această măiastră trudă perpetuă,/ omul atinge cu mâna pe Deo.”

Este clar că poetul își trăiește poezia creând-o și meditând asupra ei, echivalând scrierea versului cu reflecția asupra fiecărui cuvânt ceea ce duce la o arhitectură severă și o viziune estetică greoaie, aproape imposibil de pătruns.

Chiurtu, Viorel. *Olteni la Statuia Libertății*
Brăila: [s.n.], 2017

Luminița Goleanu
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Născut în 1932, în satul Călugărei, județul Dolj, Viorel Chiurtu este scriitor, jurnalist și pictor. A absolvit Facultatea de Ziaristică din București, fiind corespondent principal al ziarului *România Liberă,* pentru zonele Maramureș și Moldova.

După revoluție, a fost editorul ziarului *Vocea Brăilei* și a revistei culturale *Univers magazin.* Este membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România și a câștigat diverse premii pentru pictură, deținând și titlul de laureat, pentru lucrarea *Centrul Brăilei noaptea.*

Olteni la Statuia Libertății spune povestea unui popor, cu tradiții înrădăcinate, cu obiceiuri păstrate din generație în generație. Un popor care are ceva de spus, dar, de multe ori, nu știe să facă. Un popor care a trecut prin războaie, și care încearcă să rămână cu fruntea sus, să nu se lase supus.

În Călugărei, un sat micuț în inima Olteniei, vestea că Nea Mărin va merge la copiii lui, în America, este un eveniment de mare amploare. Zile în șir doar despre asta se vorbește *La Cățeaua leșinată,* cârciuma unde se adună zi de zi bărbații satului, să afle ultimele noutăți, în fața unui pahar cu alcool. Veteran de război, Nea Mărin a văzut multe și știe multe. Apariția lui este așteptată de toată lumea. Cu toții îi sorb cuvintele cu nesaț, așteptând să le împărtășească din amintirile și experiențele lui.

Nu mai contează războaiele pentru putere, nu mai contează ce se petrece prin lume. Plecarea lui Nea Mărin în America este cel mai important lucru care se poate întâmpla. El îi va reprezenta acolo, el va veni din nou cu idei inovatoare, care îi va scoate din bula în care se află.

Printre povestirile din trecut și speranțele pentru viitor, autorul atinge, prin discuțiile inofensive de la cârciumă, toate problemele pe care le are țara noastră. De la migrația masivă a tineretului pentru a munci în alte țări, până la politicienii corupți, de la atentatele din toată lumea, până la dezastrul din Colectiv, de la neputința noastră, ca popor, de a spune *nu* și de a avea puterea să nu ne lăsăm acaparați, să ne păstrăm tradițiile, până la libertatea pe care speram să o căpătăm după revoluție, de la sărăcia din sate, până la goana după bani.

Subtil aduse în discuție, acestea sunt de fapt temele întregului roman. Problemele cu care se confruntă țara noastră, cu care ne confruntăm noi, ca popor, sunt mascate într-o poveste simplă, ce ne aduce în prim-plan un sat parcă uitat de lume, unde locuitorii sunt oameni simpli, care spun lucrurilor pe nume.

Curajul de a îți spune părerea, care oricum nu ar conta pentru nimeni, aparenta simplitate a oamenilor și a stilului de viață de la țară, unde parcă tehnologia nu a ajuns încă, îți lasă impresia că te întorci în timp. Citind, cartea te duce cu gândul la *Moromeții*, unde viața la țară era atât de bine și frumos descrisă. De asemenea, m-am trezit că îmi amintesc vacanțele la țară, unde timpul trece mai greu, unde toată lumea te saluta și îți zâmbea, unde toți erau ca o mare familie. Stilul autorului este ușor, scriitura curge lin. Trecerile subtile de la un subiect la altul fac din această carte una ușor de citit. Ideea de a insera toate problemele unei societăți în declin, unei lumi nebune și de a le prezenta tocmai cu simplitatea unor locuitori de la țară, dintr-un colț uitat de lume, este extraordinară. Contradicția dintre cele două lumi prezentate a fost deliciul întregului roman.

Se simte atât amprenta jurnalistului, prin dialogurile simple, dar cuprinzătoare, cât și a pictorului, prin descrierile frumoase, văzute prin ochii artistului și expuse prin cei ai scriitorului.

Olteni la Statuia Libertății este o carte care oferă mai mult decât arată la prima vedere, o carte plină de învățăminte.

Rarinca, Fănica. *Guru și Ciocârlia*

Galați: Sinteze, 2017

Leonica Roman
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Fiind din fragedă copilărie o mare iubitoare și prietenă a cărților, pe care le-a savurat cu o reală plăcere, doamna profesoară Fănica Rarinca se poate considera un om fericit pentru că și-a văzut îndeplinit un mare vis, acela de a fi scriitoare.

Anul trecut a publicat la Editura Pax Aura Mundi un volum de dezvoltare personală intitulat *Eliberează-te de rănile trecutului și redescoperă fericirea!*

Lucrarea de față, *Guru și Ciocârlia*, aflată la cea de-a doua ediție, este una revizuită și adăugită, apărută anul acesta la editura Sinteze. Prima ediție a apărut în anul 2010 la Editura Pax Aura Mundi, sub numele *Povestea Patronului Guru și a angajatei lui Ciocârlia*.

Povestea este țesută în jurul personajului principal, Guru, un tânăr bun, ambițios, harnic și bogat, patron al unei fabrici de sticlă. Trei oameni invidioși, consilieri apropiați ai tânărului patron, uneltesc să îi fure fabrica de sticlă. Pentru a-și duce planul la îndeplinire, ei apelează la serviciile unui vrăjitor cunoscut și temut din apropiere. Chiar dacă dorința celor trei era ca Guru să dispară de pe fața pământului, vrăjitorul îl lasă în viață pe tânărul patron, însă îl transformă într-o broască râioasă și se gândește cum să își însușească fabrica, pentru a beneficia singur de profitul ei.

În ciuda faptului că imediat ce eroul principal este transformat în broască râioasă, el pare o vietate neputincioasă, însă pe parcurs se dovedește a fi un personaj ieșit din comun: mănâncă precum un om, poate să scrie și să citească, poate să comunice cu alte vietăți.

Numele personajului principal nu este ales la întâmplare, GURU însemnând înțelept, mentor spiritual. Tânărul patron era un îndrumător și un sfătuitor al tuturor angajaților săi. Chiar și transformat în broască râioasă, se arată a fi foarte înțelept, căutând soluții pentru a-și recăpăta înfățișarea omenească, fabrica pierdută, dar și pentru a-i ajuta pe oamenii chinuiți de noii patroni.

Din paginile cărții se poate observa că și forțele naturii își aduc contribuția ca binele să învingă forțele malefice. Un exemplu sugestiv ar fi albinele care polenizează corcodușii care vor rodi pere.

Volumul prezintă și povestea neobișnuită de iubire dintre eroul principal și Ciocârlia, o tânără orfană, modestă, frumoasă și chibzuită.

Peripețiile eroilor cărții te țin cu sufletul la gură până la final când binele învinge răul.

Antoche, Sibiana Mirela. *Stropi de rouă*
Brăila: Lucas, 2016

Ada Tăbăcaru
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Volumul de versuri Stropi de rouă, cartea de debut semnată de Sibiana Mirela Antoche, a apărut la Brăila, la Editura Lucas.

Doamna Sibiana Mirela Antoche scrie versuri încă din adolescență, dar de abia de doi ani, din anul 2015, s-a hotărât să le publice din dorința de a împărtăși publicului drag, prieteni, rude, colegi trăirile sale sincere, eul său interior, profunzimile și ascunzișurile sufletului său. Visele sale se regăsesc așezate cu dragoste în versurile acestui volum. Cartea cuprinde 5 capitole: Metaforă și poezie, Trăiri de poet, Poezie și viață, Dragoste de țară și Magia sărbătorilor. În poezia Stropi de rouă, poezie care dă și titlul volumului, roua dimineții ne vrăjește în timp ce bem cafeaua, ne clătim obrajii cu ea și croșetăm dantela vieții cu voioșie.

Versurile sale, clare, simple, directe, se adresează deopotrivă celor mari și celor mai mici cititori, mesajul lor fiind cald și accesibil tuturor.

În capitolul *Poezie și viață*, autoarea traversează prin cele patru anotimpuri cu zâmbet și voie bună, fiecare anotimp având farmecul lui:

„Zâmbește soare în geam/ Căldura ușor, ușor revine,/ Prin parcuri am ieșit, zburdam, /Miros de primăvara vine.”

Sau,

„Pomii s-au îmbrăcat în rochii de mireasă”

sau

„Zburd jucaușă printre copacii sluți și goi/ Ultime frunze gălbejite picară astă noapte.”

sau,

„Așa e primăvara, seara sub clar de lună/ Suntem mai melancolici și-un pic mai visători.”

În *Dragoste de țară*, Sibiana Mirela Antoche descrie sentimentul de mândrie de a fi român, dragostea de țară și de neam, dragostea de Eminescu, poetul nostru național, iar în final sărbătorile de iarnă, Crăciunul, care vine cu bucurie, farmec și magie.

„Eminescu este un nume!
De dragoste, de dor și de neam,
Atât de iubit peste vreme,
Din versurile sale trăiam.
Și în poezia Maestre:
„Dac-am avea puterea să îți spunem
Ce ai găsi în urma ta Maestre?
Ai plânge și-ai mai scrie un poem
Cu dulcea Românie ca-n poveste.”

După ce citești volumul de versuri al Sibienei Mirela Antoche te simți ca după o vizită la părinți sau bunici, mesajele sale nu se exprimă prin prea multe sau pompoase cuvinte, ci cu multă iubire, melancolie și sinceritate:

„Mă mir de oameni și de stele
Eu nu le știu încă secretele.
Mă mir cu drag de tot și toate,
Sunt o reală curiozitate”

declară autoarea în poezia intitulată „Mă mir”, asigurându-ne, astfel, că pasiunea sa pentru poezie va continua, animată de curiozitate, atașament și dorința de a comunica sentimentele sale și celor din jur.

SALONUL LITERAR AXIS LIBRI: EPIGRAME

Vasile Manole
epigramist

Vegetarienii la vârsta a treia
Vrând cu trecutul să o rupă
De când au rupt-o cu dantura,
Azi pe soții nu le mai pupă
Că de, pe carne nu pun gura.

Bahică
Un amic îmi vinde poanta:
-Să nu faci încurcătura
Să amesteci băutura,
Sau soția cu amanta.

Beția de cuvinte
Pentru mersul șerpuit
Vina nu-i a băuturii
Cum mereu s-a bănuit,
E din cauza lecturii.

Fumătorul îndrăgostit lulea
Cum era isteață foc,
C-o scânteie în priviri,
Pipa și-a aprins pe loc
Și-a trecut la pipăiri.

Paradox viticol
Galbenă de obicei,
Dacă e de Odobești
Și nu știi cum să o bei
Te cam face să roșești.

Unui pofticios
Invitat la câte-un praznic
Încă nu s-a dat pe brazdă,
El devine-n timp obraznic
Vrând să guste și din gazdă.

Donald Trump la al treilea mariaj
Nu e primul președinte
Ce-a iubit nespus femeia,
Dar pe multă lume minte:
Prima Doamnă e... a treia.

Alpinistul
Soața să nu-și deranjeze,
Când de chefuri tot se ține,
Vrând ca să se antreneze,
De la bar pe „vârfuri" vine!

În sala de așteptare la medicul de familie
Doamna doctor ne surprinde
C-are cunoștințe multe
Și mereu așa pretinde
Primele să le consulte.

Cum a făcut un miliardar primul milion
Munca i-a fost răsplătită
După ce-a deschis cu bine,
Cu o cheie potrivită,
Primul lanț de magazine.

Sfatul șefului
I-am urmat lui teoria
Că de vreau și bucurii,
Să-mi fac bine datoria…
Și sunt plin de datorii.

Sfântul Ilie și ploile
La noi în fiecare vară
Se-ntâmplă ca și-n alte dăți,
Îl readuce iar în țară
Nevoia de „lichidități".

SALONUL LITERAR AXIS LIBRI: EPIGRAME

Ioan Fărcășanu
epigramist

Creatorul de artă abstractă
- În așteptarea criticului de artă
Tabloul ce l-am terminat,
Îl studiez foarte mirat
Și mă întreb: Ce-ar putea fi?
Dar, sigur, criticul va ști!

Răzbunarea câinelui
- Unele primării au stabilit niște obligații pentru deținătorii câinilor de companie
Scos din lesă se distrează
Și apoi se ușurează
Pe-o mașină stacojie
A cuiva din primărie.

La vânătoare
În pădurea seculară
Când se duse la vânat
Râsul - atacă-ntr-o seară
Și muri de râs... mușcat.

Ea și el
Toată vara s-au iubit
Și-n final s-au despărțit;
Când născu-l chemă pe dată:
Vrei nu vrei, de azi ești tată.

Bărbații...
Iubesc de regulă femei frumoase,
Le-admiră mult pe cele virtuoase,
Dar se căsătoresc doar cu urâte
Ce au bani și-averi... *chiar de-s posomorâte.*

Dialog
- Cu un recepționer de hotel dintr-o stațiune climaterică de munte
Plouă de-o lună din greu,
Apa mi-a intrat în sânge;
— Pe-aici plouă-așa mereu?
— *Nu, domnule, iarna ninge...*

Supărarea pacientului mort pe masa de operație
- Epitaf
Chirurgul când m-a operat
Mi-a cerut zece mii - i-am dat
Știind că este om de vază;
Azi, eu sunt mort, el, se distrează.

Fapt divers
O veste tragică de tot
Cu un final foarte urât:
Un mare campion la-not
S-a înecat c-un os în gât.

Dezamăgire
- Minifabulă
Găinii când i-apare primul ou
Vrea să i-l dea stăpânului cadou
Din el să scotă un cocoș rasat;
Dar oul fiind sterp, e aruncat...

Concurs pentru angajare la o agenție de publicitate
— Sunt candidatul potrivit;
Am un defect, sunt bâlbâit!
— Vorbiți tot timpu-așa? Greșesc?
— *Mă bâlbâi numai când vorbesc*!

Furcile caudine*
- Parafrazare a unei teme propuse la un concurs de epigrame
Urșii-au atacat o stână,
Ciobanii cu furci în mână
Le-au capturat pe jivine
Fiindcă-aveau furci caudine.
*Furci caudine – a impune învinsului condiții umilitoare

Nodul gordian*
- Parafrazare a unei teme propuse la un concurs de epigrame
Capăt zilelor și-a pus
S-a agățat de-un cui, sus:
Iar la gât, sus în tavan,
Își făcu-n *nod gordian.*
*Nod gordian – dificultate extrem de mare, greu sau imposibil de rezolvat.

Noi imagini din Țara Făgărașului
Expoziția Taberei „Pro Boholț”, ediția a V-a, 2016

Corneliu Stoica
scriitor, critic de artă

Colecționarul Vasile Joantă, manager al S.C. MARTENS S.A., și-a făcut din 2012 o obișnuință ca să-i invite pe gălățenii iubitori de frumos la Muzeul de Artă Vizuală pentru a le prezenta lucrările realizate de artiștii plastici la fiecare ediție a Taberei de creație pe care o organizează în satul natal Boholț, localitate din Țara Făgărașului, aparținătoare de comuna Beclean, județul Brașov. Așa se face că în Sala „Ioan Simion Mărculescu” a instituției respective pot fi văzute tablourile pictate în 2016, în cadrul ediției a V-a a taberei, la care au participat plasticienii Cornel Corcăcel, Gheorghe Miron, Irina Panțiru (Galați), Lucian Prună (București), Barbara Czapiga-Drohomirecka, Mariusz Drohomirecki și Serge Vasilendiuc (Polonia). Unii dintre aceștia au mai fost și la alte ediții anterioare.

Aspect de la vernisaj

Cum scriam și cu alt prilej, Vasile Joantă, născut la Boholț, sat care în luna august a acestui an a aniversat 700 de ani de existență atestată documentar, urmărește să creeze un muzeu în casa părintească, drept pentru care a organizat tabăra de creație, care din 2015 a dobândit un caracter internațional. Acum, pe simeze sunt expuse 29 de lucrări executate în tehnica uleiului pe pânză și pastel pe hârtie, reprezentând îndeosebi peisaje, dar și câteva portrete și naturi statice. Cornel Corcăcel (n. 17 septembrie 1972, Negrești, Vaslui), profesor la Liceul de Arte „Dimitrie Cuclin”, afirmat și cunoscut ca un redutabil pastelist, este prezent cu nu mai puțin de șapte tablouri (două portrete și cinci peisaje). Reținatenția în primul rând monumentalele portrete ale organizatorului taberei, ing. Vasile Joantă (al Preotesi, cum i se spune în sat), și al unei bătrâne trecută de 70 de ani. Ambii poartă veșminte specifice localității respective, accentul artistului căzând atât pe evidențierea aspectului vestimentar, dar mai ales asupra reliefării expresiei chipului, prin care realizează portretul fizic și moral al protagoniștilor. Se remarcă și aici preocuparea artistului pentru punerea în lumină a detaliilor, fapt ce conferă celor două personaje forță realistă și autenticitate. Cornel Corcăcel și-a intitulat aceste două tablouri „OM din Boholț”, trimitere directă la personalitatea lui Vasile Joantă, la calitatea lui de ctitor, la umanismul său și la dorința și fapta de a lăsa ceva reprezentativ în urma sa, de a pune bazele unui obiectiv cultural de importanță nu numai locală, ci și națională, și „Albastru de Boholț”, în cazul bătrânei, pictat pe o dominantă de albastru-verzui și al cărei chip, brăzdat de o țesătură de riduri, executată cu răbdare de bijutier, trădează un parcurs al vieții nu tocmai senin, dar în care descoperim un suflet curat, neprihănit. Peisajele „Casă la Boholț”, „Dealul viilor” și interiorul de biserică „Lumină Sfântă” sunt executate cu aceeași forță realistă și surprind repere ale satului de autentică vibrație lirică, în care albastrul și verdele nuanțat dau tablourilor o încărcătură emoțională deosebită. Atmosfera din lăcașul de cult ordodox este de reculegere, de regăsire a echilibrului interior și a liniștii sufletești. Remarcabilă este și lucrarea al cărei subiect este un cal pictat în peisaj („Suru”), care dezvăluie o fațetă mai puțin cunoscută a artistului, aceea de bun pictor animalier. Frumusețea anatomică a calului, mersul său liniștit prin iarba proaspătă și înrourată sunt reliefate cu mijloace plastice expresive, ce denotă talent și știința compoziției. Ca și în celelalte tablouri ale sale, culoarea este așezată pe un desen riguros, precis, cu multe elemente de detaliu.

Poloneza Barbara Czapiga-Drohomirecka (n. 1976, Cracovia) semnează tablourile „Casă la Boholț" și „Boholț, scenă cu cal". Dacă în primul s-a oprit mai mult asupra geometriei locuinței și gardului, a tipului ascuțit al acoperișului din olane, peisajul din fundal fiind abia vizibil, în cel de-al doilea, căruța trasă de un cal roib, ce părăsește satul îndreptându-se spre câmp, pare proiectată pe un fundal peisagistic imens, cu largă deschidere perspectivală, în care planurile orizontale se suprapun pe înălțime, lăsând să se vadă un spațiu vast, acoperit cu vegetație în deplină efervescență a sevelor. Predomină verdele cu nuanțe închise și mai deschise, acordat cu roșul-cărămiziu al acoperișurilor caselor și griurile de albastru, foarte sugestive pentru redarea aspectului prăfuit al unui drum de țară.

Barbara Czapiga-Drohomirecka, Boholț - scenă cu cal

Prezent și în ediția taberei din 2015, soțul Barbarei Czapiga, Mariusz Drohomirecki (n. 1958, Glogowek, Polonia), absolvent al Academiei de Arte Frumoase „Jan Matejko" din Cracovia , clasa prof. Jan Szancenbach (1995), s-a oprit și de această dată tot asupra unor aspecte ale ulițelor satului, când gospodarii își duc vacile la cireadă („Vaci"), când doar câțiva copii și adulți se mai văd pe drum la ora amiezii („Boholț - uliță") sau când artistul, dintr-un balcon, contemplă o livadă, acoperișurile câtorva case, turla bisericii parohiale, dealul de după acestea, acoperit cu arbori și holde, ca și cerul de un albastru-siniliu. Culorile folosite sunt proaspete și luminoase, iar prezența omului și animalelor în cadrele spațiului plastic conferă ansamblurilor dinamism și vitalitate.

Mariusz Drohomirecki, Boholț, uliță

Aflat și el pentru a doua oară în tabără de creație (prima dată a fost la ediția din 2014), Gheorghe Miron (n. 12 aprilie 1958, Galați) este prezent în expoziție cu patru lucrări: „Bătrâna satului", „Șura lui Iacov", „Șură veche" și „Cuptorul". În primele trei, imaginile sunt văzute din exteriorul curților, în timp ce în cea de a patra, artistul aduce în prim-plan corpul unei anexe gospodărești în care distingem un cuptor specific zonei și multe obiecte utilitare: roți de căruță, o toporișcă înfiptă cu tăișul într-o buturugă, oale pe o poliță etc. Acoperișul este vechi, cu multe olane deplasate sau căzute. Cromatica sugerează vechiul, degradarea. În „Șură veche", culorile sunt mult mai închise, chiar verdele este apropiat de negru, iar cerul este de un albastru intens. Dezolantă ca înfățișare este și casa din tabloul „Bătrâna satului", cu pereții sprijiniți în bârne pentru a nu se dărâma, acoperiș spart, geamuri lipsă, tencuiala din lut căzută. Este de fapt o casă părăsită, cu buruieni crescute năvalnic în jurul ei, lipsită de atractivitate. În schimb, în „Șura lui Iacov", deși formele construcției indică și ele o stare de degradare și un dezinteres al proprietarului de a întreține șura, peisajul și cerul sunt de o frumusețe și limpezime contrastante. Gheorghe Miron creează o perspectivă largă a dealului acoperit cu pomi, arbuști tineri și iarbă ce constituie hrana savuroasă a animalelor. Remarcăm și în aceste lucrări ale pictorului gălățean minuțiozitatea cu care configurează cele mai mici detalii, grija manifestată pentru acuratețea și claritatea imaginilor.

Autoare a cinci lucrări realizate în ulei pe pânză, tânăra pictoriță Irina Panțiru (n. 23 octombrie 1992, Galați) a imortalizat câteva secvențe ale peisajului boholțean în culori închise („Liniștea înserării", „Înaintea furtunii", „Clipa") mizând pe forța sugestivă și expresivă a materiei picturale utilizate, dar și două tablouri în care imaginile îi relevă pe lângă calitățile coloristice și pe cele de bună desenatoare. În „Clipa", în roșul ternar al unui superb și misterios apus se distinge un fragment din turla bisericii; „Liniștea satului" surprinde câteva femei în preajma unui grup arboricol, totul învăluit

Gheorghe Miron, Bătrâna satului

de un cer care ocupă cea mai mare suprafață a tabloului, iar „Înaintea furtunii" evocă un fenomen zugrăvit în culori dramatice. Casa din „Început și sfârșit" pare a fi aceeași ca în lucrarea lui Gheorghe Miron , „Bătrâna satului", dar văzută și pictată din alt unghi. Starea deplorabilă a pereților, a acoperișului și gardului este ilustrată atât prin desen, cât și prin culoare. Doar verdele pomilor din preajmă și cerul alb-albastru sunt elementele care înviorează ansamblul. În tabloul „Acasă", artista s-a orientat spre o imagine panoramică a satului, în mijlocul căreia se observă biserica, iar spre extremități și în fundal, sunt plasate cu înfățișări minuscule casele cu acoperișuri de un roșu închis. Prezența tonurilor foarte nuanțate de galben, aplicate cu minuție pe pânză, luminează spațiul plastic, din care izvorăște o poezie tonică.

Lucian Prună, Marginea satului

Bucureșteanul Lucian Prună (n. 15 februarie 1990, Drăgănești, Olt), absolvent al Facultății de Teologie Ortodoxă, secția Artă Sacră, promoția 2012, pictor cu studii și la Academia de Artă de la Florența (Italia), cu a cărei creație ne-am întâlnit pentru întâia oară în expoziția de la Galați din 2016, când s-a constituit Societatea Artiștilor Figurativi din România, este un spirit clasic, dovedit și de cele cinci lucrări aflate în această expoziție: „Casă bântuită", „Marginea satului", „Casă galbenă", „Petruța" și „Ulcior verde". Peisajele sale sunt pictate pe o dominantă de verde crud, pe alocuri cu reflexe gălbui, având în partea centrală grupuri de case. Formele sunt conturate cu claritate, desenul este precis, calități valabile și pentru natura statică „Ulcior verde", unde recipientul și celelalte elemente de recuzită sunt proiectate pe un fundal de mare sobrietate, cu pastă răspândită cu o pensulație lisă, ca și pentru portretul „Petruța", tablou care înfățișează o fetiță al cărui chip zâmbitor emană candoare și gingășie, dar și o timiditate și sfioșenie în fața celui care o pictează.

Considerat de Liviu Suhar un „pictor al geometriilor poetice", Serge Vasilendiuc (n. 1972, Bălți, Republica Moldova), absolvent al Colegiului Republican de Arte Frumoase „Alexandru Plămădeală" din Chișinău (1991) și al Academiei de Arte „George Enescu" din Iași (1997), membru al UAPR, Filiala Interjudețeană Cluj-Bistrița (2000), lector universitar la Institutul de Arte din Cracovia, prezent și în 2015 în tabăra de la Boholț, nu a dezmințit nici la ediția din 2016 aprecierea maestrului ieșean. El este autorul a trei lucrări: „Case la Boholț", „Boholț - vedere din turn" și „Boholț - dealul viilor". Dacă în primele două accentul artistului cade pe reliefarea geometriei arhitecturii caselor și acoperișurilor, totul configurat cu mijloace plastice simple, ușor decorative, imaginea din ultimul tablou este de o frumusețe rar întâlnită, cu o deschidere perspectivală amplă, ce se contopește cu albastrul cerului. Suprafața mare acoperită cu rafinate acorduri de galben-oliv, pe ici-colo cu nuanțe discrete de verde și violaceu, creează celui care privește un sentiment de chietudine, de tihnă și pace adâncă. Este un peisaj încântător, pictat cu o materie picturală cu sonorități muzicale. Este o imagine memorabilă a unor plaiuri considerate adevărate colțuri de rai, în care poezia este la ea acasă, iar românul se simte liber și înfrățit dintotdeauna cu natura.

Catalogul expoziției, un adevărat album de artă, apărut sub egida Editurii „Axis Libri", a fost realizat de sculptorul Liviu-Adrian Sandu, muzeograf la Muzeul de Artă Vizuală, și cuprinde portretele artiștilor participanți la ediția din 2016, fișele biografice ale acestora, lucrările realizate, ca și imagini din timpul desfășurării taberei și a manifestărilor locale la care plasticienii au participat. Fotografiile sunt datorate lui Valentin Baly.

Comunitatea Turcă din Galaţi de-a lungul timpului (III)

Marius Mitrof
consilier, DJC Galaţi

Comunitatea turcă, trecută prin avatarurile evenimentelor istorice din Galaţi, număra, la 1890, doar 115 membri[1], dintr-un total de 55.321 de locuitori cât avea oraşul. Deşi condiţiile politice şi sociale se schimbaseră, puţinii etnici turci din Galaţi nu se puteau bucura de locuri de întrunire, de menţinere a tradiţiilor. Faptul că în port soseau vase cu navigatori musulmani, care ar fi dorit să respecte datinile atunci când coborau de pe vas în portul gălăţean, au determinat oficialităţile reprezentante ale Imperiului Otoman să întrezărească nevoia construirii unui locaş de cult, a unei moschei sau geamii la Galaţi atât pentru musulmanii aşezaţi în acest oraş, cât şi pentru cei care soseau cu vasele, iar necesitatea unui loc de înhumare se impunea, de asemenea.

În anul 1883, consulatul turc din Galaţi solicita Primăriei comunei Galaţi un teren pentru amenajarea unui cimitir musulman. Primăria Galaţi ceda, la 1885, cu titlu gratuit, terenul din prelungirea cimitirului ortodox de pe strada Covurlui, astăzi strada George Coşbuc.[2]

Trebuie menţionat faptul că, până la recunoaşterea independenţei României, interesele comerciale şi ale cetăţenilor turci din Galaţi erau apărate nu prin intermediul oficiilor consulare, ci de către efori oficioşi. Primul efor la Galaţi, a fost numit Ali-Aga, la 3 martie 1849, urmat de către Hussein Efendi.

La data declarării independenţei şi începerii războiului ruso-româno-turc, la Galaţi era efor Omer Lufti Efendi.[3] După încheierea războiului şi câştigarea independenţei, reprezentanţa turcă din Galaţi a devenit consulat la 28 februarie 1879, prim-consul fiind numit Artim Efendi. Acestuia i-au urmat pe rând, Dall' Orso la 13 mai 1880, Damian Efendi la 4 noiembrie 1880 şi Maxim Efendi Warthaliti începând cu 8 martie 1882.[4]

La 1897, consulatul turc din Galaţi avea sediul pe strada Codreanu,[5] astăzi strada Eroilor, pentru ca în 1904 şi în 1908, acesta să funcţioneze tot pe strada Codreanu, la nr. 11, consul fiind, în perioada 1904-1908, M. Azarian Efendi, iar viceconsul era Heraude Bey Noradounghian.[6]

Interesant este faptul că, în timp ce consulatul turc era condus de două persoane ale căror nume au sonoritate armenească, la consulatul Persiei din Galaţi, din aceeaşi perioadă, se afla agentul consular Mehmet Vasfi Kessoglu, un comerciant care se ocupa cu exportul de cherestea în Galaţi.[7]

La 1930-1931, consulatul Turciei la Galaţi era condus de către consulul M. Mouhiddin, sediul fiind pe strada Brăilei la nr. 20[8], într-o clădire care poate fi admirată şi astăzi, iar în perioada 1936-1938, A. Assaf era consulul Turciei la Galaţi, consulatul funcţionând pe strada Holban, nr. 5[9], într-un imobil care, de asemenea, poate fi văzut astăzi.

Revenind la terenul cedat de către consiliul comunei Galaţi pentru a se amenaja cimitirul musulman, la 1885, potrivit tradiţiei, pe acest teren s-a construit o locuinţă pentru intedent cu spaţiu rezervat ritualului religios de îngropăciune (musluk). Casa era construită din cărămidă roşie şi acoperită cu tablă zincată. Intrarea în cimitirul musulman era separată de restul cimitirului ortodox, pe strada Covurlui, spre latura de nord a gardului cimitirului se putea vedea o poartă mare, din fier forjat, care avea deasupra o semilună.[10]

În aceeaşi perioadă cu obţinerea terenului pentru cimitirul musulman, Teodor Malcoci[11], proprietarul unei fabrici de pâine care funcţiona pe strada Portului la nr. 112[12], donează un teren pentru construcţia unei geamii şi a unei clădiri adiacente acesteia la Galaţi, în valea oraşului, pe strada Ghecet. Numele binefăcătorului donator apare inscripţionat

pe placa de marmură a cişmelei care se afla în curtea geamiei.[13]

Construcţia edificiului musulman are loc în timpul domniei sultanului Abdul Hamid al II-lea, şi este atestată într-o lucrare, aflată în biblioteca din Ankara, al cărui autor se minunează cum de a fost posibilă ridicarea unei geamii în România după Războiul de Independenţă.[14] Este un semn că poporul român nu a dorit, după independenţa sa, să rupă relaţiile culturale şi economice cu Poarta.

Geamia Hamidie[15] era cu totul deosebită arhitectural de ceea ce mai există în România în zonele locuite de turci, fiind asemănătoare cu geamia din Ismail, diferenţa constând doar în dimensiunea acestea, cea din Galaţi fiind mai mică.[16] Avea stilul vechilor geamii din Turcia, dar nu avea minaret. Înăbuşit sub cupola bizantină, ori sub plafonul drept al egiptenilor, visul Islamului nu a mai reuşit să modifice formele pornind spre înălţimile simbolizate de minarete. Era suficientă doar prezenţa ideii pe un teritoriu care, deşi supus timp de secole de o credinţă străină locului, nu s-a putut manifesta datorită materialismului dat de legile umane prin capitulaţiile încheiate între domnii moldoveni şi sultan, căci pe pământul ţărilor româneşti nu era permisă construirea locaşurilor de cult mahomedane.

Geamia din Galaţi, unica din Moldova şi singura, chiar şi din România, în afara teritoriilor foste paşalâcuri ori raiale, era construită din cărămidă, iar finisajul faţadelor avea cărămidă aparentă de culoare roşie.

Geamia, 1940

Interiorul ne este descris de preşedinta Uniunii Democrate Turce din România - Filiala Galaţi, dna Gülten Abdula, care a copilărit în curtea acestui locaş de cult. Covoare persane aduse din Egipt, candelabrul mare agăţat de cupolă, pereţii erau vopsiţi în bej, iar chenarul şi cupola în albastru cu motive stelare şi florale împodobeau interiorul geamiei din Galaţi. Existau de asemenea zece sfeşnice, două mari şi opt mici. În curte se afla cişmeaua pentru abluţiune, ritualul spălării, o cişmea lucrată din bloc de marmură, detaşabil fiind doar capacul de o formă aparte. Pe pereţii cişmelei se aflau, inscripţionate în limba arabă, cuvinte din Coran, precum şi numele donatorului terenului, toate ornamentate cu motive florale. Cişmeaua era protejată de un chioşc, vizibil construit, cum altfel, decât în stil oriental. Pe margini se afla un rând de bănci pentru credincioşii veniţi la geamie. Chioşcul era pardosit cu marmură albă de Marsilia. În curtea geamiei fusese ridicată şi o clădire cu parter şi etaj. La parter era biroul şi locuinţa hogelui, apoi pentru intendent, iar la etaj se afla sala de cursuri şi festivităţi, precum şi camera de oaspeţi. Totul fusese bine gândit, în aşa fel ca musulmanul să poată îndeplini ritualul de rugăciune şi, în acelaşi timp, prin învăţătura primită, să fie capabil să transmită mai departe tradiţia.

Hasan Sidki, imam şi hatib, deservea geamia Hamidie pe la 1908.[17]

Crearea condiţiilor de vieţuire şi a celor de menţinere a tradiţiilor a determinat o continuitate a micii comunităţi musulmane şi după începutul secolului XX, fără ca aceasta să aibă reprezentativitate în viaţa socială, culturală, economică a oraşului începutului de secol XX, aşa cum aveau comunitatea greacă sau evreiască, e adevărat, cu mult mai numeroase. Existenţa comunităţii turcilor musulmani pe teritoriul oraşului completa tabloul cosmopolitismului urban. Regimul politic instaurat după 1947 a căutat, în ciuda aparenţelor binevoitoare, să şteargă orice urmă de cosmopolitism din oraşul odinioară negustoresc.

Cutremurul din 1977 a fost mâna de ajutor oferită regimului politic de atunci, pentru sistematizarea oraşului. Clădirile vechi din oraş suferind de pe urma cutremurului, sunt demolate pentru a face loc construcţiilor specifice noii epoci, a omului nou. Geamia de pe strada Ghecet, ridicată pe vremea sultanului Hamid al II-lea, cu fonduri ale Imperiului Otoman la acea vreme, nu a trecut nici ea neobservată. Presiunile regimului politic determină muftiatul din România să aprobe demolarea geamiei

și desființarea cimitirului musulman din Galați, pentru sistematizarea orașului și extinderea cimitirului creștin.

Departamentul Cultelor va da aviz favorabil pentru desființarea acestora în 1981, iar în 1982 se va trece la fapte. Geamia a fost demolată, salariații Muzeului de Istorie din Galați, iubitori de cultură și istorie și conștienți de sacrilegiul care se înfăptuia, nu au reușit să salveze decât cișmeaua, singurul element mai ușor transportabil. Locul fostei geamii este folosit, așa cum se poate vedea astăzi, pentru garaje, iar osemintele turcilor din zona musulmană a cimitirului Eternitatea au fost strămutate într-un cimitir musulman din orașele vecine: Brăila sau Măcin, sau mutate la groapa comună existentă pe atunci în cimitir. Însă, spre aducere aminte de cosmopolitismul orașului Galați, printre mormintele creștine, astăzi, mai pot fi întâlnite doar câteva morminte în care odihnesc un Feizulah, un Osman, ori chiar Kessoglou.

Mormântul familiei Kessoglou

Ca o concluzie, contribuția indirectă a Imperiului Otoman în apariția și dezvoltarea portului și orașului Galați a fost definitorie și circumstanțială unui context istoric dat. Faptul că a existat o comunitate a turcilor la Galați, formată, în special, din negustori, nu poate fi pusă la îndoială. Despre relațiile sociale dintre turcii de la Galați și restul populației, este clar că au existat disensiuni cauzate de raporturile politice ale Moldovei și Imperiul Otoman, de prejudecăți, de comportamente și, nu în cele din urmă, de diferențele de cultură și religie.

Cu toate acestea, orașul Galați a fost primul oraș din Moldova în care s-a deschis o bancă otomană și unicul oraș din Moldova care avea un locaș de cult musulman.

Note:

1. Moise N. Pacu, *Cartea județului Covurlui*, Stabilimentul grafic I.V. Socecu, București, 1891, p. 109.
2. Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Galați, *Fond Primăria Galați*, Dosar 84/ 1883-1885, p. 243.
3. Moise N. Pacu, *op. cit*. p. 399.
4. *Ibidem.*
5. Planul orașului Galați din 1897.
6. Prefectura Poliției Galați, *Indicatorul orașului Galați*, 1904, p. 22, George Atanasiu, *Guid Anuar al orașului Galați*, Editura autorului, 1908, p. 18, Planul orașului Galați din 1908.
7. Prefectura Poliției Galați, *Indicatorul orașului Galați*, 1904, p. 24, George Atanasiu, *Guid Anuar al orașului Galați*, Editura autorului, 1908, p. 18.
8. Radu Volbură, *Anuarul orașului Galați și al județului Covurlui*, Ediția 1930-1931, Institutul de Arte Grafice „Dunărea" Brăila, p. 73.
9. Radu Volbură, *Anuarul general al orașului Galați și județului Covurlui*, Ediția 1936-1938, Atelierul ziarului „Ecoul", Galați, p. 17.
10. Cimitirul musulman cu mormintele și construcțiile din interior a fost vizitat de către autorul lucrării, în anii copilăriei.
11. În Galați mai figura un Malcoci, de profesie medic care, în anul 1904, avea domiciliul pe strada Frumoasă, nr. 31, Prefectura Poliției Galați, *Indicatorul orașului Galați*, 1904.
12. E. Mihaly, S. Mihaly, *Dezvoltarea industriei alimentare în Galați*, în „Danubius" XI-XII, Muzeul de Istorie Galați, 1985, p. 196.
13. Conform mărturisirii doamnei Gülten Abdula, președintele Uniunii Democrate Turce din România- Filiala Galați.
14. *Ibidem.*
15. Moine N. Pacu, *op. cit*., Ghe. N. Munteanu-Bârlad, *Galații*, Editura autorului, Galați, 1927, p. 69.
16. *Ibidem.*
17. George Atanasiu, *Guid Anuar al orașului Galați*, Editura autorului, 1908, p. 39.

Motivele antropomorfe „mocănci”, o enigmă?

Moto: „*Pretutindeni unde se vorbește limba română, o mare artă populară s-a manifestat dintotdeauna prin opere rafinate și robuste. Vigoarea ei izvorăște din străvechiul și permanentul contact cu pământul și muncile aspre care îi zămislesc rodnicia: rafinamentul ei – din calitățile native ale unui popor ales.*”

Henri Focillon
critic de artă – Franța

Eugen Holban
etnolog

Ce reprezintă oare mocăncile de pe covoarele răzeșilor din satele județului Galați? Ele sunt desigur motive antropomorfe femei și, în mod firesc, ar trebui să le reprezinte pe soțiile și pe fetele mocanilor din această zonă. Și așa pare a fi. Dar în acest caz și motivele antropomorfe bărbați care apar pe aceleași covoare, ar trebui să-i reprezinte pe mocanii sau pe feciorii lor și care, logic, ar trebui să se numească mocani. Dar cei reprezentați pe covoarele din județul Galați nu se numesc mocani, ci sunt numiți pur și simplu **băieți,** ca și cum nu ar face parte din aceeași categorie socială și din aceeași familie de cuvinte.

De cele mai multe ori gospodinele îi ignorau întru totul pe „băieți” chiar și atunci când erau reprezentați pe aceleași covoare cu mocăncile. Când, în timpul cercetărilor de teren, le întrebam ce fel de covoare au, ele răspundeau foarte simplu: „*Covoare cu mocănci*!” De-abia când analizam covorul în fața lor și le întrebam: „*Dar ăștia ce sunt?*”, ele răspundeau prompt: „*d-apoi, ce să fie, niște băieți!*”

Menționăm că în județul Galați nu au existat sate de oieri (mocani) adevărați, adică dedicați întru totul acestei ocupații, deși fiecare gospodar creștea cam între 10–30 de oi până la colectivizare. Au existat și mai există încă în aproape fiecare sat, câte două-trei familii de mocani, care fac „strânsură” de oi de la toți gospodarii din cadrul comunității pentru a forma turma sau turmele satului, pe care le pășteau în tot sezonul cald, adică din primăvară până în pragul iernii, (calendaristic de la Sfântul Gheorghe la Sf. Dumitru). Ei erau și sunt cunoscuți de toată comunitatea sătească respectivă ca mocani în vorbirea de toate zilele, însă denumirea lor nu afecta în niciun fel numele soției și mai ales pe ale fiicelor sale. Nicio persoană de sex feminin din familiile celor câțiva mocani din satele județului nu a fost numită sau poreclită vreodată ***mocancă*** în vorbirea de toate zilele.

Atunci de unde vine această abatere spre apelativul ***mocănci,*** folosită cu ostentație de marea majoritate a gospodinelor când se referă la reprezentările antropomorfe femei de pe covoare și ce semnifică ea oare? Dacă ne referim la ocupația de oieri, ocupația de bază a familiei, atunci reprezentările antropomorfe bărbați ar fi trebuit să fie numite și ele **mocani**. Un alt aspect demn de menționat mai este și acela că motivele respective sunt numite mocănci și nu ciobănițe, adică se folosește denumirea mai veche. Să fie vorba oare de o reminiscență a matriarhatului sau de un anumit rol (special) pe care l-au avut aceste personaje, cândva, probabil, pe când ideea de **om** era reprezentată printr-o imagine feminină? Și în altă ordine de idei, trebuie să ținem cont neapărat de ceea ce am amintit și mai sus, și anume de faptul că acest spațiu nu a fost locuit de mocani prin excelență, cel puțin în ultimele patru-cinci secole. Deseori locuitorii din satele județului Galați mai tocmeau mocani și din alte zone ale țării, dar care nu veneau niciodată cu nevestele și fiicele lor. După cum am amintit și mai sus, în vorbirea de toate zilele, femeile și fiicele mocanilor din județul Galați nu erau numite mocănci, spre deosebire de soții lor, care erau numiți totdeauna mocani.

Iată ce spune ilustrul etnolog Paul Petrescu, referitor la această problemă: „*Vorbind despre ideea de om, se cuvine să facem observaţia că adeseori ea este reprezentată în arta populară românească, printr-o imagine feminină. Aceasta se leagă de străvechi credinţe şi rituri ale fertilităţii şi fecundităţii; de altfel imaginile apar de cele mai multe ori pe obiecte legate de interiorul casei şi de îndeletniciri femeieşti, marele număr de scoarţe în care imaginea femeii este prezentă, ilustrând această situaţie*”[1]

CALUL PSIHOPOMP ŞI PASĂREA „SUFLET”

Pe suprafaţa unui anumit tip de covor apar doi cai afrontaţi, încadraţi de trei formaţiuni ce sugerează segmente de arhitectură crenelată de factură medievală. În interiorul fiecărui segment este reprezentat câte un heruvim. Pe spatele unuia din cai, dar la oarecare distanţă faţă de spinarea animalului, încât dă impresia că pluteşte, că zboară prin aer – este reprezentată o minusculă pasăre, de obicei, albă. Este vorba de ***Dalbul de pribeag***, sufletul călător pornit pe drumul fără întoarcere, adică în „lumea fără Dor”, însoţit (transportat, călăuzit) de calul psihopomp.

Reprezentarea sufletului sub formă de pasăre este atestată încă din Egiptul antic, dar apare şi în credinţele poporului român din vechi timpuri. Nu putem preciza însă din ce epocă. Cea mai veche reprezentare a sufletului sub formă de pasăre este atestată – s-ar părea – încă din epoca paleolitică, în grotele de la Altamira – Spania. Este de fapt şi una dintre primele încercări de reprezentare a chipului uman în artă, integrată şi primei încercări de realizare a unei compoziţii. Alături de un animal răpus, impecabil desenat este conturată foarte vag silueta unui om – probabil vânătorul – căzut şi el. Lângă cele două imagini – ce par a se fi răpus reciproc – apare, tot foarte vag desenată, şi o pasăre, martor pasiv al tragicului eveniment. Să fie vorba oare de o încercare de reprezentare a sufletului?

În multe zone din ţară, acest tip de însoţitor „călăuză” era foarte des pomenit de către bătrânii aflaţi pe patul de suferinţă. Bunăoară, dacă îţi găseai părinţii sau bunicii în această situaţie şi îi întrebai ce mai fac îţi răspundeau resemnaţi: „*Aştept calul, mamă*”!

Covorul a fost descoperit în satul Bălăbăneşti, zona etno-culturală Covurlui-Nord, sub zona de Vest-Bălăbăneşti. Menţionăm că în acest sat s-au mai găsit şi alte covoare cu reprezentări cabaline de acelaşi tip şi tot în poziţie afrontată, dar în locul alaiului de heruvimi ce însoţesc „pasărea suflet” şi calul psihopomp apar caii lui Sântoader, supranumiţi „centaurii Carpaţilor” care, după datină, atacă fetele care nu au îndeplinit ritualul spălării părului în noaptea de Sântoader. Fetele, două la număr, stau „ferecate” în segmentul de arhitectură medievală, la adăpost de agresivitatea celor doi centauri autohtoni care le atacă simultan din două direcţii. Sub aspect plastic, atât caii, precum şi fetele sunt reprezentări de influenţă iconografică bizantină.

Sătenii din satele judeţului Galaţi fixau un ştergar alb deasupra uşii de la intrarea în camera mortuară sau pe unul din pereţii odăii ca să se aşeze pe el sufletul mortului sub formă de fluture.

Note:

1. Paul Petrescu, *Imaginea omului în arta populară românească*, Editura Meridiane, Bucureşti, 1969, p. 9.

Martiri și mărturisitori în închisorile comuniste
Nichifor Crainic, un Apostol al Cuvântului (II)

Maria Stanciu
jurnalist

1944-1947: „Pribeag în Țara mea" sau șansa muceniciei

În tinerețile sale, în timpul Răscoalei de la 1907, Crainic afirma despre ardeleni că *„numai ei au norocul muceniciei naționale"*... Pe atunci, Nichifor Crainic nu știa ce știa Dumnezeu că el însuși va fi alesul Său și că va străluci între miile de mucenici români, care L-au mărturisit pe Hristos, în anii de prigoană ateistă.

Odată cu instalarea guvernului comunist din 6 martie 1945, susținut și condus de la Moscova, Nichifor Crainic a intrat în atenția regimului, fiind acuzat drept *„criminal de război"*. Mai bine de doi ani, va fi *„Pribeag, în țara mea"*, cum însuși mărturisește în volumul cu titlul omonim, unde relatează viața sa de prigoană din 1944 și până în 1947.

În iarna anului 1944-1945, Crainic a stat ascuns la Mănăstirea Sâmbăta de Sus, sprijinit fiind de părintele Arsenie Boca și de părintele Dumitru Stăniloae care, pe atunci, lucra la traducea *Filocaliei Românești*... *„Așa cum am declarat anterior, profesorul Stăniloae și Arsenie lucrau la traducerea Filocaliei. El avea la mănăstire primele părți traduse din această operă și profitând de ocazie că eram acolo, mi le-a dat să le revăd din punct de vedere al formei literare... Afară de aceasta, am tradus și comentat cartea «Exercițiile» a lui Ignațiu de Loyola, (1491-1556), ofițer spaniol, rănit la Pamplona (1591) și convertit la credință după un pelerinaj la Ierusalim"*, reținem din memoriile lui Nichifor Crainic.

În acest timp, în cercurile din București, adversarii săi răspândiseră ideea că este fugit în Germania, deci, *„este dușman al poporului"*. În legătură cu acest episod, monahia Zamfira Constantinescu relatează că *„Părintele Arsenie Boca, cu dragoste de ucenic și cu tot riscul, i-a asigurat adăpost lui Crainic, vreme de câteva luni, la Mănăstirea Sâmbăta de Sus, cu consimțământul tacit al lui Petru Groza"*. Mai mult, monahia spune că în urma unei întâlniri cu politicianul, *„Petru Groza i-a spus părintelui Arsenie, referindu-se la Nichifor Crainic: «Omul acesta trebuie păstrat pentru neamul românesc!»"*.

Și într-un fel numai de Dumnezeu știut, acest mucenic întru Hristos este, pe zi ce trece, „păstrat", adică readus în amintirea colectivă a neamului românesc, pentru chinurile, umilințele la care a fost supus în perioada reținerii el, dar și familia sa...

„Căci țării mele dacă m-am mistuit prinos
Sunt osândit pieirii ca fur și ticălos.
Vrăjmașii în efigii mă ard și mă sugrumă,
Prietenii au groază de mine ca de ciumă.
Nălucă rătăcită din ce-am putut să fiu,
Mă sbucium în sicriul ocării pus de viu.
Și astfel, Milostive, silesc cerescul scut
Cum un lepros ar cere pe bube un sărut".

Din cauza percheziților tot mai dese, a plecat de la Sâmbăta de Sus și a găsit adăpost sigur în casa unor preoți din Munții Apuseni și de pe Târnave. În 1945 a fost judecat în lipsă și condamnat la închisoare pe viață. Confuzia că a fugit în Germania, lansată de Perpessicius, după condamnarea sa, într-un articol calomnios, a contribuit la defăimarea sa. Crainic s-a predat autorităților comuniste la 24 mai 1947, în satul Cerghid-Mureș[1].

După trei ani de pribegie, predându-se, Nichifor Crainic, a fost închis întâi la Văcărești, apoi la Aiud, unde a cerut rejudecarea procesului în care trecea drept „criminal de război". Cererea i-a fost aprobată și cam atât, fiindcă deținutul a stat închis cinsprezece ani, fără a avea o hotărâre de condamnare. *„Președintele Curții Criminale, domnul Hart, a suspendat procesul, care suspendat a rămas până astăzi (16 iunie 1968), iar eu am fost depus în lanțuri la Aiud, de unde nu am fost clintit vreme de cinsprezece ani, deși primeam mereu citații să mă prezint la proces. Pe cât știu, cazul meu este unic"*, relatează Crainic.

În contextul manifestării din Duminica Ortodoxiei, Înaltpreasfințitul Părinte Casian a povestit un episod care ilustrează chinurile și suferințele lui Crainic... *„În timpul detenției, acest om a fost chinuit o săptămână prin înfometare. Se știe că era un gurmand și era foarte mare. Aflat în cercetare, gardianul a zis: «Ia să-l înfometăm noi pe Crainic și să ne demonstreze că nu există Dumnezeu!». După zile de înfometare, l-au adus în fața anchetatorilor și l-au întrebat: «Nichifor Crainic, există Dumnezeu?». «Există!», a răspuns Crainic. «Să-ți dea Dumnezeu mâncare și apă!» Și iar l-au înfometat. L-au scos din semicomă cu biciul. Avea ore precise, la două dimineața, de bătaie! Câte*

o jumătate de oră bătaie grea. De la tălpi până la creștet... Când a fost între viață și moarte, a avut de ales. «Ce fac? Mor ca un laș în fața unei întrebări nebune sau mă pun de acord cu nebunul?!» Și când iarăși a fost întrebat dacă există Dumnezeu?, Crainic a zis șoptit: «Pentru tine, nu este Dumnezeu...», ca la Psalmi «Zis-a cel nebun, în inima lui: nu este Dumnezeu»... Anchetatorul nu a auzit prima parte a răspunsului: *«Pentru tine»* și, atunci - satisfăcut, a dat ordin*: «Ei, acum, dați-i să mănânce!»".*

Ne întrebăm astăzi, cum de au rezistat acești martiri și mărturisitori în condiții de carceră? Cum și-au asumat apostolatul creștin, cum au îndurat bătăile, schingiuirile și au rămas cu mintea întreagă? Mai mult, cum și-au ridicat în propriul suflet o citadelă a credinței, a speranței și a dragostei nemărginită pentru Dumnezeu, transformând creațiile poetice de mare sensibilitate, în adevărate rugăciuni comune, care se răspândeau prin alfabetul morse, în toate ungherele inimilor și ale minții celor închiși.

Poeta și traducătoarea Paula Romanescu, autoarea unei frumoase antologii care cuprinde poezia închisorilor, intitulată *„Unde sunt cei care nu mai sunt?"*, titlu dat după poezia omonimă a lui Nichifor Crainic, ne-a spus că *„nicăieri în lume nu s-a mai înregistrat o astfel de performanță. Acest gen de literatură a închisorilor nu poate fi încadrat într-un gen anume, el este unic în lume, iar poezia închisorilor din România este o poezie a rugii și o expresie a revelației divine, inspiratorul fiind Însuși Dumnezeu".*

În închisoare, activitățile spirituale se manifestau în trei moduri, povestește de însuși Nichifor Crainic: *„în rugăciune, în cântec popular și în poezie"*[2]. Rugăciunea, cântecul tradițional, doina și activitatea de creație au fost darurile lui Dumnezeu care l-au ajutat pe acest mărturisitor să rămână, vreme de cinsprezece ani, *„șoim"* deasupra prăpastiei. *„Asprimea absolută a închisorii poate să-ți anuleze văzul, auzul, să-ți infecteze mirosul, să-ți mortifice gustul și să-ți interzică pipăitul. Un singur lucru rămâne intact, cugetul tău, eul tău, spiritul tău. E singurul loc unde rămâi stăpân absolut tu însuți",* mărturisește Crainic.

A fost pus în libertate în 26 aprilie 1962. Apoi a lucrat în redacția *„Glasul Patriei"* până în 1968.

Marele mărturisitor Nichifor Crainic a murit în 20/21 august 1972, la Mogoșoaia, în Palatul lui Brâncoveanu, lăsând fiicei sale și ginerelui său, Alexandru Cojan, următorul testament-rugăminte: *„Pe crucea mea să nu fie scris decât numele. Cei care vor vrea să știe cine am fost, să mă caute în revista Gândirea, în cursurile Facultății de Teologie, între membrii Academiei Române, în scrierile mele. Acolo sunt eu, sub cruce un pumn de țărână"* [3].

Analizând opera publicistică a lui Nichifor Crainic, ucenicul său format la „Gândirea" - părintele Dumitru Stăniloae - afirmă că preocuparea centrală a ziaristului și creștinului Nichifor Crainic se îndreaptă *„asupra harului necreat, izvorând* din ființa dumnezeiască. În acest sens, Nichifor Crainic ajută la reactualizarea unui important punct de doctrină ortodoxă, formulat de Sfântul Grigorie Palama*",* aspect fundamental asupra căruia Teologia Românească, de la mijlocului veacului XX, îl trecea cu vederea, *„timorată fiind de opoziția susținută a catolicismului, potrivit căruia harul e numai o putere creată de Dumnezeu în suflete"*[4].

Referindu-se la refugiul său în artă, într-o vreme în care *„eroii războiului, obosiți, s-au apucat nu de organizarea victoriei, ci de exploatarea ei",* Crainic face distincția între arta pentru artă și arta „însuflețită" de o credință superioară. *„Poți să crezi în artă când nu vezi nimic deasupra ei, care să o lumineze și să o însuflețească? Poate constitui arta în sine un ideal de viață? Arta e un meșteșug subțire de a da formă armonioasă gândului, sentimentului, visului treaz, de a coborî în făptura ei o viziune de viață. Dar unde nu arde o credință, nu se aprinde nicio viziune. Arta ca ideal în sine există în formula artă pentru artă, adică, artă pentru formă, dar în gândul meu numai o credință superioară e vrednică de formă frumoasă"*[5].

Părintele Dumitru Stăniloae afirmă că întreaga activitate intelectuală a lui Crainic *„are origini teologice".* El este cel care, prin ziaristică *„a coborât în arenă, în vacarmul discuțiilor și al ciocnirilor de idei, în haosul care nu-și putea găsi o axă de limpezire, arătând față de orice problemă punctul de vedere creștin, înfățișând doctrina ortodoxă drept... perspectivă superioară de înțelegere și forță superioară de orânduire a tuturor stihiilor, răscolite de spiritul tulbure al contemporaneității"*[6].

În 1947, părintele Dumitru Stăniloae a venit în București și, pe baza cursurilor lui Nichifor Crainic, a alcătuit un curs de Mistică Ortodoxă, după modelul ținut de Crainic. Marele „Teolog al iubirii" consideră că Nichifor Crainic este un martir, *„dăruit"* neamului său, neam creștinesc și românesc, pe care l-a iubit necondiționat și în slujba căruia s-a pus... *„Îl aprobam în toate părerile lui despre credința lui strămoșească. Am suferit mult că a trebuit să îndure ani îndelungați de închisoare, fără să se fi făcut vinovat de apartenența la vreun partid politic, ci numai pentru fierbintea lui iubire de neam și de afirmare vie și nouă a credinței strămoșești... A suferit o grea mucenicie, atât el, cât și familia lui numai pentru iubirea neamului său și a lui Hristos",* afirma, în ianuarie 1992, părintele Dumitru Stăniloae.

Note:

1. Nichifor Crainic, *Pribeag în Țara mea...,* p. 8-13.
2. Nichifor Crainic, *Pribeag în țara mea...*, p. 21.
3. Nichifor Crainic, *Pribeag în Țara mea...,* p. 38.
4. Vezi misrtica, sau publicistica pr. Dumitru Stăniloae
5. Nichifor Crainic, *Zile albe, zile negre. Memorii 1889-1944,* Editura „Floare albă de colț", București, 2015, p. 184.
6. Nichifor Crainic, *Cursurile de Mistică...*, p. 710.

Gheorghe Șincai și Oradea (I)

Drd. ***Ionela Burz,***
bibliotecar, Biblioteca Universității Oradea

„**Luceafărul rătăcitor al Școlii Ardelene**”, istoric și filosof, erudit și om al școalelor, popularizator de cunoștiințe științifice, cărturar și ambasador al iluminismului Gheorghe Șincai (1754-1816) fiind, pe bună dreptate, o personalitate proeminentă a Școlii Ardelene, considerat un deschizător de drumuri, cu har și crez în știința și cultura românească, întruchiparea celui mai autentic dintre iluminiștii pe care i-a dat cultura noastră.

Iluminismul european a creat modelul personajului voluntar, expresiv și liber în gândire și acțiune, iar Șincai, prin firea lui ardentă, talentul mare și o pregătire intelectuală deosebită, întruchipează perfect aceste caracteristici, fiind considerat cel mai autentic dintre iluminiștii pe care i-a dat cultura noastră.[1]

Gh. Șincai apare în istoriografia românească sub forma a două imagini contradictorii: imaginea tragică a *istoricului pelerin* care își poartă în desagă opera de-o viață și pe care n-a putut-o tipări în timpul vieții, și, în opoziție cu aceasta, apare imaginea hiperbolică a *funcționarului imperial* care a întemeiat în Ardeal peste 300 de școli, luptând astfel pentru luminarea neamului său.[2]

Ca și ceilalți reprezentanți ai Școlii Ardelene, Gh. Șincai avea o formație teologică, dar însoțită întotdeauna de un lucid spirit critic.[3]

David Prodan îl consideră „iluministul tipic al Transilvaniei nu numai în intenție, dar și prin realizare”[4] în domenii precum: istoriografia, lingvistica, științele.

Neînțeles de contemporani, asemeni lui Dante, prigonit, demis din funcție, pribeag prin sate și purtând în spate „gigantica sa operă” (Hronica românilor), Gheorghe Șincai nu a fost înfrânt niciodată „[...] *divinul cerșetor, cu desagii pe umăr, cu chronica în sac, cu o națiune într-o cârpă, rătăcea printre noi, strălucindu-i zdrențele ca tunica lui Christos pe muntele Taborului...* ”[5]

Poetul Ștefan O. Iosif transpune în versurile poeziei „**Șincai**”[6] durerile marelui nostru înaintaș:

Șincai
de Ștefan Octavian Iosif

Din vechi hrisoave, din scripturi bătrâne
Strângând de-a valma note pentru Hronic,
Așa-l văd eu pe tânărul canonic,
Istoricul semeț și dârz de mâine.

Când cei puternici l-agrăiau ironic,
El nu știu mânia să-și înfrâne.
Mișei, l-au prigonit, l-au scos din pâine,
Dar n-au înfrânt curajul lui demonic.

Ca Dante, ne-nțeles, pribeag prin sate
Îl văd apoi purtând, trudit de cale,
Gigantica sa operă în spate,

Întreg trecutul națiunii sale:
*Un alt 'Infern, **mai crunt, mai plin de jale,***
Căci toate-n el erau adevărate!

Șincai a adunat materiale privitoare la istoria românilor încă din perioada când era student la Colegiul de Propagană Fide din Roma, apoi din marile biblioteci pe care le-a fecventat atât din țară, cât și din străinătate: Roma, Viena și Budapesta. A lucrat treizeci și doi de ani la opera sa monumentală *Hronica românilor,* lucrare pe care n-a putut-o publica în timpul vieții, deși a încercat, reușind totuși să publice unele fragmente în Calendarul de la Buda.

Silit de soarta nedreaptă să-și petreacă o mai mare parte a vieții în pribegie, de multe ori la mila prietenilor, și să-și găsească sfârșitul pe pământ străin, Șincai a lăsat cea mai mare parte a scrierilor

sale netipărite, dar în grija bunului său prieten, Samuil Vulcan.

El nu a renunţat la visul său – acela de a scrie istoria neamului său, căci curajul lui demonic, strigătul de durere şi jale au fost văzute şi auzite de cei mulţi şi oropsiţi: „*Vezi, socotește și judecă, ce vreau arhiereii aceștia! Să te învețe să-ți prindă partea pre lumea aceasta, au să te ducă la ceriuri? Nu crede, o române! Pentru că numai punga ta o voiesc, ca să-și umple pungile lor, și tu să rămâi rob... Deșteaptă-te, drept aceea, o iubit neamul meu, și ai minte!*”[7]

Cât adevăr a avut şi câtă clarviziune, cu puterea de a anticipa perpetuarea acestor racii chiar în zilele noastre. Acest îndemn adresat de Şincai poporului său constituie un strigăt de alarmă, generat de convingerea că singura cale de emancipare, de ridicare din bezna ignoranţei, este cultura.

Legăturile lui Gh. Șincai cu Oradea nu sunt întâmplătoare. După numirea lui Ioan Bob ca episcop la Blaj, centru cultural şi lupta pentru drepturile naţionale ale românilor din Transilvania, se mută de la Blaj la Oradea.

Oradea - context cultural

La Oradea, din punct de vedere cultural au fost consemnate o serie de progrese evidenţiate, în special, în a doua parte a secolului al XVIII-lea şi în prima parte a secolului al XIX-lea. Mare parte din ele s-au datorat reprezentanţilor bisericii, între cele mai reprezentative personalităţi ale acestei perioade remarcându-se episcopii Ignatie Darabant şi Samuil Vulcan. Oradea va deveni şi un centru al mişcării românești pentru drepturile naţionale pentru populaţia românească din Transilvania, alături de alţi fruntaşi români se va remarca şi episcopul Ignatie Darabant, considerat de mulţi cercetători drept unul dintre autorii documentului Supplex Libellus Valachorum înaintat împăratului Leopold al II-lea în martie 1791. Din culise, va participa şi la întocmirea şi înaintarea celui de-al doilea Supplex, datat în 30 martie 1792.[8]

Ideile Iluminismului se vor manifesta constant la Oradea, sub forma unei preocupări constante pentru înfiinţarea de şcoli în limba română şi tipărirea unui număr cât mai mare de cărţi necesare şcolilor sau publicarea unor lucrări ştiinţifice cu caracter general. În penultimul deceniu al secolului al XVIII-lea, la Oradea a apărut pentru prima dată o instituţie de învăţământ superior, respectiv Academia regală, înfiinţată în urma propunerii din 25 decembrie 1776 a directorului circumscripţiei şcolare orădene, contele Károlyi Antal. Instituţia îşi va începe activitatea la 1 noiembrie 1780 cu un an de filosofie, întregit, în 1788, cu studii de drept.[9]

Personalitatea care a impus liniile de dezvoltare ale vieţii spirituale orădene la începutul secolului al XIX-lea a fost episcopul greco-catolic Samuil Vulcan (1806-1839). Acesta a fost un energic continuator al programului de înfiinţare de noi şcoli în limba română, început de predecesorul său Ignatie Darabant, şi de tipărire a unui mare număr de cărţi româneşti la Tipografia din Buda, ocupându-se în paralel de punerea bazelor unei biblioteci care să adune un număr cât mai vast de lucrări. A fost un fidel colaborator cu personalităţi de seamă ale Iluminismului românesc din Transilvania, printre colaboratorii săi numărându-se Ioan Corneli, Gheorghe Şincai sau Petru Maior.

Începutul pribegiei pentru Şincai

Între 1784-1789, revoltaţi de purtarea barbară a lui Bob, chiar unii protopopi care i-au susţinut candidatura la episcopie, înaintează guvernului, respectiv lui Iosif al II-lea un memoriu prin care cer scoaterea lui Bob din episcopie. Printre semnatarii lui era şi Şincai. Acest memoriu, în loc să primească o rezoluţie, a fost remis lui Bob.

În 1790, Iosif al II-lea, protectorul lui Şincai moare. Acum încep persecuţiile şi pribegia pentru Şincai: Bob insinuează ca Şincai a pus la cale o conspiraţie contra statului, asemenea revoluţiei lui Horea din 1784; Şincai este arestat şi dat în judecată. Va sta zece luni în închisoarea de la Aiud, iar în urma procesului reuşeşte să-şi dovedească nevinovăţia, dar nu va mai fi repus în funcţia de director al şcolilor românești din Transilvania.

După terminarea procesului, cere guvernului să-l repună în funcţie, iar în data de 4 noiembrie 1795, guvernul îi răspunde că postul avut nu i se poate da, deoarece dovezile prezentate la proces arată că el nu mai are autoritatea morală cuvenită unui director.

Conform datelor existente şi pe care am reuşit să le cercetez, se pare că Gh. Şincai ar fi venit *de cinci ori la Oradea*, unde a stat perioade mai scurte sau mai lungi de timp, fiind găzduit şi ajutat de bunii săi prieteni, episcopii Ignatie Daraban şi Samuil Vulcan.

Prima venire

În 1796 vine la Oradea, la protectorul său Ignatie Darabant, care îl sprijină cu 20 de galbeni ca să meargă la Viena pentru audiență, sperând că i se va face dreptate. A stat câteva luni, dar răspunsul a întârziat să apară, iar din lipsa resurselor financiare a fost nevoit să se întoarcă în țară.

A doua venire

La întoarcere, dezamăgit, Șincai se oprește iar la Oradea, la bunul său prieten Darabant, unde încearcă să obțină postul de director al școlilor române din Bihor care era liber, fiind sprijinit și de Ioan Corneli. Nu reușește să obțină acest post, fiind preferat un anonim.

Este obligat să-și găsească alt mijloc de subzistență, și anume va accepta să fie pedagog timp 6 ani pentru cei trei copii ai contelui Daniel Vass de Țaga.

A treia venire

În 1803, după șase ani de stat la familia Vass, revine la Oradea unde, așa cum spune în **Elegie** *„nutream eu o mare speranță/ De-a răsfoi nişte manuscrise vechi”* care să-l ajute pentru documentarea la **Hronică**, încercând totodată să revină și în mediul cultural și va rămâne pentru o perioadă de trei luni în casa lui Darabant.

Perioada de trei luni pe care o petrece la Oradea, fiind găzduit de prietenul său Darabant, presupune și o revenire între prietenii vechi și totodată un prilej de a-și face noi cunoștiințe.

Aici era un cenaclu de scriitori maghiari, condus de slovacul Mihai Tertina, cunoștință veche a lui Șincai. Prin intermediul acestuia l-a cunoscut pe Ladislau Nagy de Perecsen, poet local, care pregătea antologia poetică *Orodiada,* tipărită în două volume, la Oradea, în 1804, și care îi propune lui Șincai să devină coautor al antologiei.

Dacă pentru majoritatea autorilor era un joc literar, pentru Șincai prezența în *Orodiadă* reprezintă revenirea în viața culturală după 10 ani de absență și pribegii.

Nagy și-a conceput antologia ca pe un omagiu adus de către poeții locali lui Tertina, care tipărise la Pojon (Bratislava) în 1803 o odă la statuia lui Napoleon, realizată de Antonio Canova în marmură.

Poeziile din această antologie ilustrează genul baroc al elogiului amical între autori, în versuri care nu urmăresc arta, ci efectul maxim al laudei realizat prin epitete și comparații hiperbolizante. Nota comună a tuturor poeziilor din *Orodiada* e amestecul baroc de poezie latină manieristă și erudiție pompoasă, o poezie envomiastică, iar autorii se simt obligați să explice la subsol, prin note, numele, faptele și uneori ideile prezentate în versurile lor.[10] Autorii adoptă elegia, specie a poeziei latine și respectă tehnica distihului elegiac.

Deși figura lui Tertina domină întreaga antologie, autorii întrecându-se în laude, Șincai îl laudă și el la rândul lui pe Tertina, dar fără nicio referire la poezia despre statuia lui Napoleon. Va vorbi însă despre sine, rezultând astfel un poem autobiografic, o autoelegie, cea mai reprezentativă din literatura română și singura poezie valoroasă din *Orodiada,* dar și cel mai puțin analizată.

Note:

1. Ioan Chindriș - Gh. Șincai un iluminist exemplar. În: Familia, nr. 11-12/2006, p. 197.

2. Ana-Maria Roman-Negoi *Recuperarea unui destin: Gheorghe Șincai, Hronica românilor*. Cluj-Napoca: Argonaut, 2008.

3. L. Blaga. *Gândirea românească în Transilvania în secolul al XVIII-lea.* București: Editura Științifică, 1966, p. 172.

4. D. Prodan *prefață la Învățătură firească spre surparea superstiției norodului*. București: Editura Științifică, 1964, p. 9.

5. Al. Papiu-Ilarian. *Viața, operele și ideile lui Georgiu Șincai din Șinca: Discurs de recepțiune. Răspunsul lui George Baritiu. În ședința publică a Societății Academice Române din 14 septembrie 1869.* București: Tipografia Națională, 1869, p. 144.

6. Șt. O. Iosif. *Versuri originale și tălmăciri.* Bucuresti: Editura pentru Literatură, 1968, p. 94.

7. Gh. Șincai. *Hronica românilor și a mai multor neamuri.* Bucuresti: Editura pentru Literatură, 1969, vol. II, p. 285.

8. *Istoria orașului Oradea.,* ed a III-a, coord. Liviu Borcea și Gheorghe Gorun. Oradea: Arca, 2007, p. 185-187.

9. Idem. p. 184.

10. Ioan Chindriș. *Poezia lui Gh. Șincai.* În: Anuarul Institutului de Istorie „G. Barițiu” din Cluj, vol. XXIX, 1989, p. 401-433.

(Va urma)

Gabriel Cocora
(Gohor, 1 martie 1917 – 8 decembrie 1992, Buzău)

Livia Ciupercă
scriitoare, jurnalistă

În spaţiul unde a activat o viaţă, Pr. Gabriel Cocora a fost iubit, apreciat şi respectat, deopotrivă, pentru activitatea sa teologică, istorică şi literară. Ceea ce se ştie prea puţin este că acest distins ierarh creştin-ortodox s-a născut în satul răzăşesc Gohor (Tecuci)[1], judeţul Galaţi. E adevărat, familia s-a mutat, de timpuriu, în satul Gura Teghii, într-o zonă de graniţă, la curbura Munţilor Penteleu şi Vrancei. După ce a absolvit Seminarul Teologic Ortodox din Buzău şi Facultatea de Teologie din Bucureşti (1938-1942), tânărul teolog va reveni în preajma alor săi, adaptându-se tuturor prefacerilor postbelice, sporind, ierarhic, până la rangul de vicar al Episcopiei Buzăului.

Nu avem a şti dacă a mai revenit vreodată în spaţiul unde a văzut lumina zilei sau dacă a lăsat notaţii memorialistice despre rudele sale din spaţiul de la Dunărea de Jos.

Deşi nu deţin nicio confirmare scrisă, am convingerea că familia viitorului teolog Gabriel Cocora a luat decizia de a se muta în curbura Carpaţilor, într-un loc mult apărat de prigoana ce a urmat războiului balcanic de la 1913 şi anii ce i-au urmat intrării României în Primul Război Mondial. Un caz similar ni-l oferă şi învăţătorul-scriitor Vasile Hondrilă, covurluian. Detalii, în *Icoana unei munci de-o viaţă închinată binului obştesc* – text inedit, reprodus ca şi capitolul ce-i este dedicat. Însă spre deosebire de Gabriel Cocora, Vasile Hondrilă, deşi a hălăduit, profesional, în multe locuri, s-a simţit Acasă, doar în spaţiul de la Dunărea de Jos, la Galaţi.

Cert este că pe baza unor investigaţii de natură istorică şi geografică buzoiene, memoria afectivă a lui Gabriel Cocora va reînvia, în pagini descriptive relevante, alte crâmpeie dragi sufletului său, în cunoscuta lucrare *La poalele Penteleului*. Cu mult talent literar şi implicare emoţională, va descrie satul Gura Teghii, masivul Penteleu şi împrejurimile; portul popular şi obiceiurile locului, neuitând să amintească de cunoscute figuri reprezentative ale culturii româneşti, precum C.D. Aricescu, Alex. Odobescu, Alex. Vlahuţă sau Vasile Voiculescu, cei care au evocat acele locuri legendare[2].

Dar preotul Gabriel Cocora se dovedeşte şi un perseverent memorialist. Şi pentru a fi mult mai convingător, amintind de conferinţa susţinută de I.L. Caragiale la Buzău, autorul recurge la documente de arhivă, pentru a descrie una dintre preocupările extraliterare ale marelui dramaturg, anume, asocierea cu un anume Mihalcea, în 1893, pentru a pune bazele unei afaceri, Berăria din Gabroveni, şi ceva mai târziu, cu poligraful Teodor Duţescu-Duţu, pentru „luarea în antepriză a restaurantului din Gara Buzău" (1894-1895), fapt pentru care există şi o placă comemorativă pe o clădire din Buzău, unde a locuit Caragiale[3].

Interesantă, prin documentaţia oferită, este şi lucrarea *Peneluri şi condeie*, din care recunoaştem preocuparea teologului Gabriel Cocora pentru Istoria Românilor. Pe baza investigaţiilor în arhivele istorice, ni se oferă informaţii (nu doar tehnice) despre „O broderie de la Petru Şchiopul" – la Muzeul Episcopiei Buzău (sec. al XVI-lea), despre „O xilogravură a lui Antim Ivireanul" – sau elemente de biografie artistică, semnate de Gh. Tattarescu, N. Teodorescu, N. Grigorescu. Asemenea, atenţia îi va fi plăcut atrasă de un eseu semnat de V. Voiculescu care are ca temă centrală perseverenţa prin muncă. În adevăr, munca

rămâne o „forţă tutelară", o „zeitate" care „asigură omului toată tulburătoarea şi neliniştitoarea superioritate", „cel mai puternic stimulent de viaţă", „educator al timpului şi al spiritului" [4].

Merită a aminti, deopotrivă, că în colecţia Biblioteca „Viaţa Creştină" (nr. 42 şi 43), vor fi editate părintelui Cocora două lucrări (minuscule) destinate „şcolilor catihetice şi pentru toţi drept-măritorii creştini". Pentru contemporanii noştri ar părea o adevărată curiozitate, ca semnătura autorului să nu apară pe copertă, ci tocmai la sfârşit de text. În cazul autorului Gabriel Cocora, în mod cert, din prea plecat respect pentru superiorul său, ierarhic, P.S. Dr. Antim Angelescu, Episcop de Buzău, cu binecuvântarea căruia s-au tipărit respectivele cărţulii! Nici nu avem a ne mira, amintindu-se, ca un motto, elocvent, binecunoscuta poruncă bisericească: „Cinsteşte feţele bisericeşti, cu cuvioasă cucernicie, ca pe nişte slujitori ai lui Dumnezeu şi mărturiei noastre".

GABRIEL COCORA

Dar cum nota dominantă a scrierilor autorului are tentă euharistică, s-ar cuveni, totuşi, să-i cunoaştem stilul – de ce nu?! – şi ca o preacucernică invitaţie, a fiecăruia dintre noi, în „Casa Domnului". Iată o mini lectură de-a dreptul pilduitoare:

„Un om care nu voia să vină la sfânta biserică şi care spunea ca şi tine, că se duce femeia şi pentru el, a avut într-o noapte un vis. Se făcea că murise el şi soţia lui. Amândoi ajung la poarta raiului. Un înger deschide porţile şi arătând spre femeie îi zise: <Intră!> Pe urmele ei, dădu şi bărbatul să intre: <Stăi, suflete!>, îi zise îngerul – <Tu nu trebuie să intri aici, pentru că intră soţia ta şi pentru tine. Ea ţine locul tău, după cum şi pe pământ a ţinut locul tău la rugăciune>. La aceasta, creştine, eu nu mai zic nimic"[5].

Bineînţeles că întru sporirea noastră duhovnicească, putem adăuga, spre lectură, secvenţe din *Faptele Apostolilor*, din *Evanghelia după Ioan* sau *Evanghelia după Matei*, alegerea e bogată şi binecuvântată. Invitaţia scriitorului teolog Gabriel Cocora însă este concisă: „Vino, frate, vino. Nu zăbovi. Domnul te aşteaptă!"[6] *Psaltirea* se cuvine deschisă pe masa ta de creştin!

1. În *Marele Dicţionar Geografic al României*, ediţia 1898, se precizează că Gohor era reşedinţă de comună în judeţul Tecuci, cu o lungime de 5 km; avea 316 familii şi 898 suflete; două biserici: Sf. Voievozi (1868) şi Sf. Nicolae (1705); o şcoală (1865) – în care învăţau 89 de copii (83 băieţi şi 6 fete). Plus 5 cârciumi. La începuturi, satul se numea Otovăieşti, scăldat de apele Zeletinului. Dar din cauza deselor năvăliri turceşti şi tătare, oamenii şi-au părăsit vatra străbună. O parte, sub conducerea lui Gohol, şi-au construit case pe dealul de Est, acolo unde erau păduri seculare, la adăpost de duşmani, şi au întemeiat satul Gohor. Cealaltă parte, sub conducerea lui Brahă, s-au stabilit pe dealul de Vest, şi au întemeiat satul Brăhăşeşti.

2. Pr. Gabriel Cocora – *La poalele Penteleului* (Editura „Litera", Bucureşti, 1979)

3. Pr. Gabriel Cocora – *Caragiale şi Buzăul* (Extras din revista „Limba şi literatura", vol. XVII, Bucureşti, 1968)

4. Pr. Gabriel Cocora – *Peneluri şi condeie* (Editura „Litera", Bucureşti, 1978, p. 136-138)

5. Pr. Gabriel Cocora – *Respectaţi feţele bisericeşti* (Editura Sfintei Epitropii a Buzăului, 15 p.)

6. Pr. Gabriel Cocora – *Sfânta Biserică – locaş adevărat de închinăciune* (Editura Sfintei Epitropii a Buzăului, 16 p.).

Piața la amiază

Katia Nanu
scriitoare

Tarabele multicolore, cu fructe și legume, încep din stradă. Clădirea monumentală a pieței, beton de cazemată, trepte de marmură, balustrade din inox, este înconjurată de precupeții stradali așezați de jur-împrejur. Lumea forfotește printre ei, privește, cumpără, mai negociază, cască gura sau comentează.

La vremea prânzului, piața obosește și ea, se pregătește, toropită de arșiță, să-și adune catrafusele și să se retragă la umbră.

În parcarea din fața intrării, acum doar pe jumătate ocupată, intră grăbită o mașină neagră, cu roți înalte și fund turtit, acroșând ușor aripa din dreapta a unei camionete parcate regulamentar. Fără nicio înțelegere pentru dungile lăsate pe vopseaua camionetei, mașina de teren virează brusc, dărâmă un trecător, care-și balansa ostenit sacoșele pline, își înfige botul într-un spațiu marcat din parcare, zgâriind, în dreapta, un alt autoturism.

Trecătorii încremenesc brusc, par să-și dilate uimirea în lumina amiezii, uitând să mai vorbească. O tăcere roșu aprins cuprinde locul, iar scânteia așteptării anunță focul curiozității. Ca într-o peliculă derulată cu încetinitorul, felin, lumea se apropie de parcare, să vadă cine va coborî din mașină.

Și Zâna coboară. Înaltă, subțire, cu pantaloni mulați, negri, și un top argintiu, ce nu-i acoperă decât sânii, lăsând să se vadă inelul din buric. Rujul sângeriu de pe buze e puțin întins și rimelul îi face genele grele. Clipește accelerat. Se clatină delicat pe niște tocuri subțiri, de 12 centimetri. Până să ajungă polițistul la ea, caută, legănându-se, în față, apoi pe bancheta din spate a mașinii, o geantă cât o valiză. Respiră ușurată când o găsește și începe să scotocească în adâncul ei. Deodată, își aduce aminte ceva și privește în jur, după omul cu plasele. Văzându-l din nou în picioare, bombăne, oftează ușurată, scoate o sacoșă verde, din pânză, încuie mașina, se împiedică, revine clătinat la verticală și se pregătește să meargă la cumpărături.

— Actele la control, răsare polițistul în fața ei, împins de valul curioșilor.

— Actele, hm, da, actele, da' ce-am făcut? se bâlbâie Zâna, nehotărâtă între supunere și revoltă.

— Ați acroșat două mașini și un cetățean.

— Care cetățean, ce cetățean, domnule? În puii mei! L-am văzut, bine merci, în ppppicioare… Nu i-am făcut nimic! Dacă nu se uită pe unde merge, ce p… mea.

— Domnișoară, sunt o mulțime de martori. Actele la control, vă rog!

— Bine, bine…

Zâna se apleacă asupra genții uriașe, căutând și balansându-se pe tocuri. Polițistul așteaptă vigilent, asistența strânge și mai puternic cercul în jurul lor.

— Da, da, actele… Uite actele! se aude un strigăt de victorie la momentul descoperirii. Le extrage din adâncul fără fund, dar nu le dă drumul din mână.

— Da, să știi, eu n-am … cum ai zis? acroșat, cuvântul îi iese greu dintre buzele rujate, pe nimeni. Am ppp… parcat.

— Și mașina de alături? Cine a zgâriat-o? intervine o voce din mulțime.

— De unde să știu eu? Băga-mi-aș, ce v-ați strâns ca la urs? N-ați mai văzut mmmașini? Vâști de aici, valea!

Zâna se ține acum zdravăn de portieră, să nu cadă.

— Domnișoară, vă rog să vă păstrați calmul. Și eu am văzut cum ați intrat în parcare. Nu s-ar spune că sunteți cel mai experimentat șofer… Actele!

— Pune-i, domnule, fiola, nu vezi că e mangă? cere nerăbdător un bărbat de la o tarabă.

— Mangă e mmmă-ta, dobitocule! strigă încleiat femeia, dând drumul la acte.

Polițistul le cercetează, scoate fiola și i-o întinde.

— Mai bine suflați aici, să nu avem vorbe.

— Suflă tu, eu mă duc la pppiață! ridică vocea blonda, al cărei balans constant fascinează mulțimea.

Cercul asistenței se strânge și mai mult, amenințând să îl împingă pe polițist în brațele Zânei.

— Suflă! se aud voci. Hai, suflă să vedem! cere ecoul.

Jignită, șoferița ia aparatul și suflă în el cu putere, gata să-și piardă echilibrul din cauza efortului. Îi întinde polițistului alcoolmetrul și se prinde, iarăși, cu mâna de portieră.

— 1,29?! se miră omul legii. La ora prânzului? Domnișoară, dar ați consumat, nu glumă! Vă rog să mă însoțiți la spital pentru probele biologice.

— Hai, sictir! Nu merg nicăieri! N-am băut nnnimic. Cum îți permiți?

— Mamă, tot ea are gură! răzbate mirarea indignată din mulțime.

— Dacă și femeile se îmbată în miezul zilei, vai de soarta noastră! bodogănește o băbuță, ridicată de lângă cele trei legături de pătrunjel, marfa ei.

Calm, polițistul, cu actele în mână, o invită pe tânără în mașina lui. Lumea a încremenit în jur, cercul nu se rupe. Toți așteaptă ceva. Curiozitatea mustește în aerul sufocant, bâzâind ca o muscă. Înțelegător, polițistul răspunde întrebării neformulate a mulțimii.

— Aveți alcoolemia prea mare. Nu se poate să nu fi băut nimic. Ce ați consumat, domnișoară?

— Pe ochii mei, n-am băut, nene! se indignează Zâna. Ca să zic așa, am bbbobinat niște bbbomboane cu lichior, de dimineață… Poate, de la ele…

— Așa, vreo zece kilograme, la scorul ăsta, comentează un bărbat. Ce, ne crezi copii?

Un hohot unanim împrăștie mulțimea.

— Să mă pppupi! aruncă Zâna printre dinți, supărată.

Polițistul o însoțește la mașina lui, ferind-o galant de cei care-i mai stau în cale și demarează urgent către spital.

În urma lor, un strigăt de furie umple parcarea pieței.

— Care dracu' mi-ai zgâriat mașina? Of, mă omoară patronul! Necazul ei de viață, abia mi-a dat camioneta pe mână...

Conspiraţia iluștrilor defuncţi (II)

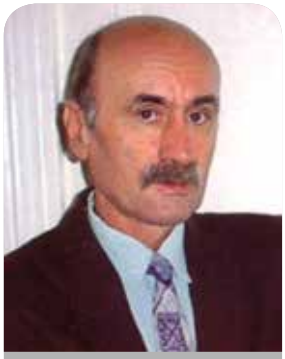

Ion Manea
scriitor

Vorbele se auziră dinspre ușă și toţi întoarseră brusc capetele și privirile. Prinţul Moruzi se ridică și el în picioare, alături de Brătianu și strigă, la unison cu vorbitorul întrerupt din discurs:

— Să trăiești, Măria Ta!

Destul de înalt, în uniformă, chipeș, cu chipul luminat, cu mustaţa impecabilă și cu sabia atârnându-i solemn în stânga, în barul de la „Mercur” intrase însuși Alexandru Ioan Cuza.

Paznicul de noapte de la Palatul Navigaţiei încremeni. Nicidată nu văzuse atât de multe personalităţi într-un singur spaţiu și într-un singur timp, dar să stea faţă în faţă cu marele Alexandru Ioan Cuza era prea mult pentru un biet profesor de istorie ca el. Își mai aprinse o ţigară și privi cu ochii ţintă la balansul armonios al sabiei domnești.

— V-am supărat cu ceva, Doamne? rupse liniștea cel ce vorbise, până atunci, Ion C. Brătianu.

— O, câtuși de puţin, onorabile, e drept ce-ai zis, dar pe aici pe la Galaţi, orașul pârcălăbiei mele, se vorbește cam mult despre unire. Numai că mulţi o fac în necunoștinţă de cauză. De-o pildă, se bate monedă acum, și de-o parte și de alta a Siretului, despre unirea Galaţilor cu Brăila, într-un fel de megapolis, dumneata, prinţe Moruzi, trebuie să știi bine ce înseamnă asta în elina dumitale. Dar ei vorbesc și tot vorbesc, dar nu știu a înfăptui, și dacă tot veni vorba, le dau eu, chiar acum, soluţia. Să ia, domnilor, exemplul meu, să se aleagă, adică, și la Galaţi și la Brăila, același primar. Ce mare filosofie?

— Luminăţia voastră – interveni prompt Moruzi – eu știu cât de greu e să gospodărești o singură urbe, dar să faci din două una mai bună decât fiecare în parte din cele două mi se pare imposibil.

— Unirea, prinţe, unirea este soluţia! zise triumfal domnitorul, stând încă în picioare, în faţa ușii, sub privirile tuturor.

— Păi, dacă e așa cum zici Măria Ta, reveni Alexandru Moruzi, înseamnă că putem face chiar unirea lumii, dacă am alege același președinte în toate statele de pe glob... Un singur președinte pentru tot pământul, iată globalizarea gata făcută!

— Nici chiar așa, Alteţă, vezi că mai sunt și monarhii și, în plus, filosofia dumitale grecească mi-a cam produs sete. Domniţă, adăugă, aruncând privirile spre bar, adu-mi o oca de Cotnari!

— Domnule Cuza, îl repezi fata, dumneavoastră pe ce lume trăiţi, nu știţi că pe la noi nu mai sunt de mult ocale?

Printr-un gest ciudat, un fel de răsucire în scaun, ca de titirez, urmată de o ţâșnire cu totul și cu totul neașteptată, bărbatul în salopetă ponosită, cel cu șapca enormă pusă pe masă și care vorbise primul, se apropie de domnitor, îl luă de mână, și, îndreptându-l spre singurul loc rămas liber la masă, îi zise:

— Permiteţi-mi să mă prezint, Luminăţia Voastră, eu sunt vatmanul Spiridon Vrânceanu, mort la 13 iunie 1916, chiar aci, la doi pași, pe caldarâm, și vă rog să luaţi loc la masa noastră, că îndată v-aduc eu Cotnarii.

Apoi, dintr-un salt, ajunse în faţa barului:

— Umple, fă, o sondă cu Cotnari și ad-o la domnitor!

Din colţul lui, paznicul de noapte de la Palatul Navigaţie își trânti cu dreapta o palmă destul de zdravănă peste obraz.

— Carevasăzică, ăsta e nemernicul de Spiridon Vrâncanu, cel cu statuia din faţa caselor Lambrinidi, zise mai mult pentru sine, deși putea să și ţipe, pentru că simţise încă de la început că nimeni nu-l luase în seamă, pentru cei de aici el nici nu exista, doar ceilalţi existau, căci el era stafia, nu ceilalţi. Dar cine o fi namila cu salopetă îngrijită, cel cu Cristian Racovski, care tace și privește?

Ca și cum i-ar fi simţit întrebarea, acesta începu să vorbească, chiar în momentul în care fata de la bar punea paharul înalt, de 250 de ml, în faţa lui Cuza, care îi mulţumi, atingând-o discret și protector pe mâna delicată încărcată de inele și brăţări de doi bani.

— V-am ascultat cu atenţie și mă bucur că a sosit printre noi și întâiul domnitor al Ţărilor Române unite. Ideile lui Ghiţă Gheorghiu și ale

prinţului Moruzi cu internaţionala socialistă şi cu globalizarea merită a fi luate în seamă, dar ceea ce am să vă povestesc eu are să aducă o altă lumină asupra lor şi o să vă ofere a altă perspectivă nu numai asupra prezentului, dar şi a viitorului. Dar mai întâi vă cer permisiunea şi vă întreb direct, pot să vă spun povestea mea, domnilor?

— Spune-o, frate, zise Spiridon Vrânceanu, noaptea e lungă şi va ţine exact cât vrem noi. Nu ştiu dacă mai sunt acum cocoşi prin cartier, dar zadarnic va fi cântecul lor...

Profesorul tresări, cum să ţine noaptea cât vor ei?, el trebuia să predea schimbul la ora 6 dimineaţa fix. Dar vorbele bărbatului a cărei identitate nu o aflase încă îi alungară gândurile rele.

— În vara lui 1916, Cristian Racovski, despre care am adus vorba, m-a chemat la el în birou, în sediul local al Partidului Social Democrat din România de pe strada Crihan Vodă, numărul 58. Acolo mai era cineva. Aveam să aflu că numele lui era Gheorghe Muşatescu, tâmplar de meserie. Tovarăşul Hristu ne chemase pentru a ne încredinţa o misiune importantă. Trebuia, prin mişcări bine gândite, susţinute din umbră de la Moscova şi supavegheate chiar de tovarăşul Lenin, să punem mâna pe navele româneşti refugiate la Chilia, Ismail şi Odesa şi să organizăm la bord colective de bolşevici, un fel de soviete de marinari, bine instruite. Misiunea noastră, a mea şi a lui, şi pe urmă am aflat că şi a altora, era să îndreptăm acele nave militare cu tunurile spre Galaţi şi Brăila şi să nimicim porturile de aici. Eu n-am înţeles de ce trebuia să nimicim portul din Brăila şi mai ales pe cel din Galaţi, unde eu crescusem, chiar aici în Bădălan, şi devenisem bărbat în toată regula, încercând mai multe meserii, fusesem bucătar pe o navă, vânzător ambulant, muncitor în port, mai apoi docher. Ei bine, domnilor, noi am pus mâna pe nave, şi eu şi Muşatescu, dar când am vrut să încropim colective bolşevice, marinarii ne-au ascultat ei ceva timp, mai ales dacă era multă votcă, dar când au văzut ei ce jigodii suntem, pentru că eram jigodii, domnilor, o făceam pe şefii, pe comisarii, făceam tot ce ne trecea prin cap, Muşatescu ăla îşi adusese la bord şi amanta, o numise comisăriţă adjunctă, ca să nu mai spun ce făceau ei amândoi în cabină după ce se îmbătau, ei bine, când şi-au dat ei seama de toate astea, ne-au aruncat cât colo.

— Era şi firesc, dreptatea istorică nu iartă, domnilor! Cum să bombardezi dumneata, un nimeni, nici măcar nu ştiu cum te cheamă, oraşul şi mai ales portul pe care eu l-am edificat cu mâinile mele, cu ideile mele, mai degrabă? sări Alexandru Moruzi.

— Stai liniştit, Alteţă! Misiunea a eşuat, continuă bărbatul, fără a-l lua în seamă pe prinţ, iar mie îmi venea să mă spânzur de ruşine ieşisem din istorie într-un mod lamentabil, dar aceeaşi istorie, printr-o fericită eroare, m-a reabilitat după 1945, când, scormonind prin arhive, proletarii noi, alde dumneavoastră domnule Dej, - şi aici privirea i se îndreptă plină de recunoştinţă spre Gheorghe Gheorghiu - au dat peste povestea mea şi am fost propus să devin statuie. Statuia mea, domnilor, se află chiar aici, peste drum, la malul Dunării. E din piatră, mă înfăţişează pe mine cel de atunci, deşi destul de aproximativ, arăt oricum foarte bine, sunt vânjos şi încrezător, iar în picioare am lanţuri, cea ce e cu totul fals, eu n-am avut niciodată lanţuri la picioare tovarăşi... Dincolo de toate acestea, eu sunt „Docherul", domnilor, ciudata statuie de pe malul Dunării, puţin în aval de Palatul de Navigaţie, iar numele meu este Gheorghe Stroiciu... Asta-i povestea mea, dar ea nu ar avea niciun sens dacă n-aş încheia cu un vis pe care l-am avut eu, într-o noapte, acolo, pe mal. Se făcea că în faţa mea, a pietrei din care am fost întrupat, a sosit dinspre Dobrogea şi coborând dintr-o lotcă prăpădită, însuşi Cristian Racovski, dom' Hristu, al nostru. Era tânăr şi energic, ca atunci când l-am cunoascut, dar nebărbierit şi foarte trist. A păşit pe mal, s-a apropiat de soclul meu şi mi-a spus:

— Ghiţă, - tot aşa mi se spunea şi mie, ca şi tovarăşului Gheorghe Gheorghiu-Dej - nici internaţionala noastră n-a ţinut şi nici globalizarea ăstora nu va avea o soartă mai bună. Altceva se ridică la orizont, Ghiţă, o nouă stafie va umbla prin Europa, prin lume şi chiar prin întreg universul, ceva cu totul şi cu totul nou, despre care nimeni nu ştie nimic, nici măcar eu, cel ce-am citit nouă vagoane de cărţi şi eram mai deştept decât Troţki şi chiar decât Lenin... Un singur om poate dezlega taina aceasta şi acela este un învăţat, un cărturar, un nou profet, care trăieşte acum pe malul stâng al râului Buzău, într-un sătuc uitat de lume. Caută-l şi vorbeşte cu el, Ghiţă!

Asta mi-a zis Racovski şi a dispărut în noapte...

Se făcu o tăcere grea după vorbele lui Stroiciu, nu îndeajuns de solidă însă pentru ca glasul primăvăratic al domnişoarei de la bar să n-o poată sparge cu gingăşie:

— Domnii mai doresc ceva?

— Hristu ăsta, domnule, și cum îl va mai fi chemat, trebuie să fi fost o mare canalie, zise Prințul, fără a lua în seamă întrebarea fetei, deși paharul cu lichior de ananas din fața lui era gol. Mă simt nevoit să constat că el vrea să pună ceva la cale chiar după moarte și te trimite pe dumneata, tot un defunct, ca și el și ca și noi toți, de altfel, să iei legătura cu un nou profet ce ar trăi undeva pe malul Buzăului. Altceva însă aș vrea eu să vă spun. Ne-am întâlnit aici cinci bărbați cu istorii diferite și, cu toate acestea, aproape comune. Dumneata, domnule Spiridon – și aici privirile, dintr-o dată aprige, ale prințului se îndreptară ca niște săgeți otrăvite spre bărbatul cu șapca mare – ai vrut să omori un ofițer al armatei române, la demonstrația de la 13 iunie 1916, de aici, de lângă Palat, i-ai smuls sabia de la brâu și l-ai atacat cu propria armă și nu se știe ce s-ar mai fi întâmplat dacă nu-ți trăgea un soldat un glonte în cap. Un glonte care te-a făcut martir, lucru care nu mă privește, dar, după 1945, dumneata te-ai urcat pe soclul meu din fața caselor lui Epaminonda Lambrinidi și mi-ai luat locul în eternitate. Neruşinatule, derbedeule, impostorule, acum te plesnesc!

Spunând aceste cuvinte, prințul se și ridică brusc în picioare făcând un pas energic spre Spiridon Vrâneanu, cu intenția clară de a-i aplica o lovitură cu pumnul drept deja ridicat amenințător deasupra capului.

— Lasă-l, Prințe! sări Gheorghe Stroiciu, că nu-i vina lui, alții l-au pus pe soclul dumitale. Așa, ai putea să mă pocnești și pe mine, cel care a vrut să bombardeze portul pe care Alteța Ta l-a modernizat, și cu toate acestea, este aici, la Galați, chiar aproape de „obiectivul" tunurilor mele, o stradă ce poartă numele meu. Și nici măcar nu e departe de piața care v-a împrumutat numele dumneavoastră nobil, Alteță! Asta-i isoria, ce vrei să faci?

— Are dreptate, sări și celălalt comunist, Gheorghe Gheorghiu-Dej, și domnul Ion C. Brătianu, aici, de față, cu toate câte a făcut el pentru România, a pățit-o zdravăn. În 1926, dumnealui a avut statuie mai întâi aici, aproape, pe locul de azi al Liceului de Marină, în Piața „Sinții Apostoli", loc bine ales, iar la 1940, când au ajuns la putere, legionarii au tras cu pistoalele în ea, ca la antrenament, până v-au desfigurat, Excelență! (aici vorbitorul făcu o reverență în fața lui Brătianu). Pe urmă, când am ajuns noi la putere, v-am dat jos de tot, așa desfigurat cum erați, și v-am ascuns în grajdurile primăriei pe care o servise cândva prințul Moruzi, de atârnau grăjdarii și vizitii hamurile și traistele cu grăunțe de nobilul gât al domniei-voastre... Abia ăștia noi, care au venit acum, v-au repus pe soclu, dar nu în același loc, ci aci, pe malul Dunării, la „Elice"... Pe mine însă m-au dat jos de pe soclul din fața Casei de Cultură a Sindicatelor, pe locul unde fusese Biserica „Sfânta Sofia", dărâmată de noi cu tancul... Și, vă avertizez, fraților, nu se știe niciodată în viitor cine în locul cui va fi pus!

— Are dreptatee domnul Ghiță, cine știe?, își dădu cu părerea Spiridon Vrânceanu, poate că în locul meu o vor pune pe Elena Udrea, în locul dumneavoastră, domnule Brătianu, pe Traian Băsescu, iar în locul iubitului nostru Alexandru Ioan Cuza, pe Klaus Iohannis! Nu râde, camarade Stroiciu, că și în locul tău poate să apară într-o zi Nicolae Ceaușescu, arătând cu mâna, precum domnul Brătianu la „Elice", dar spre locul în care s-a scufundat „Mogoșoaia"... De aceea, eu zic că ar fi mai bine ca noi toți să ajungem la un consens istoric, așa cum bine ne-a învățat tovarășul Ion Iliescu.

— Așa-i! Unire, domnilor, Unire, de trei ori Unire! strigă din colțul său Alexandru Ioan Cuza. Ochii îi erau vii, clocotind de energie, iar chipul i se luminase, ca și cum o stea pe cât de îndepărtată pe atât de strălucitoare își revărsase toate razele asupra lui.

— Are dreptate domnul Cuza! ar fi vrut să țipe din tot sufletul și portarul de la Palatul Navigației, încercând să intre și el în discuție, dar în acel moment simți un junghi fulgerându-l în partea dreaptă și nu reuși să scoată din gâtlej decât un hârâit lamentabil. Tuși, își privi instinctiv ceasul de la mână și intră adânc în panică, doamne, trebuie să predea schimbul, e aproape șase! Chiar atunci auzi dinspre casele de dincolo de blocuri, poate chiar dinspre strada Griviței, sau Gheorghe Stroiciu, paralelă cu prima, sau de mai sus, dinspre Piața Alexandru Moruzi, cântecul unui cocoș, iar când ridică privirile, și masa, și oamenii pe care-i ascultase până atunci, și fata de la bar, și barul, și hotelul „Mercur", toate, dispăruseră. În fața lui se afla doar vechiul registru de predare-primire, spre care privea năuc, iar alături, în picioare, în holul vast al Palatului Navigației, colegul care urma să intre după el în tură, strigându-i:

— Wake up, profesore! Ce ai figura asta de parcă ai veni din altă lume. Hai să facem procesul verbal!

Fragment din romanul *Înainte și după coborârea extraterestrului.*

11 feluri în care a murit Lola

Stela Iorga
scriitoare

1.

Cine a omorât-o pe Lola, se va întreba cititorul, care locuiește decent într-o casă, și nu într-o rulotă pe avenida 5, colț cu avenida următoare ca număr, pe Lola care obișnuia să trăiască într-o rulotă în formă de cub, în interiorul căruia era din belșug aer, aer bun de respirat, nu dintr-acela împuțit de mirosul rău al gurii oamenilor, așa că, într-o zi, iarna a găsit-o pe Lola plutind moartă pe fluviu și nu au știut ce să zică poliției din Florida, care va ancheta de acum înainte cazul, reconstituid pas cu pas viața Lolei, așa cum a fost ea de adevărată, până în ziua când a dispărut din rulota ei în forma de cub, cu aripi de înger, cu care se zvonea că Lola putea chiar și zbura noaptea, târziu, survolând de la mare altitudine orașul și pe toți cei care îl locuiau și care o urau doar pentru că poate trăi într-un spațiu așa de îngust și de tot râsul pentru ei, care trăiau și locuiau în case de-adevăratelea, cu plante înalte la ușile de la intrare și mai ales cu garaje pentru mașinile lor, deloc zburătoare, ci numai purtătoare de vieți, de ici, colea, așa, precum spuneam de azi încolo, Poliția declară deschisă ancheta asupra morții deloc accidentale a Lolei, femeia care locuia într-un cub de aer, pe 5-th Avenue, colț cu orice în lumea aceasta, numai cu un alt om – nu.

2.

Lolei îi curge sânge din nas și din vene, de nici nu știi pe care să pansezi mai repede, Lolei îi curge sânge real prin vene, ceea ce la alți oameni nu mai întâlnești, ei fiind niște ființe prin interiorul cărora circulă într-un unic sens mașini scumpe, curve blonde și amante totdeauna mai tinere decât copiii lot naturali, Lolei îi curge așadar sânge roșu aprins din vene, din care un Miró, de-ar mai fi trăit, ar fi pictat o pasăre în zbor, iar un sculptor de geniu ar fi luat-o pe Lola așa cum arată acum, pierdută în șiroaiele ei de sânge și ar fi schițat-o pentru o viitoare sculptură a lui, numind-o „femeie trăind", ori ceva pe acolo, poate chiar „femeie suferind după despărțirea de iubitul ei", deși iubitul Lolei este de negăsit în toată lumea aceasta foarte largă, în care Lola se poate identifica acum numai cu propriul ei sânge, grupa 0, universală, ca și suferința ei ascuțită, care a despicat-o toată pe dinăuntru, liniște, acum Lola doarme și visează că nu este străbătută de cuțite așa de bine ascuțite!

3.

Lola ascultă acum Janis Joplin și nu plânge, cum nu a plâns niciodată pe muzică foarte bună, dintr-aceea care-ți rupe sufletul în mii de bucățele mici, imposibil de repus laolaltă mai târziu, când se termină cântecul și rămâne numai așa, un fel de jigsaw uriaș alcătuit din bucățele mici de suflet care suferă, și tu, Lola, nu poți face nimic decât să te uiți mirată la toate miile de bucăți care îți alcătuiesc ceea ce în mod convențional noi, oamenii, numim sufletul nostru, iar Lola uitându-se la această imagine imposibil de recreat la loc cum a fost, izbucnește în hohote cinice de râs și își mai pune încă o dată și încă o dată muzica care-i place și care o face să sufere ca un câine otrăvit cu acid sulfuric, simte cântecul adânc în mațe, și jigsaw-ul dintr-o dată, ca printr-o magie minunată, se compune la un loc, pe undeva pe lângă sobă, de unde sare el însuși în foc, de atâta suferință.

4.

Lola nu visează, ea vede direct lucrurile zburând și trăindu-și viața, astfel că, de exemplu, zaharnița ei obișnuiește să zboare prin aer și să se joace cu alte obiecte, de care Lola tocmai are nevoie, până când acestea se așază liniștite din joacă, fiecare la locul lor, și Lola își poate continua viața ei neobișnuită; aceasta mai puțin cu unele obiecte care pur și simplu refuză să se ducă la locul lor și îi stau în cale, cum de altfel toată viața îi cam stă Lolei în cale, de nu poate trece peste ea, ca peste un trunchi foarte gros de brad, prăbușit în pădure, exact în cărăruia ei, viața Lolei și unele obiecte pe care ea le iubește, obiectele ei de suflet i se așază de-a curmezișul și nu o lasă deloc să trăiască, iar cele mai fioroase dintre toate sunt cărțile ei, cărțile Lolei de suflet, care o devorează zilnic pe Lola, laolaltă cu toată colecția ei de pantofi fermecați, care o duc fix la Marele Vrăjitor din Oz, astfel că de fapt Lola Braun nici măcar nu există în afara cărților ei, de parcă ar fi o banală literă, pe o plajă cu lei odihnindu-se la soare.

5.

Vine o vreme când poți să mori liniștit și fără acompaniament muzical, de aceea Lola vrea să se incinereze după moarte, fostul ei trup să audă chiar „Life is life", Lola nu mai are demult nevoie de muzică nici măcar de cea interioară, simplu, fiindcă Lola este muzica, a devenit ea însăși un cântec pe care-l cântă copiii mai neastâmpărați când traversează neatenți 5-th Avenue, către casa lor, Lola este o muzică prin ea însăși, se strecoară demult în viețile și în urechile oamenilor, ca un hit ritmat, pe muzica căruia poți și găti, și face sex, ori să mănânci pop corn și să te uiți la Andrej Wajda, „Pădurea de mesteceni" și să acompaniezi cu propriile-ți note moartea eroului, viața ei este un cântec care nu se mai termină de scris, de către mâna Celui care ne face zilnic marile noastre persoane, undeva pe scena teatrului Globus, unde Shakespeare ne pune pe note viața și măștile laolaltă, scriind tot Universul și pe King Lear.

6.

Când plânge Lola Braun, cerul se dizolvă ca o acuarelă proastă, de prea multă apă sărată de data aceasta, în care Lola se și poate îneca, de nu ar ține-o amintirile plută printre lacrimile care-i curg șiroaie pe obraji și pe haine, cubul Lolei este tot o apă sărată și cerul este alb, simplu, a dispărut, și laolaltă cu culoarea lui albastră au dispărut și păsările din el, totul s-a dizolvat în niște banale cuvinte ale lui, „vezi că toamna o să-ți vină într-o bună zi de hac" și așa și este, fiindcă Lola plânge cu toate ploile pe care le are toamna până târziu în decembrie, și Lola dintr-o dată țipă la cerul ei decolorat să se lumineze de o altă zi, de o altă viață cel puțin, de un alt om în sufletul ei, și ea să se întoarcă la viața ei mică, de dinainte, cam atât a fost azi despre viața Lolei Braun.

7.

„Azi mă simt mov și orange și roșu și verde fir de secară", a spus dintr-odată Lola Braun străzii pe care locuia, cât și cubului de aer cu aripi, în care demult se ascundea de oamenii zburători, cu pene negre ca smoala și cu ciocuri ascuțite, hrăpărețe, de ulii, alții cu ciocuri strâmbe ca acvila, „toate dând să ronțăie din culorile mele", a spus Lola Braun, „eu, care trăiesc numai într-un cub, unde să mă duc fără culorile mele, care-l pot desena și pe Kandinsky și pe Klimt, într-un lung sărut până în toamna mea, astăzi mă simt orange și un pic de arămiu" a spus Lola Braun „și vreau ca toată lumea să fie fericită, fiindcă pe străzi este în fiece zi a vieții mele un anotimp care îmi tatuează nedureros pe suflet, toate culorile ei, până în alba iarnă".

8.

Tiptil, Lola Braun pleacă în lume, intră ca fumul pe gaura cheii caselor, se strecoară în sufletele oamenilor, care dintr-odată se simt altcumva, într-altfel de parcă nu și-ar mai aparține lor înșiși și ar cere mai mult de la viață, și dintr-o dată le cresc un fel de aripi, la unii mai lungi, la alții mai scurte, cu care încep să bată aerul și să scoată niște sunete ca fugile lui Bach, și cerul se umple de cântece de slavă, și toate, toate se întâmplă numai și numai din cauza Lolei Braun care pleacă în lume și uită să își mai adune umbra de pe ea.

9.

Față în față cu pagina goală de hârtie, pe care Lola Braun trebuie să își scrie durerea, dintr-odată Lola simte absurd cum îi sparge creierul și trece prin el „Balada Mercedesului Benz", cu tot cu drogata aia, care-i face nervii chisăliță, așa că Lola Braun ia sigură de sine creionul și desenează calmă pe hârtie o căsuță, cu două ferestre cam strâmbe, pune și un gard, cam șui puțin, desenează și un cățel, care firește că nu aduce a câine mai deloc, dar în mintea zdrobită de Mercedes a Lolei totul este al naibii de OK, așa că la sfârșitul acestei sumare biografii, se pune pe plâns, și la sfârșit râde de sine, așa cum a văzut ea că fac actrițele în filmele de Hollywood, bune, cu happy end.

10.

„Lola Braun nu există", spuse dintr-odată cubul de aer cu aripi, iar Lola simți deodată că se prăbușește acolo unde ținea ascunse câteva zile de fericire, în care doamna Toamnă o lăsase să se joace de-a viața, și iarăși dintr-odată Lola simți în gură gustul *acela* de strugure copt, și ploaia rătăcită pe străzi îi arătă dintr-o ochire mormântul unei iubiri unde se adunau toate sufletele nepereche și cântau așa : „Lola Braun, Lola Braun, lasă în urmă-ți pământul și vino cu noi în apa netrădătoare și adâncă", și Lola simți că i se taie picioarele uitându-se la vârtejurile de ape încolăcindu-se în adâncuri și făcând ochiuri largi la suprafață, și i se făcu frică nu de apă, ci de toamna din ea, care îi mușcase din viața care pulsa între aripile cubului ei de aer.

11.

Lola Braun bea și toate apele seacă, Lola Braun mănâncă și toate pâinicile fermecate din lume dispar, orice ar face Lola Braun, de îi i-e foame, ori sete, ori de suferă, ori chiar de iubește, orice dispare, fără urmă în noroi, se topește ca zborul cubului ei de aer dimineața în zori, când Lola Braun întâmpină răsăritul cu următoarele cuvinte: „Eu sunt Lola Braun și fac totul să dispară, fie ca această zi numai a mea să rămână și să fie", și Amintirea o aude, și numai Lola poate vedea o vară fericită din viața ei, când îți puneai dorințe în puful tuturor păpădiilor, iar acestea toate se și îndeplineau.

Bun pedagog mama!

Andrei M. Stan
scriitor

Bun pedagog mama! N-a vrut să-mi pună în cârcă povara învățării literelor, a scrisului și cititului acestora, așa, cu de-a sila, ori cu biciul obligației de a le însuși „acum” și „cum vreau eu!”. M-a lăsat mielușel nevinovat pe pajiștea verde a vieții, să zburd în universul meu după toate firele fragede și după fluturi, mi-a călcat interiorul frumos, cu tact și ușurel și m-a așezat pe sensul vieții, așa cum și-a dorit. Smaranda din Humulești se găsea în Nela din Galbenu Brăilei. A poftit să-și vadă băiatul învățat și, cu ajutorul lui Dumnezeu, numai învățător. „Cea mai frumoasă meserie din lume! Că și Iisus ne e învățător, nu numai nouă, ci la tot neamul omenesc. Nu-i de coalea să fii învățător!” zicea ea, duminica, să ne inoculeze această idee de mici. Și făcea lucrul acesta cu glasul sângelui de părinte-pedagog, cu temeinicia țăranului sadea și cu înțelepciunea gospodarului mândru de fapta sa. „Orice cui trebuie bătut la vremea lui; altfel, e treabă degeaba!”

Pe când am împlinit cinci ani, a zis că mintea a dat în pârgă, a început a se coace și a pricepe și ce-i dincolo de coaja lucrurilor. A cumpărat un caiet cu foaia dictando și un creion negru, înfășurat într-un costum de lemn de culoare galbenă. „Ca aurul e creionul, ca aurul să fie și roada ucenicului meu!” se amăgea mama în gândul ei cu bătaie lungă, lungă până dincolo de zarea pe care abia că și-o închipuia.

Și-ntr-o duminică însorită de mai, minune la casa noastră. Mama a venit de la biserică mai binedispusă ca altădată. Binecuvântarea dată de preot își făcuse deja efectul până acasă. Am servit prânzul în bucuria adunării la masă a tuturor celor dragi. După masă, veselia prilejuită de canoanele sărbătorii. Tătucu s-a așezat în pat, citind rugăciuni dintr-o carte mică și groasă, când cu voce, pentru toată lumea, când în gând, pentru sine. Eu și sora, pe locurile noastre de pe pragul cel prea lat, învârteam jucăriile din cârpe, făcute de noi. Cumpărate, nu. Cum nu? Nu. N-aveam pentru că erau „prea scumpe pentru banii noștri!” Mama, în jurul mesei, privea spre fereastră și se bucura de lumina care inunda camera.

Când a simțit că în câmpia bucuriei sale se tolănesc credința și dragostea pentru băiat, a gândit că nu-i bine. Acestea trebuie să rămână mereu în stare de veghe. Și le-a trezit, aducând caietul și creionul. Într-o ulcică, pe masă, pusese niște flori, să dea și ele un spor de culoare sărbătorii. M-a purtat cu mintea prin toată grădina să-mi amintesc toate florile, frumusețea lor, parfumul, culorile, forma, dimensiunile… Și dintr-o dată, Doamne, zice-se, îi vine ideea:

— Hai să facem și noi una pe acest caiet!

— Dar eu nu știu!, am spus oarecum încurcat și am început să plâng.

— Plângi nebătut? Stai oleacă! Desenez eu una. Tu te uiți cum îmi merge mâna și, după mine, faci și tu alta, la fel.

— Așa da, am vorbit eu domolit, ștergându-mi lacrimile cu mâneca.

Mama s-a pus pe treabă, în toată regula, ca o învățătoare. În timp ce mâna conducea creionul, gura descria liniile care se iveau, cu migală, pe caiet:

— Prima dată facem o linie bătută de vânt, într-o parte. E greu?

— Nu-i greu, am îngânat eu, prinzând curaj.

— Rezemăm de ea un ou. Îi greu?

— Nu-i greu nici ăsta. Noi avem ouă și știu cum arată.

— Ce-am făcut prima dată? Mai ții minte?

— Da. Linia dată-ntr-o parte.

— Bravo! Și-a doua oară?

— Un ou în picioare, rezemat de linie. Să nu cadă, că de… se sparge dacă nu-i rezemat de ceva, am îngăimat eu, bucuros că am ținut minte cele două elemente. Și-i mai trebuie ceva?

— Da. Îi mai trebuie și-n partea cealaltă ceva de sprijin, să nu cadă. Îi trebuie un baston cu vârful în sus și întorsătura în partea de jos.

— Dar știi la ce mai e bun bastonul, mămițica mea?

— La ce?

— Când o ieși puișorul din ou, și-o fi singur, trebuie să aibă un băț, să se apere, să dea în dușmanii lui.

— Bravo, băiete! Vezi? Bastonul îi trebuie de două ori, dar noi îl desenăm doar o dată. Poți să faci și tu „floarea” asta singur?

— Pot. Nu-i așa că nu-i greu s-o desenăm?

— Nu-i. Și tu ești băiat deștept, știu eu.

Mai întâi mi-a așezat creionul între degete corect. Mi-a poruncit frumos să fac „floarea” între două

linii ale caietului, nici mai mică, nici mai mare, ci atât cât să nu depășesc aceste linii culcate ale paginii. Altfel, o să le aud plângând. Și ele sunt supărăcioase.

— Și-acum e acum. M-am tot uitat cu băgare de seamă la „floare", la creion, la caiet și nu aveam îndrăzneala să încep. Mă-ntrebam în cugetul meu cum plâng florile, mai ales cele de pe hârtie. Dar, dacă așa a zis mămițica mea, știa ea cel mai bine cum și de ce. Înseamnă că așa era.

— Hai, începe, că eu știu că tu poți!

M-am mai uitat o dată, mi-am luat inima-n dinți, am plesnit aerul cu o răsuflare bogată, ca de victorie, și gata. Când să încep, am scăpat creionul. A ajuns sub masă. L-am ridicat și i-am rostit o rugăciune:

Creionaș, te rog frumos.

Haide să-mi fii de folos!

El m-a ascultat și… și… am făcut „floarea". Și i-am dat o pupă.

— Bravooo! a zis mama cu o voce plină de bucurie, fără să mă pupe, însă, pentru acest succes. De fapt, nu-mi aduc aminte să fi profitat și eu de asemenea gest, așa cum îl trăiau din belșug copiii de vârsta mea. Gândeam că i-e frică să nu i se tocească buzele. Târziu am aflat că m-a pupat noaptea, prin somn, în timp ce visam copilării, izbânzi, năstrușnicii. Avea ca abecedar al vieții zicala din bătrâni: „Copiii trebuie sărutați prin somn, ca să nu ajungă alintați".

— Dar vreau să mai fac una.

— Asta așteptam. Mai desenează, că trebuie să umplem tot rândul cu „flori" din astea. Ca-n grădină, o brazdă.

Și m-am apucat iute de treabă, cu mulțumirea noului în mine, venit ca o rază de soare peste un suflet avid de lumină. Când am terminat rândul, pârâul de la marginea satului se mutase în casă la noi, mai degrabă în albia care era trupul meu. „Doamne, ce muncă pe mine! Ce de apă!"

— Gata. Mai fac și mâine. Azi e sărbătoare.

— Da, e sărbătoare de două ori.

— Cum de două ori? Nu-i o duminică?

— Ba da. O dată pentru că-i duminică și iar o dată pentru că tu ai reușit să desenezi o „floare" pentru prima oară.

— Dar am mai desenat flori.

— Ai dreptate, dar nu din astea.

— Așa nu, dar nu mi-ai spus cum se cheamă „floarea".

— Se numește „a mic de mână".

— Nu știu eu ce „floare" este asta. N-am auzit de ea, dar… strigam cât puteam de tare: Am făcut pe a mic! Am făcut pe a mic! Și mă bucuram de mama focului, sărind când într-un picior, când în două picioare. Însă, nu prea eram în apele mele. Mă chinuia imaginea „florii" desenate, pe care, uimire, n-o găseam pe nicăieri. Și nici nu simțeam iubire pentru o floare despre care nu știam nimic. Nu-mi erau la îndemână cam multe. Și, deodată, m-am oprit și-am zis, nedumerit:

— Dar eu n-am văzut o așa „floare". De ce n-o avem în grădina noastră?

— Ei și tu acum. Ce ți-a venit? O au alții în grădina lor. Noi o avem în grădina minții.

Chiar dacă a arătat cu degetul la cap, nu prea am înțeles ce-i cu grădina minții. Știu doar atât, că am zâmbit, mândru nevoie mare de „florile" mele.

Spre seară, a venit mamaia la noi. Soarele, ca la asfințit, se arăta mare și roșu. Cât soarele era și inima mea. Am scos caietul și i l-am arătat, fără să ticluiesc vreun cuvânt.

— Cine-a scris aici? a întrebat mamaia, oarecum în dilemă.

— N-am scris, mamaie. Am desenat flori. Eu am făcut „florile" astea. Se cheamă „a mic".

— N-ai minte, fă! Lasă băiatul în pace! Până la școală mai are de mâncat mămăligă și de învățat jocuri. Ce vrei să scoți din el?

— Taci din gură, matale! Acum el poate să le învețe din curiozitate. Și-i mai ușor. La școală, el le învață din obligație și-i mai greu, a replicat mama soacrei care se împotrivea la acțiunile norei mai mereu.

— Deșteaptă mai ești tu! Mai ghine te făcea tac-tu-nvățătoare!

Mama mea nu a putut înlocui sapa cu stiloul, dar s-a străduit să-mi fie prima învățătoare. Și a făcut ce a trebuit și cât a trebuit ca să-mi fie și mie bine și doamnei învățătoare Sultănica Tudor. Când am intrat în clasa întâi, cunoșteam literele de tipar și de mână, știam să le scriu și bâjbâiam cititul. Recunoștința n-are margini. I-am scris scrisori, pe rânduri să găsească stropii de sudoare din perioada de demult, iar printre rânduri, cuvintele de mulțumire care gem a neputință că nu pot mai mult. Sorbea totul și intuia totul, dintr-o suflare. De aceea, le păstra ani de zile. Mâinile mele vor lopăta mereu nisipul lăsat de dumneaei pe plaja vieții. Am și de ce. Firele acestea de nisip, unele mai frumoase decât altele, dar la fel de tari și de strălucitoare, au aceeași valoare pentru sufletul meu și nu numai al meu. Ele îmi rostuiesc cărarea și azi, când este plecată până sus. Acel „a mic", rămas în memorie piatră de căpătâi în formarea mea, a ajuns „A mare" pe monumentul de marmură din cimitir, piatră de final, pentru a-i scrie numele. Numai și numai pentru a putea privi cu gratitudine și cu reală mărturisire altarul ridicat de mama întru frumusețe, dragoste și eternitate pe țărmul „mării galbene", îi contrapun și eu, cu evlavie, acest altar modest din cuvinte simțite.

GOVIA (I)

Năstase Marin
scriitor

Un străvechi obicei apărut în satul nostru, practicat o vreme, apoi dispărut precum norii trecători, un nor alb ca o fantasmă care se plimbă acum numai pe bolta amintirilor mele… Acesta a fost obiceiul GOVIEI.

În ziua de Sfântul Gheorghe, dis-de-dimineață, flăcăii satului plecau la pădure cu un car tras de patru boi. Tăiau crengi de salcie înflorită și le prindeau cu funiile la loitre.

Crengile, frumos arcuite și împletite la vârfuri, formau pe car un coviltir mare. Pe la loitre, spițele roților și jugul boilor, flăcăii agățau crenguțe de liliac înflorit. Acest car cu coviltir de salcie înflorită și împodobit cu flori de liliac era „GOVIA" flăcăilor, cu care veneau în sat, cântând și chiuind. În car erau și lăutarii, cu clarinet, viori, țambal și tobă. Cântecele lăutarilor și chiuiturile flăcăilor dădeau un farmec deosebit Goviei.

Cu această splendoare de car, flăcăii și lăutarii străbăteau ulițile satului. Ieșeau femeile și fetele pe la garduri să-i privească… Striga câte-o vecină:

— Ieșiți, făă, că trece Govia!

Și Govia trecea cu alai de cântec și joc… Fetele veneau în calea ei și agățau pe la resteie panglici colorate și batiste înflorate… Alergau flăcăii să le prindă… Dar și ele fugeau în jurul carului, într-un joc de-a v-ați ascunselea… Până la urmă, se lăsau prinse, îmbrățișate și sărutate.

Și acest vârtej de bucurie, din care explodau râsete și chiuituri, străbătea aproape tot satul, până când Govia ajungea în Piață. Aici se dejugau boii, în timp ce lăutarii cântau hore și sârbe. Între timp, alți flăcăi aduceau „odoarele".

Acestea se „strigau" la Govie, când se aduna tot satul la horă după-amiază.

Pe la începutul lunii aprilie, când flăcăii strângeau plata pentru lăutari, luau de la fete și tinerele neveste odoarele pentru strigat la Govie. Se considera odor pentru Govie orice obiect lucrat de tinerele fete sau de mamele și bunicile lor.

Astfel de odoare erau batistele, ștergarele și maramele de borangic, cămășile și brâiele bărbătești, iile, boscelele, feţele de masă, cuverturile și mai ales macatele, vestitele macate din satul nostru. Adică, orice obiect decorativ ţesut, cusut, brodat sau împletit de mâinile femeilor era „odor".

Odoarele nu erau simple „obiecte". Ele reprezentau frânturi din sufletul lor, bucăți din visele lor, stropi din dorințele lor. Odoarele erau ţesute, brodate sau împletite, cu fire de zâmbete, din gheme de vise sau înnodate cu suspine și lacrimi din gheme de dor. Din astfel de fire se ţesea gingășia sufletelor. Cine putea ghici acel cifru al stărilor sufletești care împodobeau odoarele? Pentru că odoarele aveau tainice destinații, dedicații secrete. Iubiții lor, știuți sau tăinuiți, trebuiau să aibă ochi și… să vadă. Dar „dedicația" era și pentru rivale. Să se vadă care este mai vrednică și mai pricepută. Pentru că, în acele vremuri, vrednicia și priceperea tinerelor femei și fete erau la mare preț. Prin acele odoare, ele își exprimau calitățile de soții și mame.

Simțul artistic, împreună cu vrednicia și priceperea erau nestematele prețuite și căutate la femei. Așa credeau oamenii din satul meu pe vremea aceea. De asta, aproape tot satul, de la copii la bătrânii neputincioși, umplea Piața în ziua de Sfântul Gheorghe și se înghesuia în fața carului cu Govia, ca să vadă odoarele strigate de flăcăi.

Aveam vreo patru-cinci ani, când, în pantaloni scurți și bască albă pe cap, m-am strecurat prin mulțime și m-am așezat în fața Goviei cu picioarele crăcănate și cu mâinile la spate. Au povestit mamei, niște vecine, că eram foarte serios și urmăream cu multă atenție cum strigau flăcăii la Govie. Vecinele râdeau când povesteau, făcând mult haz de mine… Așa o fi fost, dacă s-au amuzat.

Mi-aduc aminte cum ieșeau din coviltir printr-o deschizătură laterală vreo doi-trei flăcăi, ținând în mâini respectivul „odor". În timp ce lăutarii cântau de mama focului, flăcăii urcați pe loitre agitau odorul în văzul mulțimii, strigând din răsputeri:

— Ăăă-ree! Al cuui-e-aceest-odoor?!

Lumea se-nghesuia să vadă odorul. Auzeam în jurul meu:

— Dă-te, ghia, mai încolo, să văz și eu!

— Da', lungește-ți, fă, gâtul, dacă vrei să vezi!

Când odorul era deosebit de frumos, auzeai murmure în asistență:

— D-aolică, ghia! O-leei! Cum strălucesc trandafirii, de-ți vine să-i rupi!

— A cui o fi cămașa, fă? Nu cumva… pentru… hi, hi, hi!.. Las' că știu io pentru cine-i!..

— Taci, fă, că lui nici nu-i pasă!

— Cât o fi lucrat la ea, ghia?

— Lucrat pe naiba! Ea bate cățeaua prin sat și proasta aia de babă… mătușă-sa, de! I s-au scurs ochii și s-a cocârjit ca o seceră.

— Da, fă? Însă, trandafirii ăia galbeni îți vine să-i miroși!

— Ei, lasă, de, că sunt și altele… mai frumoase.

La alte odoare auzeam alte exclamații:

— Văleleu! P-asta s-o pui într-un arac, să sperie graurii!

— Ba, s-o pui preș la cățel, să nu răcească!

Flăcăii strigau fiecare odor de două-trei ori:

— Ăăă-ree! Al cuui e-acest o-door!?

La odorul cel mai frumos, femeia sau fata care-l lucrase, venea lângă Govie, dar nu-l lua imediat. Îi lăsa pe flăcăi să-l mai strige, în timp ce zâmbea mândră celor din jur… Dar mulțimea de femei, cu invidie:

— Da', alimănită mai ești, fă!

— Când l-ai lucrat, fă, când l-ai lucrat? Că nu te-am văzut cu acu'-n mână.

— Ba, am văzut-o eu! Seara pe vale, cu coada pe spinare!

La auzul acestor vorbe, femeia sau fata le-ntorcea spatele, lua odorul de la flăcăi și… cu multă fudulie, îl mai flutura o dată sub nasul invidioaselor.

La odorul mai puțin frumos, femeia venea grăbită, cu capul în jos, îl lua repede de la flăcăi, îl mototolea și-l ascundea sub braț. Curgeau ironiile amestecate cu chihoteli obraznice. Mulțimea era neiertătoare. Aveau niște ochi și o „gură", bărbații!... Dar nici femeile nu se lăsau. Aveau „foarfece" la colțul gurii…

De aceea, fiecare se străduia să aducă la Govie numai lucruri deosebit de frumoase.

Culorile cusăturilor, frumos îmbinate, vii și strălucitoare, râdeau vesel pe fondul alb al țesăturii. Te fermecau râurile de cusături cu motive geometrice și florale. Macii și trandafirii roșii pe fond alb ardeau privirile. Dar te amețeau trandafirii galbeni, cusuți cu borangic auriu pe fond negru, combinat cu ibrișin argintiu, încadrați cu romburi și cercuri sau cruciulițe din borangic argintiu.

Uneori, pe trandafirii galbeni sau roșii zburau fluturași metalici, aurii sau argintii. Mi se păreau magice acele ii de un alb strălucitor, cu figuri geometrice sau florale în țesătură.

Cusăturile aplicate erau tot cu fir argintiu sau din borangic auriu ori argintiu. Din jocul nuanțelor de alb radiau irizații misterioase precum sclipirile jucăușe ale razelor de soare pe pânza apei.

Și pe cămășile bărbătești curgeau râuri de cusături argintii sau aurii, sclipind miraculos în spuma țesăturii. Apoi broderiile care flancau cusăturile cu alternanțe de goluri în țesătură rivalizau cu pânza de păianjen sau florile de gheață, amplificând magia ornamentală a semnelor cusute, simboluri misterioase, numai de fete și femei știute.

Pe pieptul cămășii se repeta simbolul dragostei, cu cerculețe spre care erau îndreptate sugestiv săgeți, cercuri alternate cu simboluri de bărbăție.

Mirifice erau ștergarele de borangic, cu țesătura lor subțire, diafană. În apa țesăturii străvezii pluteau flori de câmp sau trandafiri, himere din visuri colorate, țesute-n pânza Fetei Morgana. Nu puteau fi văzute! Doar ghicite… Intuite, mereu căutate și negăsite. Păreau că sunt aievea doar în vis, cântând ca niște sirene în apa borangicului.

Macatele erau acele țesături bogat ornamentate care se puneau pe pat, pe pardoseli sau pe pereți. Pentru pat se făceau mai late.

Ca să obțină o astfel de cuvertură, se coseau două foi de macat una de alta și se obținea o lățime de peste doi metri. Cu urzeală din fir de bumbac răsucit și bătaia din fire de lână, vopsite în diferite culori și nuanțe strălucitoare.

Desenele macatelor erau de o varietate uimitoare. Grupaje de linii, benzi și dungi, șiruri grupate de motive geometrice și florale, frunze, soare și raze de soare, așezate în alternanțe armonioase. Încadrările acestor desene erau tot figuri geometrice de aceeași culoare, dar în nuanțe apropiate. Prin această armonizare a culorilor și nuanțelor se obținea acea strălucire care atrăgea privirea.

Potrivirea culorilor și a desenelor izvora din sufletul femeilor. Motivele florale și geometrice erau perfect aliniate și încadrate.

Femeia își dovedea măiestria la transpunerea motivelor de țesătură în codul cu puncte și linii folosit la năvădit, adică la trecerea firelor de urzeală prin ițe. Se lucra la război cu patru ițe, dar prin sistemul de năvădire se obținea un țesut prin treizeci și două, șaizeci și patru de ițe, respectiv multiple combinații de patru.

(Va urma)

Madison Goldengrey

Narcisa Șerban
elevă, Liceul Teoretic „Emil Racoviță”

CAPITOLUL I
Totul a început când…

Madison Goldengrey era o fată care trăia în cel mai cunoscut oraș din lume: New York.

Mady, pentru că așa se alinta, se considera cea mai neînsemnată ființă dintre toți, cu toate că provenea dintr-o familie bogată. Mama ei deținea o afacere de jucării, deci ea avea toate jucăriile pe care și le-ar fi putut dori toți copii din lume. Iar tatăl ei… ce să mai vorbim, era președintele Senatului Americii, deci, mai toată ziua era pe drumuri.

Madison era foarte respectoasă, având chiar mai mult decât „cei șapte ani de acasă”.

Ea a făcut școala acasă și, bine, încă o mai face, dar, spre deosebire de alți copii ce nu se aleg cu nimic din asta, ea era cea mai inteligentă fată pe care am cunoscut-o. Era mereu la curent cu toate: modă, știință, mass-media etc. Dacă o întrebai și cel mai mărunt lucru legat de cel mai neinteresant subiect, ea știa răspunsul.

Este joi, Madison Goldengrey s-a trezit cu un sentiment ciudat, dar nu i-a dat importanță. După ce a luat micul dejun, s-a dus în sala de lectură, adică biblioteca, uriașă și plină de cărți interesante. Mady știa titlurile fiecărei cărți în parte, dar, plimbându-se pe acolo, a văzut o carte pe care nu o știa.

Această carte se numea „Lumea de dincolo de lume”, dar, surprinzător, nu avea niciun autor. Curioasă din fire, Mady a luat cartea din biblioteca și s-a dus pe canapeaua confortabilă, vișinie, care era culoarea ei preferată. Dar când a deschis cartea: „VSSST!” a fost absorbită în ea!

— Aaaaaaaa! strigă ea, dar nimeni nu o putea auzi. AJUTOR!

CAPITOLUL II
Bun venit!

După cinci minute de întuneric, Mady a aterizat! Dar unde? Și cum? Păi, într-un orășel mic cu securitate mare. De ce zic asta? Pentru că… perne și pentru că… moale. Adică a aterizat pe o pernă moale; ce e așa de greu… Of, of, of… În fine, să revenim la oile noastre, mai corect spus la lumile noastre. Cum spuneam, Madison a ajuns într-o lume paralelă unde toate erau bune și frumoase. Și ce lume bună și rafinată nu are un ghid?! Ei bine, sigur nu asta!

— Bun venit acum îți zic!
Bulbucel eu sunt, de mic,
Madison tu tre’ să fii,
Ah! Credeam că nu mai vii!
„Ce omuleț ciudat - se gândea Madison - oare trebuie să îi răspund și eu în rime?!”
— Hai, vino, nu te sfii,
Nu-ți fac niciun rău, să știi!
— Bine, bine, vin acum,
Dar de ce-o luăm pe acest drum?
— Cum ți-am spus, te așteptam,
Ai grijă la acel geam!
— Pardon, pardon! Spuneau Ge și Am.
— Măi, Bulbucel, dar cu tine
Tre’ să vorbesc doar în rime?
— Nu, drăguță, nu-i nevoie,
Că-nțeleg și-n alte forme!
Madison s-a simțit ușurată. Dar tot nu știa unde merge…
— Deci unde mergem?
— Noi vom merge la o doamnă
Ce se crede-o coțofană,
Toată ziua ea bea ceai
Și folosește alt grai.
— Cum adică „folosește alt grai”?
— Ea vorbește într-o limbă ciudată,
Care e foarte apreciată
De toți slujitorii ei
Care-s îmbrăcați cu piei.
Într-un târziu au ajuns la un castel uriaș de ciudat…

Era un castel în formă de ceașcă, specific doamnei Kiptonov. Sus de tot era o platformă unde doamna Kiptonov lua ceaiul. Castelul era frumos construit și decorat cu linii amețitoare, dar în același timp sofisticat. Arhitectura castelului era pe măsura stăpânei.

Madison și Bulbucel au intrat în minunatul castel și, ce să vezi, au dat nas în nas cu doamna Kiptonov:

— Iljidico mintka ceți blodaji q??
— Priținco jleta metuca!

Madison stătea și se uita, pe rând, la fiecare dintre ei, dar nu își dădea seama despre ce vorbeau. Așa că l-a întrebat pe furiș pe Bulbucel:

— Ce limbă vorbește aceasta doamna?!
— Cum poti să-ntrebi așa ceva,
Tu nu știi de limba Rovà?
— Nu!
— Atunci nu te mai gândi,
Spune-acum ce vrei să știi!
— Aș vrea să știu cum să vorbesc în limba Rovà.
— Păi, e simplu, e ușor
O să vezi că prinzi din zbor.
— ?...?
— Cum adică, nu-nțelegi?
Iei și tu un mic cuvânt
Și-l răstălmăcești în gând,
Cu intonația potrivită,
Vei vorbi limba dorită!
— Aaaa! Am înțeles… să încerc:
Comoritlo! (Bună ziua!)
— Foarte bine, domnișoară!
Acum fii atentă și bagă de seamă,
Când cu doamna Kiptonov vei vorbi
Politicoasă și intelectuală să pari a fi!
— Sigur… nu-i mare lucru…

(Va urma)

Poeme

Cosmina-Laura Ambrose
elevă, Liceul Teoretic „Dunărea”

Grădina

Când gându-mi este rece,
O cale spre lumină
Mi se deschide-n zece
porți spre o grădină.

Cu pași mărunți pășesc
Și nu-mi recunosc urma.
În fața mea, străjeri
Sunt soarele și luna.

Și nu pricep aievea, de-i vis sau e coșmar,
De-i neaua din lumină sau negrul din pocal.
Și-atunci o voce blândă curat și pur șoptește
Că-s în grădina bună, de vis și dor, și trece.

E El cel bun și blând și iertător
E casa care, singură, stă fără de zăvor
Ca cerul tot. E apa și iubirea,
E sufletul meu tot, e însăși
Mântuirea!

Năframa gândirii

Ce visare de Rai!
Cu gând amar te chem, Doamne,
În săraca mea rugă
Pe buze-ntinate Te murmură.
Ce chip luminos mă privește de sus
Și cu apă albă mi-adapă setea de dus!
De neîntors e acolo la tine,
De pământ dezleagă-mă
Tu pe mine!
Privește ce am în lada cea veche
Și iartă-mă că-ți aduc dar prăfuit,
Că nimic din ce sunt nu-i părelnic,
Că Acasă mă-ntorc, iar nu pe pământ!
Cu dragostea-Ți nemărginită mă-nfrupt
Cu iubirea-Ți și purtarea de grijă.
Nu mă lăsa, când noaptea mă duc
Spre o altă lumină!
Și mă mângâie blând pe acest chip trecător,
Să te caut fără ca să te măsor,
Să te chem îndelung în colibă,
Să-ți ung trupul cu fum de smirnă.

Rugă de rai

Să-mi dai acele vieți pe care mi le-ai dat odată,
Să-mi dai de-a dura sinele de fier ca mai apoi îndată
Să-Ți fiu să-mi fii amor nestins.
În flăcări ard, în lavă nu mai mint.

Întoarce-mi roata vieții prihănită
Și strânsă de pământ cu sârmă ruginită,
De care îmi agăț întruna tot alaiul
În loc să uit și să-mi visez tot raiul.

Răstoarnă neamorul meu din tinerețe,
Adu-mi cu brațul dragostea la bătrânețe,
Întoarce-mi dragostea ce din cuvânt apare,
Din miezul vârfului pierdut, și am să uit că doare.

Ce gând hoinar mă cheamă iar spre Tine,
Cât drum de dus tot am către-nălțime!
Privesc spre mine, minus o miime
De gând, de cânt, de rugă în mulțime:

Să-mi spulberi lutul și țărâna ce iluzii vor,
Să capăt aripi, Doamne, și să pot să zbor.

Zăcând

Mi-e frig și mi-e mormântul greu,
Pare c-acum întreg e-al meu.
Mă văd mereu în gol căzând,
Mă simt ca într-un vid adânc.
Și-acum parcă îmi este foame
Amintindu-mi de Cinele cele de Taine,
Dar gândul mi-e legat cu strânse năframe
De grea cădere în abis.
Toți mă întreabă de-i un vis,
Mă dor și coastele... și ce fel dor!
De ce-am fugit când trebuia să mor?
Mă pendulează lumi distinct
Eu trebuie să le aleg să le dezleg și să mă leg.
Sfârșitul lumii n-a venit,
Și tot mă-ntreb... de ce-am sosit?

Poeme

Ilie Răpcianu
elev, Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Andrei”

desene rupestre cu jurăminte interzise

am scos capul pe geam
și ploua, ploua, ploua…
în două sensuri
pe care eu le înțelegeam
ca un drum
unde numai sufletele
pot să se boteze
ca ultim act
pe care cineva îl poate semna…

nu voi semna niciodată
acest document al eternității…

De ce?
nu știu, poate pentru că
mereu ploaia va șterge
cerneala care nu se usucă niciodată
va distruge singura șansă de a fi veșnic,
doar pentru faptul că vrea
să rămân doar cu ea
și să dansăm sub
curcubeul
pe care l-a făgăduit altcuiva…
celui care l-a și creat

cELest

EL și-a aruncat – violent –
sentimentele pe masa din sufragerie
și a plecat, grăbit, în camera de la etaj
unde nimeni nu-l poate vedea
cum își umple golul cu lacrimi.

– mâine va fi o altă zi care începe
la 00:00, când este întuneric,
putem zice că ziua începe în întuneric,
dar are atâta putere încât rupe pânza
și se transformă în lumina pe care
nici eu, nici tu nu o vedem…
EL poate o vede… –
s-a uitat pe geam
unde nimeni nu a mai putut să-l vadă,
dar EL îi vedea pe toți,
era un urmăritor urmărit de ceea ce făcuse,
era umbra unei conștiințe din umbră…

masca este libertate,
căci îți oferă dreptul de a fi anonim
(să judeci, dar – ca prin minune – să scapi nejudecat)

Chipul unui om fără suflet…

ieri a fost un fel de azi,
fiindcă am simțit ca niciodată,
imaginea pe care Tu mi-ai desenat-o
în retina ochilor sufletului meu...

de ce m-ai părăsit pentru atâta timp?
eram în ploaie, așteptam umbrela aripilor tale…

Te rog! Te rog! zboară spre infinit
luând cu tine imaginea chipului meu
eu voi fi aici
în neutralitate… în liniște…
în iubirea reciprocă…

Definiție

Cerul –
stele ce zboară dintr-o parte în alta
aducând după ele
ceea ce doresc
oamenii –
lumina

[intermezzo]

nu te mai înălța
pe vârful muntelui,
nu există nicio cale
de a te întoarce din înălțimea unde
lumina este atât de divizată
încât crezi că raiul
s-a ascuns în tine…
[…] ce iad dezlănțuit

Poeme

Dan Vîţă
poet

(spălarea cuvintelor pe picioare)

de după catapeteasma ochilor pândind
în mir de nard curat spăl picioarele cuvintelor asemenea
picioarelor ucenicilor şi le şterg de poemul cu
care m-am încins lepădându-mi hainele înaintea lor
dar ochii celui care mă citeşte şi vinde sunt cu mine
la masă **de după catapeteasma ochilor pândind**
în mir de nard curat spăl picioarele ucenicilor
asemenea cuvintelor şi le şterg cu poemul acesta
cu care m-am încins lepădându-mi hainele înaintea lor ochii
celui care mă va sminti şi-mi va vinde goliciunea cuvintelor sunt cu mine
de după catapeteasma ochilor pândind
în mir de nard curat

(cum iacob împreunaţi)

şchiopătând cum iacob împreunaţi pe masa unde se vând
lumânări
pangar de ospăţ
cu
peşti ochi albi şi faguri de miere
încă în întuneric în fiecare noapte luându-ne
în întuneric urcând în trufie
despuiaţi
deasupra vinului şi cerului/păstrăvilor şi strugurilor zdrobiţi
ca diavolii printre măslini şi livani
iubindu-te împreunaţi
- şchiopătând
cum iacob

(apocrif tânguindu-se la mormântul lui agraphon)

citiţi şi încă de pe acum vă tânguiţi că
Titlul Poemului
este greu de dat la o parte cu mâinile voastre mirosind
a cloramină şi dezinfectante
pregătite de îmbălsămare
mormântul e gol ca o lăuză
bolborosind ca o beregată în punga apelor
înainte de a urca la cer
se va arăta pe drumul de întoarcere
şi bineînţeles că dumneavoastră îl veţi confunda cu grădinarul

(ispitirile)

oase subţiri de prihană ţinute în mâini ca o
hrană smerită să-ţi înspăimânţi
duhovnicul arătîndu-i
aripile de liliac ale diavolului în mâini cu diavolul
să înspăimânţi docheţii
la poemmaus
ca pe-o oceanidă batjocorită pe ţărm
de cler şi pelerini în râsetele pneumaticilor
de parcă ar fi darul cu hematii înflorite al unei deflorări ritualice
cu diavolul în mâini
să
înspăimânţi

(afazia lui zaharia)

o singură vedenie şi-atâtea luni de muţenie/ stearpă
certată şi umilită ca o profeţie
batjocorită-n câmp/deflorată-n spini şi pălămidă
o singură vedenie şi-atâtea luni
de muţenie
mai mult decît obişnuiesc ochii celelalte
fericiri

mai mult decît se-nstrăinează beregata de cuvinte
o singură vedenie și-atâtea luni de muțenie
și nimeni dintre ai tăi nu a mai rostit acest cuvânt nu a mai chemat
cu acest cuvânt și catapeteasma beregatei s-a sfâșiat
de sus pînă jos

goală în devalea lumii apropiindu-te

(moartea lui anteioan)

ce miere sălbatică câtă moarte plânsă /jelită punere în
groapă a avut diavolarul păzitorul mulțimilor
l-au îngropat de unde
venise în hrubele cimitirului
Beregata
și-acum cerul miroase a ceară și-acum
cuvintele nebotezate îl strigă cu strigăt de afară

(dincolo de desfrâu și înainte de ispită glasul celei care strigă)

dincolo de desfrîu și înainte de ispită
frumoasă cum răsăritul de sus și mierea sălbatică
goală sub haina din păr
de cămilă capul tău pe tipsia
albă a patului și glasul celei ce strigă
la capătul ispitei și înainte de slovanghelie
botezându-mi
cuvintele
dusele venitele
din
pustie în pustie

(intrarea în ieri. să scriu în patul din lemn de smochin.)

nu era timpul smochinelor să blestemi din lemn
de smochin neroditor
patul de unde ucenicii mi-au adus mânza
cuierul înalt în care s-a suit zaheu și nu putea
de mulțime de cearșafuri de haine sfâșâiate dimineața

aruncate pe drum curățindu-mi drumul intrarea mea
în ieri la masa de scris/și tânguirea
celor care vând și cumpără în pat intrarea mea la masa mea de rugăciune
și nu era timpul smochinelor să blestemi
smochinul patul din lemn de smochin neroditor

au îmbătrânit și diavolii din mine

au îmbătrânit și diavolii din mine
incubușii s-au ascuțit la fețe
sunt halucinat de tine de tristețe
cuvintele îmi par străine

poemele și-au pierdut din frumusețe
îngerii din aripi zbor și înălțime
extazele sunt alcalin-sublime
sufletu-mi are muchii nu altețe

mă rog greșit dumnezeu începe să mi se termine
cu iz de hexa metilen tetra amine
cuvintele de dragoste aproape necitețe

uit perfect târziu și cu strictețe
hermine vermine și doctrine
mi-ai îmbătrânit și diavolii din mine

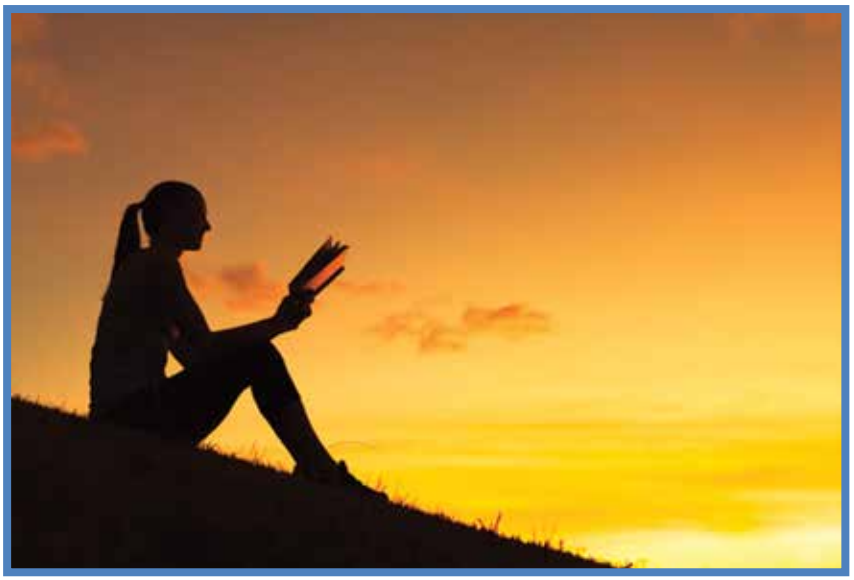

Cronica pricopsitului

Un debut promițător

Jenică Chiriac
scriitor

Pe Valea Jaleșului, la vest de Târgu Jiu, în satul Cornești ținând de comuna Bălești, pe drumul ce ține către Motru, s-a născut, la 23 aprilie 1941, ***Nicolae Gugu,*** cel care în anul 2016 avea să debuteze, cu poezii - îi place să zică POEME - în ziarul *„Gorjanul”*.

Apoi, dându-i-se penița la rime și ritm, a devenit colaborator permanent la revista trimestrială de literatură și artă *„Caietele COLUMNA”* de sub egida Fundației culturale din Tg. Jiu.

Viața și vremile i-au purtat pașii din Subcarpații Gorjului, depresiunea Tg. Jiu, de lângă biserica din lemn a satului natal, spre *„industrializarea socialistă”* a cetății oțelului din Galați, unde l-au prins anii de pensie și unde a adăstat ca ultimă haltă pe drumul vieții.

Adevărat că Nicolae Gugu nu și-a trădat rădăcinile gorjene și publică, număr de număr, creațiile sale poetice (poezii, dar și epigrame!) în aceeași Columnă.

Acum, la vârsta senectuții, poetul și-a luat inima-n dinți și a hotărât să debuteze în volum. O fericită întâmplare a făcut să ne cunoaștem și să apeleze la o editură și tipografie brăileană pentru acest demers.

Despre *poemele* selecționate de autor în acest volum se pot spune multe. Ne vom opri la câteva aspecte pe care le socotim de o anume relevanță.

În primul rând, vedem în Nicolae Gugu un poet răzvrătit, care promovează o operă militantă, cu adânci ecouri sociale, descriptive. *„Vis de libertate”,* spre pildă, a fost compusă în noaptea de 16 decembrie 1989, la ora patru și jumătate, reflectând ca un ecou evenimentele prerevoluționare de la Timișoara.

În anul 1991, ca un cronicar al vremilor postrevoluționare, ia atitudine corectă, ușor naționalistă, firească în contextul evenimentelor de la Târgu Mureș. Citățm *„Ce vor ungurii”* și *„Visul ungurilor”*.

Poezia sa, fără excepție, încadrată în canoane prozodice, cu rimă împerecheată ori încrucișată (1-3, 2-4), cu efonie necăutată ostentativ, poate fi, axiologic determinat, ca valoare socială, drept operă patriotică. Și ne referim la patriotism luminat, nu la unul de paradă, lozincard. Încadrăm în categorie titluri ca: *„Dor de Basarabia”* (1990), *„Celor ce ne-au furat Basarabia”* (1993) sau *„Răbdarea românului”* (1993).

O creație anume ne-a atras atenția, o poezie-manifest, un *apel* lansat către cei ce ar putea, ori ar trebui să facă *ceva* pentru normalitatea traiului nostru. Poezia intitulată *„Apel”,* de doar cinci catrene, are rimă încrucișată, poetul făcând dovada stăpânirii nu numai a prozodiei clasice, dar și a teoriei *figurilor și procedeelor de stil.* Astfel, utilizează *repetiția,* prin reluarea de mai multe ori a unui vers, urmărind realizarea unei impresii puternice. Îmbină, în mod fericit, latura/componenta estetică, emoțională a versului cu mesajul către decidenții politici (și nu numai!). Versurile chintesență ale manifestului sunt: *„Nevoie avem și de fapte”, „Voi oameni, voi oameni cu carte”.* Din primul rezidă respingerea apriorică a demagogiei, a discursurilor sforăitoare fără cap și coadă, a promisiunilor politicianiste fără acoperire. Al doilea îndeamnă către expertiză, specializare, intelectualizarea actelor manageriale spre a se obține un real progres economic și social.

Poezia vine din trăiri spiritualizate, din dezamăgirile repetate postdecembriste. Un strigăt vine să încheie acest *apel* programatic: *„În mâini țineți sceptrul puterii, / Nevoie avem și de fapte, / Spre ce liman al durerii / Ne duceți voi, oameni cu carte?”*

În scurta întrevedere avută cu autorul, am văzut autodidactul, omul mândru de profesiunea sa care, de altfel, l-a adus pe meleaguri dunărene. Nu s-a stins flacăra cuptorului Siemens-Martin din pântecele căruia curgea șuvoiul de oțel incandescent. A fost și a rămas un oțelar, dar în egală măsură un bard al condeiului ce-l dedică semenilor cu destulă benevolență.

Nicolae Gugu, poet născut, iar nu făcut, își dovedește empatia față de confrații de vârsta a treia într-o baladă în stil popular, cu versul scurt și rimă împerecheată, în care-și varsă of-ul sufletului amăgit de deșertăciuni și impilări, de nedreptăți. Balada se cheamă *„Blestemul pensionarului”.* Un alt *„Blestem”* îi urmează îndeaproape.

Nu terminasem de citit manuscrisul și gândul m-a dus la contemporanul nostru, bard în adevăratul sens al cuvântului, Adrian Păunescu. Dintre file mi-a răsărit un titlu: *„In memoriam, Adrian Păunescu”,* în care invocă *„Ruga pentru părinți”* și încheie: *„Te-ai dus, Maestre, pentru veșnicie, / Citindu-ți opera noi facem legământ, / Cine o încerca să ne ia din glie, / În glie va găsi al său mormânt”.* Afinitatea de simțire românească cu marele poet este evidentă, nu neapărat declarativ ca în versurile de mai sus, ori din poezia *„Ultimul drum - Lui Adrian Păunescu”,* cât mai ales prin conținutul de idei, sentimente, trăiri, ce rezidă din toate creațiile acestui gorjean.

Nu se cuvine a încheia aceste considerațiuni înainte de a remarca două elemente ce țin de grafica simbol a acestui volum. La inițiativa autorului, pe coperta întâi se distinge figura legendară, statuia lui Decebal, iar coperta a IV-a se bucură de prezența poeziei *„Dor de Eminescu”.*

Ne bucură faptul că Nicolae Gugu ne-a învrednicit cu încrederea de a-i prefața volumul de debut, *„Poeme”,* și sperăm în revenirea poetului cu alte cărți de poezie ori epigrame.

Expresii celebre

„Parâma lui Tenes“
„Les amarres de Tenes“
„Tenes's Mooring Line//Hawser“

Theodor Parapiru
profesor, scriitor

Cicnos, un fiu al lui Poseidon, domnește în cetatea Colones. Filonome, a doua soţie a sa, îl acuză pe Tenes, fiul din prima căsătorie a regelui, de comportament infam şi de tentativă de viol, deşi realitatea era cu totul alta: tânărul era inocent şi respinsese avansurile mamei sale vitrege. Calomnia Filonomei este susţinută de mărturia falsă a lui Eumolpos, un cântăreţ din flaut, iar crudul şi impulsivul Cicnos îşi condamnă copiii cu o cruzime înspăimântătoare: Tenes şi Hemiteea sunt închişi într-un cufăr lăsat în voia valurilor. Dar firul sorţii celor doi este ţesut altfel decât să fie retezat de nedreptatea teribilă a tatălui. Ei sunt descoperiţi şi eliberaţi în preajma insulei Leucofris (care va lua numele Tenedos, consfinţind miracolul care salvase pe erou), iar Tenes ajunge regele ei, mai târziu.

În Colones, trecerea anilor aduce schimbări importante: aflând că fusese înşelat, regele Cicnos îi pedepseşte cu sălbăticie pe vinovaţi (Filonome este îngropată de vie, iar Eumolpus, lapidat), după care, disperat, „a plecat pe mare la fiul său ca să-i mărturisească că el fusese neştiutor „al adevărului» şi ca să-i ceară iertare pentru greşeală...” (Pausanias, Călătorie în Grecia, II). Dramatismul revederii este instantaneu. Ecoul cumplitei pedepse hotărâte cândva de tată răsună în gestul violent al fiului: „...de îndată ce a ancorat în insulă (Cicnos, n.n.) şi a legat frânghiile corăbiei de o stâncă sau de un pom, Tennes, mâniindu-se, le-a tăiat cu barda. De aceea s-a statornicit obiceiul să se zică despre cineva care în mod sistematic neagă un lucru, cutare a tăiat-o cu o secure tenediană.” (idem).

„Parâma lui Tenes” este metaforă pentru un refuz total și irevocabil.

Cartea, teiul, pescărușul și stejarii

Ioan Holban
scriitor

Personalitate accentuată, dinamică, Zanfir Ilie este, înainte de toate, un om al cărții; are în grijă, sporindu-l mereu, patrimoniul uneia dintre cele mai vii biblioteci publice de la noi, punând acțiunea sa sub semnul figurii tutelare a lui Vasile Alexandrescu Urechia și, deopotrivă, scrie el însuși cărți pe care le structurează în jurul unor teme majore ale culturii contemporane; în cel mai recent volum, **Mărturii culturale gălățene** (Editura TipoMoldova, 2017), Zanfir Ilie adună eseuri și editoriale tipărite, mai ales, în revista „Axis Libri", fondată la Biblioteca „V.A.Urechia" din Galați, pe care o conduce cu pricepere, determinare și pasiune, dar și comunicări științifice ori contribuții privind literatura noastră modernă și contemporană. Cartea se deschide, semnificativ, cu articolul-program de la primul număr al revistei care, apoi, a creat în jurul ei un adevărat câmp cultural, un „miracol cultural gălățean", cum spune; cele trei obiective proiectate aici - celebrarea lui V.A.Urechia, „veritabil corifeu al culturii române", promovarea imaginii Bibliotecii care îi poartă numele și cultivarea vieții artistice de la Dunărea de Jos - definesc textura unui teritoriu cultural care capătă, în acțiunea lui Zanfir Ilie și a Bibliotecii pe care o păstorește, distincție și amprenta valorii; aici se află și profilul unui manager și cercetător al cărții, care, într-o lume grăbită, posacă, posomorâtă, nervoasă până la isterie, pare un om din alt veac, „de modă veche", cum își spune, întrucât, iată, pentru Zanfir Ilie, cartea e „cea mai mare bogăție a omului", iar „cuvintele sunt respirația ființei noastre". Acestui elogiu adus cărții, pe care nu obosește să-l repete pe parcursul întregului volum, i se adaugă imperativul prețuirii trecutului, în sensul dat și de N. Iorga acestuia: „trecutul a fost el însuși viitor și în el se află cheia ALTUI VIITOR", scrie Zanfir Ilie pe urmele ilustrului înaintaș care ne învăța că acela ce nu-și cunoaște trecutul nu-și poate gândi viitorul.

Editorialele și eseurile reunite în prima parte a volumului lui Zanfir Ilie, sub titlul **Cetatea si Cartea** sunt cu atât mai prețioase cu cât autorul marchează apăsat câteva idei care rămân, dincolo de justețea lor, urgențe ale culturii noastre contemporane; astfel, directorul Bibliotecii „V.A. Urechia" scrie despre salvarea și renașterea prin cultură („Ne putem salva prin cultură, găsind cu ajutorul informației, a cunoștințelor - un important furnizor fiind Biblioteca -, soluții alternative la problemele cu care se confruntă societatea contemporană", afirmă, cu dreptate, autorul în editorialul **Vremea înnoirilor**), reluând problematica atât de disputată a rezistenței prin cultură, despre care s-a vorbit atât în legătură cu relațiile tensionale ale scriitorilor și intelectualilor, în general, cu puterea vechiului regim. Dar salvarea (renașterea, rezistența) prin cultură, scrie Zanfir Ilie, nu sunt posibile decât prin apelul permanent la „selecția inteligentă a referințelor și a textelor de valoare", aflate, însă, mereu sub asaltul kitsch-ului și al spectacolului de o calitate îndoielnică sau, de-a dreptul, de prost gust „deversat inclusiv prin canale media"; nevoia de calitate și valoare, ca și nevoia de comunicare, se regăsesc în acțiunea omului de carte, care își află, în casa cărților, la Bibliotecă, acasa, topos-ul, Axis Mundi. Mai mult încă, în opțiunea academicianului V.A. Urechia de a transforma biblioteca sa particulară în bibliotecă publică și, mai cu seamă, de a alege Galațiul drept loc al înființării acesteia, la 11 noiembrie 1890, Zanfir Ilie deslușește argumente și idei care, iată, sunt cât se poate de actuale: „Alegerea orașului Galați se datorează poziției sale geografice, nod de legătură între Moldova de jos, Basarabia de sud, Dobrogea de nord și nord-estul Câmpiei Bărăganului. «Dar știți de ce cu atâta ușurință m-am despărțit eu de prietenii de 40 de ani, care mi i-am adunat cu atâta grijă și dragoste? Pentru că am văzut că statul român s-a hotărât să fortifice Galații, să-i apere de dușmanii din afară… La lumina și învățătura cărții se deșteaptă conștiința națională, iară deșteptăciunea conștiinței naționale este singura cetate care n-o răpune dușmanul»": atunci, la 1890, ca și astăzi, lumina și învățătura cărții deșteaptă conștiința națională. În acest fel, cartea și locul ei, Biblioteca, reprezintă un spațiu identitar al comunității Galaților, dar și al regiunii

pentru că, ne informează Zanfir Ilie, instituţia pe care o conduce a deschis filiale și dincolo de Prut și Dunăre, în Republica Moldova și Ucraina. Fin cunoscător al culturii populare, Zanfir Ilie identifică între „punctele de interes major din perspectiva valorilor patrimoniale", alături de carte, sărbătoarea Mărţișorului, Doina, Călușarii, Ceramica de Horezu și Ceata bărbătească de colindat, care fac deja sau trebuie să facă parte din patrimoniul UNESCO; și, mai departe, Galaţiul însuși are două dimensiuni - Dunărea și Istoria - care l-ar putea redefini „într-o recunoaștere dincolo de granițe": în viziunea lui Zanfir Ilie, Galaţiul trebuie să intre într-o „nouă eră spirituală" a cărei axă e Biblioteca, îndepărtând definitiv vechea/ nedreapta etichetă „cumplit oraș de negustori".

Formularea metaforică, în registru poematic, a multora dintre editorialele și eseurile cărţii - **Despre lectură sau cum să ajungi la izvoare**, **Să-și scuture teiul creanga peste cărţi**, **Zbor de iarnă deasupra bibliotecii, La umbra florii de stejar, Fântâna vie din sufletul scriitorului, Tristeţea unei cărţi uitate-n raft** etc. - dezvăluie un prozator care e bine să se ia în serios. Mai întâi sunt evocările în volutele largi ale frazei specifice povestitorilor moldoveni, de la cronicari până la Mihail Sadoveanu, ca în **Începutul toamnei gălățene**: „La Galaţi, toamna vine asemenea adierii de prin stepele Dobrogei, traversând Dunărea într-o noapte anume, când se umple cu nisipul vremii clepsidra ultimului echinocţiu, iar rândunelele din ce în ce mai puține printre ramificaţiile de beton și sticlă ale orașului se pregătesc să survoleze sudul continentului. Dar poate că ea se coboară dinspre miazănoapte, anunțându-se ca o undă de avertisment zămislită sus, pe vârful Zboina, străjerul Vrancei, sau dinspre Lacul Brateș, întins cândva cât o mare a Moldovei, sau pe Siret, sau pe Prut, vine, aducând clinchetul de talangă a turmelor de oi de prin ţara Bucovinei. De peste tot ar putea veni toamna și, tocmait de aceea, aproape că nu simţim când ne învăluie și se instalează în noi dintr-o dată, ca o certitudine și ca o nouă stare, de atâtea ori trăită și parcă întotdeauna alta, diferită de cea a anului din urmă". Mai mult încă, prozatorul are viziunea orașului pe care îl iubește cu patimă, în imaginile unei constelaţii simbolice; teiul („orașul teilor" e Galaţiul, ni se spune), pescărușul de Dunăre reprezintă emblemele Galaţilor, străjuite de stejarii care înfloresc la Gârboavele; iată: „Pe toată Dunărea și până acolo sus, urmând firul Siretului, strigătul pescărușului conferă Galaţiului acea identitate aparte de cetate a apelor, de străveche așezare de pescari urcaţi din preistorie și de navigatori pentru care lumea adevărată începea cu Marea Neagră, despre care se spune că odată, demult, ar fi avut falezele cele mai nord-vestice tocmai pe aici, pe la noi. Atunci, ca și acum, pescărușul își marca teritoriul prin zborul lui de săgeată vie și albă, prin anvergura impresionantă a aripilor și mai ales prin strigătul lui inconfundabil, care, alături de cel al sirenelor tuturor navelor care ne-au străbătut vreodată partea noastră de fluviu, ne definește ca așezare și ca mod de a fi": pescărușul de Dunăre, teii orașului și stejarii care, la începutul lunii mai, înfloresc la Gârboavele, în „nuntirea de pe ramurile izvorâte din trunchiul vânjos", lângă imaginea foarte acroșantă, în emoție și adevăr, a unei cărţi uitate în raft („Nimic nu poate fi mai trist decât imaginea unei cărţi uitate undeva într-un colţ de raft și nedeschisă de nimeni niciodată. Un univers întreg rămâne, în cazul acesta, nedescoperit, iar copertele devin triste și de netrecut granițele spre emoție estetică, informaţie, spirit și, în cele din urmă, libertate... A lăsa o carte necitită e ca și cum ai acoperi cu ceva o floare, obturându-i, față de orice privire, frumuseţea neasemuită...", scrie Zanfir Ilie în **Tristeţea unei cărţi uitate-n raft**), constituie simbolurile locului, puse în valoare de condeiul artist al unui prozator (încă) „ascuns".

În celelalte trei secţiuni ale cărţii - **Din labirintul cercetării, Contemporani în literatură și știință** și **Alte contribuţii** -, Zanfir Ilie propune analize, teme și subiecte interesante, percutante, despre presa și publicistica de ieri și de azi - stereotipiile discursului mediatic în epoca totalitară, publicistica în opera lui V.A. Urechia, presa gălăţeană în timpul Primului Război Mondial, presa religioasă de la Dunărea de Jos -, dar și despre probleme de istorie literară (modelul feminităţii în literatură, incursiuni în teoria și istoria romanului, cu aplicaţii în opera lui L. Rebreanu, latinitatea la Dunărea de Jos, profiluri de autori contemporani, Theodor Parapiru, Dumitru Tiutiuca, Mihai Cimpoi, Adrian Dinu Rachieru, **Publius Ovidius Naso și influenţa sa asupra spiritualităţii românești** ori portrete ale unor oameni de știinţă, precum acad. Constantin Gh. Marinescu), în sfîrșit, Zanfir Ilie scrie mereu despre pasiunile sale, Biblioteca („**Noaptea Bibliotecilor", noaptea albă a gălățenilor, Cartea interzisă - Cenzura în bibliotecile românești din secolul al XX-lea**) și V.A. Urechia, alăturându-se, în acest orizont, lui Constantin Bostan de la Piatra Neamţ, care a consacrat „patronului" bibliotecii pe care a condus-o acolo, G.T. Kirileanu, o adevărată operă de cercetare și (re)valorizare.

Un jurnal de călătorie în China, cu titlul **Wuhan - viteza clipei**, scris în aceeași emoție și „uimire" pe care le mărturiseau și alţi călători de azi pe continentul chinez (Cornel Ungureanu, Lucian Vasiliu), împlinește sumarul unei cărţi cu totul remarcabile a unui adevărat om de cultură.

Adevărate sau imaginate, de întâmplat, s-au întâmplat… de Elena Dumitrescu-Nentwig

Dumitru Anghel
scriitor

Volumul de proză scurtă *„Adevărate sau imaginate, de întâmplat, s-au întâmplat...”*, Editura Limes, Cluj, 2017, 204 pagini, adună opt secvențe epice (povestiri, schițe și chiar o nuvelă), cu un titlu convingător, ca să nu existe niciun dubiu asupra surselor de inspirație, între realitate și ficțiune narativă, care completează portofoliul de creație literară al scriitoarei *Elena Dumitrescu-Nentwig,* după un parcurs artistic internațional în domeniul Marii Muzici; *soprană,* născută la mal de Dunăre, stabilită în Germania, după căsătoria cu baritonul și artistul plastic Franz Ferdinand-Nentwig, apoi în Portugalia sau Belgia...

Așadar, romanele *„Naufragiații din Brăila”,* debut editorial în 2014; și *„Noi, romii și restul lumii”* (cu versiunea în limba germană), în 2015; urmate de o culegere de basme culte și povestiri, *„De răsfoit”,* în versiune germană.

Viitoarea *soprană* se va fi format din adolescență în atmosfera elevată a Palatului Lyra, a Școlii de Muzică a Societății Filarmonice Lyra, ca și la fel de ilustra sa înaintașă Hariclea Hartulary Darclée, în arealul cultural, muzical mai cu deosebire, al Brăilei, *„Mica Vienă”,* cum i se spunea cu respect și admirație orașului-port românesc, și al *„napolitanilor de la Dunăre”,* cum erau gratulați brăilenii pentru pasiunea lor pentru arta cântului.

Doamna Elena Dumitrescu-Nentwig și-a desăvârșit cultura muzicală în amfiteatrele Conservatorului *„Ciprian Porumbescu”* din București. Viitoarea *prozatoare* a avut modele emblematice ale literaturii brăilene: Panait Istrati, Constantin Sandu Aldea, Mihail Sebastian, Dumitru Panaitescu-Perpessicius, Fănuș Neagu și se alătură cu succes pleiadei de poeți, prozatori și dramaturgi brăileni contemporani.

Revenind la cartea *„Adevărate sau imaginate, de întâmplat, s-au întâmplat...”,* cu o copertă semnată de artistul plastic Franz Ferdinand Nentwig, *bariton, in primo tempo,* voi semnala povestirea *„A fost prima dată când cineva mi s-a adresat cu «Domnișoară»”, uvertura* la opera literară a scriitoarei Elena Dumitrescu-Nentwig, cu tonalitatea nostalgică a unei memorialistici, caldă și învăluitoare: „Sunt amintiri de neuitat, care rămân agățate undeva într-un cotlon ascuns al memoriei și asta din diverse motive: pentru că sunt unice, frumoase, unele; altele pentru că sunt unice și groaznice și, în sfârșit!, cele din urmă pentru că ne rămân în memorie prin ciudățenia lor” (pag. 5), asemeni unor *arii din Opere* de Verdi, Rossini sau Wagner; iar semnalul, atenționarea au nuanțări patetice: „Săraci devenim numai când nu mai avem amintiri, când i-am uitat pe cei ce ne-au lăsat urme de mare preț...” (pag. 6).

După ce a aflat încântată că este o... Domnișoară, în cea de-a doua povestire, *„Ah!, e un vis să fii femeie”,* împletind percepția corectă a faptelor biografice cu un registru ludic și ușor parodic, prozatoarea transformă realul în fabulație, dintr-o perspectivă multiplă și ipotetică asupra personajelor și întâmplărilor, deși între cele două planuri narative există o vizibilă disproporție. Trăiește, încântată și orgolioasă, visul de a fi femeie, în sens biologic primar, deși pare surprinzător un tip de *misoginism* declarat, manifest: „Mi se pare o nenorocire să te naști și să constați cu durere că ești bărbat” (pag. 15), dar are grijă să ofere, persiflant și vesel-parodic, o compensație de echilibru: „Așa ne este nouă dat de la Dumnezeu, să fim din prima zi a existenței noastre *niște manechine* reușite” (Ibidem).

Rămâne tot intransigentă și intolerantă cu bărbații, are cea mai provocatoare părere... *proastă!* despre modelul *Figaro,* chiar cel cu care împarte replici *de canto* agresiv: „Noi, *femeile,* fiind pe locul întâi din start!” (pag. 16), ca o virtuală *Desdemona,* care nu acceptă nici măcar gelozia virilă a unor *Otello;* și-i acuză de malpraxis matrimonial, pentru

haremul din lumea musulmană sau pentru naivele scuze când... „calcă strâmb": „o colegă, o prietenă, o amantă sau o metresă" (Ibidem), într-o manieră stilistică surprinzător de alertă, în cascade verbale vivante, ca-ntr-un *pizzicato* de Paganini.

Deşi parcă s-ar desprinde din universul memorialistic al copilăriei şi adolescenţei brăilene, doamna Elena Dumitrescu-Nentwig rămâne permanent acaparată de evenimente, întâmplări şi situaţii care i-au marcat destinul profesional şi personal. În consecinţă, pentru densitatea faptelor din schiţa *„De ce este un milionar, milionar"*, toate argumentele scriitoarei sunt poziţionate dintr-un unghi ritualic, transformate în experienţe subiective, cu o tehnică originală a naraţiunii, *un mixaj melodios* al frazării, ca în ritmul sincopat al *muzicii hip-hop!,* cu o densitate evoluând spre manierism, după o terapie în plan sentimental, pe o fundamentală emotivă.

„Veneţia, Italia, grevă şi puloverul galben din lână de caşmir", un text pe care l-a plasat în zona unui reportaj de călătorie, cu structura epică a unor întâmplări cu impact imprevizibil de fapt divers şi banal de toată frumuseţea; expozee luxuriante din locuri, ţări, oraşe din Italia şi Germania, pe unde i-au purtat paşii pe artiştii lirici, soprana Elena Dumitrescu-Nentwig şi baritonul Franz Ferdinand Nentwig, sau prin alte locuri în drumul spre România. Nu lipsesc nici scenele picante, cu întâmplări provocate de o lume pestriţă, inospitalieră şi agresivă, pe care o descrie cu un apetit *rabelaisian,* venit dintr-un *click* tonic şi indulgent.

Umorul, o altă particularitate stilistică a prozei doamnei Elena Dumitrescu-Nentwig, are nuanţări de... coloratură spontană, între agresivitatea uşor voalată şi o bonomie aproape de sfătoşenia blândă. *Soprana-scriitoare* are partitura sa umoristică, pe care o interpretează după un *arpegiatto* bine temperat, fără gravitatea *barocă* a *„Clavecinului..."* şi mai bine temperat al lui I.S. Bach.

Povestirea sau schiţa *„Ah, ce mă fac cu nenorocitul ăsta de dinte"* are ingredientele unei piese vocale dintr-o *Operă bufă,* pe un libret imaginat în maniera teatrului absurd din *„Cântăreaţa cheală"* a celebrului Eugène Ionesco, membru al Academiei Franceze. Cu adevărat o schiţă, specie a genului epic de mică întindere, pentru că scriitoarea abandonează şi persoana I singular, feminin, renunţă şi la zona memorialistică şi se păstrează în *aria* ficţiunii literare, pentru că pretextul dintelui cariat rămâne doar un lait-motiv agasant, cu fantezie din belşug, literatură în stare pură.

Doamna Elena Dumitrescu-Nentwig este stăpână şi pe *arta portretului,* componentă epică alături de naraţiune şi dialog, ca mod de expunere. Cu un astfel de portret începe schiţa *„Don Quijotte şi Guggenheim"*, cu un titlu-semnal din aria personajelor celebre din Marea Literatură: „Sheila, o doamnă frumoasă, de circa optzeci de ani, puţin cam excentrică, dar care pătrunde, prin şarmul fără egal, în inima oaspeţilor" (pag. 93).

Şi din nou o povestire din zona memorialisticii... *„despre un pictor cu nume Franz"*, cu accente pe blazonul generos al unui băieţel născut într-un oraş din vestul Germaniei, cu o onomastică inconfundabilă, Franz, la care autoarea a adăugat nume celebre de regi emblematici, Franz Iosef, Franz Ferdinand, sau, mai ales, nume de referinţă din lumea muzicii: Franz Liszt, Franz Schubert, „nişte tizi iluştri, încât musai trebuia să iasă ceva din el" (pag. 105).

Doamna Elena Dumitrescu-Nentwig a construit cu mijloace literare itinerarul de succes al unui artist plastic şi muzician-bariton, cu nuanţele unui *Impromptü,* ca un triumf al Frumosului asupra Cenuşiului din viaţa oamenilor şi victoria Excelenţei asupra Comunului.

Ultima proză scurtă din cartea *„Adevărate sau imaginate, de întâmplat, s-au întâmplat"*, este cea mai lungă, 86 de pagini, cu consistenţa unei veritabile *nuvele,* cu întâmplări care se derulează în timp, cu o logică a analizei evenimentelor, mai ales politice, uşor virusate de perioada Comunistă, cu multe personaje, şi reale, şi fictive; cu episoade narative care converg spre *un tutti cu variaţiuni* şi cu o tematică, departe de aria biografic-intimă. Acţiunea are uneori o dinamică de relanti, personajele, mai toate, nu numai Petrica şi Nicu, sunt fie „cenuşii", fie „colorate" strident, iar *dialogul,* ca mod de expunere, irumpe violent, de cele mai multe ori în defavoarea dinamicii narative şi ponderează *acutele* de început.

Nuvela *„Petrica şi Nicu, ambasadorul din ladă"*, care încheie periplul narativ al cărţii scriitoarei Elena Dumitrescu-Nentwig este construită demonstrativ, ca un atac impetuos, ironic şi vesel pe alocuri, asupra unui *proletcultism,* de care aproape că nu ne mai aducem aminte, deoarece există în tot fluxul epic o anume generozitate, care salvează orice posibilă confuzie.

Cartea întreagă a doamnei Elena Dumitrescu-Nentwig se distinge prin originalitate şi o uşoară undă de... altceva!? Acest *altceva* rămâne să-l descopere cititorii...

Unde sunt cei care nu mai sunt?
Cronica unei comemorări

Paula Romanescu
scriitor

Poeții închisorilor și-au preschimbat suferința în cânt de slavă și de credință în Dumnezeul Iubirii

Dacă vi se va părea că titlul acesta seamănă cu al unui poem din salba de poeme a suferinţei neamului românesc trecut prin teroarea închisorilor comuniste de după cel de-al Doilea Război Mondial, să ştiţi că nu vi se pare!

Pornind de la titlul acelui poem scris de Nichifor Crainic, aveam să alcătuiesc - după o muncă de aproape două decenii - antologia bilingvă româno-franceză ***Unde sunt cei care nu mai sunt?/ Où sont-ils ceux qui n'existent plus?*** (Editura Betta, 2012) de poezie creată de martirii neamului în temniţele roşii ale urii dezlănţuite împotriva a tot ce era mai curat în sufletul românesc de năvălitorii veniţi în ţara noastră cu răsuflarea lor de jivine ivite parcă din toate Siberiile gerurilor de ne-iubire ca adevărate guri de iad.

Lăsând întreg cântul lor de crucificaţi pe crucea neamului din „vina" de a-şi fi păstrat credinţa creştină şi iubirea de neam, speranţa în triumful Adevărului şi în durarea neamului sub „văzduhul cel liber de mâine" cu bucuria de a aduna „pe tăpşane o claie de nori şi-o căciulă de stele", recent, la Biserica Sfânta Maria „Miron Patriarhul" din capitală, locaş de închinăciune ctitorit de Regina Maria, a avut loc în finalul ceremoniei religioase un recital de poezie din amintita antologie, manifestare pentru care s-a primit Înalta Binecuvântare a Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, mare iubitor de cultură, arte şi carte, ca manifestări ale spiritului omenesc luminat de Duhul Creatorului care ne este Cuvânt, Cale, Adevăr şi Viaţă.

Soborul de cinci preoţi care a oficiat ceremonia religioasă condusă de Protopsaltul Catedralei Patriarhiei arhidiaconul Mihail Bucă, invitat special al părintelui Gheorghe, în acea sfântă zi de duminică, grupul de cântăreţi din dreapta altarului, cu voci de o limpede şi înălţătoare armonie, care dădeau răspunsurile, au făcut ca în ziua aceea toţi cei prezenţi, între care, deloc întâmplător, un mare număr de slujitori ai cuvântului scris din lumea literară românească, să simtă că Iisus însuşi va fi intrat să Se aşeze lângă noi ca altădată în celula lui Radu Gyr şi, să comemorăm împreună după toate regulile creştine pe cei răstigniţi de mii de ori pentru că şi-au iubit cu asupra de măsură neamul, limba, credinţa strămoşească.

După frumoasa şi plina de înţelesuri predică ţinută de părintele Gheorghe Neagoe, deopotrivă un mare prieten al scriitorilor şi un slujitor de excepţie al Bisericii Ortodoxe, despre viaţa şi, respectiv, opera **Scara** (o, scările cele treizeci de le-am urca fiecare dintre noi cu conştiinţa că doar prin străduanie necurmată dai vieţii sens!) a Sfântului Ioan Scăraru din Filocalia vol. IX, în traducerea părintelui prof. dr. Dumitru Stăniloae, a urmat o neasemuită ceremonie a sfintei prohodiri a celor care nu mai sunt, împlinită cu infinită evlavie, simţind cu toţii că pe lângă bucurie, şi lacrima-i pe-aproape, că sufletele celor prohodiţi se vor fi întors aşa cum ne-au lăsat mărturie:

„Ne vom întoarce într-o zi/ Ne vom întoarce neapărat,/ Vor fi amurguri aurii/ Cum au mai fost când am plecat/ Ne vom întoarce neapărat/ Cum apele se-ntorc din nori/ Cum se întoarce tremurat/ Pierdutul cântec pe viori./ Ne vom întoarce ca un fum/ Încet, ţinându-ne de mâini/ Toţi cei de ieri în cei de-acum/ Cum trec fântânile-n fântâni./ Cei vechi ne-om strecura tiptil/ În toate dragostele noi/ Şi-n cântecul pe care şi-l/ Vor spune alţii după noi/ Şi-n lacrimi, şi în mângâieri/ Tot noi vom curge zi de zi/ În tot ce mâine ca şi ieri/ Va sângera sau va iubi"[…]

Lumina lumânărilor din mâinile participanţilor la prohodire părea (sau chiar era!) cărarea pe care se întorceau în lumină cei pomeniţi răspunzând într-un glas: Aici suntem!

A fost pomenit mai întâi Patriarhul Iustinian Marina de la a cărui trecere la viaţa veşnică s-au împlinit 40 de ani, s-a continuat cu Mitropoliţii

Bartolomeu Anania, Antonie Plămădeală, un mare număr de: Ierarhi Arhimandriţi: Sofian Bughiu, Adrian Făgeţeanu, Arsenie Papacioc, Petroniu Tănase; Ieromonahi: Arsenie Boca, Daniel Sandu Tudor; Preoţi: prof. dr. Dumitru Stăniloaie, prof. dr. Constantin Galeriu, Ilie Lăcătuş, Gheorghe Calciu, Ilie Imbrescu, Simion Pivniceru, Ioan Sofican, Zorica Laţcu (Maica Teodosia), poeţi: Radu Gyr, Ion Nichifor Crainic, Andrei Ciurunga, Ion Omescu, Constantin-Aurel Dragodan, Ion Mărăcineanu, Vasile Militaru, intelectuali, diplomaţi, ofiţeri superiori, economişti: Mircea Vulcănescu, profesorul savant Alexandru Mironescu, profesori: Petre Strihan, Teofil Lianu, Ilie Mocanu; elevi, studenţi: Gheorghe Ardeleanu, Sergiu Aurel Mandinescu, Constantin Oprişan, Valeriu Gafencu, Ioan Victor Pica, filosofi: Petre Ţuţea, Constantin Noica, pictori: Dragoş Morărescu, oameni politici: Gheorghe Brătianu, medici: Vasile Voiculescu, Ionel Zeană, ţărani și intelectuali din Rezitenţa anticomunistă: Elisabeta Rizea, Ion Gavrilă Ogoranu, Toma, Ion, Petre Arnăuţoiu, Gheorghe Arsenescu și tot neamul românesc cel martirizat întru credinţă creştină.

Colacul de grâu, coliva, vinul și ștergarul (binecuvântaţi fie cei care au contribuit prin daniile lor la aducerea acestor ofrande!) au fost oferite fiecărui participant de-a dreptul copleșit de emoţia prohodirii, astfel ca în final, crezul martirilor să ajungă întreg și curat în sufletul nostru precum lumina din Sfânta Zi de Înviere.

Ascultând recitalul de poezie care a urmat, rostit din faţa altarului (câtă cinste pentru recitatoarea care eram și câtă sfinţenie în acele adevărate rugi ca imnuri de credinţă creştină!), parcă nimănui nu i-ar fi mai venit să se întrebe unde sunt cei care nu mai sunt: erau acolo, erau cu noi, eram noi! Iar versurile păreau (erau!) sfântă cuminecătură de Cuvânt-hrană spirituală-lumină-lacrimă-iubire.

În final, soprana Dana Irina Gîju, solistă în Formaţia Corală Sound, a interpretat două melodii ca două rugi închinate Sfintei Fecioare Maria și, respectiv, Domnului Iisus Hristos, cântări al căror refren a fost reluat în cor de toţi cei prezenţi.

Recitalul de poezie „încătușată" a descătușat încă o dată Lumina din Cuvânt, fiecare poem în parte preschimbându-se în răsfrângere a Cuvântului Sfânt în chiar verbul poetic al celor care din suferinţa lor au făcut cânt de slavă și de credinţă în Dumnezeul Iubirii.

Ceea ce se împlinește la Biserica Sfânta Maria „Miron Patriarhul" face parte din multitudinea de acţiuni prin care Biserica Ortodoxă înţelege să se implice în luminarea neamului românesc, în apropierea omului de Lumina cea adevărată în vremea noastră cu prea multe rătăciri și forme de alienare sufletească.

Aducem mulţumirile noastre părintelui Gheorghe Neagoe care știe să ne adune sub cupola Sfintei Biserici ctitorită de Regina Inimilor ori de câte ori Cuvântul ne luminează sufletul și, cu lumina iubirii curate ne învesmântă făcându-ne mai buni, mai curaţi, mai drepţi, mai milostivi. La marea prietenie cu care ne înnobilează și pe noi, creatorii – scriitori, răspundem cu întreaga noastră consideraţie și-i mulţumim că ne-a arătat cu simplitate ce mare câștig îl reprezintă întoarcerea pe căile luminii pentru fiecare dintre noi cei care vom fi rătăcit drumul luminii orbecăind printr-un timp al înstrăinării de credinţă. De aceea nu mi se pare deloc straniu să văd la slujbele religioase din zilele sfinte atâţia intelectuali care se credeau atei, să-i știu cununându-se, botezându-și pruncii, pomenindu-și morţii, rostind cu evlavie adevărată „Cred Într-unul Dumnezeu Tatăl […] Și-ntr-unul Domn Iisus Hristos Fiul […]"

Am speranţa că glasul martirilor neamului românesc care și-au preschimbat suferinţa în cânt, se va face în curând auzit și în școlile românești la orele de limba română și istorie, și în Catedrala Mântuirii Neamului, iar de fiecare dată „când clopotul se va-nsoţi cu vântul", noi cei de astăzi vom ști că-n clarul de sunet al bronzului este topit și cântul lor de credinţă!

Proza insolită a lui Dan Plăeșu

a.g. secară
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Dan Plăeșu, *Răspântiile. Șapte miniromane insolite*, Ed. Sinteze, Galați, 2017

După cele șapte povestiri crude ale lui Dimitrie Lupu, apărute cu ceva anișori în urmă, iată altă carte care apare sub semnul magic al cifrei șapte… Șapte proze, poate la fel de crude sau altfel de crude, unele revendicându-și o evidentă ascendență dramaturgică, sunt poftite la… rampă de către un cunoscut scriitor gălățean, parcă ajuns la propriu la o anumită răspântie, neștiind dacă să dea Cezarului (teatrului) ceea ce este al lui sau să-l metamorfozeze în… proză pură, chiar „miniroman”!

Deoarece scriitorul Dan Plăeșu (care probabil va intra în istorie ca unul dintre „satiricii” români cu peniţa cea mai ascuțită, dar deloc degrabă vărsătoriu de sânge!), oarecum dezamăgit de reacțiile lumii teatrale și de evoluția ei actuală, pare să fi renunțat la forma inițială a anumitor texte ale domniei sale, rebrănduindu-le…

Mai mult, aș spune, scriitorul aduce și ceva nou, un absurd (literar) moderat de Galați, complementar acelor absurduri consacrate de Urmuz, Eugen Ionescu ori Samuel Beckett… Șarmant și elegant ca întotdeauna, Dan Plăeșu ia în răspăr (la domnia sa chiar și luatul peste picior este elegant) clișee literare, mass media și scenaristice… Dacă vreți, un Woody Allen moldovan care mizează un pic pe imposibilități și absurdul despre care vorbeam mai sus, un absurd neaccentuat (poate „anapoda”, nu neapărat plecând de la „Idolul și Ion Anapoda” ai lui George Mihail Zamfirescu ori „Cănuță, om sucit”), mai mult strecurat printre rânduri, cu o anumită bonomie și o specială înțelegere pentru firea omenească, cu specific românesc (și de tranziție)…

Ștefan cel Mare, despre care nu știm cât de multă carte știa, oricum, bănuim că, în ceea ce privește literatura, nu prea știa prea multe (oricum, nu știm câte ecouri ale Renașterii literare italiene să fi ajuns cetatea de scaun a Moldovei în secolul al XV-lea! Cert este că probabil știa de Alexandru cel Bun și știa, oricum, Biblia!), ar fi fost, oricum, foarte șocat de avatarurile literare de la început de secol XXI (poate nu și de cele erotico-literare: la urma urmelor Boccaccio, Dante și Petrarca ar fi avut ceva… vechime!). Cert este Domnia sa apare, undeva, în „Ion, proprietarul” (a cincea proză, după „Femeia din Insule”, „Domnișoara S.”, „Oglinda”, „Răspântiile”, urmată de „Moartea lui Lucy – accident sau crimă?” și „Apocalipsa lui Bill”):

„De undeva, de sus, Ștefan cel Mare și Sfânt îi privea cu neţărmurită înțelegere.” (p. 122)

Nu pe scriitorii de azi, tineri ori mai puțin tineri, ci pe câteva dintre personajele lui Dan Plăeșu, un Vasile și o Steluță, un Dumitru și o Maricică, un paharnic Ulea și o parteneră… de epocă, un Polițist, Moartea și Dracul, doi tineri îndrăgostiți de… teatru, și, desigur, Ion, vreun plăeș vrednic, care încearcă să reziste asaltului modernității, post modernității, cu pământul și casa bătrânească, înconjurate de blocuri, având jalba, pardon, un zapis de pe vremea lui Ștefan, cel din care ne tragem cu toții, cel care „se punea bine cu Dumnezeu, care-l ierta de fiecare dată, iar femeile alea cu care s-a iubit Voievodul i-au făcut o droaie de copii. Iar puștanii ăștia or crescut și au avut, la rândul lor, copii. Așa că toți ne tragem de la Ștefan; și eu, și dumnealor de aici, și Domniile Voastre.” (p. 97-98) Este acest Ion un soi de highlander, care umblă cu căruciorul prin gunoaie, altfel gospodar, cât mai poate și el, generând confuzii demne de vizitatorii lui Jean-Marie Poiré, ca să nu ne ducem la „Un yancheu la curtea regelui Arthur”, păstrând proporțiile…

Lucy (din al șaselea text) este celebra aproape maimuță, aproape om (refăcută celebră prin Luc Besson și Scarlett Johansson), de care îndrăgostește un savant tânăr de pe la noi, Doru (că, de, este vorba de o dorință și de un dor metafizic, cu un chat spiritist inedit, dând fiori nevestei oficiale a istoricului Doru. Rezultă o non-conformistă baladă pentru Lucy, o meditație satirică asupra relațiilor bărbați-femei, meditație tip care este de

întâlnit, mai mult sau mai puțin, în aproape toate textele… Este unul dintre cele mai scurte texte, ca și „Oglinda”, unde accentul cade pe… bătrânețe, personaje în etate mai apărând și în menționatul „Ion…”, „Domnișoara S.” (emoționantă întâlnire între un tată și fiica sa, după ani buni, în care nu s-au cunoscut!), „Apocalipsa lui Bill” (fără nicio legătură cu Tarantino, deși aluziile la cultura și cinematografia de tip pulp fiction american pot fi acceptate), Bill fiind un… român, dramaturg stabilit în State, având misterioase legături sau nu cu Împărăția adevărată a lui Dumnezeu! Oricum, „Apocalipsa lui Bill” este cel mai complex și cel mai substanțial text la propriu, un „Titanic vals” al epocii noastre de tranziție, la care ar merita să revenim…

„Oglinda”, care s-ar fi putut intitula și „Numele Oglinzii”, și ca omagiu adus romanului lui Eco, este pastila poate cea mai concentrat filosofică (este și cel mai puțin întins text), fiind și un fel de parafrază la „Portretul lui Dorian Gray”, dar și o introducere la o altfel de judecată de… Apoi: „Viața mea a curs cum a curs, cu bune și rele. Câte bune și câte rele? Dar cine le mai știe numărul? De asta există un trecut, ca să ne descărcăm în el, ca într-un container, tot ceea ce nu ne convine, nu? Lăsăm lucrurile dezagreabile în urmă și gata, însoțiți de cele plăcute și frumoase, pășim înainte! Spre fericire! Sau ceva pe aproape de ea. Dar asta înseamnă că putem uita anii și întâmplările din urmă? Știu și eu, măcar încercăm… Bun, bun, dar ce putem face atunci când, după ce ni se pare că tocmai am dat la spate – pentru vecie! – partea urâtă din viața proprie, apare dumneaei, Oglinda, ca un judecător, și ne strică plăcerea, ne tot aduce din adâncul memoriei una sau alta, chestii de care nu vrem să mai știm! Pe care le urâm de-a binelea! Păi, ce ar trebui oare să-i fac eu acum «persoanei» ăsteia teribil de băgăcioase?” (p. 57)

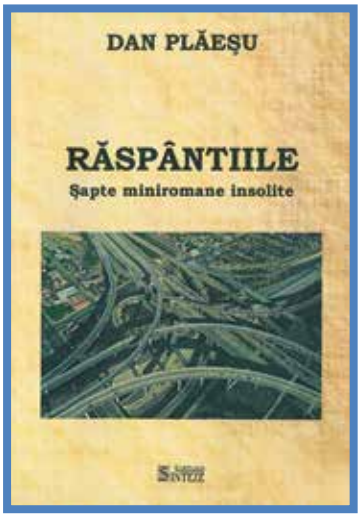

Ce pățește sau nu pățește Oglinda, în numele… Literaturii, rămâne să descoperiți, în această carte memorabilă, o oglindă a noastră, a slăbiciunilor noastre care nu prea știu ce să facă ajunse în fața răspântiilor. Într-un fel, în această carte, Dan Plăeșu este oarecum asemenea personajului său, Norocel Oprea, „agățat între două lumi”, aici literare, proza și teatrul (la Norocel este altceva!), rezultând… niște „proze imposibile”! Dacă există proze „ultimative”, „riscante” (licență Adrian Buzdugan, la cea mai nouă carte a sa, „Freddie”, carte… riscantă, vom reveni cât de curând!), de ce n-ar fi și „proze imposibile”? Nu în sensul în care îi declari prietenului sau soției că este… imposibil(ă)! Dar așa cum există utopii, ucronii, de ce n-ar fi și u…proze?

Sfântul Absalom, care apare în „Apocalipsa lui Bill”, să ne judece! Și deoarece în acel text apar și ceva momente de publicitate, deși aici nu este cazul, fiind doar o cronică de carte (care nu implică spoilere!), încheiem cu un scurt fragment (nici chiar ca în noul „Twin Peaks”!): „La față de cortină, intermezzo publicitar. Străinii, însoțiți de fetele vesele din momentul promo anterior, fac reclamă firmei „Sfârșitul lumii” SRL.

- Călătorii de plăcere la Doamne-Doamne! glăsuia volubil Străinul. Preț redus. Numai dus! Nu vă costă mai nimic! Totul e aproape moca! Vă ducem până-ntr-al nouălea cer! Preț de cartier! Veți simți ce n-ați mai simțit niciodată! Veți fi ce n-ați mai fost! Fără criză, fără stres, veți ajunge-n Rai expres! Nici un leu nu tre’ să dai/ Ca s-ajungi cu noi în Rai! Grăbiți-vă! Au prioritate pensionarii, bugetarii, cerșetorii și handicapații! Nu ratați ocazia!” ș.a.m.d. (p. 176)

Alexandru Matei, fiul Angelei Marinescu, a publicat o carte intitulată „Sfârșitul literaturii”. Mai exact: „Ultimele zile din viața literaturii.” Sic! Eu nu sunt atât de sceptic, într-un fel nici Alexandru Matei. Cert este că suntem martori la căutări ale literaturii, la frământări, zbateri, strigăte, oglindiri, luminări, iluminări, stingeri de lumină (motiv obsedant în „Apocalispa…”) care, într-un fel, vor să arate că Literatura nu este numai o Oglindă!

Suntem la niște răspântii, „Răspântiile” sunt o dovadă evidentă a acestui fapt, Dan Plăeșu este un domn „cult, politicos, chiar misterios uneori” (e un joc: mai este un personaj așa! din „Domnișoara…”), care poate mai dorește ca literatura să fie o fiică de regăsit! Deși, dacă este o chestiune de suflet, poate personajul Nelu Popescu sau Alistar, ar avea dreptate să protesteze: „Fiindcă nu tot ceea ce ascundem noi în sufletul propriu trebuie cunoscut de ceilalți. Are și libertatea limitele ei. Totul până la suflet. Acolo nu e voie să-ți bagi nasul fără permisiunea stăpânului.” (p. 43)

Festivalul Internațional al Cărții „Axis Libri”
Galați, 14-18 iunie 2017 (I)

Radu Moțoc
inginer, publicist

Un eveniment cultural unic în spațiul românesc, intitulat **Festivalul Cărții „Axis Libri”**, a fost cel organizat de **Biblioteca „V.A. Urechia” din Galați**, care a reușit să capaciteze instituțiile administrative din municipiu și județ, sub patronajul simbolic al Ministerului Culturii.

Scopul principal al acestui eveniment a fost deosebit de generos, pentru că a oferit gălățenilor posibilitatea să vizualizeze și să răsfoiască la alegere 10.000 de titluri de cărți editate la peste 250 de edituri. Evenimentul a fost însoțit de lansări de carte, conferințe, dezbateri, toate făcute cu un singur scop – punerea în valoare a patrimoniului cultural reprezentat de cartea tipărită.

Este foarte dificil să cuprinzi într-o frază sau mai multe, diversitatea subiectelor abordate de către editurile selectate de organizatori.

Totuși voi încerca să prezint câteva titluri de cărți, evident selectate subiectiv, care reflectă domenii reprezentative pentru un bibliofil.

I. Mult timp istoria României a fost puternic cenzurată atunci când era vorba de Casa Regală. Dacă citiți „Viața lui Vasile Alecsandri” scrisă de G.C. Nicolescu și apărută în anul 1965, puteți constata cum a fost percepută relația între Casa Regală și Bardul de la Mircești: „Apropierea de curtea domnitoare însemna o greșeală pentru Alecsandri…”[1].

Și viața lui George Enescu scrisă de un remarcabil istoric și critic muzical, George Bălan, apărută în anul 1963, este total lipsită de informații privind ajutorul moral și financiar de care a beneficiat George Enescu din partea Regelui Carol I și Regina Elisabeta cu care concerta frecvent la Palatul Peleș. Pentru exemplificarea modului cum a fost concepută această monografie sub presiunea cenzurii, putem cita două secvențe:

- George Enescu, în culmea eroismului, nu numai că nu și-a lăsat muzica invadată de durerea de a trăi într-o asemenea lume, dar a putut să cânte noblețea și armonia sufletului uman, aidoma celor care, cum spunea Lenin: „ trăind într-un iad murdar, pot crea atâtea frumuseți”[2].
- La Paris și la București, Enescu trăia într-o societate unde, cum spunea Lenin: „Libertatea scriitorului și artistului este doar o independență camuflată…”[3].

Din acest motiv trebuie să apreciem efortul editurilor de a publica lucrări referitoare la Casa Regală, fie prin studii istorice sau chiar volume scrise de Regina Elisabeta și Regina Maria.

I – a. O lucrare recent apărută în 2016, scrisă de Sorin Liviu Damean și aflată pe rafturile acestui festival, se intitulează: **Carol I al României. Un monah devotat**. Lucrarea se remarcă prin abordarea unor subiecte deosebit de interesante, precum:

- Casa Princiară de Hohenzollern-Sigmaringen și întemeierea unei noi familii în România
- Monarhul – factor al puterii executive și arbitru al vieții politice
- Comandant Suprem al armatei
- Strategul politicii externe
- Susținător al modernizării societății românești[4].

I – b. Poveștile Peleșului, scrisă de Regina Elisabeta (Carmen Sylva), a putut fi remarcată

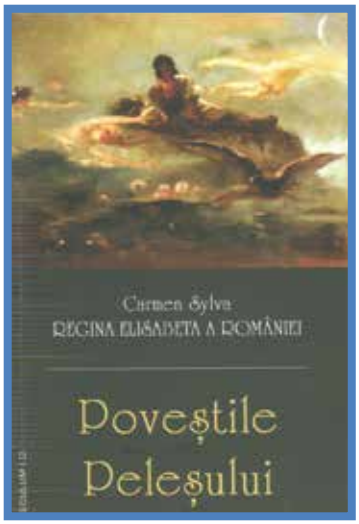

la standul Editurii Saeculum I.O., bogat ilustrată și cu informații interesante scrise într-o *Postfață* de către Mircea Coloșenco, unde putem remarca una din multiplele calități ale Reginei Elisabeta: „A protejat artele, încurajând și acordând ajutor material unui *Nicolae Grigorescu* sau *George Enescu*, precum și altor talente deosebite ale neamului românesc. A învățat românește și a tradus în limba germană poezii de Vasile Alecsandri, Mihai Eminescu, D. Bolintineanu, C. Conachi, I. Negruzzi etc.”[5].

I – c. Gălățenii au avut șansa să răsfoiască și să cumpere **Cugetări și impresii** scrise tot de Regina Elisabeta (Carmen Sylva), frumos ilustrate de *Iulia Hasdeu*. Prefațată de I. Oprișan, cel care a îngrijit acest prețios volum, ne semnalează câteva din cugetările reginei:

- În tinerețe roșim, la vârsta matură plângem, iar la bătrânețe surâdem, de fiecare dată pentru aceleași pricini.
- Dumnezeu iartă – Natura niciodată[6].

I – d. Tot la editura Saeculum I.O, gălățenii au putut admira **Poveștile** scrise de **Regina Maria a României**, apărute în două volume. Temele românești abordate de regină au fost comentate cu multă atenție de I. Oprișan, care a îngrijit această ediție, mărturisind în final, ca o concluzie generală asupra acestor povești: „Ea (regina) vibrează când scrie și plânge sau se bucură odată cu personajele sale”[7].

I – e. O altă lucrare deosebit de interesantă a putut fi admirată pe rafturile *Editurii Istros,* patronată de Muzeul Brăilei. Lucrarea face parte dintr-o colecție cu tezele de doctorat pe domeniul istorie, numerotată cu nr. 31. Teza de doctorat semnată de **Adriana Cristina Mazilu**, este intitulată: „**Casa Regală a României 1866-1914. Organizare și structură administrativă**”. Acest studiu cuprinde structura următoarelor elemente:

- Sfera privată a Casei Regale a României
- Influența veniturilor în dezvoltarea instituției monarhice
- Expunerea raporturilor dintre veniturile și cheltuielile Casei Regale

Este menționată și activitatea de **mecenat** a Regelui Carol I și Reginei Elisabeta, pentru:

- Societatea Regală de Geografie
- Cercul Ofițerilor
- Orfelinatul Agricol din Zorleni
- Teatrul din București
- Academia Română pentru editarea unui dicționar
- Printre bursierii lui Carol I se află: George Enescu și Jean Steriadi

Autorul acestui volum, cu multă responsabilitate, ca urmare a unui studiu aprofundat, avea să afirme despre Regele Carol I: „Era un suveran care-și cunoștea prioritățile. Știa că înainte de toate, ceea ce contează este întotdeauna poporul și apoi aspectele personale. El nu era numai *conducătorul* unei mari familii, ci era pilonul principal al unui popor, precum și un model ce trebuia a fi demn de urmat. Lucrurile acestea sunt demonstrate de modestia cheltuielilor personale pe de-o parte, și de nenumăratele ajutoare financiare, pe de altă parte. Carol I dorea să se știe ce se întâmplă cu banii, pe ce sunt cheltuiți… Regina Elisabeta va fi a doua persoană după regele Carol I, care va întinde o mână de ajutor celor aflați în suferință. Pentru ea viața era construită din artă și fapte caritabile”[8].

Problema românilor din Dacia a constituit un subiect elevat pentru editurile patronate de I. Oprișan (Saeculum și Vestala), prezente la acest festival organizat de Biblioteca „V.A. Urechia”.

O lucrare recent apărută în acest an, 2017, se referă la un studiu intitulat: „**Istoria culturii în Dacia**”, scrisă de B.P. Hasdeu.

Hasdeu publica în ziarul *Traian,* în anul 1869, un serial cu 44 de episoade despre **Limba slavică la români până la 1400**. Această operă a rămas până astăzi înmormântată în paginile ziarului apărut acum 150 de ani.

În studiul făcut asupra acestui subiect, I. Oprișan avea să mărturisească: „Hasdeu pornea de la realitatea de fapt: existența unei limbi populare, vechi de când lumea – româna - și se impunea, în ultimele secole, IX-XI, a unei limbi străine, pentru cult și administrație, instrument absolut necesar bisericii și cancelariei".

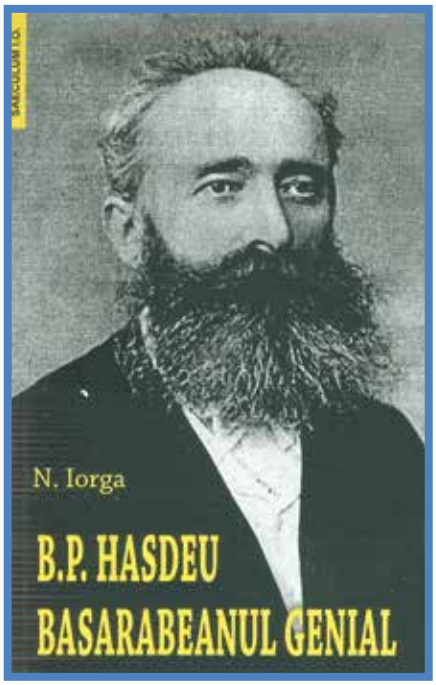

O cercetare interesantă scoate la iveală soarta unui *Evangheliar* slavon din 1053, ajuns și copiat în Moldova în 1143, care a ajuns la Moscova. Descoperirea lui Hasdeu referitoare la acest *Evangheliar* este consemnat astfel: „După cererea de ajutor material adresată de Dosoftei țarilor Ioan și Petru Alexeevici, la 23 noiembrie 1688 – acesta în 1701, a fost pus episcop în Rusia, murind în 1711, la Moscova. Așa se explică modul cum a nimerit *Evangheliarul* din 1143 în vechea capitală a Rusiei. Mitropolitul în loc de a trimite manuscriptul înapoi la Krilos l-a luat cu sine în emigrațiune, dăruindu-l apoi, în ajunul morții, bibliotecii sinodale din Moldova"[9].

Lucrarea abordează subiecte deosebit de interesante precum:

- Cauzele introducerii limbii slavice la români
- Textul sacrului de la Reims ca operă slavică Moldo-Munteană
- Românii din timpul primului Assan.

II. Cine a fost atent la festival a putut remarca o lucrare publicată într-un număr extrem de mic de exemplare, fiind considerată o ediție bibliofilă, care se referă la personalitatea lui B.P. Hasdeu. Volumul este intitulat: „**B.P. Hasdeu basarabeanul genial**", scris de N. Iorga.

Și această ediție a fost îngrijită de I. Oprișan, care cu multă eleganță prezintă „întâlnirea a doi titani ai spiritualității naționale: B.P. Hasdeu și N. Iorga", despărțiți ca vârstă cu 33 de ani. Putem descoperi personalitatea și creația lui Hasdeu văzută de N. Iorga trecând prin toate sferele spiritualității în care s-a manifestat: istorie, istoria culturii, istoria literaturii, memorialistică, folcloristică, istoria limbii, istoria artelor, ziaristică etc[10].

III. O lucrare remarcată la acest festival din anul acesta se referă la **„Continuitatea românilor în Dacia. Dovezi noi"**, scrisă de academicianul **G. Popa – Lisseanu,** cunoscător al limbilor clasice: greaca și latina, dar și franceza, germana, italiana, spaniola și greaca modernă.

Autorul este cunoscut pentru lucrarea în 15 volume *Frontes Historiae Daco-Romanorum*, considerată ca cea mai substanțială sinteză asupra continuității de-a lungul secolelor a elementului românesc în spațiul său de formare la nord și la sud de Dunăre.

Lucrarea aflată pe rafturile festivalului este o reproducere după șapte decenii a unui studiu al lui G. Popa-Lisseanu, ținut sub formă de comunicare la Academia Română din 1940, ca o reacție la Dictatul de la Viena[11].

Note:

1. G.C. Nicolescu, *Viața lui Vasile Alecsandri*, Editura pentru literatură, 1965, Ediție revăzută, p. 608.
2. George Bălan, *Enescu*, Editura Tineretului, 1963, p. 8.
3. *Ibidem*, p. 70.
4. Sorin Liviu Damean, *Carol I al României. Un monah devotat*, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2016.
5. Carmen Sylva, *Poveștile Peleșului*, Editura Saeculum I.O., București, 2016, p. 156.
6. Carmen Sylva, *Cugetări și impresii, Cu desene de Iulia Hasdeu*, Ed. Saeculum Vizual, București, 2015, p. 9.
7. Maria, Regina României, *Povești*, vol. 1-2, Ed. Saeculum I.O., București, 2015, p. 18.
8. Adriana Cristina Mazilu, *Casa Regală a României 1866-1914. Organizare și structură administrativă*, Ed. Istros a Muzeului Brăilei, 2014.
9. Bogdan Petriceicu Hasdeu, *Istoria Culturii în Dacia*, Ed. Saeculum I.O., București, 2017, p. 12.
10. N. Iorga, *B.P. Hasdeu basarabeanul genial*, Ed. Saeculum I.O., București, 2017, p. 18.
11. G. Popa-Lisseanu, *Continuitatea românilor în Dacia. Dovezi noi*, Ed. Vestala, București, 2016, p. 9.

(Va urma)

Icoane în cuvinte

Maria Vârgolici
elevă, Colegiul Național „Al.I. Cuza”

„Toată creația este școală a sufletelor celor cuvântătoare, spune Vasile cel Mare în *Hexaimeron*. Căci, privind la cele create de Dumnezeu, ne înălțăm cu mintea la cele nevăzute și ne întărim în sfânta credință. Cât suntem în trup, toate le vedem <<ca prin oglindă>>, adică prin creații, care formează icoana, imaginea celor viitoare de dincolo de mormânt.” Astfel ne vorbește Părintele Cleopa. Icoane în cuvinte ne oferă și scriitorii „laici”. Un duh al credinței a însuflețit în permanență creațiile literare folclorice și culte. Omul care doinește îl are martor pe Dumnezeu pentru toate dorurile sale. Iisus și Sfântul Petru se află pe pământ, smeriți, printre oameni, pentru a ajuta pe cei buni și a-i mustra pe cei răi. Îngerii și demonii sunt umanizați ca personaje ale poveștilor din popor. Hotarele lumilor văzute și nevăzute se șterg, cerurile se deschid, sufletele morților se întorc acasă, blajinii se bucură de Învierea Domnului. De la Dosoftei și Miron Costin până în zilele noastre, izvorul de credință al literaturii scrise nu a secat niciodată, nici în vremurile de mari prigoane religioase.

Pe pământul românesc ne naștem, trăim și murim. Toate creațiile de pe acest pământ, inclusiv noi, oamenii, au fost îngăduite de Dumnezeu și ocrotite de El. Din multa sa iubire pentru oameni, Dumnezeu ne-a oferit tot ce ne trebuie pentru a duce o viață frumoasă, aici, pe pământ. Pământul românesc reprezintă pântecul prin care ne-am născut, hrana și apa cu ajutorul cărora am crescut, dar și scopul pentru care Dumnezeu ne-a făcut. Acesta ne-a fost încredințat pentru a-l împodobi cu cele mai frumoase virtuți ale creștinilor ortodocși, pentru a-L slăvi și cinsti pe Dumnezeu, Cel care ne-a învrednicit să aparținem acestui pământ și pentru a duce credința noastră ortodoxă mai departe, căci doar prin ea se poate mântui poporul românesc. *Cântecul potirului*, de Nichifor Crainic identifică trupul Mântuitorului cu pământul românesc – „raiul în care ne-a vrut Dumnezeu”. Grâul se transformă în pâine, strugurii în vin și împreună în Sfânta Împărtășanie. Sfințenia transfigurează totul: „Și iată, potirul la gură te-aduce,/ Iisuse Cristoase, Tu, jertfa pe cruce;/ Adapă-mă, sevă de sfânt Dumnezeu./ Ca bobul în spice și mustu-n ciorchine/ Ești totul în toate și toate prin tine,/ Tu, vinul de-a pururi al neamului meu.”

Credința ortodoxă pe pământul românesc a apărut acum aproximativ două mii de ani. Această credință a aparținut și marilor voievozi români: Ștefan cel Mare, Mircea cel Bătrân, Petru Rareș, care mergeau la luptă rugându-se la Dumnezeu ca pământul pe care trăim să nu fie dat sub suzeranitatea păgânilor, cei care sunt împotriva credinței noastre și care încearcă să ne îndepărteze de credința cea adevărată. Această credință, cu rugăciunile, obiceiurile și datinile ei, au fost transmise din generație în generație, prin scris sau viu grai, păstrate mii de ani, pentru întărirea în credință a oamenilor, pentru mântuirea pământului românesc: „Căci fiecare neam este un început a ceva și își are înscris în ființa lui un destin care, pentru a-și fi avut rostul și a și-l justifica în fața Celui ce ne justifică rosturile, trebuie să se împlinească. Blestemat cel care ia în deșert un asemenea rost și-l taie, și-l oprește, și nu-l lasă, și nu-l ajută să se împlinească” – afirma Antonie Plămădeală în eseul „Romanitate, continuitate, unitate”.

Mântuirea reprezintă scopul vieții noastre, însă pentru a ajunge la această treaptă, trebuie parcurs un drum anevoios, plin de oameni, lucruri, probleme și situații care vor să ne îndepărteze de acest drum. De asemenea, acest drum este presărat și cu micile bucurii trăite pe acest pământ: peisajele dumnezeiești ale acestei țări, cântul divin al păsărilor care se întorc în fiecare an la noi, dar și soarele, luna și stelele ca semne că Dumnezeu nu uită niciodată de noi. Poetul nostru național, Mihai Eminescu dă elementelor terestre și cosmice noi semnificații simbolice, într-o viziune romantică, dar și profund

creştină, în cele două poeme adresate Maicii Domnului – „Rugăciune" şi „Răsai asupra mea". Rugăciunea transformă materia în spirit, antrenează o energie universală transfiguratoare: „Noi, ce din mila Sfântului/ Umbră facem pământului/ Ascultă-a noastre plângeri/ Regină peste îngeri/ Din neguri te arată,/ Lumină dulce, clară,/ Tu, Maică preacurată/ Şi pururea fecioară,/Marie!"

Zicala «Nicăieri nu-i mai bine ca acasă» se aplică şi în rândul creştinilor. Oriunde ne-am duce, atât timp cât credinţa nu ne leagă de oamenii din jurul nostru, ne simţim singuri, atât timp cât nu intrăm într-o biserică sau o mănăstire ortodoxă, sufletul nostru se simte pustiu, atât timp cât nu putem auzi Sfânta Liturghie în limba noastră română, florile altarului Duhului Sfânt din inimile noastre se ofilesc. Poetul Alexe Mateevici scria în oda sa închinată limbii române : „Limba noastră e aleasă/ Să ridice slavă-n ceruri/Să ne spună-n hram şi-acasă/ Veşnicele adevăruri." Orice am face, gândul si inima se întorc acasă, la pământul românesc, la credinţa ortodoxă, strămoşească. Am auzit o întâmplare cum că un preot îşi dorea foarte mult să plece într-o altă ţară, tot într-o biserică ortodoxă. Preasfinţitul a îngăduit în cele din urmă această plecare, însă preotul respectiv după câteva luni l-a rugat pe acesta să-l readucă în ţară, fapt că pământul românesc se află într-o strânsă legătură cu religia noastră ortodoxă. Din nou, Părintele Cleopa ne sfătuieşte: „Să ţinem credinţa noastră pe care au ţinut-o toţi voievozii noştri şi toţi protopărinţii noştri şi toţi românii cei adevăraţi. Dacă vrei să fii fiu adevărat al lui Hristos şi al Ţării Româneşti, să ţii credinţa cea dreaptă, ortodoxă, pe care o ţinem de două mii de ani. Dacă nu, nu eşti fiu al lui Hristos şi al Bisericii, şi eşti străin de neamul românesc."

Prin biserică devenim membri ai credinţei ortodoxe şi ai României. Cu ajutorul ei putem creşte din punct de vedere religios şi doar prin ea putem ajunge la desăvârşire, biserica reprezentând «Casa lui Dumnezeu». Icoana românească este reprezentată de creaţiile lui Dumnezeu, de biserica ortodoxă, de poporul creştin, de iubirea dintre semeni, de iertare şi de sprijin moral. Fiecare om reprezintă o icoană, deoarece icoana nu reprezintă aspectul fizic, ci înfăţişează starea lăuntrică a creştinului. Creaţiile lui Dumnezeu le vedem şi simţim în fiecare ceas şi în fiecare zi, de la pământ la apă şi cer până la copaci, flori şi zumzetul păsărilor în zbor. De la copii, părinţi şi bătrâni până la case, grădini, biserici şi mănăstiri. Biserica ortodoxă se află în sufletele noastre, ale creştinilor în mod spiritual, trupesc iar în mod pământesc, real reprezintă locaşul cel sfânt unde putem fi cel mai apoape de Dumnezeu.

Poporul creştin este o mare creaţie a lui Dumnezeu, Tatăl Nostru Ceresc. Omul a fost creat pentru a stăpâni pământul şi pentru a-l binecuvânta, pentru a demonstra iubirea şi bunătatea din sufletul lui, pentru a face cunoscut cuvântul şi poruncile lui Dumnezeu şi pentru a arăta tuturor oamenilor că Dumnezeu este Cel care ne vrea binele şi care doreşte să-I urmăm mereu calea cea dreaptă. Ca un bun creştin, avem datoria de a-i iubi, sprijini şi respecta pe cei din jurul nostru, deoarece Dumnezeu este iubire şi doar prin virtuţile morale ne putem demonstra această iubire, care trebuie să predomine în inimile noastre. Poet dedicat întru totul lui Dumnezeu şi semenilor, Vasile Voiculescu identifică iubirea cu raţiunea de a trăi, în misterioasele sale *Sonete* : „Mereu cerşim vieţii ani mai mulţi, aşa-n neştire,/ Ne răzvrătim, ne plângem de risipirea noastră,/ Şi încă nu-nţelegem că fără de iubire/ Se vestejeşte Timpul în noi ca floarea-n glastră;/ Rupt din eternitate, el vrea tărâm asemeni/ Din care-altoiul şubred să-şi tragă seva nouă;/ Noi îl primim cu gheaţă şi-l răsădim în cremeni/ Când Dragostea-i unica vecie dată nouă./ Ci-n van acum te mânii pe mine şi m-arunci,/ Minunile iubirii n-au stavile pe lume;/ Ca Lazăr la auzul duioaselor porunci,/ Oricând şi ori de unde mă vei striga pe nume/ Chiar de-aş zăcea în groapă cu lespedea pe mine,/ Tot m-aş scula din moarte ca să alerg la tine."

Poporul român şi pământul românesc au trecut prin multe greutăţi, prin multe încercări şi pericole, însă credinţa în Dumnezeu ne-a ţinut tari, ne-a apărat şi ne-a ajutat să devenim o ţară unită, o ţară în care valorile morale încă se mai păstrează şi iubirea faţă de Dumnezeu şi faţă de semeni încă mai există. Filozoful C. Rădulescu-Motru mărturisea: «Poporul român a fost hărăzit de Dumnezeu pe un pământ bogat şi frumos, aşa că experienţa lui în cele materiale n-a avut prilejul să fie înteţit spre industrie. Dar în schimb experienţa avută în cele sufleteşti i-a fost din cale afară de grea. Risipit, hărţuit din toate părţile, cotropit când de unii, când de alţii, până şi îngenuncheat politiceşte lungi perioade de timp, ar fi fost un popor nimicit, dacă el nu şi-ar fi făcut din naţionalism o armătură de apărare. Idealul naţional l-a salvat. Acest ideal a dat forţelor sale împrăştiate o cristalizare, care l-a scos la liman. Astăzi iată-l popor întregit şi cu o suveranitate deplină în mijlocul popoarelor mari ale lumii."

Nina Cassian – Poezia ludică

Andreea Finichiu
elevă, Colegiul Național „M. Kogălniceanu”

Dând ascultare celebrului îndemn „Aperi librum ut vides qui allii cogitaverunt, claude ut ipse cogites”, am dobândit convingerea, fermă pentru autorul rândurilor de față, relativă de la posibilă la îndoielnică și de la îndoielnică la inacceptabilă pentru autorii altor viziuni sau abordări, că existența noastră, - considerată în perspectiva gândirii heideggeriene - are, în toate aspectele și manifestările ei o incontestabilă dimensiune ludică, fiind un permanent joc al vieții și al morții, al căutării și al descoperirii, al întrebărilor și al răspunsurilor, al hazardului și al certitudinii, al răului și al binelui, al tristeții și al bucuriei, al suferinței și al fericirii, o oscilație permanentă sau o coexistență fragilă între contrarii care se exclud și se atrag în același timp în sfera de acțiune a unor posibilități inepuizabile. Deși prezent ca dat biologic intrinsec și fundamental în toate sau aproape în toate ființele, ludicul a dobândit la nivelul speciei umane, prin accesul acesteia la logos, valoare de atitudine conștientă, devenind o permanență a creativității și a spiritualității astfel încât „întreaga cultură poate fi considerată «sub specie ludi»”[1].

Definit de-a lungul timpului de către cei mai mulți exegeți drept o formă de ficțiune regizată de propria sa logică (Johann Huizinga), ca activitate fictivă a cărei existență scapă realității imediate (Roger Caillois), sau ca „ludicitate potențială” (Jacques Henriot), jocul apare, prin distanțarea de real ca o formă de manifestare a imaginarului. Activat de voința umană printr-o decizie conștientă, jocul nu poate exista în afara unei operații mintale adecvate prin care rațiunea încearcă să creeze un context imaginar coerent asemănător realității de care acesta [jocul] tocmai s-a distanțat. „Noi [ne] jucăm, și știm că [ne] jucăm [...] Tot jucându-se, spiritul formator de limbă sare de fiecare dată de pe planul material la idee. În spatele fiecărei exprimări a abstractului se află o metaforă, și în fiecare metaforă se ascunde un joc de cuvinte. Astfel, omenirea își creează de fiecare dată forma de exprimare a ceea ce există, adică o a doua lume, poetică, pe lângă cea a naturii.”[2] Altfel spus jocul îmbogățește cadrul ficțional în care se plasează modelându-l dincolo de sfera ludicului, care devine factor de influență culturală, inclusiv la nivelul literaturii, artă a cuvântului prin excelență. Cuvântul cuprinde lumea în formă concentrată; prin apelul la cuvânt lumea poate fi recreată sau schimbată. „La început era cuvântul și de atunci cuvântul a rămas mereu la început...— spunea marele nostru poet Tudor Arghezi în bine cunoscutul volum antologic *Idei trăite* — Nu simți tu într-adevăr cărturarule că sunt noi în fiecare zi cuvintele tale, și că de câte ori iei pana, ca să le dai în vileag, e o cazană ca la facerea lumii și în fiecare zi o înviere din morți?... „Surprinzând în maniera-i expresivă inconfundabilă dramatismul repetitiv al efortului creativ și reînnoirea continuă a miraculosului în fiecare dintre rezultatele sale, autorul „Cuvintelor potrivite” pune în lumină sugerând fără a o numi, ideea acreditată astăzi de numeroși exegeți contemporani, români sau de aiurea, potrivit căreia ludicul reprezintă în fapt însăși esența literaturii. Ca și nevoia de artă, identificată de Alois Riegl - referitor la creația plastică, drept o latură structurală și structurantă a ființei umane, nevoia de literatură, nevoia de cuvânt ca parte integrantă a creației artistice în genere, este una dintre fațetele nevoii fundamentale a omului de joc, ce urmărește prin reinterpretarea datelor realității, stabilirea unui raport mai echilibrat cu lumea. Jocul cu cuvântul creator de ordine împotriva haosului, cu cuvântul ziditor de lumi imaginare dar și de realități transformabile, perfectibile, consonante cu aspirația umană la fericire se regăsește plenar, în cea mai desăvârșită exprimare a sa în poezie. „Nicăieri în sfera culturii jocul nu e mai acasă decât în poezie”[3].

În dedicația cu care se deschide Micul Prinț, lucrare desemnată de statisticieni drept cea mai citită carte a secolului trecut, Antoine de Saint-Exupéry face o afirmație pe cât de banală în aparență, și repede trecută cu vederea de un cititor prea grăbit, pe atât de profundă și tulburătoare prin reverberațiile care ating adâncurile ființei: „Toți oamenii mari au fost mai întâi copii dar puțini dintre ei își mai aduc aminte de aceasta.” Și într-adevăr, adresându-și povestea prietenului cel mai bun cu precizarea „pe când era copil”, Exupéry nu face decât să atragă atenția asupra unei realități căreia nu-i acordăm poate atenția necesară: cărțile pentru copii (ca și jucăriile) sunt de cele mai multe ori făcute de adulți dintre care, prea puțini și prea rar își mai aduc aminte de vârsta de aur. Între acești puțini aleși chemați la misiunea creației, Nina Cassian este fără îndoială alături de Elena Farago, Emil Gârleanu, Ionel Teodoreanu și mai ales Tudor Arghezi, una dintre vocile al cărui ecou dăinuie în cultura națională și prin extraordinara capacitate de a rezona cu cea mai profundă, mai sensibilă, mai vulnerabilă, dar și mai durabilă latură a sufletului omenesc care este amintirea copilăriei. Considerată în mod incontestabil drept o figură aparte în poezia românească postbelică, Nina Cassian a fost remarcată ca o autentică voce lirică de însuși Tudor Arghezi, care, încă în 1940, pe când viitoarea poetă avea doar 16 ani, după răsfoirea unui caiet de versuri al tinerei adolescente, intuise în Renée-Annie un „talent incontestabil”. Personalitate puternică, tânăra gălățeancă care visa „să mântuie lumea de toate antagonismele fundamentale”, se înscrie în organizația Tineretului Comunist, aflată atunci în ilegalitate, și se identifică liric cu spiritul frondeur al poeților contestatari, incluzându-se chiar prin poemul de debut, „*Am fost un poet decadent*“, publicat în ziarul „România liberă“ în 1945, și surprinzător nu numai prin exprimarea verbală la un timp trecut și prin conotațiile termenului din titlu ci și prin violența limbajului – în descendența experiențelor literare avangardiste. Poemele primului său volum de versuri, „La scara 1/1”, apărut în 1947, adică în același an al apariției „Cuvintelor potrivite” argheziene, se situează deopotrivă sub semnul suprarealismului prin promovarea realității interioare accesibile prin corespondențe simbolice, prin vis, prin recursul la hazardul obiectiv, la imaginar și în mod deosebit la jocul dezinteresat și spontan al gândirii, dar și sub cel al expresionismului, prin cultivarea aceluiași tip de revoltă spirituală practicat de suprarealism dar și prin exprimarea frustă a trăirilor interioare marcate de angoase existențiale,

prin hipertrofierea eului, sau prin apelul la exprimarea ermetică. Având după propria-i afirmație „o propensiune structurală spre «joc»", Nina Cassian afirmă în rândurile ce prefațează antologia *Cearta cu haosul*, 1993**,** volum ce reunește selectiv o parte dintre creațiile sale lirice și epice apărute în volume anterioare în perioada 1945 – 1991, că ceea ce constituie „principala trăsătură de unire" a cărților sale o reprezintă sărbătorirea limbii române „de la susur la orgia de cuvinte și până la invențiile în «spargă»" principiul de unitate al operei sale fiind de fapt exprimat în „vocația [sa] ludico-protestatară".

Luând ca reper pentru considerațiile ulterioare legate de tema pusă în discuție chiar această ultimă afirmație citată, cel puțin trei direcții par a se deschide pentru abordarea din perspectiva enunțată, „vocația ludico-protestatară", a poeziei Ninei Cassian: cea care exprimă atitudinea creatoarei față de viață, orientarea interioară spre un anumit mod de abordare a realității, cea destinată unui public cititor foarte special, cu un orizont de așteptare specific, oarecum limpede delimitat, și anume copiilor, și în sfârșit cea care înglobându-le în diferite proporții și sub diferite unghiuri pe celelalte două, se definește supranormativ ca experiență «lucrătoare» în interiorul limbajului poetic.

La începutul secolului XX, încercările mai mult sau mai puțin reverberante de teoretizare a creației artistice ca joc pun în valoare fundamentele acestui demers. Jocul poetic se concentrează pe dimensiunea afectivă a existenței, emoțiile sunt prelucrate conform unor reguli intersubiective care țin deopotrivă cont de sfera intenționalității și de orientările particulare ale creatorului liric, dar și de cele ale cititorului interesat, capabil sau liber să adere sau nu, potrivit așteptărilor sale, la noile experiențe lirice. „Le poète fait comme l'enfant qui joue; il crée un monde imaginaire qu'il prend trés au sérieux, c'est-à-dire qu'il dote de grandes qualités d'affects, tout en le distinguant nettement de la réalité»,[4]/(Poetul se comportă ca un copil care se joacă; creează o lume imaginară pe care o ia foarte în serios, adică o înzestrează cu importante calități și afecte, distingând-o totuși clar de realitate.) Așadar, cititorul este solicitat în permanență să actualizeze lumea textului rămânând în același timp suficient de detașat de acesta pentru a nu confunda realitatea construită în spațiul acestuia cu adevărata realitate.

Sfâșiată de «Controverse», interioritatea lirică a poetei simte impulsul de a desena, de a structura potrivit altor reguli, pe alte coordonate logice realitatea imediată scriind, scrisul e un semn identitar al prezenței eu-lui în lume, al legăturii sale rațional - logice cu această realitate concretă, dar în același timp al ludicului ca joc asumat, „un poem oblic, o caligramă", expresie a unei realități diferite, organizate după o logică aparte, situată în afara reperelor raționale și care nu poate fi definită decât cu aproximație: „Cineva spunea: e o direcție / Rezolvată dincolo de ramă." Cel care vorbește, „Cineva", apare ca semn al alterității, îl indică pe «celălalt», o posibilă conștiință receptoare a mesajului poetic, pe cititor în ultimă instanță ca posibil partener al jocului poetic, oricum o subiectivitate abstractă niciodată descifrată sau descifrabilă, poate, de ce nu?, o mască sub care se ascunde un avatar al eului liric. Foarte semnificativă prezența verbului „spunea", indice al încercării de descifrare a celeilalte realități; forma de imperfect a verbului este un semn al nesiguranței, al îndoielii, sintetizând un șir de tentative interpretative potențial eșuate, potențial finalizabile, dar neepuizate. Spiritul ludic, concretizat în activarea conștientă, - deci acceptată, a căutării ca joc, este prezent în interiorul acestora. Precizarea „*e o direcție*", implică o alegere asumată de către «celălalt», ca parte asociată a jocului indiferent de ipostaza care i s-ar conferi (cititor sau alter-ego al eului liric). «Rezolvarea» direcției constituie imaginea acelei noi realități, recreate în spațiul poemului, în afara realității concrete imediate, limitată de convenții, tipare și prejudecăți, adică, „dincolo de ramă". Percepția noii realități este una contradictorie; induce elemente specifice atitudinii ludice, o notă de umor făcându-și simțită prezența în controversa interpretărilor: „Unul râdea: e o mătură, / Vă jur că-i o mătură și atât! / Altul plângea: pomul, pomul, / Cu portocale la gât!". Ochiul atent și inteligența lucidă ale poetei sesizează cu o amărăciune lapidar exprimată în jocul sintactic al construcțiilor alternante „Unul râdea.../Altul plângea..." incapacitatea gândirii raționale de a concilia realitatea concretă cu realitatea poetică. Nici „Unul" nici „Altul" nu pot identifica adevărata «direcție», sensul profund al poemului, pentru că „Nu se găsea nici un semn", niciunul din reperele limbajului cotidian prozaic nefiind vizibil prezent în aria expresiei lirice care instaurează o altă ordine de semnificare a cuvintelor. Pentru a suprima «controversele» dintre cel care reduce noua realitate întemeiată prin forța creatoare și modelatoare a limbajului poetic doar la un banal element al existenței practice, „...e o mătură,/Vă jur că-i o mătură și atât!" și cel care deplânge pierderea concretului palpabil, „...pomul, pomul,/Cu portocale la gât!", ascuns sub masca „Marelui Plastic", demiurg hilar al unei lumi care își joacă propria dramă, eul liric, întreprinde cu dezamăgire și amară ironie gestul suprem de desacralizare și denunțare a realității zidite cu atâta efort prin limbajul poetic pentru a pune în loc o foarte accesibilă realitate comună: „Atunci Marele Plastic/A dezumflat lumea de gumilastic/ și a clădit-o din lemn."(Prin acest act, are loc ieșirea din joc.)

Paginile de proză și poeziile destinate micilor cititori, pun în lumină atașamentul Ninei Cassian față de un gen de literatură foarte specific, abordat de poetă firesc, cu naturalețe dar cu rigoare și maximă rigurozitate, gen care a consacrat-o în conștiința unui public cititor extrem de larg, mai mult chiar decât restul creației sale gustate mai ales în cercurile unor lectori foarte avizați. Vorbind despre așa-zisul refugiu în literatura pentru copii, poeta mărturisește că a simțit la un moment dat nevoia de a evada „într-o zonă în care se mai putea strecura feeria, fantezia și din când în când câte o metaforă." Nică fără frică, 1950; Ce-a văzut Oana, 1952, Prințul Miorlau, 1957, Chipuri hazlii pentru copii, 1958 , Aventurile lui Trompișor, 1959, Întâmplări cu haz, 1969, sunt câteva dintre volumele care stau mărturie pentru înclinația sa ludică dublată de un ascuțit simț parodic și o fină aplecare spre umor și ironie.

Revenind la aspectul de bază al temei, dimensiunea ludică a poeziei pentru copii a Ninei Cassian, e vizibilă imediat nota hazlie, ușor umoristică, tenta simpatetic ironică a limbajului poetic, din care transpare nu numai atașamentul sufletesc profund al poetei față de conținutul ideatic ca și față de destinatarul direct al versurilor sale, dar și luciditatea și responsabilitatea gravă a unui creator conștient de dificultatea acțiunii asumate, date fiind particularitățile psihologice ale receptorilor țintă. Textele poetice adresate acestui public care de cele mai multe ori este secondat în demersul său lectoral de un cititor avizat și circumspect, conțin mai întotdeauna două tipuri de mesaje, unul deschis spre receptorul copil și un altul discret, oarecum voalat, adresat cititorului matur, cândva și el copil, trăind poate nostalgia unei alte vârste, sentiment resimțit intens și de autoare. Prezent în cel mai înalt grad în aceste creații de un lirism copleșitor, ludicul ca mod de construcție textuală poetică, nu trebuie confundat cu hazul, care este o consecință firească a scriiturii de acest tip. Cititorul copil acceptă textul ca pe un joc în care el se întâlnește cu sine,

identificându-se cu personajele sau cu trăirile lirice cu care intră în contact prin lectură, directă sau indirectă, făcută de un adult, a cărui intervenție expresivă, poate modaliza receptarea mesajului poetic în direcția viziunii sau a intenționalității autorului. Dincolo de funcția sa estetică, ludicul dobândește în contextul special al poeziei pentru copii a Ninei Cassian și o importantă valoare didactică, o funcție instructivă, de învățare, cât și una educativă. Poeme precum Prințul Miorlau, În țara lui Mură-n Gură, Ceapa, Țurțurul, Pui de rață, Cartea nouă, constituie câteva exemple edificatoare în acest sens.

În țara lui Mură-n Gură, ludicul este evident încă de la început, și apoi pe toată întinderea poemului în procedeele de construcție textuală, începând cu metrica bazată pe alternanța aleatorie pentru un neavizat dar riguros controlată de poetă, a versurilor de opt sau patru silabe, „Și dulceața zice: ia-mă!/ și paharul zice: bea-mă/Ia-mă! Bea-mă!/Ușor de zis!", de șapte sau șase silabe „Însă gura s-o deschizi,/ Nu-i deloc așa ușor!/-Ajutor! Ajutor!", continuând cu rima fie împerecheată, „Dar e timpul să fac baie!/Apa intră în odaie/Cu volanele-i albastre./- Ne-adresăm domniei voastre!" fie încrucișată, Când mă scol de dimineață,/ Nu la șapte, ci la zece,/Vine-o tavă cu dulceață/ și-un pahar cu apă rece." cu aglomerația enunțurilor exclamative „Ia-mă!Bea-mă!/Ușor de zis!", „Uite-așa, culcat în pat!/...", „Uite-așa, în așternut!" și exemplele ar putea continua. Dintr-o altă perspectivă, ludicul ca element de construcție textuală poate fi evidențiat în deturnarea modului de adresare ceremonioasă prin extragerea sa din câmpul logico-semantic al funcționării sociale și implicarea acestuia în câmpul jocului, unde normele comportamentale active în realitatea concretă sunt minimalizate și duse în zona derizoriului, a hazului nevinovat:„-Ne-adresăm domniei voastre!/- Cum doriți să fiți spălat?" „Cum doriți să fiți lăută", Iar, acum prosopul cel pufos/Se înclina, moale, până jos/-Eu să vă frec aș vrea, pe spate...". Din punctul de vedere al realității ficționale, poemul se încadrează perfect în logica estetică a basmului cult, convențiile fiind strict respectate. În primul rând, Nina Cassian recurge la o situație șablon, traducând, așa cum observa George Călinescu o idee morală în materie fabuloasă.[6]/ Țara lui Mură-n Gură e un tărâm fabulos creat în spațiul ludic printr-o convenție asumată individual și acceptată tacit și colectiv de cititori, în care, eroul imaginar subsumează trăsături și atitudini comportamentale recognoscibile în planul non-ficțional al realității într-o arie extrem de largă, - dar concentrate în narațiunea exprimată la modul liric, și atribuite unui singur personaj reprezentativ, Mură-n Gură, în care, mulți dintre micii destinatari ai textului, ca și adulții mediatori ai lecturii acestora, se pot recunoaște referitor la anumite momente sau la anumite dorințe neexprimate cu voce tare dar cu siguranță mai mult sau mai puțin intens trăte la un moment dat. Înglobând ficționalul în jocul poetic, se deschide accesul la exprimarea liberă, nesancționabilă, a cititorului, în spațiul propriei realități ficționale unde ludicul este stăpân și el se poate juca de-a orice. „Le facteur fictionnel apparaît central dans l'équation ludique....le jeu enrichit le contexte fictionnel dans lequel il s'inscrit, au point d'influer sur son évolution en dehors du cadre ludique."[7]/(Factorul ficțional apare ca fiind central în ecuația ludică... jocul îmbogățește contextul fictional în care se înscrie, încât îi poate influența evoluția în afara cadrului ludic.) Orice copil care se joacă, - sau care acceptă să participe la un joc propus, (în cazul de față textul poetic), - observa Sigmund Freud privind activitatea ludică din perspective psihanalitice, se comportă ca un poet, își creează o lume a lui în care transpune elementele lumii în care trăiește în mod obișnuit, organizându-le după reguli noi, după propria dorință. Privită din acest unghi, creația literară este un vis devenit realitate[8]/, iar ficțiunea ludică ar trebui luată ca punct de reper atunci când se pune problema redefinirii frontierelor jocului literar.

În experiența poetică în care angajându-se dintr-un nestăpânit instinct ludic, poeta încearcă să-l atragă deopotrivă pe cititor, jocul cu cuvintele urmează riguros o logică formală a discursului în care, organizarea sintactică a limbii române este respectată și favorizează cel puțin la nivel intuitiv, recunoașterea și înțelegerea acesteia, dar și identicarea claselor morfologice: „astrige", „au zâmbat". „s-au drugit". „plăvea", includ terminații sonore care permit imediat încadrarea în clasa verbului, ba chiar și precizarea modului și a timpului, respectiv prezent indicativ în cazul celui dintâi, perfect compus în cazul următoarelor două, imperfect pentru ultimul exemplu. Lexeme ca „vereagul", „firiga", „coroavele" în finalul cărora apar articole hotărâte enclitice indică apartenența acestora la clasa substantivului. În construcția „Gorsul își astrige dagul" poate fi recunoscută de exemplu, topica subiect-predicat (exprimat prin verb reflexiv)-complement. Și analiza ar putea continua. Ceea ce este însă demn de reținut, este că deși dus la un nivel formal extrem de înalt, jocul poetic nu exclude dimensiunea afectivă a receptării, dinamica demersului ludic al autoarei nerezumându-se la simplul joc de cuvinte adresat intelectului. Emoția sa caută o cale de întâlnire cu emoția cititorului, iar această întâlnire se produce în realitatea cuvântului creator de lume. În rest, relația de adeziune sau respingere rămâne mereu una absolut personală.

Note:

1. Johann Huizinga, *Homo ludens*, București, Ed. Humanitas 2007, p. 44.
2. Idem, pp 43-44.
3. Ion Pop, *Jocul poeziei*, București, Editura Cartea Românească,1985, p. 5.
4. Sigmund Freud, *Essais de psychanalyse appliquée*, tr. fr., Paris, Gallimard, 1973, p. 70.
5. Paul Faucher.
6. Cf. George Călinescu, *Estetica basmului*, Bucuresti, EPL, 1965.
7. Antoine Dauphragne, *Le sens de la fiction ludique: jeu, récit et effet de monde*, Strenć, 2011.
8. Cf. Sigmund Freud, «La création littéraire et le ręve éveillé» [1908], în Essais de psychanalyse appliquée, tr. fr., Paris, Gallimard, 1973, p. 70.
9. Paul Valery, *Morceaux choisis: prose et poésie*, in Dico citation.

Bibliografie:

1. Călinescu, George, *Estetica basmului*, București, EPL,1965.
2. Dauphragne, Antoine, *Le sens de la fiction ludique: jeu, récit et effet de monde*, Strenć, *2011.*
3. Faucher, Paul, «*Comment adapter la littérature enfantine aux besoins des enfants à partir des premières lectures*», Bulletin des bibliothèques de France (BBF), 1958, n°5, p. 345-352.
4. Freud, Sigmund *Essais de psychanalyse appliquée*, tr. fr., Paris, Gallimard, 1973.
5. Huizinga, Johann, *Homo ludens*, București, Ed. Humanitas 2007.
6. Pop,Ion, *Jocul poeziei*, București, Editura Cartea Românească,1985.
7. Valery, Paul, *Morceaux choisis: prose et poésie,* în Dico citation.

Ape. Stâlpi reci, sărutându-se

Ioana-Codruța Tudoriu
studentă, poetă

Casa Azul, început de secol XX. În anul 1907 „după mamă", și-n 1910 după voința proprie, influențată de evenimentele ce aveau să schimbe fața Mexicului, se naște, nu doar fiica Matildei Calderon y Gonzales și a lui Guillermo Kahlo, ci și cea care avea să fie copilul revoluției mexicane, porumbița, artista Frida Kahlo.

Coloratura sa exotică și opera *„acidă și tandră, dură ca oțelul și delicată și fină ca o aripă de fluture, plăcută ca un surâs, dar profundă și crudă ca amărăciunea vieții*"[1] o așază în rândul protagoniștilor culturii mexicane. Deși ia parte la „Expoziția internațională a suprarealismului" în Galeria de artă mexicană a lui Inès Amor, concepută de André Breton, de poetul peruan César Moro și de Wolfang Paalen, Frida Kahlo se revoltă când este clasată de critici printre suprarealiști. Mărturisește într-o scrisoare către prietenul său, istoricul de artă Antonio Rodriguez, că își dorește ca arta ei să fie expresia libertății, a luptei pentru pace: „ *[…] Nu știu într-adevăr dacă picturile mele sunt sau nu suprarealiste, știu însă că sunt expresia mea cea mai sinceră […] Detest suprarealismul. Pentru mine este o manifestare decadentă a artei burgheze. O deviere de la acea artă pe care poporul o așteaptă de la artist. […] Sper să fiu demnă, cu picturile mele, de poporul căruia îi aparțin și de ideile care-mi dau putere*." Se dovedește a fi un îndrumător strălucit pentru elevii săi, asumându-și în foarte mică măsură titulatura de „profesor". Își provoacă ucenicii să părăsească atelierele din interiorul școlii, antrenându-i în piețe, în grădini, alege siturile arheologice și periferiile, tocmai pentru a le transmite viața: „*Muchacos*, începea ea, închiși în școala aceasta nu putem face nimic. Să ieșim în stradă".

Ziua Independenței Mexicului. Suferința fizică devine constantă în viața Fridei. Un tramvai și un autobuz se ciocnesc. Trupul Fridei este zdrobit. Durerea se împletește cu atașamentul puternic față de viață. De aici, arta: […] *Lacrimile strălucesc asemenea diamantelor, iar sângele curge de un roșu intens, cel mai prețios dintre lichide*."[2] De altfel, întâile sale creații datează din perioada imediată accidentului. Patul durerilor și al recuperării devine un atelier în miniatură. Îndată ce va putea ține-n mână instrumentele pentru desen, creează o schiță în creion **Accidentul** - *„[…]Violența care emană din trăsătura sa viguroasă ne face aproape să auzim scrâșnetul fierului. […]"*[3]. Prima pictură importantă din ceea ce urma să reprezinte fenomenul Frida Kahlo, este **Autoportret cu rochie de catifea**. Studiază frenetic în perioada convalescenței Renașterea și arta plastică renascentistă. În plan real își poate îndrepta atenția doar către ea însăși - devine prin acest eveniment care trasează coordonate-spectacol ale vieții sale, singurul material uman: „[…] *Mama îi instalează un pat cu coloane, de baldachinul căruia atârnă o oglinjoară. Cere să i se facă un șevalet special, iar tatăl îi oferă o cutie de culori. Sta închisă într-un soi de cabinet cu oglinzi*."[4] În spiritul manieriștilor, întâia sa operă poartă amprenta personajelor nobile pictate de Bronzino. De fapt, învață să exploateze neputința fizică, având de-a face cu propria-i identitate care dă naștere la problematica artei sale: iluzie, dedublare, moarte. Chiar Bronzino, manierist în creația sa, cultivă ambiguitatea fiind adept al sensului dublu. În ceea ce o privește pe Kahlo, acest autoportret naște o adevărată modernitate: chipul luminat, fondul întunecat, apele unei mări în spirale cu valuri ce se apropie de stilul Liberty; liniile curbe, ondulate, curg firesc, fixând ritmul interior al picturii. Din acest moment, existența sa este asemănătoare unei competiții în care se ia la trântă cu moartea. Frida Kahlo este unul dintre acei călători de cursă lungă. Autoportretele dovedesc o căutare spirituală și estetică a unei conștiințe care ia naștere permanent, la fel cum devine. Universul

creației sale a fost populat de propria-i înfățișare, de originea sa dublă - americană și europeană, de impactul tehnologiei asupra societății, de lumea păsărilor și plantelor. A fost asemănată lui Tlazolteotl, ființă-purtătoare a unei naturi duale-zeiță a păcatelor și viciilor, totodată binefăcătoare, cu puteri tămăduitoare.

Pulsație, animalitate, instinctul maternității neexperimentate. Trei încercări ratate. Cerneală, pete, sânge, boala. Pete, culori, căutări, boală, stop. Ex-voto. „*Diego- logodnicul meu/ Diego= eu=Diego Univers/ Diego pictor/ Diego amantul meu/ Diego copilul meu/De ce îl numesc/ Diego al meu?*" Diego în gândurile mele, 1943.

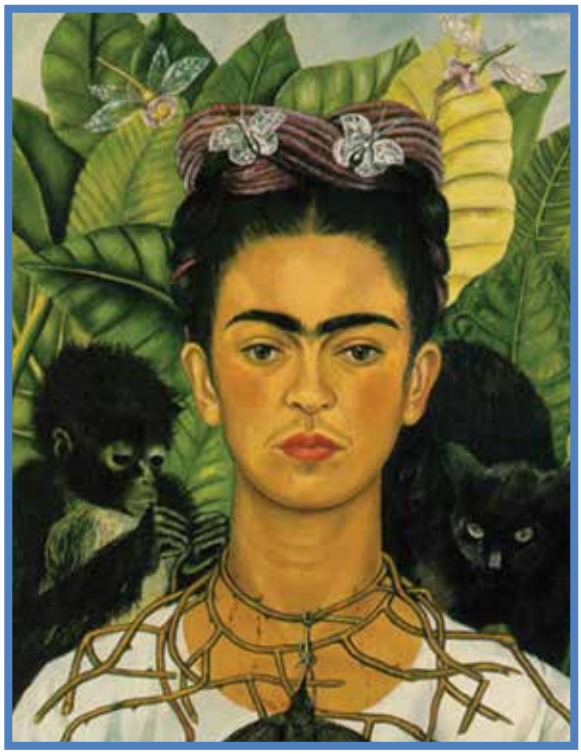

Frida Kahlo, Autoportret

Ofelie floral, a făcut plută pe apele morții, deși trupul nu i-a mai putut fi sprijin: „*Sunt DEZINTEGRAREA*!" va scrie în jurnalul său, desenând statui sfărâmate: „*De ce aș dori picioare, dacă am aripi să zbor?*". Gândul de pe apa din cada din încăperea fără oglindă. Nadja. Cuceririle. 17 picturi. Paris. Mâinile în chipul unor podoabe-Pablo Picasso. Cerceii. Paris. Pământul Mexicului o cheamă înapoi. Frida Kahlo este prea sălbatică pentru mirajul pe care Franța-l va oferi. Metalul rece, fierul. Pântecele umflat. Litografii. Bombă legată cu panglică. Cometă. Zbor frânt. Adulterul Cristina-Diego generează una dintre cele mai violente perioade ale creației. Apare copilul mort în rochie de gală. Facilul triumf senzual. Suava imbecilitate a așteptării. VIVA LA VIDA. *Frida, pata de palo.* Pată de culoare în mijlocul unui New York cenușiu, copiii aleargă în urma sa, strigând - „*Unde este circul?*".

Universul animal este îmbogățit sub acoperișul acestui cuplu împăcat - microcosmos unde domnește vegetația luxuriantă. Borduri roz și obloane verzi. Fiecare prânz - o natură moartă, teatralizată. Experimentarea unui fapt: trădarea. Apostolii mexicani înconjurând-o. Fiică. Diego și Frida. *Sunt unul pentru celălalt, rând pe rând, copil și părinte*. Dublu și contrariu. Cele două Fride. Inimi intacte. Inimi sângerânde. Purtătoare a păcii, regăsește poate, originea prenumelui său: în germană *Friede*, pace. Cicatricile, Frida-neagră și goală, dubla origine. Firele de sânge pe albul căzii. Vulcanul în erupție.

„*Frida logodnica mea/ Frida=eu=Frida Univers/ Frida pictor/ Frida amanta mea/ Frida copila mea?/ De ce o numesc/ Frida a mea*?" Cicatricea deschisă a piciorului drept. Spectacolul vieții, menținându-și echilibrul pe funie: șerpi, insecte, acrobați, Fulang, domnișoara Capulina, papagalul Bonito. Botezul unei lumi necuvântătoare umanizate.

Trupul - ancoră-n fier, ancoră-n apele tulburi ale vieții, în apele calde ale artei. Mexicul în plină eferverscență. Ambiția artistică supraviețuiește oricărei încercări conjugale. Triumful vieții asupra morții. Triumful artei asupra suferințelor.

Ea - desfășurându-se drept una dintre cele mai deosebite artiste ale secolului XX. Ea, îndepărtată, impresionează prin aspectele neobișnuite, ciudate. Ea, un tărâm tropical, atrăgător și respins, respingător niciodată, ea - Frida. Frida-rochiilor tehuane, Frida-androgin. Frida - urma băiatului dorit, mai apoi regăsit. Frida-tehuană. Frida scriind scrisori. Permis. Frida, pictând. Frida, iubind. Frida suferind. *Totul trebuie să dispară în distrugerea trupului. Primită frântă, restituită pe deplin integră.*

Nu mai rămâne timp. Nu mai există distanță.

Note:

1. Diego Rivera către un critic american, 1938.
2. J.-M. G. Le Clézio, *Diego și Frida*, Editura Stock, 1993.
3. Christina Burrus, *Frida Kahlo*, trad. Vasile Savin, Editura Univers, 2007, pag. 25.
4. Christina Burrus, op. cit., pag. 27.

Eminescologul Nae Georgescu revine (II)

Ionel Necula
filosof, scriitor

M-am întrebat deseori, o fac și acum punând aceeași întrebare cu care Noica și-a trecut examenul de licență, dar, firește, în alt context problematic și vizând alte finalități: *Cum e cu putință ceva nou,* după câte s-au scris despre Eminescu? Răspunsul e simplu: numai în măsura în care la bibliografia problemei s-au adăugat mărturii noi sau se recitesc cele vechi, se revizuiesc și se operează cu o altă logică, și c-o altă perspectivă. Or, la Nae Georgescu întâlnim toate aceste considerente: îmbogățește bibliografia eminesciană cu câteva mărturii noi. - Relatarea lui Petniceanu, cazul Făgărășanu, memoriile Regelui Carol I, aduc elemente peremptorii pentru înțelegerea dramei ce se pregătea lui Eminescu, iar recitirea lor de către autor, de fapt, recitirea întregii bibliografii eminesciene este, cred, cea veritabilă. Putem spune acum, după travaliul dlui Nicolae Georgescu, că se poate reconstitui până la detaliu traseul eminescian din acele zile învolburate și prevestitoare de rău. Era evident că poetul căzuse din locul lui hiperionic, vorba țăranului român, la loc de cânepă (locul cel mai puțin fertil pentru orice altă cultură).

Amendamente și polemici Cum era de așteptat, un subiect cu atâtea depoziții la activ, nu putea fi abordat fără a intra în coliziune, în concordanță sau în antiteză, cu alte puncte de vedere și cu alte poziționări. Nicolae Georgescu este adeptul ideii de dublă sacrificare a lui Eminescu, propusă de Th. Codreanu și care a cunoscut repede o largă adeziune printre eminescologi. Era de așteptat ca în demersul său autorul să ia atitudine, să se încrucișeze cu alte opinii și puncte de vedere și să se poziționeze atitudinal. Nae Georgescu nu este un polemist corosiv, cătrănit și țâfnos, care să-și elimine și să-și desființeze adversarii. Cu rafinamentul său glazurat nu recurge la limbajul abraziv, chiar atunci când este îndreptățit, iar preopinentul său o reclamă, dar nici nu lasă neamendate criticile ce i se aduc. Au fost situații când chiar m-a intrigat gentilețea cu care a răspuns unor nevolnici, care ar fi meritat un tratament mai ascuțit. Gentileţea o regăsim și în recenta sa carte, dar, ca și în alte situații anterioare este dublată de un raționament infailibil.

Polemizează în primul rând cu Lucian Boia. Există în bibliografia eminesciană mărturii care sunt preluate de la un cercetător la altul ca fapte definitiv statornicite, ca tabu-uri, deci scutite de orice îndoială. Este cazul mărturiilor semnate de Vintilă Rusu Sirianu, reconstituite din povestirile tatălui său, Ion Rusu Sirianu care l-a cunoscut bine pe poet, a împărțit cu el aceeași cameră în casa lui Slavici în vremea ultimelor zile de travaliu gazetăresc, înainte ca mintea să i se întunece. Este una dintre cele mai complete mărturii privind comportamentul poetului atunci când l-au pus în *camisolul de forță* și cei mai mulți dintre eminescologi n-au mai găsit de cuviință să verifice informația, au asumat-o ca veritabilă, ca una care provenea dintr-o sursă sigură. Lucian Boia a avut această curiozitate de istoric și constată că mărturiile lui Vintilă Rusu Sirianu trebuiesc suspectate cel puțin de eroare pentru că Ion Rusu Sirianu a venit în București abia în 1884 și nu putea împărți cu poetul aceeași cameră în casa lui Slavici. Concluzia lui Lucian Boia a zdruncinat serios teoria dublei sacrificări a poetului, doar că Nae Georgescu recitind mai atent documentele observă că e posibil ca poetul să fi fost arestat *de mai multe ori la sfârșitul lui iunie, reușind să scape probabil prin prieteni influenți (p. 68).* Amintirile nepotului lui Slavici, descrierea momentului recluziunii poetului, îmbrăcămintea și momentul *nu seamănă cu descrierea Ciurcu-Ventura (întărită de procesul verbal al locotenentului Câtă Niculescu),* ceea ce înseamnă că se referă la alt moment din biografia lui Eminescu. De altfel, în necrologul din 1909, principalul document invocat de Lucian Boia, indica anul când Ion Rusu Sirianu a fost încadrat ca profesor la școala pedagogică și nu anul venirii sale în București. Din relatarea lui Vintilă Rusu Sirianu nu reiese că Eminescu era în *comisol de forță* ci în haine civile, nepotrivite pentru statura

lui, dar, oricum, altele decât cele consemnate în alte mărturii. *Dăm crezare acestei descrieri cel puţin în proporţie de 15-20% (p. 207).*

Am insistat mai mult asupra acestui aspect pentru că are o mare greutate în recunoaşterea dublei sacrificări a poetului.

Mai polemizează Nae Georgescu cu dna Ilina Gregori în privinţa Ediţiei Maiorescu a poeziilor lui Eminescu. Autoarea susţine că Maiorescu doar a adunat poeziile poetului disipate prin **Convorbiri literare**, unde, chipurile, şi-ar fi publicat *toate poeziile.* Nici vorbă, replică autorul cărţii *până la 28 iunie 1883 Eminescu publicase în* ***Convorbiri literare (...)*** *abia vreo 40 de poezii,* ceea ce înseamnă că restul au fost preluate din proiectul eminescian aflat în faza avansată de stabilire a cuprinsului. Poetul lucra efectiv la adunarea poeziilor într-o ediţie de autor, dar n-a reuşit s-o finalizeze până la momentul fatidic. Aşadar, lui Maiorescu nu-i revine decât meritul de a fi fost primul editor al lui Eminescu lucrând pe un proiect articulat în mare parte de poet.

Mai polemizează Nicolae Georgescu cu juristul Călin I. Cernăianu care crede că familia poetului nu s-a interesat de soarta lui Eminescu, deşi există cinci dovezi care vorbesc despre vizita făcută de Gheorghe Eminovici şi de căpitanul Matei, (fratele poetului), criticului Maiorescu şi autorul le menţionează pe toate, cu toate rezonanţele printre cunoscuţi. Cu prilejul acestei vizite, Matei intră în camera sigilată în care locuise Eminescu, probabil cu consimţământul lui Maiorescu, şi ia din lada cu lucruri şi documente a poetului ceasul de aur – cel mai de preţ lucru de care dispunea şi de care se lega nădejdea lui, deseori exprimată, că din vânzarea lui va putea face rost de suma trebuincioasă pentru aducerea Veronicăi Micle la Bucureşti. Dintr-o scrisoare a Clarei Maiorescu (soţia criticului) către Emilia Humpel (sora criticului) aflăm că Matei trecea drept un *ţicnit,* dar, spre cinstea lui, autorul nu insistă asupra acestui aspect. La toate aceste dovezi se mai adaugă notaţia din jurnalul lui Maiorescu, unde se stipulează clar, la ziua de 18 august 1883, că a fost vizitat, *cu două zile în urmă,* de tatăl poetului. Faptul că nu-l pomeneşte şi pe Matei ne-ar induce ideea că n-au venit împreună, dar faptul în sine prezintă mai puţină importanţă. Firește, poetul se află sub protecţia lui Maiorescu, singurul din București care dispunea de posibilitatea externării lui, dar şi tatăl poetului, dacă şi-ar fi propus avea acest drept, de a-l elibera din ospiciu. Dacă n-a făcut niciun demers în această direcţie e un semn, probabil, că avea deplină încredere în Maiorescu.

Nu polemizează, în sensul strict al cuvântului, dar este amintit şi numele lui Corneliu Botez, cel care a luat iniţiativa ridicării unui grup statuar la Galaţi, în 1909, cu prilejul aniversării a două decenii de la moartea poetului. Solemnitatea dezvelirii a fost fastuoasă, cu participanţi veniţi din întreaga ţară şi C.F.R.-ul a acordat atunci gratuităţi pe tren tuturor celor ce declarau că vin la Galaţi pentru eveniment. Era al patrulea bust ce se ridica lui Eminescu, după cel de la Botoşani (1890), din Dumbrăveni (1902) şi din București, în parcul din faţa Ateneului. Cu acel prilej s-a editat şi o carte, **Omagiu lui Mihai Eminescu,** care s-a reeditat la Editura Centrului Cultural Dunărea de Jos din Galaţi în 2008, cu prilejul aniversării centenarului statuii.

Opinia lui Nae Georgescu este că iniţiatorul acestei omagieri a acordat mai multă atenţie poeziei decât publicisticii. Aşa este, dar nu e singurul. Mulţi analişti cred că între poezia şi publicistica lui Eminescu este o prăpastie. Nu-i greu de observat că presupusa disproporţie este cultivată mai ales de cei care nu-i împărtăşesc convingerile politice. Ar trebui să se înţeleagă odată că opera lui Eminescu este unică şi unitară, că nu pot fi desprinse din ea componente fără afectarea întregului.

Încă ceva. Am fost multă vreme un adept al ideii de dublă sacrificare a lui Eminescu. Când am văzut însă toate derapajele pe care le-a generat, transformarea lui Maiorescu într-un *derbedeu al culturii românești* şi ţap ispăşitor pentru tot ce s-a întâmplat cu Eminescu, am înţeles că lucrurile au fost schimonosite rău de tot şi cei ce-au pus în circulaţie ideea dublei sacrificări au datoria de a pune lucrurile la punct şi de a-i tempera pe zeloşii ideii aflaţi într-un îngrijorător deficit de luciditate.

Oricum, cartea lui Nae Georgescu completează fericit cunoştinţele noastre despre ultimii ani din viaţa lui Eminescu. Ne-a arătat încă odată, ceea ce multă lume ştia deja, că autorul este unul dintre cei mai avizaţi în probleme de eminescologie şi că prestaţiile sale ar trebui să se bucure şi de o recunoaştere publică, alta decât simpla recunoaştere publicistică. Nu ştiu cine ar putea s-o facă – poate Uniunea Scriitorilor, poate Academia Română sau Institutul Cultural Român - dar strădaniile sale trebuie, într-un fel, preţuite şi recunoscute de instituţiile cu responsabilităţi din această ţară. Oricum, eu îl felicit încă o dată pe autor şi-i promitem că-i vom urmări prestaţiile în continuare cu aceeaşi curiozitate neerodată.

Basarabia pe taraba de la București (II)

Iulius Predușel
scriitor

Urmare a războiului Crimeii din 1853 și Congresului de Pace de la Paris, cele șapte puteri ale Europei au hotărât retrocedarea către Moldova a județelor din sud-estul Basarabiei: Cahul, Bolgrad și Ismail, precum și nordul Deltei Dunării, dar prin Protocolul Conferinței de la Paris din ianuarie 1857, prin modificările prevederilor Tratatului din 1856, Moldovei i s-au dat numai cele trei județe; Insula Șerpilor și insulițele de pe brațele Dunării au fost puse sub suzeranitatea Imperiului Otoman. În urma războiului din 1877-1878 la care România a luptat alături de ruși împotriva turcilor a fost trădată de aliatul care ceruse ajutorul de a nu pierde războiul în sudul Dunării cu turcii, numai după amenințarea părăsirii Conferinței de Pace de la Berlin, în final s-a ales cu un schimb de teritorii, România primind Dobrogea de nord (de astăzi) cu Delta Dunării și Insula Șerpilor în schimbul cedării celor trei județe recuperate la 1856-1857.

Condițiile favorabile create în timpul Primului Război Mondial au permis unirea Basarabiei cu România.

Mai întâi a avut loc ruperea alianței între România și Sovietele create în rândul trupelor care luptau alături de armata română pe frontul din Moldova, prin dezertarea de pe front, după care concomitent cu tratativele de pace cu inamicii urmarea armistițiului de la Focșani, armata română a trebuit să scoată din Moldova colosul de peste 1200.000 de militari bolșevizați, luptând cu aceștia până au fost aruncați dincolo de Nistru.

În aceste condiții și ca urmare a Congresului Popoarelor din Rusia desfășurat la Congresul Soldaților Moldoveni din 20 octombrie 1917 de la Chișinău, la 21 noiembrie 1917 Congresul a hotărât ca Sfatul Țării de la 120 de deputați să fie majorat la 150 din care 105 români, 15 ucrainieni, 14 evrei, 7 ruși câte 2 bulgari, găgăuzi și germani și câte unul polonez, armean și grec și la 2 decembrie 1917 Sfatul Țării a adoptat Declarația prin care s-a proclamat Republica Democratică Moldovenească ce urma a face parte din Republica Democratică a Rusiei, care nici nu exista, iar la 7 decembrie puterea executivă a fost încredințată unui Directorat condus de Pantelimon Erhan.

Odată cu prima lună din iarnă, în decembrie 1917, Basarabia a fost scena unor acțiuni anarhice provocate de organisme armate care se împotriveau Sfatului Țării al Republicii Democrate a Moldovei și anume: Frontodelul (comitetul de front), Comitetul muncitorilor și soldaților din Chișinău (de orientare bolșevică) și RUMCEROD-ul din Odessa, organizația antiromânească bolșevică condusă de Cristian Rakovski și Mihail Gheorghiu-Bujor, din care făceau parte alți bolșevici basarabeni și emigranți din România printre care Max Goldstein, unul din autorii atentatului de la Senat în 1920.

În aceste circumstanțe Sfatul Țării (Moldovei) la 22 decembrie 1917 Consiliul Directorilor Generali printr-o telegramă trimisă Ministrului de război român s-a solicitat trimiterea la Chișinău a unui regiment ardelenesc. Ca răspuns Marele Cartier General Român a ordonat ca Batalionul de voluntari român de la Kiev să ajungă la Chișinău. Abia sosit în gara de la Chișinău la 24 decembrie 1917 a fost atacat în tren de unități ale armatei ruse revenite de peste Nistru și voluntarii ardeleni au fost dezarmați, bătuți și luați prizonieri.

Datorită situației care se complica, la 4 ianuarie 1918 guvernul român a autorizat intervenția Armatei Române în Basarabia a Corpului 6 Armată format de diviziile 11 și 13 infanterie, 1 și 2 cavalerie.

În seara zilei de 13 ianuarie 1918, brigăzile 21 și 22 infanterie din divizia 11 infanterie au intrat în Chișinău, cu o primire entuziastă din partea populației.

Situația creată a supărat Rusia bolșevică care a decis ruperea relațiilor cu România, expulzarea diplomaților acreditați și hotărârea de a păstra tezaurul României de a fi restituit poporului român.

După o serie de dezbateri, Sfatul Țării la 24 ianuarie a proclamat independența, cu unanimitate de voturi, după ce la 13 ianuarie Divizia 11 infanterie

a obligat armatele ruse bolșevizate să se retragă peste Nistru, restabilind ordinea.

Dizolvat Consiliul Directorilor, puterea executivă a trecut asupra Consiliului de Miniștri, iar președintele Republicii, Ion Inculeț, primit cu entuziasm, s-a făcut primul pas spre unire, dar trebuia rezolvat un obstacol de către România care se găsea în complicatele tratative de pace de la Buftea – București cu Puterile Centrale, la care guvernul ucrainean a trimis o notă menționând că „Basarabia din punct de vedere etnografic, economic și politic formează o unitate indivizibilă cu teritoriul Ucrainei". Dar cererea Ucrainei prin care solicita puterilor centrale de a participa la tratative de pace și deputați basarabeni în propria delegație a fost respinsă de Puterile centrale și în același timp Berlinul s-a opus pretențiilor ucrainene și bulgare privind Basarabia și Dobrogea.

Noul guvern român condus de Alexandru Marghiloman ajungând la o înțelegere cu Puterile Centrale, iar Regele Ferdinand semnând la 17 martie 1918 scrisoarea către administratorul Domeniilor Coroanei privind împroprietărirea promisă în 1917 a neliniștit țărănimea basarabeană, determinând crearea condițiilor favorabile de unire a Basarabiei cu România.

Așa s-a ajuns ca la 27 martie 1918, în ședința Sfatului Țării să adopte hotărârea de Unire cu 86 de voturi pentru, trei contra și 36 de abțineri.

Cei 36 care s-au abținut, în realitate au fost 26 străini de Basarabia, 10 au absentat, iar cei trei care au votat împotrivă au fost doi ucraineni și un bulgar.

La 28 octombrie 1920, Consiliul Suprem al Conferinței de pace de la Paris (Franța, Anglia, Italia și Japonia) a semnat Tratatul referitor la Basarabia.

Trebuie știut că Rusia Sovietelor n-a participat la Conferința de Pace de la Paris, atunci nefiind recunoscută, aflată în războiul cu forțele contrarevoluționare ajutate de Antantă și aliații săi și într-o anumită perioadă chiar de către germani și austrieci.

Dacă „Calul Traian" – Lenin n-ar fi fost scos din exil și trimis plocon în Rusia, Unirea n-ar fi avut loc și România ar fi avut altă soartă, rușii și-ar fi impus punctul de vedere ca de fiecare dată în decursul ultimelor câteva sute de ani.

În ianuarie 1919, bolșevicii de dincolo de Nistru, ajutați de cei din Ataki și Hotin, au forțat frontiera și aproape două săptămâni s-au purtat lupte sângeroase pentru a reuși recuperarea și stabilirea liniștii în aceste zone. Evenimentele petrecute necesită o altă prezentare.

În final, merită să afirm că Tratatul ruso-turc din 1812 a fost anulat oficial prin încheierea a mai multor decrete, congrese și tratate semnate de Rusia Sovietică cu Imperiul Otoman din 1917 și până în 1921, după cum urmează: „Reamintim că, imediat după lovitura de stat din octombrie 1917 (revoluția bolșevică), guvernul sovietic a renunțat la toate tratatele inegale, încheiate de Rusia țaristă, și a respins acordurile secrete anexioniste cu participarea sa, dându-le publicității.

Adoptând „Decretul despre Pace", la cel de-al II-lea Congres al Sovietelor din Rusia din 26 octombrie 1917, guvernul sovietic a proclamat denunțarea necondiționată și imediată a tuturor tratatelor secrete.

În apelul către muncitorii musulmani din Rusia și Orient, din 20 noiembrie 1917, Rusia Sovietică, declarând deschis dorința „să ajute popoarele oprimate din întreaga lume să-și dobândească libertatea", a menționat că anulează tratatele vechi, în special Tratatul privind cucerirea Constantinopolului, împărțirea Persiei (Iranului) și Turciei.

Era de așteptat ca aceste două documente istorice să stabilească principiile unei politici externe „democratice" a guvernului sovietic (fiind respinse necondiționat toate tratatele inegale, încheiate de către Rusia țaristă).

Poziția statului sovietic din acea perioadă, în problema tratatelor țariste, și-a găsit reflectarea în încheierea unor noi tratate cu țările din Orient. Succesorii imperiilor Țarist și Otoman – R.S.F.S. Rusă și Marea Adunare Națională a Turciei – au semnat la Moscova, la 16 martie 1921, Tratatul ruso-turc de „prietenie și frăție". Tratatul includea 16 articole și 4 anexe, fiind semnat din partea R.S.F.S.R. de către Gh. V. Cicerin, Comisarul poporului pentru afaceri externe, și Jalal ad-Din Korkmasov, iar din partea Turciei de către Yusuf Kemal-bey, Riza Nur și Ali Fuad-pașa.

Tratatul a fost ratificat de VȚIK pe 20 iulie 1921 și de Marea Adunare Națională a Turciei (MANT) la 31 iulie 1921.

Schimbul instrumentelor de ratificare s-a făcut pe 22 septembrie 1921 la Kars. Este important, din punct de vedere al dreptului internațional, că Tratatul de la Moscova consemnase, în articolul VI, că părțile contractante consideră toate tratatele precedente, semnate de Imperiile Otoman și cel Țarist, ca fiind anulate, acestea pierzându-și puterea juridică (...)"

Cinema

Alegerea rusească

Adrian Buzdugan
scriitor

„Nopţile albe ale poştaşului Alexei Triapiţin”, (2014), un film de Andrei Koncealovski. Mai ales cei care au văzut colosala „Siberiada”, (1979), a aceluiași regizor, nu au voie să îl rateze. Un epilog amar, o poveste despre singurătatea în postcomunism, trăire dură, în care totul este spulberat, inclusiv amintirile sunt strivite sub iluziile spulberate, sub visurile și potrivelile unui viitor ce n-a mai fost să fie. Jucat impecabil, scenariu inteligent, cadre remarcabile, venite dinspre școala veche și legate cu minimalismul recent, perfect dozat. Cu alte cuvinte, film, artă (cum spunea chiar marele regizor, „arta înseamnă sentiment”).

„Duelgiul”, 2016, al lui Alexei Mizghirev, al treilea film rusesc produs în format IMAX, e o dramă cu acțiunea plasată în Sankt Petersburgul secolului XIX. Avatarurile unui nobil mazilit în încercarea de a-și recăpăta statutul, de a-și redobândi demnitatea. Film cu buget mare pentru cinematografia rusă (11,4 milioane de dolari), cu o scenografie și niște costume de vis, atmosfera trimiţând la „Misterele Parisului”, al lui Eugène Sue, la „Vidocq”-ul lui Pitof din 2001, cu Gérard Depardieu sau chiar la „Sherlock Holmes”-urile lui Guy Ritchie. Cu actori pe val, Piotr Fiodorov, Iulia Klinina, un film de văzut. Numai că, filmul e o dovadă, tehnicul încă nu e asimilat, emoţia nu răzbate din construcţia artificială, ori spiritul rus nu se pliază pe macheta scumpă, pe minciuna virtuală care face o concurenţă atât de acerbă realităţii.

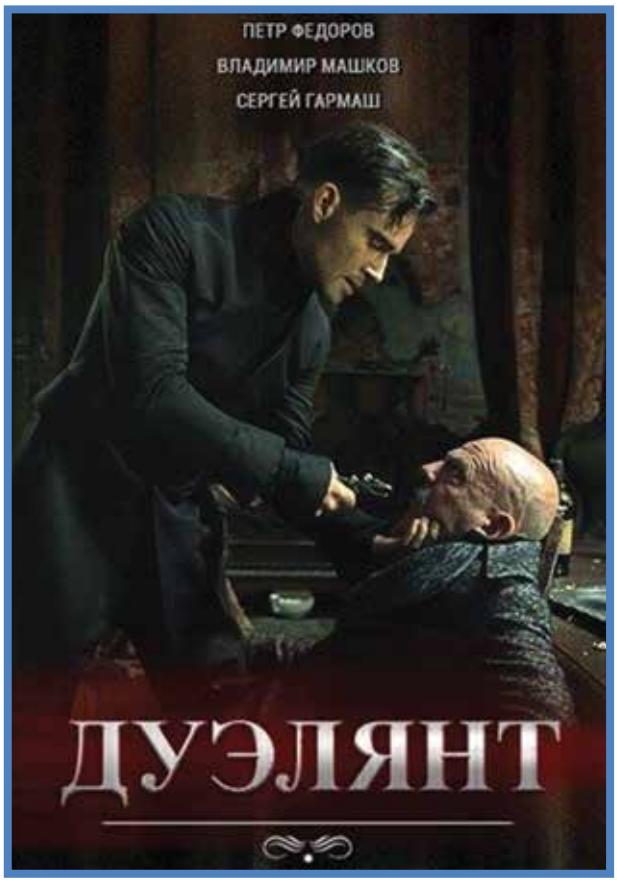

„Atracţie" (2017), realizat de Fiodor Bondarciuk. Filmul e un cuplaj între „Compania a 9-a", debutul său ca regizor de lung-metraje, din 2005, un film bine făcut, interesant, despre războiul din Afganistan, şi distopia „Insula nelocuită", I şi II, din 2009, filme sci-fi cu buget mare şi succes mărunt, puţin cunoscute publicului de la noi.

În shaker sunt băgate de toate, poveste de dragoste, relaţie tensionată părinţi-copii, explozii, efecte speciale (aterizarea forţată a navei extraterestre e spectaculoasă, realistă, memorabilă), muzică bună, bătaie de stradă, tehnică militară – cam subţire, după buget –, actori buni (Oleg Menşikov alături de o promisiune, Irina Starşenbaum, un soi de Jennifer Lawrence estică, la fel de talentată şi care pare la fel de infatuată), idee originală (nava inteligentă se autorepară utilizând apa), clişee (extraterestrul crede în noi mai mult decât o facem noi înşine, imensa navă se prăbuşeşte într-un cartier al capitalei) etc. Numai că ceva nu merge. Filmul a fost un succes de box-office, dar mixtura neomogenă, artificială, departe de a fi o reuşită artistică, te pune pe gânduri. Care va fi până la urmă drumul pe care-l va alege cinematografia rusă?

Urmărind producţiile importante ruseşti din ultimii ani se vede clar, pe de o parte avem reuşitele neîndoielnice ale lui Andrei Zviaghinţev, „Întoarcerea", 2003, „Elena", 2011 şi „Leviathan", 2014, „Arca rusească" a lui Alexandr Sokurov – regizor care apoi a dat mult mai slabul „Faust" (2011) şi o pereche a vizitei la Ermitaj, „Francofonia", 2015 –, „Insula" lui Pavel Lunghin, 2006, grozavul „12", din 2007, al lui Mihalkov, „Soarele înşelător" al aceluiaşi, premiat cu Oscar pentru cel mai bun film străin, „Hoţul", 1997, al lui Pavel Ciukrai, nominalizat la Oscar, la aceeaşi categorie, „Marginea" lui Alexei Ucitel, 2010, nominalizat la Globurile de Aur pentru cel mai bun film străin etc.

Pe de altă parte, iarăşi, un Nichita Mihalkov fermecat de comercial, aflat într-o cădere spectaculoasă („Soare înşelător", partea a doua şi a treia, „Exodul", 2010 şi „Citadela", 2011), reuşitele vampireşti ale lui Timur Bekmambetov, „Veghe de noapte" (2004), „Veghe de zi" (2006) – reuşite care l-au dus la Hoolywood, şase ani mai târziu realizând în State, „Abraham Lincoln: Vampire Hunter", „Viy" (2014) etc. trag cinematografia rusă spre facil, spre altoirea (uneori hidoasă de-a dreptul!) cu succesele de box-office hollywoodiene, cu divertismentul ieftin calat pe reţetare, clişee verificate, eroii având în fundal explozii generoase, efecte speciale costisitoare, acţiune de dragul acţiunii etc.

Cinematografia rusă e departe de a fi făcut alegerea crucială, ireversibilă. Cu un ochi la capodoperele din trecut, ale unui Eisenstein sau Tarkovski, ţine la tâmplă revolverul cu un singur glonte, blockbusterul hollywoodian. Alegerea rusească. Până degetul va apăsa pe trăgaci, nu ne rămâne decât să sperăm că în această pendulare între artă şi bani, arta, chiar dacă nu se va mai bucura de aceeaşi miză, va reuşi totuşi să supravieţuiască în mod miraculos posibilei lovituri.

Minicronică de festival
Festivalul Internaţional al Cărţii „Axis Libri” 2017

Probabil cel mai semnificativ și marcant eveniment de acest tip din întreg spațiul cultural dintre București și Iași, Festivalul Internaţional al Cărţii „Axis Libri” Galaţi a ajuns la cea de-a IX-a ediție, care s-a desfășurat sub cele mai bune auspicii, chiar și în pofida a doua zile mai ploioase, între 14 și 18 iunie, cuprinzând, pentru prima oară, și manifestările dedicate comemorării trecerii la cele veșnice a Luceafărului literaturii românești, Mihai Eminescu.

Deschiderea oficială a avut loc miercuri, 14 iunie 2017, ora 11:00, prin alocuţiuni ale directorului Bibliotecii, Zanfir Ilie, ale oficialităților și invitaților speciali, dintre aceștia remarcându-se ministrul secretar de stat în Ministerul Culturii, domnul Alexandru Pugna, prezentarea fiind asigurată cu eleganţa sa dintotdeauna de către jurnalista și scriitoarea Angela Ribinciuc.

Imediat după deschidere a fost lansată campania „Să ne întoarcem la lectură. Citește și tu!”, o campanie stradală de promovare a cititului, urmând „Caragiale și Creangă în interpretarea copiilor” – dramatizări: «De-a lui Caragiale», în interpretarea elevilor trupei de teatru „De-a lui Caragiale” ai Școlii Gimnaziale „Sf. Cuvioasa Parascheva”, Smârdan, coordonați de director prof. dr. Botezatu Elena și „Pupăza din tei”, în interpretarea elevilor Școlii Gimnaziale „Ștefan cel Mare”, structura Școlii Gimnaziale nr. 1 „Dimitrie Luchian”, comuna Piscu, coordonaţi de prof. Radu Ionelia și înv. Petică Veronica, dar și „Muzică și dans” - moment artistic susținut de elevii Școlii Gimnaziale Cișmele, coordonați de prof. înv. primar Greceanu Silvia.

Precum se observă, un program variat, asupra căruia nu mai insistăm, în complementaritatea lansărilor aproape „nenumărate” de cărţi, a conferinţelor, vernisajelor, concursurilor, concertelor… Prima lansare de carte propriu-zisă a fost cea a lui Valentin Talpalaru, cu „Interviuri până la un punct”, Editura Doxologia. Au urmat „Revoluțiile colorate”: între mit și realitate, de Brândușa Colesnic. Editura Epigraf, Chișinău. Invitați: Oleg Bercu, dr. Hab. Politologie, Facultatea de drept și administrație publică, Universitatea de stat „B.P. Hasdeu”, Cahul. Moderator: Oleg Bujor, directorul editurii. Apoi „Sfera de pământ”, de Emilian Marcu; „Poet fără pegas”, de Nicolae Rotaru, Editura Detectiv Literar. A prezentat Florin Dochia și Marian Nencescu, ultimul un

interesant critic literar, poate prea puţin cunoscut. Moderator: Firiță Carp, directorul editurii. A urmat Editura Olimpias şi invitaţii săi: Mihai Braşoveanu – „Flori de mină, flori de lumină" (poezii); Stan Andrei – „A-casa de la Galbenu" (proză); „Din piatra luminii" (poezii); Dora Alina Romanescu – „Jocul destinului" (roman); Ștefan Munteanu – „La Filosofia India y la creation literaria de Mihai Eminescu", Ed. Niram Art, Madrid (Spania), moderator fiind Olimpia Sava, directorul editurii.

Seara primei zile a început cu invitaţi speciali, pentru prima oară la festivalul de la Galaţi: Ioan David şi cărţile: „Enciclopedia Banatului vol. I. Literatura" realizată de Academia Română, Filiala Timişoara; „Banatul 1926-1930. Prima revistă literară bănăţeană." Autor: Ioan David; „Publicistica lui Mircea Eliade și opțiunile *Tinerei generații*". Autor: Viviana Poclid Dehelean; „Scrieri", de Eugen Todoran; „Albastru – infinit", Autor: Viviana Milivoievici, toate apărute la Editura David Press Print, Timişoara. Cu moderarea lui Cătălin Negoiță s-a lansat „Mitropolitul Gurie – opera zidită în destinul Basarabiei", de Silvia Grossu. Editura Epigraf, Chișinău.

Cele mai noi apariţii ale Editurii Eikon au fost prezentate de Valentin Ajder, directorul editurii, surpriza serii fiind lansarea celei mai noi cărţi a gălăţencei Stela Iorga, „11 feluri în care a murit Lola. Memoria păsărilor".

Joi, 15 iunie, i s-a dat Cezarului ceea ce este al lui: la primul monument care i s-a dedicat, încă din 1911, a avut loc o slujbă de comemorare, realizată cu sprijinul Arhiepiscopiei Dunării de Jos și a urmat momentul intitulat „Mihai Eminescu la 127 ani de la trecerea în eternitate". A urmat un recital poetic și prezentări de carte, invitați fiind Tănase Caraşcă, Elena Netcu, Ștefan Zăvoiu, Ioan Gheorghiță, moderatori: Mircea Marcel Petcu, președintele Filialei Tulcea a Ligii Scriitorilor din România și criticul și scriitorul Adi Secară, membru USR. În continuare, lansarea a două cărţi ale brăilencei Violeta Craiu, „Agonia fericirii" și „Schița pentru o monografie a comunei Stăncuța"…

Ce mai este de spus, ca să încercăm să fim cât mai scurţi în relatare, ţinând cont de spaţiul editorial? A fost, apropo, de un alt program de promovare a lecturii care a avut loc în cadrul festivalului, „Bătălia cărţilor", o Posadă (înţeleasă ca loc de întâlnire) a scriitorilor, mulţi dintre ei printre cei mai apreciaţi atât de criticii literari, cât şi de cititori, dintre cei prezenţi încercând să nu uităm vreunul, numindu-i, fiecare măcar cu câte o carte, fără cei amintiţi mai sus: Ștefan Mitroi, Daniel Corbu, Cassian Maria Spiridon, Mariana Sipoș, Simona Vasilache, Constantin Bostan, Mircea Petean, Rodian Drăgoi, Cristina Andone, Corina Ozon, Constantin Marafet, Mioara Bahna, Katia Nanu, Theodor Parapiru, Bogdan Hrib, Teodora Matei, Dănuţ Ungureanu, Anamaria Ionescu, generalul Emil Străinu, Cristina Bujor, Ludmila Toma, Tamara Grecu-Peicev, Firiță Carp, Florin Dochia, Emilian Marcu, Nicolae Rotaru, Valeriu Valegvi, Dan Plăeşu, Grigore Postelnicu, Vasile Ghica, Marian Coman, Victor Cilincă, Sorin Langu, Gh. Nazare, Cezarina Adamescu, Tudosia Lazăr, Ion Muscalu, Viorel Chiurtu, Costel Crângan, Gheorghe Marcu, Ana Petean, Doru Căstăian, Claudia Groza, Elena Ștefan, Mihaela Gudană, Tase Dănăilă, Violeta Daniela Mîndru, Violeta Ionescu, Valentina Balaban, Sibiana Mirela Antohe, Vergil Matei, Alexandru Ene, debutanta Flavia Tofan, Vlad Vasiliu și deloc în ultimul rând, sufletul întregului festival, Zanfir Ilie, care şi-a lansat două cărţi noi, de referinţă pentru spiritualitatea gălăţeană şi românească.

Zilnic, pe durata târgului, în spaţiul expoziţional au mai avut loc Anticariatul social – proiect realizat de APCA (Asociaţia pentru Părinţi şi Copii cu Autism), Cupa „Axis Libri" la şah: concurs organizat în colaborare cu Şah Club Galaţi, Ateliere de joacă: pictură pe faţă, animale din basme, desen pe hârtie, nisip kinetic, origami, atelier de poveşti, coorganizator: Librăria Donaris, „Şahul şi copiii: proiect ludico-educaţional" la Filiala nr. 4 „Grigore Vieru", realizat în colaborare cu Fundaţia „Cuvântul Întrupat", Centrul de zi „La Vale".

Galaţiul a dovedit, din nou, cu ajutorul Primăriei şi al Consiliului Judeţean, al tuturor instituţiilor, că este o capitală a cărţii, o cetate care ştie să apere valorile!

Redacţia AXIS LIBRI

Impresii din Marea Carte a Festivalului

Mare bucurie pentru mine să constat că autoritățile locale din Galați au reușit să mute „Capitala Cărții" pentru cinci zile în acest mirific loc.

Ministerul Culturii și Identității Naționale, sub al cărui patronaj se desfășoară festivalul, se simte onorat să gireze o manifestare de o asemenea valoare.

Sunt convins că ediția de anul viitor, a X-a, ediție jubiliară, se va bucura de prezența D-lui Ministru și că manifestările vor prinde un și mai mare avânt și complexitate. FELICITĂRI sincere inițiatorilor și finanțatorilor acestui important act de cultură.

Alexandru PUGNA
Secretar de Stat – Ministerul Culturii și Identității Naționale

*

F*elicitări organizatorilor, felicitări exponenților, scriitori, librari, bibliotecari, artiști și nu în ultimul rând cititorilor de toate vârstele!*

Ionuț PUCHEANU
Primar al Galaților

*

„Axis Libri" se confundă cu cei 9 ani de dăruire pe altarul culturii gălățen, ani munciți și oferiți în dar gălățenilor, brăilenilor, tulcenilor și altora de către dl. prof. Ilie Zanfir. Vă doresc încă mulți ani de festival al cărții și aștept sărbătorirea celor 10 ani de existență, în 2018!

Mădălin ȘERBAN
Manager Complexul Muzeal de Științele Naturii Galați

*

Felicitări pentru ediția a IX-a a Festivalului Axis Libri! Am fost, sunt și voi fi pentru susținerea Festivalului, pentru promovarea culturii scrise.

Cu deosebit respect,
Marius HUMELNICU, City Manager
Municipiul Galați

*

O nouă ediție a Târgului de Carte „Axis Libri" – o sărbătoare a cărții, artei, prieteniei!

Cu prețuire,
Angela BACIU, scriitor

*

La Galați, într-un spațiu identitar al românilor, unde Biblioteca „V.A. Urechia" și personalitatea care o conduce, Zanfir Ilie, reprezintă o Axis Mundi pe care umanitatea, de la vechii greci până azi, nu încetează să o caute și o identifice… La Galați, la Târgul de carte Axis Libri, într-un amețitor parfum al teilor și în strigătul pescărușului de Dunăre!

Dacă Galațiul lui „V.A. Urechia", al Dunării și Gârboavelor simbolizează un segment distinct al românității, al românimii, după cum îi spunea Grigore Vieru, acest fapt s-a împlinit și datorită acțiunii, determinării și pasiunii colectivului de la Biblioteca „V.A. Urechia", pe care o păstorește distinsul Zanfir Ilie – un gălățean care își iubește cu patimă Orașul, acasa și casa sa!

Ioan HOLBAN, critic literar

*

Surpriză după surpriză! Salonul crește de la an la an, cu amploare și anvergură! Mulțumiri celor care ne ajută pe noi, scriitori, editori, critici, să ne întâlnim și să ne bucurăm de prezența noastră în timpul existenței noastre!

Mulțumiri, Ilie Zanfir!

Valentin TALPALARU, jurnalist și poet

*

Dragii mei,

Sunteţi în eşalonul întâi al luptei naţionale pentru aşezarea culturii în făgaşul şi locul firesti.

Ţineţi-o tot aşa!

Respectuos,
Firiţă CARP, scriitor, director al
Ed. Detectiv literar

*

La întâlnirea apelor se face Istoria, şi minunatul Galaţi este o Istorie cu istorii! Se cuvine iubit şi locuit de oameni frumoşi!

Florin DOCHIA, scriitor

*

Apreciez superlativ Târgul de Carte organizat de Biblioteca „V.A. Urechia", cel mai funcţional târg din România!

Vasile GHICA, scriitor

*

Colegilor gălăţeni, mulţumiri pentru cadrul minunat creat pentru a ne rosti gândurile şi aspiraţiile.

Respect!
Dr. Marian Nencescu, critic literar

*

Un eveniment cultural extrem de important care a devenit o tradiţie pentru gălăţeni! Felicitări organizatorilor şi viaţă lungă acestui festival!

Cu admiraţie şi respect,
Tamara CONSTANTINESCU, actriţă şi profesor

*

După 25 de ani am revenit la Galaţi. Am găsit un oraş verde, frumos, încărcat cu aroma florilor de tei şi cu aleea pietonală plină cu cărţi ale editurilor participante (…) O sărbătoare a cuvântului scris, o sărbătoare a cărţii şi a lecturii! Nimic mai frumos, mai încântător decât să te afli între cărţi şi creatorii cărţilor, înconjuraţi de copii dornici de lectură.

Doresc succes festivalului şi vrăjitorilor de cărţi de la Biblioteca „V.A. Urechia", care trudesc întru prosperarea cărţilor şi educaţiei prin carte a tinerilor generaţii!

Cu aleasă preţuire,
Claudia BALABAN, Director al Bibliotecii
Naţionale pentru Copii „Ion Creangă", Chişinău

*

…Este un măreţ eveniment dedicat Măriei Sale CARTEA!

Ca debutant la această superbă manifestare ştiinţifică şi culturală, care poartă amprenta distinsului cărturar Zanfir Ilie, sunt obligat să aduc mulţumiri colectivului acestei instituţii şi felicitări la puterea „n" pentru modul cum a gestionat acest eveniment.

Fie ca acest festival să crească în anii care vor urma precum Făt-Frumos din tradiţionalele noastre poveşti!

Ioan DAVID, istoric literar

*

Sincere felicitări pentru organizare, atmosferă şi program! Gânduri bune!

Marian COMAN, scriitor

*

Extraordinarului Festival Internaţional al Cărţii AXIS LIBRI, cu plecăciune, îi doresc să aibă ani, decenii, secole înainte, ca semn al eternităţii culturii!

Costel CRÂNGAN, scriitor

*

Un festival deosebit, un exemplu de urmat! Felicitări!

Simona VASILACHE, scriitor,
revista „România literară"

*

Zi frumoasă, cu mult soare,
E Galaţiu-n sărbătoare!
Editura Olimpias salută întregul colectiv al Bibliotecii „V.A. Urechia" şi îşi exprimă deosebita preţuire pentru felul cum se desfăşoară de fiecare dată Festivalul Axis Libri. Vă iubesc şi vă respect!

Olimpia SAVA, scriitoare

*

Astăzi, 17 iunie 2017, a fost una dintre cele mai frumoase zile din acest an. Am avut ocazia să fiu înconjurată de oameni minunaţi la lansarea cărţii pentru copii „Poveştile Micuţei RA"!
Mulţumesc!

Elena ŞTEFAN, scriitoare

*

Astăzi, 17 iunie 2017, am trăit clipe minunate, care mi-au lărgit spiritul.
Admir colectivul Bibliotecii gălăţene, această uzină de cultură… felicitări sincere managerului special Zanfir Ilie pe care îl preţuiesc pentru ceea ce este şi pentru ceea ce va fi!

Tase DĂNĂILĂ, scriitor

*

În zi specială de vară, alături de colegi şi oameni deosebiţi, emoţia m-a copleşit ca de fiecare dată când sunt apreciată şi iubită!
Mulţumiri din toate inimile mele: inima inimă, inima ochi, inima gură!

Mihaela GUDANĂ, scriitoare

*

O întâlnire sub semnul apei: Dunăre şi Ploaie! Azi, 17 iunie, 2017 – Galaţiul ospitalier, frumos, bine organizat!
Vă mulţumesc!

Luminiţa DASCĂLU, scriitoare

*

Cartea, devenită sărbătoare, îşi împlineşte, an de an, menirea de a fi vis, realitate, fantezie, dar şi o mare bucurie pentru cei care ştiu să călătorească pe acest Fluviu de litere, adunat cu migală din producţia editorială a unui an.
La Galaţi, lumina cărţii rodeşte şi se împlineşte cu meticulozitate. Cred, mai mult ca niciodată în ceea ce spune poporul: Omul sfinţeşte locul, pentru că acest Fluviu de litere, aici, la Galaţi, se împlineşte cu strădania lui Zanfir Ilie şi cu ajutorul sfinţilor care sunt bibliotecarii de la „V.A. Urechia", dar şi a personalului din zona administrativă, fără de care nu s-ar putea naviga spre marea spiritualitate românească.
Târgul de carte din Galaţi este chiar AXA Lumii cărţii româneşti.

Emilian MARCU, scriitor

*

Încă un Festival, încă o porţie bună de carte, alături de oameni dragi, prieteni din Biblioteca „V.A. Urechia"! Mulţumim organizatorilor!

Katia NANU, scriitoare

*

Ce lucru grozav să participi la o manifestare literară la care vorbeşte despre cărţi chiar Ploaia!

Io, **Constantin MARAFET**, prinţ al poeziei din Râmnicu Sărat! Vă salut!

*

Un Galaţi minunat ca-ntotdeauna, un târg minunat, cititori şi autori! La cât mai multe ediţii! Pe curând, cu prietenie,

Bogdan HRIB, scriitor Tritonic

*

Mulţumim tare mult pentru ospitalitate şi căldura sufletească ce a anihilat frigul şi ploaia!

Teodora MATEI, scriitoare, autor Tritonic

*

Mulţumire din suflet, felicitări pentru această minunată activitate!

Mirela OPREA, scriitoare

*

În ciuda ploii, am avut aici o întâlnire memorabilă pentru care mulţumesc mult!

Petru BERTEAN, scriitor

*

Pentru întâia oară la Galaţi, m-am simţit ca acasă. Mulţumesc! Nu refuz nicio invitaţie viitoare!

Dănuţ UNGUREANU, scriitor

*

Revin oricând cu bucurie la Galaţi!

Corina OZON, scriitoare

*

O plăcere şi o onoare să colaborez cu biblioteca în care am petrecut şi petrec şi azi unele dintre cele mai frumoase momente ale vieţii mele!
Cu drag,

Doru CĂSTĂIAN, scriitor, traducător

*

Una dintre cele mai frumoase, bogate şi intelectualizate manifestări editoriale din ţară! Felicitări şi la anul ne vedem din nou!

Dr. Emil STRĂINU, gen. bg. (r)

*

Felicitări tuturor organizatorilor Festivalului Axis Libri, cu deosebită recunoştinţă pentru găzduirea evocării lui Paul Goma, publicului excepţional, extraordinarilor reprezentanţi ai Bibliotecii „Urechia”…

Mariana SIPOŞ, scriitor, diplomat, traducător

*

Și o alt fel de…

Cronică-poem

de **Constantin MARAFET**

pe strada cărții Zanfir Ilie
plimbă Dunărea legată de piciorul drept
al unui potop învins
urletul străzii se pierde în
pustiul unui păcat

din brațele lui Daniel Corbu
canonicul aer
rupe
din respirația lui Emilian Marcu
și paginează cerul de la frig la întâmplare
cu maluri de iluzii arestate

Zanfir Ilie plimbă Dunărea
prin patria fără maluri
și înnoadă murmurul
unei furtuni anunțate în direct
cu albastru

pe strada din buzunarul
celui ce învinge insomnia
cusută în forma ploii
o fântână numără
silabele unui înec

un zgomot sinistru și o piatră amară
în lupta memoriei uitate - sfâșiată -
dansată de lupii tineri
începe construirea unui fluviu
cu rădăcina în basmul ucis.

Şedinţa Consiliului ştiinţific al Bibliotecii Judeţene „V.A. Urechia” Galaţi
iunie, 2017

În data de 30 iunie 2017, la Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” a avut loc o nouă întrunire a Consiliului științific, care a fost constituit și își desfășoară activitatea în conformitate cu art. 55 al Legii nr. 334/2002, Legea bibliotecilor. Acesta este alcătuit din personalități gălățene din diverse instituții de cultură, învățământ și administrație și are rol consultativ în domeniul cercetării științifice, al activităților culturale și în dezvoltarea colecțiilor. Ordinea de zi anunțată a inclus: prezentarea Raportului Consiliului științific pentru trimestrul al II-lea 2017, înaintarea propunerilor de activități pentru trimestrul al III-lea 2017 și aprobarea acestora cu completările rezultate în urma dezbaterilor.

La întrunire au fost prezenți 16 membri plini și supleanți ai Consiliului științific.

În cuvântul de deschidere, dr. prof. Zanfir Ilie, directorul Bibliotecii „V.A. Urechia”, a adresat urări de *bun venit!* participanților și a prezentat ordinea de zi, după care s-a trecut la discuții și propuneri.

Managerul a expus Raportul Consiliului științific pe trimestrul al II-lea al anului 2017, apoi a punctat cele mai importante realizări ale Bibliotecii „V.A. Urechia” din perioada precedentă, începând cu menționarea apariției principalelor publicații editate sub egida Bibliotecii - *Axis Libri, Asociația, Oameni în memoria Galațiului*. În același context, managerul Bibliotecii a semnalat apariția volumelor *Legendele Galaților* și *Mărturii culturale gălățene*, autor dr. prof. Zanfir Ilie, lucrări care își aduc o contribuție importantă la cunoașterea și păstrarea în timp a locurilor și oamenilor din mirificul spațiu al Galaților.

Dr. prof. Zanfir Ilie a subliniat succesul deosebit pe care l-a avut ediția a IX-a a Festivalului Internațional „Axis Libri”, desfășurată în perioada 14-18 iunie, la care au fost prezente 251 de edituri și care a beneficiat de peste 52000 de vizitatori în acest an, iar cca 9800 de cumpărători au achiziționat documente în valoare de peste 250000 euro. În cadrul Festivalului au avut loc peste 200 de manifestări organizate de Biblioteca „V.A. Urechia”.

În a doua zi a Festivalului, în data de 15 iunie 2017, a avut loc acțiunea de comemorare a poetului național al românilor, sub titulatura *Dor de geniu - 128 de ani de la trecerea în nemurire a lui Mihai Eminescu*, organizată de Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” în colaborare cu instituții publice importante ale orașului Galați: Consiliul Județean și Primăria Municipiului Galați, Arhiepiscopia „Dunării de Jos”, Centrul Cultural „Dunărea de Jos”, Teatrul Dramatic „Fani Tardini”, Teatrul Muzical „Nae Leonard”. Cu acest prilej, a avut loc redeschiderea *Bibliotecii Estivale*, care va funcționa în Parcul Mihai Eminescu, pe toată perioada verii.

Dr. prof. Zanfir Ilie a menționat că reușita de care a avut parte Festivalul anul acesta nu ar fi fost posibilă fără munca susținută a colectivului profesionist al Bibliotecii, ea reflectând implicarea activă a fiecăruia în realizarea scopului asumat de Bibliotecă prin organizarea acestei manifestări de anvergură: promovarea lecturii, cunoașterea noilor producții editoriale de pe plan național și internațional și, nu în ultimul rând, oferirea de activități de loisir către membrii comunității de la Dunăre.

În aceeași ordine de idei, și-a exprimat îngrijorarea cu privire la resursele financiare alocate achiziției de carte, care nu au fost repartizate în bugetul de venituri și cheltuieli al instituției la nivelul celor care au fost solicitate, fiind insuficiente în comparație cu anii anteriori, motiv pentru care achiziția de documente din timpul Festivalului a fost mai redusă anul acesta, dar s-a încercat acoperirea prin diversitate a tuturor domeniilor de interes pentru gălățeni.

Dr. prof. Zanfir Ilie a punctat principalele proiecte manageriale ale instituției pentru perioada următoare: elaborarea și editarea publicațiilor anuale ale Bibliotecii, *Buletinul Fundației Urechia* și *Anuarul științific al Bibliotecii „V.A. Urechia”*, pregătirea programului de manifestări pentru aniversarea celor 127 de ani de existență a Bibliotecii „V.A. Urechia”, dar și demararea planului pentru desfășurarea celei de-a X-a ediții a Festivalului Internațional „Axis Libri” din anul 2018.

Înființarea Filialei Nr. 5 „Hortensia Papadat-Bengescu”, pentru care încă se caută soluții, rămâne ca prioritate a instituției pentru perioada următoare.

Scriitorul Theodor Parapiru a adresat felicitări pentru activitatea întregului colectiv al Bibliotecii, precum și pentru buna coordonare de către directorul instituției și a apreciat în mod deosebit succesul înregistrat de actuala ediție a Festivalului Internațional „Axis Libri”, pe care îl consideră cel mai important eveniment cultural al anului.

Dna Olimpia Sava a evidențiat rolul major al bibliotecii în educația copiilor și necesitatea stimulării acestora pentru a-i determina să vină în contact cu cartea, oferindu-se să participe activ la manifestările organizate pentru tinerii cititori în cadrul Bibliotecii Estivale.

Dr. Gheorghe Bugeag a felicitat întreg personalul Bibliotecii pentru activitățile culturale și pentru impactul lor în comunitatea gălățeană și a readus la cunoștința auditoriului că în cadrul Consiliului Local s-a dat aviz pozitiv studierii problemei scriitorilor gălățeni de marcă din diaspora, abordată de scriitorul Victor Cilincă în ședința anterioară a Consiliului științific.

Dl Florențiu Tanascov de la Anticariatul Cronos și-a manifestat în continuare disponibilitatea de a se implica într-un proiect cu privire la studierea clădirilor de patrimoniu din județul Galați, proiect care ar trebui să fie coordonat de Direcția de cultură a județului, în colaborare cu alte instituții publice.

În încheiere, dr. prof. Zanfir Ilie a mulțumit celor prezenți pentru implicarea activă în discuții și a lansat invitația de a participa la activitățile estivale organizate de Biblioteca „V.A. Urechia”.

Consiliul științific al Bibliotecii „V.A. Urechia”

Concursul de creație literară „Scriitori de ieri, de azi și de mâine”
Ediția a IX-a, 2017

Concursul de creaţie literară *Scriitori de ieri, de azi și de mâine* a fost organizat de Biblioteca Judeţeană „V.A. Urechia”, începând cu luna aprilie 2017 și s-a finalizat în cadrul Festivalului Internaţional al Cărţii AXIS LIBRI, ediţia a IX-a, 14-18 iunie 2017.

La secţiunea „Scriitori de ieri” s-a urmărit completarea cunoștinţelor despre moștenirea culturală naţională și universală de către copii și tineri prin realizarea unei compuneri/eseu/cronică literară pe tema „Nina Cassian - poezia ludică”. Totodată, pentru a marca Anul omagial al sfintelor icoane, al iconarilor și al pictorilor bisericești, participanţii au putut participa cu eseuri pe tema „Icoana românească în imagini și cuvinte”. Secţiunea „Scriitori de azi și de mâine” a avut ca scop stimularea creativităţii elevilor care au fost invitaţi să se înscrie cu creaţii literare originale de diferite genuri și specii: poezie (cu subcategoria „poezie de inspiraţie religioasă”) proză, teatru pe una dintre temele: „Metamorfoze inedite” și „Graiul îngerilor” sau cu temă liberă. La concurs au participat copii și tineri din judeţul Galaţi, pe două categorii de vârstă: 10-14 ani și 15-21 ani.

Premianţii au fost umătorii:

La categoria de vârstă 10-14 ani: Lorena Ionela Ciocântă (13 ani), Școala Gimn. „Ludovic Cosma” și Elena Grecu (10 ani), Școala nr. 25 - Premiu pentru compunere/eseu; Narcisa Șerban (14 ani), Liceul Teoretic „Emil Racoviță” - Premiu pentru originalitate (proză) și Premiul UZP – Filiala Galați (poezie); Daria Nicola Niță (12 ani), Colegiul Național „Vasile Alecsandri” - Premiul Revistei „Boema” (proză).

La categoria de vârstă 15 – 21 ani: Ilie Răpcianu (15 ani), Seminarul Teologic „Sf. Andrei” - Marele premiu „V.A. Urechia” (poezie de inspirație religioasă), Cosmina-Laura Ambrose (17 ani), Liceul Teoretic Dunărea - Premiul special Eikon (poezie de inspirație religioasă), Maria Strînbei (17 ani), Colegiul Național „Vasile Alecsandri” - Premiul pentru stil (eseu); Mihaela-Crina Avram (17 ani), Colegiul Național „Costache Negri”, Cristina Elena Palade (17 ani), Liceul Teoretic „Emil Racoviță” și

Andreea Gabriela Rusu (15 ani), Colegiul Național „M. Kogălniceanu” - Premiul pentru originalitate (proză); Andreea Finichiu (17 ani), Colegiul Național „M. Kogălniceanu” - Premiul special „Nina Cassian” (eseu); Ioana-Codruța Tudoriu (21 ani), Universitatea București și Andreea Secară (18 ani), Colegiul Național „Costache Negri” - Premiul Revistei „Axis Libri” (eseu; poezie); Diana Brici (17 ani), Liceul Teoretic „Emil Racoviță” - Premiul revistei Boem@ (proză); Andreea Finichiu (17 ani), Colegiul Național „M. Kogălniceanu” - Premiul UZP Filiala Galați (poezie); Adina Cozma (15 ani), Liceul Tehnologic „Elena Caragiani” Tecuci și Maria Vârgolici (16 ani), Colegiul Național „Al. I. Cuza”- Premiul pentru eseu. În afara premiilor mai sus menționate s-au acordat și 8 mențiuni: Mihaela-Crina Avram, Colegiul Național „Costache Negri” (poezie); Ioana-Codruța Tudoriu, Universitatea București (poezie); Lidia Andreea Bucur, Colegiul Economic „Virgil Madgearu” (proză); Ioana Scutaru, Colegiul Național „Costache Negri” (proză); Georgiana-Valeria Costea, Liceul Teoretic Dunărea (proză); Bogdan-Claudiu Bercea, Liceul Teoretic Dunărea (poezie); Iuliana Apostu, Liceul Tehnologic „Elena Caragiani” Tecuci (poezie); Anna Maria Ghinoiu, Liceul Teoretic „Emil Racoviță” (proză).

Din juriu au făcut parte: Petre Rău, editor, scriitor, redactor șef al Revistei Boem@; Silvia Andrucovici, publicist, editor al operei lui Vasile Andru; Anca Nicoleta Patriche, profesor, Școala Gimn. nr. 16. Premiile Revistei „Axis Libri” au fost acordate de către Letiția Buruiană, redactor șef, iar premiile UZP Filiala Galați de către Maria Stanciu, jurnalistă, președintă a filialei.

La festivitatea de premiere au participat pe lângă premianți, cadre didactice și membrii juriului mai sus menționați. Membrii juriului au făcut aprecieri despre calitatea lucrărilor. Au intervenit cu aprecieri, de asemenea, Mariana Sipoș – scriitor, ex-ambasador în Columbia, Simona Vasilache – profesor univ., publicist (redactor de rubrică la „România literară”), Valentin Ajder, directorul Editurii „Eikon” și cadrele didactice prezente la manifestare. După înmânarea premiilor în cărți oferite de edituri și distribuitori participanți la târgul de carte (Multicart, Eikon, InfoRapArt, Herald, Cununi de stele, Familia ortodoxă, Sophia, Epigraph, Doxologia, Detectiv literar, Olimpias etc.), precum și de către Metropolitan Life, a avut loc un moment „In memoriam – Vasile Andru”, susținut de Silvia Andrucovici, precum și recitalul laureaților.

Festivitatea de premiere a avut loc la Sala Belgrad, Hotel Dunărea, 17 iunie 2017, începând cu ora 12:30 și a fost moderată de bibliotecara prof. Letiția Buruiană, Biblioteca Județeană „V.A. Urechia”. Lucrările premiate vor fi publicate selectiv, cu acordul autorilor, în paginile revistelor culturale „Axis Libri” și „Boem@”.

Redacția AXIS LIBRI

Judt, Tony. Europa: Marea iluzie (III)

traducere de Petru Iamandi

Petru Iamandi
traducător, conf. univ. dr. Universitatea „Dunărea de Jos" Galați

Uniunea Europeană trebuie să preia și țările din Europa de Est? În fosta Germanie de Est credința optimistă cum că prosperitatea economică va uni națiunea germană și va spulbera amintirile nefericite – o încercare, pe scurt, de a reproduce „miracolul economic" al Republicii Federale și beneficiile lui adiacente – a fost contrazisă nu atât de persistența acelor amintiri, cât de absența oricărei transformări economice comparabile cu cea de care s-a bucurat Germania de Vest la începutul anilor 1950. De aceeași dificultate s-ar izbi orice încercare a Uniunii de a absorbi țările din est.

În termeni strict economici, o asemenea expansiune ar crea greutăți greu de surmontat. La bugetul UE din 1992 numai patru țări au contribuit cu suma totală care le revenea: Germania, Marea Britanie, Franța și Olanda (în ordinea descrescătoare a contribuției per capita). Beneficiare, în aceeași ordine per capita, au fost Luxemburgul, Irlanda, Grecia, Belgia, Portugalia, Danemarca, Spania și Italia. E adevărat, statele nou-venite – Suedia, Finlanda și Austria – sunt toate contribuitoare potențiale, dar economiile lor sunt mici, motiv pentru care contribuția lor nu înseamnă prea mult. Pe de altă parte, absolut *toți* membrii viitori ai Uniunii (mai puțin Elveția) intră indubitabil în categoria beneficiarilor. S-a estimat (într-un studiu din 1994, întreprins de Fundația Bertelsmann) că numai cele patru țări din „Grupul de la Vișegrad" – Polonia, Republica Cehă, Slovacia și Ungaria – ar costa Uniunea Europeană douăzeci de miliarde de mărci germane pe an în plăți directe. Evident, Uniunea ar trebui să cheltuiască o grămadă de bani – mai mult decât își poate permite în clipa de față – ca să primească astfel de membri în aceleași condiții ca și cei de acum.

Din motivele invocate mai sus, Uniunea Europeană nu poate promite nici măcar membrilor săi actuali un viitor la fel de sigur și de prosper ca și trecutul ei. Subterfugii precum „nucleul dur", „procedură accelerată", „geometrie variabilă" sau „Parteneriat pentru Pace" sunt toate găselnițe menite să amâne sau să evite alternativa imposibilă de a spune nu nou-veniților sau de a extinde Uniunea în condiții egale. În viitorul apropiat, din partea UE ar fi un act caritabil costisitor din punct de vedere economic să absoarbă țări din est indiferent de condiții. Dar oare nu ar fi în interesul Europei de Vest să facă acest sacrificiu (presupunând că e în stare să îl facă)?

Să lăsăm deoparte chestiunea afinității culturale – cu alte cuvinte, dacă Europa de Vest are de pierdut ceva vital în caz că e separată într-un fel sau altul de Europa Centrală sau de Est. În ziua de azi Europa de Vest este evident interesată să se protejeze de amenințările economice și demografice venite dinspre est și sud. Cât despre amenințările de un tip mai convențional, toți cei implicați în apărarea Europei recunosc, la modul tacit, că Rusia rămâne principala amenințare militară semnificativă. Faptul că statele mari ale Europei de Vest și Centrale au același interes pe care l-au avut dintotdeauna – de a susține „statele-tampon" care le separă de Rusia – este și el foarte clar. Rămâne, totuși, întrebarea dacă acestea își pot juca rolul geo-strategic mai bine în interiorul sau în exteriorul unei Uniuni oficiale.

ORICUM, dezbaterea ce animă Europa de Vest se concentrează pe felul în care funcționează Uniunea Europeană. Acțiunile colective întreprinse de UE trebuie aprobate în unanimitate (cum se face acum) sau cu o majoritate de voturi? Iar în cel de-al doilea caz cum trebuie construite majoritățile și cât de obligatorii trebuie să fie deciziile luate? Helmut Kohl, răposatul François Mitterand și consilierii lor politici s-au declarat în favoarea unui sistem de vot majoritar pentru a elimina riscul unui punct mort care ar putea apărea în condițiile în care s-ar încerca satisfacerea nevoilor și cererilor atâtor state membre. Britanicii, sprijiniți de mai multe state membre mai mici, preferă păstrarea dreptului de veto (același veto folosit de Charles de Gaulle ca să nu-i primească pe britanici, în ianuarie 1963!)

pentru ca deciziile să nu contravină propriilor interese – și, mai mult de-atât, să împiedice luarea unui număr prea mare de decizii. Nu e deloc o întâmplare că aceste conflicte ocupă acum prim-planul. În „Europa celor Cincisprezece" va fi aproape imposibil să se creeze majorități puternice, ca să nu mai vorbim de unanimitate, în cazul unor decizii greu de luat.

Acest lucru va fi valabil mai ales în privința politicii externe și de apărare, domeniu în care până acum Europa a fost inactivă. Opțiunea unei pasivități militare nu mai există pentru Europa; nimeni nu mai poate conta pe implicarea Statelor Unite în treburile Europei ori de câte ori e nevoie de serviciile lor. Uniunea Europeană a eșuat total în încercarea de a-și alinia membrii pentru o politică sau acțiune comună în probleme de ordin militar sau extern. Și ceea ce s-a dovedit a fi dificil pentru cincisprezece membri va fi imposibil pentru un număr și mai mare. Chiar dacă Uniunea Europeană și strămoșii ei au semănat cândva cu ONU – prin luarea în unanimitate a unor decizii în probleme de interes comun, prin ajungerea la un compromis sau doar prin neluarea unei decizii în probleme dificile, în care părerile erau împărțite – acum încep să semene cu Liga Națiunilor, membrii pur și simplu respingând deciziile care nu le convin. Răul de ordin politic și moral pe care îl face un singur membru atunci când forțează neluarea unei decizii – *vide* refuzul Greciei de a recunoaște Macedonia sau insistența Italiei ca Slovenia să fie exclusă de pe lista statelor dornice să adere la UE până la rezolvarea disputelor îndelungate, dar pe subiecte juridice mărunte dintre cele două țări – nu ar fi nimic în comparație cu un refuz din partea Marii Britanii sau al Franței, de exemplu, de a accepta politica externă a unei majorități alcătuite din Germania și susținătorii ei mai mici.

ATUNCI CUM RĂMÂNE cu interesul general al Europei de Vest față de stabilitatea continentului, față de garantarea unor țări precum Ungaria și Slovacia a securității împotriva propriilor demoni? Acesta este, de fapt, cel mai puternic argument pe care îl poate invoca Europa Centrală în sprijinul cererii de a adera la UE – apărați-ne de noi înșine, de consecințele unei „tranziții post-comuniste" eșuate – un argument foarte convingător pentru vecinii de la vest, Germania în primul rând. Dar e vorba doar de un argument ce ține de prudență, motiv pentru care UE a încercat să-i răspundă cu oferta unei aderări parțiale, a unei afilieri interim etc.; e o problemă ipotetică, a viitorului, pusă într-un moment în care Occidentul se confruntă cu dificultăți reale, imediate. Chiar dacă îngrijorările legate de stabilitatea Europei de Est reușesc să deschidă ușa UE, o fac pe seama unei diluări semnificative a sensului și practicilor Uniunii. Iar brațul protector al „Europei" sigur nu se va întinde dincolo de vechiul centru habsburgic (Republica Cehă, Ungaria, Slovacia, Slovenia și Polonia), din care va face un fel de suburbie euro la mâna a doua, dincolo de care Europa „bizantină" (de la Letonia la Bulgaria) va fi lăsată să se apere singură, prea aproape de Rusia și de interesele ei pentru ca Vestul să facă un spectacol agresiv din absorbția și protejarea ei.

Între timp, Europa va fi dominată de Germania. Din 1990 o Germanie unită caută parteneri pentru strategia ei de expansiune în Europa Centrală. Dacă poate acționa în comun cu țările aflate în „procedură accelerată", avansul Bonn-ului nu va părea foarte evident. Astfel, investițiile făcute de firme germane în Europa de Est, folosindu-se de filiale sau „paravane" austriece, produc mai puține valuri la nivel local decât cele venite direct din Republica Federală. Așa cum politica externă a Germaniei de Vest înainte de 1989 ar putea fi caracterizată drept un triplu echilibru, fără să favorizeze și să nemulțumească Statele Unite, Moscova și Parisul, politica germană de după unificare caută să se înscrie în logica puterii Germaniei și a locului său istoric în Europa Centrală și de Est, fără să-și înspăimânte aliații vest-europeni sau să stârnească temerile germanilor privind redeșteptarea ambiției naționale.

Dificultatea, cum remarcă mai mulți comentatori germani, e că Germania nu se poate abține să nu destabilizeze Europa, în pofida celor mai bune intenții. Europa pe care au creat-o Adenauer și contemporanii lui și care, la rândul ei, a permis Republicii Federale să-și făurească identitatea post-Hitler, e acum sub semnul întrebării, aranjamentele postbelice luând sfârșit. Analogiile istorice mai dramatice sunt derutante – o alianță „de facto" a Germaniei cu Austria în cadrul UE nu este *Anschluss*-ul din 1938, iar o reînviere a expansionismului german, ca să nu mai vorbim de militarism, e puțin probabilă, cel puțin în viitorul previzibil. Dar rămâne un adevăr de necontestat că, începând din 1871, o Germanie puternică în mijlocul Europei, cu interese proprii, constituie o prezență îngrijorătoare pentru vecinii ei.

ȘI TOTUȘI, O EUROPĂ DOMINATĂ de Germania, într-un contrast frapant cu trecutul, poate fi caracterizată în primul rând de inapetența ei de a interveni activ în afacerile internaționale. Dacă această atitudine se va perpetua e o altă chestiune – moștenirea nazismului nu poate afecta conștiința populației germane la infinit și trebuie să vină o vreme când politicienii germani și votanții lor vor fi mai puțin inhibați și se vor manifesta ca orice altă putere: vor trimite militari în străinătate, vor folosi forța sau amenințarea cu forța în îndeplinirea unor scopuri naționale etc. Dar, între timp, principalul obstacol ridicat în calea membrilor ei de o Europă dominată de Germania este un fel de inerție care obligă comunitatea europeană să-și limiteze intervențiile internaționale colective la probleme necontencioase, de natură ecologică sau umanitară.

Aceasta este prima lecție a tragediei iugoslave, ilustrând slăbiciunea inițiativelor europene, tendința de a evita angajarea în conflicte și absența oricăror interese strategice colective asumate dincolo de păstrarea status-quo-ului. Din 1991, războiul din Iugoslavia e și un memento util: germanii nu sunt singurul popor pentru care hegemonia germană în Europa nu este binevenită. Unul dintre argumentele forte din propaganda sârbă, mai întâi împotriva independenței slovenilor și a croaților și apoi împotriva „amestecului" extern în Bosnia, a fost că Germania și Austria încearcă să restabilească o *Mitteleuropa* „germano-catolică" și că întreaga operațiune de dezmembrare a Iugoslaviei e un fel de complot teutono-habsburg. Teama de a da apă la moară acestui argument a împiedicat cel mai puternic stat al Europei să intervină activ în război; de-abia după patru ani decizia de a trimite un mic contingent german – cu sarcini strict non-combative – a fost luată pe fondul unei opoziții puternice din partea cercurilor politice și intelectuale din Germania.

Ceea ce nu înseamnă că Franța și Marea Britanie s-au comportat în mod exemplar. Dar francezii și britanicii au fost obligați să facă *ceva*, oricât de inadecvată și chiar perfidă a fost contribuția lor – trimiterea unei mici „forțe de reacției rapidă" la Sarajevo, în 1995, după ce s-a dovedit clar cât de jenant de ineficientă devenise prezența ONU acolo.[1] Faptul că această forță era franco-britanică și nu acționa sub egida „Europei" confirma o altă lecție dată de evenimentele din Balcani: edificiul „european" este fundamental găunos, obsedat, la modul egoist, de corectitudine fiscală și avantajele comerciale. Așa cum nu există o comunitate internațională eficientă, nu există, în aceste scopuri, nicio comunitate europeană. Există doar puteri, mari sau mai puțin mari; cel puțin pe moment o Europă condusă de germani nu se numără printre ele.

Modul în care Franța și Marea Britanie vor folosi inițiativa internațională limitată depinde de lecția, dacă există așa ceva, pe care guvernele lor o vor învăța din umilințele aventurii lor bosniace. Dar, la patruzeci de ani după rușinea suferită la Canalul de Suez, francezii și englezii sunt pe cale să redescopere farmecul și povara autonomiei diplomatice relative. Statele Unite nu mai privesc peste umăr, iar „Europa" nu mai este refugiul credibil de altădată. Anii 1945-1989 seamănă din ce în ce mai mult cu o paranteză. Pe măsură ce ne îndepărtăm de cel de-al Doilea Război Mondial motivele pentru care a fost atât de important să construim altceva par mai puțin presante. Tocmai de aceea trebuie să ne amintim nu doar câștigurile reale de până acum, ci și faptul că așa-numita comunitate europeană care a contribuit la obținerea lor a fost un mijloc și nu un scop.

Căci, dacă privim Uniunea Europeană ca pe un panaceu, scandând „Europa" ca pe o mantra și fluturând stindardul „Europei" în fața ereticilor „naționaliști" recalcitranți, s-ar putea ca într-o zi să ne trezim că, departe de a rezolva problemele continentului nostru, mitul „Europei" a devenit o piedică în calea recunoașterii lor. Vom descoperi că a devenit un pic mai mult decât modalitatea corectă din punct de vedere politic de a escamota dificultățile la nivel local, ca și cum simpla invocare a promisiunii unei Europe unite ar putea înlocui rezolvarea problemelor și a crizelor din prezent. Fără îndoială, există un avantaj, iluzoriu, în a vorbi despre Europa de parcă ar exista deja ca o entitate colectivă mai puternică. Din păcate, sunt unele lucruri pe care Europa nu le poate face, unele probleme pe care nu le poate rezolva. „Europa" e mai mult decât o noțiune geografică și mai puțin decât un răspuns.

Note:

1. În Bosnia nu a trecut neobservat faptul că principalul obiectiv al acestei forțe a fost protejarea altor trupe străine (mai ales franceze și britanice) care acționau în numele ONU. (n. ed.)

N.R.: Text din volumul CÂND SE SCHIMBĂ LUCRURILE. ESEURI 1995-2010, în curs de publicare la Editura Litera Internațional, București.

SUMAR

Cuprins

2017 – Anul omagial al sfintelor icoane, al iconarilor şi al pictorilor bisericeşti şi Anul comemorativ Justinian Patriarhul şi al apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului în Patriarhia Română Coperta 2
2017 - Calistrat Hogaș - 100 de ani de la moarte Coperta 2

EDITORIAL
ZANFIR ILIE - Tristeţea unei cărţi uitate-n raft 1

BIBLIO-BREVIAR
CAMELIA BEJENARU - Letopiseţile Ţării Moldovii - ediția Kogălniceanu 4
ANCA LAURA GRIGOROV - Experienţa ERASMUS. The 2nd Erasmus Staff Week For Librarians 7
ANA-MARIA SINESCU; VERA CRĂCIUN; OLIMPIA SAVA - Proiectul cultural „Pe aripi de poveste". Atelier de reprezentaţie culturală 10
LETIȚIA BURUIANĂ - Voluntariatul în bibliotecă între necesitate și loisir 12
LUCICA VELICHE - Clubul BiblioVACANȚA, ediția a IV-a, 2017 la Filiala nr. 1 „Costache Negri"- Biblioteca Municipală pentru Copii 14
CĂTĂLINA ȘOLTUZ - Ateliere recreative și educative estivale la Filiala nr. 2 „Paul Păltănea" 16
CELOZENA VOLOVĂȚ - Vacanţa la bibliotecă - Șah, lectură și internet! ediția a VI-a, 2017 17
VIOLETA OPAIȚ - Grădina cu cărţi - Lectură și socializare pentru copii de toate vârstele 19
ANDREEA IORGA - Biblioteca Estivală 20
MARICICA TÂRÂLĂ-SAVA - Clubul de vacanță. Clubul curioșilor. Program educaţional de vacanță pentru copiii cu vârsta 7-14 ani 21

SALONUL LITERAR AXIS LIBRI: RECENZII
SIVIA MATEI - Craiu, Violeta. *Agonia fericirii*. București: eLiteratura, 2016 22
ANDREI PARAPIRU - Crângan, Costel. *Emigranții*. Galați: Axis Libri, 2017 23
DORINA BĂLAN - Toderiță, Ioan. *Careul de ași ai însingurării*. Buzău: Editgraph, 2016 24
LUMINIȚA GOLEANU - Chiurtu, Viorel. *Olteni la Statuia Libertății*. Brăila: [s.n.], 2017 25
LEONICA ROMAN - Rarinca, Fănica. *Guru și Ciocârlia*. Galați: Sinteze, 2017 26
ADA TĂBĂCARU - Antoche, Sibiana Mirela. *Stropi de rouă*. Brăila: Lucas, 2016 27

SALONUL LITERAR AXIS LIBRI: EPIGRAME
VASILE MANOLE 28
IOAN FĂRCĂȘANU 29

GALERIA DE ARTĂ
CORNELIU STOICA - Noi imagini din Ţara Făgărașului (Expoziția Taberei „Pro Boholț", ediția a V-a, 2016) 30

LOCALIA
MARIUS MITROF - Comunitatea Turcă din Galaţi de-a lungul timpului (III) 33
EUGEN HOLBAN - Motivele antropomorfe „mocănci", o enigmă? 36

SUMAR

PERSONALIA

MARIA STANCIU - Martiri și mărturisitori în închisorile comuniste: Nichifor Crainic, un Apostol al Cuvântului (II) 38
IONELA BURZ - Gheorghe Șincai și Oradea (I) 40
LIVIA CIUPERCĂ - Gabriel Cocora (Gohor, 1 martie 1917 – 8 decembrie 1992, Buzău) 43

CUTIA DE REZONANȚĂ

KATIA NANU - Piața la amiază 45
ION MANEA - Conspirația iluștrilor defuncți (II) 46
STELA IORGA - 11 feluri în care a murit Lola 49
ANDREI M. STAN - Bun pedagog mama! 51
MARIN NĂSTASE - Govia (I) 53
NARCISA ȘERBAN - Madison Goldengrey 55
COSMINA-LAURA AMBROSE - Poeme 56
ILIE RĂPCIANU - Poeme 57
DAN VÎȚĂ - Poeme 58

CONFLUENȚE CULTURALE

JENICĂ CHIRIAC - Cronica pricopsitului. Un debut promițător 60
THEODOR PARAPIRU - „Parâma lui Tenes“ / „Les amarres de Tenes“ / „Tenes's Mooring Line//Hawser“ 61
IOAN HOLBAN - Cartea, teiul, pescărușul și stejarii 62
DUMITRU ANGHEL - Adevărate sau imaginate, de întâmplat, s-au întâmplat… de Elena Dumitrescu-Nentwig 64
PAULA ROMANESCU - Unde sunt cei care nu mai sunt? Cronica unei comemorări 66
A.G. SECARĂ - Proza insolită a lui Dan Plăeșu 68
RADU MOȚOC - Festivalul Internațional al Cărții „Axis Libri”, Galați, 14-18 iunie 2017 (I) 70
MARIA VÂRGOLICI - Icoane în cuvinte 73
ANDREEA FINICHIU - Nina Cassian – Poezia ludică 75
IOANA-CODRUȚA TUDORIU - Ape. Stâlpi reci, sărutându-se 78
IONEL NECULA - Eminescologul Nae Georgescu revine (II) 80
IULIUS PREDUȘEL - Basarabia pe taraba de la București (II) 82

SCENA ȘI ECRANUL

ADRIAN BUZDUGAN - Alegerea rusească 84

EVENIMENT

Minicronică de festival - Festivalul Internațional al Cărții „Axis Libri” - 2017 86
Impresii din Marea Carte a Festivalului 88
Ședința Consiliului științific al Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” Galați - iunie, 2017 92
Concursul de creație literară „Scriitori de ieri, de azi și de mâine”. Ediția a IX-a, 2017 93

SEMNAL EDITORIAL

JUDT, TONY - Europa: Marea iluzie (III), traducere de Petru Iamandi 95

Editura „AXIS LIBRI”

a Bibliotecii Judeţene „V.A. Urechia” Galaţi

semnalează următoarele apariţii:

2016

Eseuri Danubiene vol. II: Galaţiul și Dunărea / Zanfir Ilie
Cuvinte de metal / Aldyn
Orașe întinse pe vârf de retină / Aldyn
Toamna Iguanei / Vlad Vasiliu
Lacrimi peste timp / Nicolae Mărunţelu
Te slăvesc în poezie / Nicolae Mărunţelu
Aripi de libelulă / Lidia Mihaela Necula
Frunza / Geanina Romila
Oameni în memoria Galațiului: Aniversări 2015
Dicționarul scriitorilor gălățeni / Zanfir Ilie
ProBoholț, ediția a IV-a
Gastritele și gastropatiile: o abordare clinică / Dan Botezatu
Pomul vieții în cultura și mitologia popoarelor turcice / Gulten Abdula-Nazare
Doi fii ai luminii: Monseniorul Vladimir Ghika și Alexandru Lascarov-Moldovanu - înfrăţiţi întru Hristos / Livia Ciupercă
Uni-versuri: Antologie de poezie
Liricul, un discurs dificil / Dumitru Tiutiuca
Fațete ale istoriei: Studii, note și articole de istorie/ Sorin Langu

2017

Bucătăreasa și prezumția de nevinovăție, Vol. II, Torna, Torna, Fratre! / Grigore Postelnicu
Ceremonii în travesti / Gheorghe Gurău
Magia pietrei / Petru Todoran
Cartea copilăriei / Petru Todoran
Gardienii: Adevărul / Raluca Daniela Răghină
Emigranţii / Costel Crângan
Sidex, o viață de om vol. 1: Mărirea / Petru Todoran
Oameni în memoria Galațiului: Aniversări 2016
Cine a golit Prutul de pește / Katia Nanu
Aripi de gând... : Antologie de proză scurtă și eseuri / Colegiul Național „Costache Negri” Galați
Dumnezeu, Diavolul, Îngerii și creația lor - Omul / Sam D. Oprea

◇◇

N.R.: *În numărul următor vom prezenta informații privind activităţile desfășurate pe parcursul evenimentelor Noaptea în Bibliotecă la Galaţi și Zilele Bibliotecii „V.A. Urechia”, precum și noile creaţii literare ale scriitorilor gălăţeni.*

◇◇

Publicație editată și realizată cu sprijinul financiar al Consiliului Local și al Primăriei Municipiului Galați.

◇◇

Lucrarea de artă grafică de pe coperta I a fost realizată de artistul **Gheorghe Andreescu**.

Director: **ZANFIR ILIE**
Redactor-șef: **Letiția Buruiană**
Secretar general de redacţie: **Dorina Bălan**
Redactori: Silvia Matei, Camelia Toporaş, Violeta Moraru
Tehnoredactare: Sorina Radu
Ilustraţia revistei a fost realizată după colecţiile Bibliotecii Judeţene „V.A. Urechia” Galaţi.
Adresa: Galaţi, str. Mihai Bravu, nr. 16.
Tel: 0236/411037, Fax: 0236/311060
E-mail: axislibri@gmail.com; axislibri@bvau.ro
Web: http://www.bvau.ro/axislibri/
ISSN: 1844-9603

Revista **Axis Libri** este membră **ARPE** (Asociația Revistelor, Publicațiilor şi Editurilor).

Responsabilitatea asupra conținutului intelectual al articolelor aparține în exclusivitate autorilor.

PUBLIUS OVIDIUS NASO

2000 de ani de la moarte

Leandru către Hero

(fragment)

Abydyanul cu drag te salută, copilă din Sestus;
Fără-ale mării furtuni, însuşi la tine-ar veni.
Dacă ţin zeii la mine şi sunt în iubire ferice,
Tu vei citi cu ochi plânşi vorbele-acestea ce-ţi scriu.

Ei însă nu-mi sunt prielnici; de ce-mi împlinesc cu greu ruga
Şi nu mă lasă să trec apele ca de-obicei?
Vezi ce nori negri ca smoala-s pe cer, furioasele valuri
Ce nu le pot înfrunta navele repezi în larg.

Plin de-ndrăzneală un singur năier a ieşit din port astăzi;
Ai să primeşti dar, prin el, cartea ce-acum îţi trimit.
Îl însoţeam dac-atunci când da drumul odgoanelor prorei
N-avea Abydosul tot ochii spre noi aţintiţi.

N-aş fi putut să-mi feresc de părinţi, ca-nainte, iubirea;
Taina ce-n suflet păstrez s-ar fi putut arăta.
„Du-te", -ncheind-o cu grabă i-am spus, „fericită scrisoare
Căci în frumoasele-i mâini ea te va ţine curând.

Poate de buzele ei să te-atingă în clipele-acelea,
Vrând să desfacă-al tău nod cu dinţişorii ei albi".
Vorbele-acestea rostii într-un murmur uşor: pe tăbliţe
Dreapta mea a aşternut cele ce-aveam să-ţi mai spun.

Cât aş dori să-mi slujească la-not, să nu-mi ţină condeiul
Şi pe-ale apelor căi să mă ajute din nou.
(Mai potrivite sunt ele să bată tăcutele valuri,
Totuşi şi dorului meu sol credincios îi pot fi).

Noaptea a şaptea se scurge, mai mult de un an mi se pare
Că, tulburate mereu, apele mării mugesc.
Neliniştitele nopţi de-mi aduseră-a somnului pace,
Fie şi-al mării talaz cât mai lung timp potolit!

(Leandru, tânăr originar din Abydos, îndrăgostit de Hero, preoteasa zeiţei Venus, din Sestus, trecea în fiecare noapte înot Hellespontul, strâmtoarea Dardanele de astăzi, ca să-şi vadă iubita, călăuzit de un fanal pe care aceasta îl aprindea de fiecare dată în vârful unui turn. Odată, surprins de furtună, Leandru îşi pierdu viaţa, înghiţit de valuri. Deznădăjduită, Hero s-a aruncat şi ea în mare din înălţimea turnului - n.r.)

Traducere şi notă
Maria-Valeria Petrescu

Galați: Strada Holban cu Consulatul German: [carte poștală il.
Galați: Editura Librăriei Negoescu & Manițiu, [190-?]

1844- 9603